

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

DECYZJE

Spis treści

1.	Procedura	5
2.	Kontekst i opis środków objętych postępowaniem	7
2.1.	Ramy ogólne	7
2.1.1.	Początkowe umowy	7
2.1.2.	Przedłużenie początkowych umów	7
2.1.3.	Prywatyzacja przedsiębiorstwa Siremar i podpisanie nowej umowy	8
2.2.	Środki objęte zakresem decyzji z 2011 r. i 2012 r.	9
2.3.	Szczegółowy opis środków, których dotyczy niniejsza decyzja	9
2.3.1.	Przedłużenie początkowej umowy między państwem a przedsiębiorstwem Siremar	9
2.3.2.	Niezgodne z prawem przedłużenie pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstwa Siremar	12
2.3.3.	Prywatyzacja przedsiębiorstwa Siremar, kontrgwarancja i podwyższenie kapitału przedsiębiorstwa CdI.	13
2.3.4.	Nowa umowa	20
2.3.5.	Pierwszeństwo przybijania do nabrzeża	22
2.3.6.	Środki ustanowione ustawą z 2010 r.	22
2.4.	Postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego nr 2007/4609	22
3.	Podstawy do wszczęcia i przedłużenia postępowania	25
3.1.	Przedłużenie początkowej umowy między państwem a przedsiębiorstwem Siremar	25
3.1.1.	Zgodność z kryteriami określonymi w wyroku w sprawie Altmark i istnienie pomocy	25
3.1.2.	Zgodność z rynkiem wewnętrznym	26

3.2.	Niezgodne z prawem przedłużenie pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstwa Siremar	26
3.3.	Prywatyzacja przedsiębiorstwa Siremar, kontrgwarancja i podwyższenie kapitału przedsiębiorstwa Cdl . . .	26
3.3.1.	Prywatyzacja przedsiębiorstwa Siremar	26
3.3.2.	Kontrgwarancja	27
3.3.3.	Podwyższenie kapitału przedsiębiorstwa Cdl	27
3.3.4.	Zgodność z rynkiem wewnętrznym	27
3.4.	Nowa umowa między państwem włoskim a przedsiębiorstwem Cdl	27
3.5.	Pierwszeństwo przybijania do nabrzeża	28
3.6.	Środki ustanowione ustawą z 2010 r.	28
4.	Uwagi Włoch	28
4.1.	W sprawie obowiązków świadczenia usług publicznych i środowiska konkurencyjnego	28
4.2.	W sprawie potencjalnie niezgodnego z prawem przedłużenia pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstwa Siremar	29
4.3.	W sprawie prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar	30
4.3.1.	W sprawie przejrzystego i niedyskryminującego charakteru procedury	30
4.3.2.	W sprawie sprzedaży aktywów nieobjętych zakresem oddziału przedsiębiorstwa Siremar	30
4.3.3.	W sprawie połączenia aktywów oddziału przedsiębiorstwa Siremar w pakiet nową umową	31
4.3.4.	W sprawie powołania niezależnego biegłego	31
4.3.5.	W sprawie przejrzystości procedury	31
4.3.6.	W sprawie pierwszego i drugiego sprawozdania opracowanego przez Ecorys	31
4.3.7.	W sprawie krajowych sporów sądowych i ostatecznego przyznania zamówienia na rzecz przedsiębiorstwa SNS	32
4.4.	W sprawie zgodności nowej umowy z kryteriami określonymi w wyroku w sprawie Altmark	33
4.5.	W sprawie premii z tytułu ryzyka w wysokości 6,5 % określonej w dyrektywie CIPE od 2010 r.	33
4.6.	W sprawie zgodności nowej umowy z decyzją w sprawie UOIG z 2011 r.	34
4.7.	W sprawie kontrgwarancji	34

4.8.	W sprawie pierwszeństwa przybijania do nabrzeża	35
4.9.	W sprawie środków ustanowionych ustawą z 2010 r.	35
4.10.	W sprawie braku ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwem CdI	36
5.	Uwagi zainteresowanych stron	37
5.1.	Uwagi przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym	37
5.1.1.	W odniesieniu do postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego nr 2007/4609	37
5.1.2.	W sprawie przedłużenia początkowej umowy	37
5.1.3.	W sprawie potencjalnie niezgodnego z prawem przedłużenia pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstwa Siremar	38
5.1.4.	W sprawie nowej umowy	39
5.1.5.	W sprawie prywatyzacji przedsiębiorstwa Siremar i kontrgwarancji	39
5.1.6.	W sprawie braku ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwem CdI	40
5.1.7.	Dodatkowe przedłożenie orzeczenia CdS w sprawie kontrgwarancji	41
5.2.	Uwagi przedsiębiorstwa SNS	41
5.2.1.	Pierwszy zestaw uwag	41
5.2.2.	Drugi zestaw uwag	41
5.2.3.	Trzeci zestaw uwag	42
5.3.	Uwagi przedsiębiorstwa Pan Med	43
5.4.	Uwagi przedsiębiorstwa Grandi Navi Veloci	44
5.5.	Pismo burmistrza Lipari	45
6.	Uwagi przedsiębiorstwa Compagnia delle Isole	45
6.1.	Pierwszy zestaw uwag	45
6.2.	Drugi zestaw uwag	46
6.3.	Trzeci zestaw uwag	46
7.	Uwagi Włoch dotyczące uwag zainteresowanych stron	47

8.	Ocena	47
8.1.	Istnienie pomocy w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE	47
8.1.1.	Przedłużenie początkowej umowy między przedsiębiorstwem Siremar a Włochami	48
8.1.2.	Niezgodne z prawem przedłużenie pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstwa Siremar	50
8.1.3.	Udzielenie zamówienia przedsiębiorstwu SNS na podstawie nowej umowy w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar, podwyższenie kapitału przedsiębiorstwa Cdl i kontrgwarancja	51
8.1.4.	Środki ustanowione ustawą z 2010 r.	71
8.1.5.	Wniosek dotyczący istnienia pomocy	73
8.2.	Zgodność pomocy z prawem	74
8.3.	Zgodność pomocy z rynkiem wewnętrznym	74
8.3.1.	Przedłużenie początkowej umowy między państwem a przedsiębiorstwem Siremar	74
8.3.2.	Niezgodne z prawem przedłużenie pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstwa Siremar	83
8.3.3.	Zwolnienia podatkowe związane z procesem prywatyzacji	84
8.3.4.	Wniosek dotyczący zgodności pomocy z rynkiem wewnętrznym	84
8.4.	Odpowiedź na uwagi przedstawione przez przedsiębiorstwo Cdl	85
9.	Wniosek	85
10.	Odzyskiwanie środków	86
11.	Ciągłość gospodarcza	87
11.1.	Zakres przeniesienia	87
11.2.	Cena za przeniesienie	88
11.3.	Tożsamość właścicieli	89
11.4.	Czas przeniesienia aktywów	89
11.5.	Ekonomiczna logika przeniesienia aktywów	89
11.6.	Wniosek dotyczący ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwem SNS	90

DECYZJA KOMISJI (UE) 2022/448

z dnia 17 czerwca 2021 r.

w sprawie środków SA.32014, SA.32015, SA.32016 (2011/C) (ex 2011/NN) wdrożonych przez Włochy na rzecz przedsiębiorstwa Siremar i jego nabywcy, przedsiębiorstwa Società Navigazione Siciliana*(notyfikowana jako dokument nr C(2022) 4268)***(Jedynie tekst w języku włoskim jest autentyczny)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag⁽¹⁾ zgodnie z przywołanymi powyżej artykułami i uwzględniając otrzymane odpowiedzi,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

- (1) W dniu 6 sierpnia 1999 r. Komisja postanowiła wszcząć postępowanie określone w art. 108 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”) w sprawie pomocy wypłaconej na podstawie początkowych zamówień publicznych na usługi („początkowe umowy”) na rzecz sześciu przedsiębiorstw, które w tamtym czasie składały się na grupę Tirrenia⁽²⁾.
- (2) Na etapie postępowania władze włoskie wystąpiły o podzielenie sprawy grupy Tirrenia w taki sposób, aby można było się skoncentrować na wydaniu ostatecznej decyzji dotyczącej jedynie Tirrenia di Navigazione („Tirrenia”). Wniosek ten wynikał z zamiaru przystąpienia przez władze włoskie do prywatyzacji grupy, poczynając od przedsiębiorstwa Tirrenia, oraz z chęci przyspieszenia tego procesu w odniesieniu do tej spółki.
- (3) Komisja przychyliła się do wniosku władz włoskich i decyzją Komisji 2001/851/WE⁽³⁾ zamknęła postępowanie wszczęte w sprawie pomocy przyznanej na rzecz przedsiębiorstwa Tirrenia („decyzja z 2001 r.”). Pomoc uznano za zgodną z rynkiem wewnętrznym pod warunkiem wypełnienia przez władze włoskie określonych zobowiązań.
- (4) Decyzją 2005/163/WE⁽⁴⁾ („decyzja z 2004 r.”) Komisja uznała rekompensatę przyznaną na rzecz przedsiębiorstw należących do grupy Tirrenia innych niż przedsiębiorstwo Tirrenia⁽⁵⁾ za częściowo zgodną z rynkiem wewnętrznym, częściowo zgodną pod warunkiem wypełnienia przez władze włoskie pewnych zobowiązań oraz częściowo niezgodną z rynkiem wewnętrznym. Decyzję oparto na danych rachunkowych z lat 1992–2001 i zawarto w niej warunki mające zapewnić zgodność rekompensaty z rynkiem wewnętrznym przez cały okres obowiązywania początkowych umów (tj. do 2008 r.).
- (5) W wyroku z dnia 4 marca 2009 r. w sprawach T-265/04, T-292/04 i T-504/04⁽⁶⁾ („wyrok z 2009 r.”) Sąd stwierdził nieważność decyzji z 2004 r.
- (6) W dniu 5 października 2011 r. Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające w odniesieniu do szeregu dodatkowych środków przyjętych przez Włochy na rzecz przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia („decyzja z 2011 r.”). Postępowanie dotyczyło m.in. rekompensat przyznanych przedsiębiorstwu Siremar – Sicilia Regionale Marittima („Siremar”) z tytułu obsługi szeregu tras morskich od dnia 1 stycznia 2009 r. oraz procesu prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar (zob. sekcja 2.3.3).
- (7) Decyzję z 2011 r. opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*⁽⁷⁾. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag na temat środków będących przedmiotem postępowania.

⁽¹⁾ Dz.U. C 28 z 1.2.2012, s. 18 i Dz.U. C 84 z 22.3.2013, s. 58.

⁽²⁾ Dz.U. C 306 z 23.10.1999, s. 2. Byłą grupę Tirrenia tworzyły spółki: Tirrenia di Navigazione S.p.A., Adriatica S.p.A., Caremar – Campania Regionale Marittima S.p.A., Saremar – Sardegna Regionale Marittima S.p.A., Siremar – Sicilia Regionale Marittima S.p.A. oraz Toremar – Toscana Regionale Marittima S.p.A.

⁽³⁾ Decyzja Komisji 2001/851/WE z dnia 21 czerwca 2001 r. w sprawie pomocy państwa przyznanej przez Włochy spółce morskiej Tirrenia di Navigazione (Dz.U. L 318 z 4.12.2001, s. 9).

⁽⁴⁾ Decyzja Komisji 2005/163/WE z dnia 16 marca 2004 r. w sprawie pomocy państwa wypłaconej przez Włochy przedsiębiorstwom żegludgowym Adriatica, Caremar, Siremar, Saremar i Toremar (Grupa Tirrenia) (Dz.U. L 053 z 26.2.2005, s. 29).

⁽⁵⁾ W szczególności: Adriatica, Caremar, Siremar, Saremar i Toremar.

⁽⁶⁾ Sprawy połączone T-265/04, T-292/04 i T-504/04, Tirrenia di Navigazione/Komisja, ECLI:EU:T:2009:48.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 28 z 1.2.2012, s. 18.

- (8) Włochy przekazały swoją odpowiedź na decyzję z 2011 r. pismem z dnia 15 listopada 2011 r. Jeżeli chodzi o środki, których dotyczy wspomniana decyzja, Komisja otrzymała także uwagi od przedsiębiorstwa Società Navigazione Siciliana S.p.A. („SNS”), Pan Med Lines S.r.l. („Pan Med”) oraz Grandi Navi Veloci S.p.A. („GNV”) (zob. sekcja 5). Przekazała je Włochom, które miały możliwość udzielenia na nie odpowiedzi.
- (9) W dniu 10 stycznia 2012 r. władze włoskie formalnie zgłosiły Komisji, powołując się na względy związane z pewnością prawa, projekty umów dotyczących zamówień publicznych na usługi („umowy”), które każdy przyszły nabywca oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar był zobowiązany podpisać i na podstawie których miałyby zostać wypłacona rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych.
- (10) W dniu 7 listopada 2012 r. Komisja przedłużyła postępowanie m.in. ze względu na (i) niezgodne z prawem przedłużenie pomocy na ratowanie przyznanej przedsiębiorstwu Siremar, (ii) potencjalną pomoc na rzecz przedsiębiorstwa Compagnia delle Isole („CdI”), pierwszego nabywcy oddziału Siremar, w kontekście prywatyzacji tego ostatniego oraz (iii) rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, które miały zostać wypłacone na rzecz CdI na podstawie nowej umowy zawartej z państwem włoskim. W dniu 19 grudnia 2012 r. Komisja przyjęła zmienioną wersję ⁽⁸⁾ tej decyzji („decyzja z 2012 r.” lub „decyzje z 2011 r. i 2012 r.”, kiedy mowa także o decyzji z 2011 r.).
- (11) Decyzję z 2012 r. opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* ⁽⁹⁾. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag na temat środków będących przedmiotem postępowania.
- (12) Włochy przekazały swoją odpowiedź na decyzję z 2012 r. pismami z dnia 7 i 13 grudnia 2012 r. Jeżeli chodzi o środki, których dotyczy wspomniana decyzja, Komisja otrzymała uwagi od przedsiębiorstwa Pan Med Lines S.r.l. („Pan Med”), Siremar, SNS i CdI (zob. sekcje 5 i 6). Przekazała je Włochom, które miały możliwość udzielenia na nie odpowiedzi.
- (13) W dniu 5 października 2012 r. Komisja zleciła spółce Ecorys Netherlands BV („Ecorys”) oszacowanie na podstawie dwóch alternatywnych scenariuszy wartości rynkowej aktywów przedsiębiorstwa Siremar wystawionych na sprzedaż (zob. sekcja 2.3.3.7). W dniu 4 września 2013 r. Ecorys przedłożył sprawozdanie końcowe („pierwsze sprawozdanie opracowane przez Ecorys”). W dniu 27 września 2013 r. Komisja przekazała to sprawozdanie Włochom. W dniu 18 listopada 2013 r., na wniosek władz włoskich, Komisja przedstawiła włoskie tłumaczenie sprawozdania opracowanego przez Ecorys. W dniu 17 grudnia 2013 r. Włochy przedstawiły swoje uwagi, w tym alternatywną wycenę przygotowaną przez ich własnego niezależnego biegłego – Banca Profilo S.p.A.
- (14) W dniu 24 czerwca 2013 r. Komisja wysłała pismo do kilku przedsiębiorstw działającym w sektorze morskim, zwracając się o przekazanie na zasadzie dobrowolności szczegółowych informacji o trasach obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Siremar w latach 2009–2012 i o warunkach jego prywatyzacji. Odpowiedzi udzieliło jedynie przedsiębiorstwo CdI, które działało w tym czasie na podstawie nowej umowy.
- (15) Decyzją Komisji (UE) 2018/261 z dnia 22 stycznia 2014 r. ⁽¹⁰⁾ („decyzja z 2014 r.”) Komisja zamknęła formalne postępowanie wyjaśniające dotyczące pewnych środków przyjętych przez region Sardynii na rzecz przedsiębiorstwa Saremar (zob. motyw 36).
- (16) W dniu 15 października 2014 r. służby Komisji odbyły spotkanie z przedstawicielami przedsiębiorstwa Siremar i władz włoskich. Ponadto w dniu 23 października 2014 r. służby Komisji odbyły także spotkanie z przedstawicielami przedsiębiorstwa CdI i władz włoskich. W następstwie tego ostatniego spotkania w dniu 30 października 2014 r. przedsiębiorstwo CdI przekazało Komisji dodatkowe informacje.
- (17) W odniesieniu do przedsiębiorstwa Siremar Komisja zwróciła się do Włoch o dodatkowe informacje w pismach z dnia 30 stycznia 2012 r., 16 marca 2012 r., 1 sierpnia 2012 r., 22 listopada 2012 r., 12 kwietnia 2013 r., 12 czerwca 2013 r., 27 czerwca 2013 r., 11 lipca 2013 r., 29 lipca 2014 r., 6 listopada 2014 r., 16 października 2015 r., 25 stycznia 2018 r., 29 marca 2018 r., 31 sierpnia 2018 r., 18 marca 2019 r., 16 października 2019 r., 31 lipca 2020 r. i 29 października 2020 r.
- (18) W odniesieniu do przedsiębiorstwa Siremar Włochy przekazały dodatkowe informacje w pismach z dnia 28 marca 2012 r., 5 października 2012 r., 23 października 2012 r., 13 maja 2013 r., 8 sierpnia 2013 r., 19 września 2014 r., 20 listopada 2014 r., 12 grudnia 2014 r., 12 lutego 2015 r., 13 listopada 2015 r., 18 kwietnia 2016 r., 2 sierpnia 2017 r., 26 kwietnia 2018 r., 31 maja 2018 r., 29 maja 2019 r., 26 lipca 2019 r., 3 stycznia 2020 r., 24 stycznia 2020 r., 8 lutego 2021 r. i 11 marca 2021 r. ⁽¹¹⁾

⁽⁸⁾ Wszystkie zmiany dotyczyły środków wdrożonych na rzecz przedsiębiorstwa Saremar.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 84 z 22.3.2013, s. 58.

⁽¹⁰⁾ Decyzja Komisji (UE) 2018/261 z dnia 22 stycznia 2014 r. w sprawie środków pomocy SA.32014 (2011/C), SA.32015 (2011/C), SA.32016 (2011/C) wdrożonych przez region Sardynii na rzecz spółki Saremar (Dz.U. L 49 z 22.2.2018, s. 22).

⁽¹¹⁾ W latach 2019 i 2020 miało miejsce kilka dodatkowych nieformalnych wymian informacji między Komisją a Włochami, w formie wiadomości e-mail i telekonferencji.

- (19) Decyzją Komisji (UE) 2020/1411 z dnia 2 marca 2020 r.⁽¹²⁾ Komisja zakończyła postępowanie wyjaśniające dotyczące przedsiębiorstw z grupy Tirrenia innych niż przedsiębiorstwo Tirrenia, w tym przedsiębiorstwa Siremar, za lata 1992–2008 („decyzja Grupy Tirrenia z 2020 r.”). Komisja stwierdziła, że pomoc przyznana na świadczenie usług morskiego transportu kabotażowego stanowi istniejącą pomoc, podczas gdy pomoc przyznana na świadczenie usług międzynarodowego transportu morskiego jest zgodna z zasadami ramowymi dotyczącymi usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym („UOIG”) z 2011 r. („zasady ramowe UOIG z 2011 r.”)⁽¹³⁾.
- (20) Decyzją Komisji (UE) 2020/1412 z dnia 2 marca 2020 r.⁽¹⁴⁾ Komisja zamknęła formalne postępowanie wyjaśniające w odniesieniu do środków przyznanych przedsiębiorstwu Tirrenia i jego nabywcy, CIN, na lata 2009–2020 („decyzja w sprawie Tirrenia/CIN z 2020 r.”).
- (21) Niniejsza decyzja dotyczy wszystkich możliwych środków pomocy na rzecz przedsiębiorstw Siremar, CdI i SNS, jak określono w motywach 36 i 37 oraz o których mowa w decyzjach z 2011 r. i 2012 r., a także ewentualnej pomocy przyznanej Unicredit w ramach kontrgwarancji (zob. sekcje 2.3.3.5 i 3.3.2). Komisja odnie się do wszystkich pozostałych środków objętych zakresem tych decyzji w ramach spraw o numerach SA.32014, SA.32015 i SA.32016 w odrębnych decyzjach. W szczególności wszystkie te pozostałe środki dotyczą innych przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia (tj. przedsiębiorstw Caremar, Laziomar, Saremar i Toremar).

2. KONTEKST I OPIS ŚRODKÓW OBJĘTYCH POSTĘPOWANIEM

2.1. Ramy ogólne

2.1.1. Początkowe umowy

- (22) Grupa Tirrenia pierwotnie należała do państwa włoskiego za pośrednictwem przedsiębiorstwa Finanziaria per i Settori Industriale e dei Servizi S.p.A („Fintecna”) ⁽¹⁵⁾ i obejmowała sześć przedsiębiorstw, mianowicie przedsiębiorstwa Tirrenia, Adriatica, Caremar, Saremar, Siremar i Toremar. Przedsiębiorstwa te świadczyły usługi transportu morskiego na podstawie odrębnych zamówień publicznych na usługi zawartych w 1991 r. z państwem włoskim, obowiązujących przez 20 lat od stycznia 1989 r. do grudnia 2008 r. („początkowe umowy”). Przedsiębiorstwo Fintecna posiadało 100 % kapitału podstawowego. Przedsiębiorstwo Tirrenia posiadało całościowy udział w przedsiębiorstwach Adriatica, Caremar, Siremar, Saremar i Toremar (łącznie „przedsiębiorstwa regionalne”). Przedsiębiorstwo Adriatica, które w przeszłości obsługiwało szereg tras między Włochami a Albanią, Chorwacją, Grecją i Czarnogórą, połączyło się z przedsiębiorstwem Tirrenia w 2004 r.
- (23) Zamówienia publiczne na usługi miały zagwarantować regularne i stabilne świadczenie wielu usług transportu morskiego, z których większość łączy Włochy kontynentalne z Sycylią, Sardynią i innymi mniejszymi włoskimi wyspami. W tym celu państwo włoskie przyznało wsparcie finansowe w postaci dotacji wypłaconych bezpośrednio na rzecz każdego przedsiębiorstwa należącego do grupy Tirrenia.
- (24) Przedsiębiorstwo Siremar, należące w pełni do przedsiębiorstwa Tirrenia, obsługiwało szereg morskich tras kabotażowych, zarówno między Sycylią i kilkoma mniejszymi sąsiednimi wyspami, jak i między Milazzo i Neapolem. Dokładne trasy, o których mowa, opisano w motywie 41.

2.1.2. Przedłużenie początkowych umów

- (25) Początkowe umowy, w tym umowa mająca zastosowanie do przedsiębiorstwa Siremar, były trzykrotnie przedłużane.
- (26) Po pierwsze w art. 26 dekretu z mocą ustawy nr 207 z dnia 30 grudnia 2008 r. („dekret z mocą ustawy 207/2008”), przekształconego w ustawę nr 14 z dnia 27 lutego 2009 r., przewidziano przedłużenie początkowych umów, które pierwotnie miały wygasnąć w dniu 31 grudnia 2008 r., do dnia 31 grudnia 2009 r.

⁽¹²⁾ Decyzja Komisji (UE) 2020/1411 z dnia 2 marca 2020 r. w sprawie pomocy państwa nr C 64/99 (ex NN 68/99) wdrożonej przez Włochy na rzecz przedsiębiorstw żeglugowych Adriatica, Caremar, Siremar, Saremar i Toremar (Grupa Tirrenia) (Dz.U. L 332 z 12.10.2020, s. 1).

⁽¹³⁾ Komunikat Komisji: Zasady ramowe Unii Europejskiej dotyczące pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych (Dz.U. C 8 z 11.1.2012, s. 15).

⁽¹⁴⁾ Decyzja Komisji (UE) 2020/1412 z dnia 2 marca 2020 r. w sprawie środków SA.32014, SA.32015, SA.32016 (11/C) (ex 11/NN) wdrożonych przez Włochy na rzecz przedsiębiorstwa Tirrenia di Navigazione i jego nabywcy, przedsiębiorstwa Compagnia Italiana di Navigazione (Dz.U. L 332 z 12.10.2020, s. 45).

⁽¹⁵⁾ Spółka Fintecna jest w całości własnością ministerstwa gospodarki i finansów („ministerstwo gospodarki”) i specjalizuje się w zarządzaniu procesami własnościowymi i prywatyzacyjnymi oraz w projektach mających na celu racjonalizację i restrukturyzację przedsiębiorstw borykających się z trudnościami branżowymi, finansowymi i organizacyjnymi.

- (27) Po drugie art. 19-ter dekretu z mocą ustawy nr 135 z dnia 25 września 2009 r. („dekret z mocą ustawy 135/2009”), przekształconego w ustawę nr 166 z dnia 20 listopada 2009 r., („ustawa z 2009 r.”) stanowi, że z uwagi na prywatyzację przedsiębiorstw z grupy Tirrenia udziały przedsiębiorstw regionalnych (wyłączając przedsiębiorstwo Siremar) zostaną przeniesione ze spółki dominującej Tirrenia w sposób następujący:
- a) przedsiębiorstwo Caremar do regionu Kampanii. Następnie region Kampanii przeniósł przedsiębiorstwo kontynuujące działalność, obsługujące połączenia transportowe z archipelagiem Pontino do regionu Lacjum (tym samym ustanawiając Laziomar) ⁽¹⁶⁾;
 - b) przedsiębiorstwo Saremar do regionu Sardynii;
 - c) przedsiębiorstwo Toremar do regionu Toskanii.
- (28) W ustawie z 2009 r. określono również, że nowe umowy miałyby zostać uzgodnione między państwem włoskim a przedsiębiorstwami Tirrenia i Siremar do dnia 31 grudnia 2009 r. Podobnie usługi regionalne miały zostać przewidziane w nowych „zamówieniach publicznych na usługi”, które miały zostać uzgodnione między przedsiębiorstwami Saremar, Toremar i Caremar oraz odpowiednimi władzami regionalnymi, do dnia 31 grudnia 2009 r. (Sardynia i Toskania) i do dnia 28 lutego 2010 r. (Kampania i Lacjum). Nowe umowy lub zamówienia publiczne na usługi miały zostać objęte przetargiem z samymi przedsiębiorstwami. Następnie nowi właściciele każdego z tych przedsiębiorstw mieliby podpisać odpowiednio umowę lub zamówienie publiczne na usługi ⁽¹⁷⁾.
- (29) W tym celu w ustawie z 2009 r. przewidziano dalsze przedłużenie początkowych umów (w tym umowy mającej zastosowanie do przedsiębiorstwa Siremar) od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 30 września 2010 r.
- (30) W ustawie z 2009 r. określono również pułapy stałej rocznej rekompensaty z tytułu świadczenia usług od 2010 r. (w ramach przedłużenia początkowych umów, jak również w ramach nowych umów i zamówień publicznych na usługi), wynoszące łącznie 184 942 251 EUR, w następujący sposób:

Przedsiębiorstwo	Maksymalna roczna rekompensata
Tirrenia	72 685 642 EUR
Siremar	55 694 895 EUR
Saremar	13 686 441 EUR
Toremar	13 005 441 EUR
Caremar	29 869 832 EUR ⁽¹⁸⁾

Tabela 1 – Pułapy rekompensaty od 2010 r.

- (31) Ponadto w ustawie nr 163 z dnia 1 października 2010 r. („ustawa z 2010 r.”), przekształcającej dekret z mocą ustawy nr 125 z dnia 5 sierpnia 2010 r., („dekret z mocą ustawy 125/2010”) przewidziano dalsze przedłużenie początkowych umów, w tym umowy mającej zastosowanie do przedsiębiorstwa Siremar, na okres od dnia 1 października 2010 r. do czasu zakończenia procesów prywatyzacji przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar.

2.1.3. Prywatyzacja przedsiębiorstwa Siremar i podpisanie nowej umowy

- (32) W październiku 2010 r. rozpoczęto postępowanie o udzielenie zamówienia mające na celu znalezienie nabywcy oddziału przedsiębiorstwa Siremar (zob. sekcja 2.3.3). W tym kontekście jest mowa o oddziale przedsiębiorstwa Siremar, a nie o przedsiębiorstwie Siremar, ponieważ wspomniane postępowanie dotyczyło wyłącznie aktywów i umów niezbędnych do wypełniania obowiązków świadczenia usług publicznych ⁽¹⁹⁾ określonych w nowej umowie, która miała zostać zawarta z nabywcą. W związku z tym zamiast po prostu do „przedsiębiorstwa Siremar” odniesiono się do „oddziału przedsiębiorstwa Siremar”. Pozostałe aktywa przedsiębiorstwa Siremar, takie jak szybki statek Guizzo, wykorzystywane przez nie do innych celów miały zostać sprzedane w drodze

⁽¹⁶⁾ Przeniesienie to sformalizowano w dniu 1 czerwca 2011 r.

⁽¹⁷⁾ Art. 19-ter ust. 10 dekretu z mocą ustawy 135/2009.

⁽¹⁸⁾ Kwota ta została podzielona na 19 839 226 EUR przyznane od Kampanii i 10 030 606 EUR przyznane od Lacjum.

⁽¹⁹⁾ W niniejszej decyzji wyrażenie „obowiązki świadczenia usług publicznych” należy rozumieć w sposób ogólny, bez interpretowania go w szczególnym znaczeniu na podstawie art. 2 i 4 rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego (zob. przypis 61) oraz sekcji 9 wyciecznych w sprawie transportu morskiego (zob. przypis 110), tj. jako obowiązki świadczenia usług publicznych będące alternatywą dla zamówień publicznych na usługi, tj. bez wynagrodzenia ze strony państwa. Komisja zauważa bowiem, że obowiązki świadczenia usług publicznych nałożone na przedsiębiorstwa Siremar, Cdi lub SNS wiązały się z wynagrodzeniem ze strony państwa.

odrębnych procedur. Ponadto sprzedaż nie spowodowała przeniesienia na nabywcę żadnych długów zaciągniętych przez przedsiębiorstwo Siremar do dnia sprzedaży. Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym nadal istnieje jako odrębny podmiot, chociaż docelowo ma zostać zlikwidowane po zaspokojeniu roszczeń wierzycieli.

- (33) W następstwie złożenia zwycięskiej oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia w dniu 20 października 2011 r. przedsiębiorstwo Cdl zawarło umowę nabycia oddziału przedsiębiorstwa Siremar. Następnie, w dniu 30 lipca 2012 r., Włochy i przedsiębiorstwo Cdl podpisały nową umowę na świadczenie usług transportu morskiego. Na tej podstawie w dniu 31 lipca 2012 r. nastąpiło przeniesienie własności oddziału przedsiębiorstwa Siremar z państwa włoskiego na przedsiębiorstwo Cdl.
- (34) Przedsiębiorstwo SNS – drugie przedsiębiorstwo, które złożyło ofertę nabycia oddziału przedsiębiorstwa Siremar – zakwestionowało przeniesienie przed włoskimi sądami administracyjnymi, które ostatecznie orzekły, że postępowanie o udzielenie zamówienia musi zostać częściowo powtórzone z wykluczeniem przedsiębiorstwa Cdl ze składania nowych ofert (zob. motywy 93–100). Po potwierdzeniu swojej wcześniejszej oferty przedsiębiorstwo SNS wygrało tym samym nowe postępowanie o udzielenie zamówienia, przejmując oddział przedsiębiorstwa Siremar i podpisując nową umowę z Włochami w dniu 11 kwietnia 2016 r.
- (35) Od tego dnia przedsiębiorstwo SNS obsługuje trasy na mocy nowej umowy, podczas gdy przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym i przedsiębiorstwo Cdl są likwidowane.

2.2. Środki objęte zakresem decyzji z 2011 r. i 2012 r.

- (36) W toku formalnego postępowania wyjaśniającego wszczętego decyzjami z lat 2011 i 2012 ocenie poddano następujące środki (zob. również sekcja 3):
- 1) rekompensatę z tytułu świadczenia UOIG w ramach przedłużenia początkowych umów (środek 1);
 - 2) niezgodne z prawem przedłużenie pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar (środek 2);
 - 3) prywatyzację przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia ⁽²⁰⁾ (środek 3);
 - 4) rekompensatę wypłaconą z tytułu świadczenia UOIG w ramach przyszłych umów/zamówień publicznych na usługi (środek 4);
 - 5) pierwszeństwo przybijania do nabrzeża (środek 5);
 - 6) środki ustanowione ustawą z 2010 r. (środek 6);
 - 7) dodatkowe pięć środków przyjętych przez region Sardynii na rzecz przedsiębiorstwa Saremar (środek 7) ⁽²¹⁾.

2.3. Szczegółowy opis środków, których dotyczy niniejsza decyzja

- (37) Niniejsza decyzja dotyczy jedynie środków 1–6 wymienionych w motywie 36, o ile odnoszą się one do przedsiębiorstwa Siremar, Cdl lub SNS. Środki te opisano bardziej szczegółowo w kolejnych sekcjach.
- 2.3.1. *Przedłużenie początkowej umowy między państwem a przedsiębiorstwem Siremar*
- 2.3.1.1. *Obowiązki świadczenia usług publicznych*
- (38) W art. 1 początkowej umowy zawartej z przedsiębiorstwem Siremar przewidziano pięcioletnie plany przedstawiające szczegółowe informacje na temat obsługiwanych portów, rodzaju jednostek pływających, które mają zostać wykorzystane, oraz wymaganej częstotliwości połączeń w ramach usługi. Początkowa umowa z przedsiębiorstwem Siremar została zmieniona w 1994 i 1995 r.
- (39) Pierwszy plan pięcioletni (1990–1994) został zatwierdzony dekretem ministerialnym z dnia 29 maja 1990 r. i zastosowany z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 1990 r. W drugim planie obejmującym okres 1995–1999, który został zatwierdzony dekretem ministerialnym z dnia 14 maja 1996 r., nie wprowadzono żadnych zmian w kwestiach obsługiwanych połączeń i ich częstotliwości.
- (40) Jeśli chodzi o lata 2000–2004 i 2005–2008, plany pięcioletnie dotyczące przedsiębiorstwa Siremar nie zostały formalnie przyjęte. Zamiast tego sieć tras i częstotliwości pozostały w latach 1999–2008 w dużej mierze takie same. W dekreście międzyresortowym z dnia 9 marca 2004 r. („dekret z 2004 r.”) określono bowiem ograniczone zmiany dla przedsiębiorstwa Siremar dotyczące wymiany starych statków i wzrostu zdolności przewozowej przy tych samych częstotliwościach ⁽²²⁾.

⁽²⁰⁾ Środek ten obejmuje odroczenie płatności przez przedsiębiorstwo CIN części ceny zakupu z tytułu nabycia oddziału przedsiębiorstwa Tirrenia oraz szereg domniemanych dodatkowych środków pomocy w kontekście prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar (np. kontrgwarancje i podwyższenie kapitału ze strony państwa na rzecz przedsiębiorstwa Cdl).

⁽²¹⁾ Środek 7 został poddany ocenie w decyzji z 2014 r. z wyjątkiem projektu „Bonus Sardo – Vacanza”.

⁽²²⁾ Dekretem z 2004 r. zatwierdzono pewne zmiany w pięcioletnim planie dotyczącym przedsiębiorstwa Tirrenia na lata 2000–2004 i zawarto przepisy dotyczące innych przedsiębiorstw z grupy Tirrenia, w tym przedsiębiorstwa Siremar.

- (41) Na podstawie początkowej umowy, przedłużonej i zmienionej (w odniesieniu do wybranych tras), przedsiębiorstwo Siremar obsługiwało pięć następujących pakietów tras przez cały rok w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 lipca 2012 r., z różną częstotliwością i rozkładem rejsów w zależności od indywidualnej trasy, rodzaju usługi (promowe lub dużych prędkości) i pory roku:
- W ramach pakietu Milazzo – Wyspy Liparyjskie – Neapol, który obejmuje wyspy Vulcano, Lipari, Salina, Filicudi, Alicudi, Panarea i Stromboli („Wyspy Liparyjskie”) oraz miasta Milazzo na Sycylii i Neapol w Kampanii, przedsiębiorstwo Siremar oferowało zarówno usługi promowe, jak i dużych prędkości na dziesięciu indywidualnych trasach ⁽²³⁾;
 - z dnia 17.6.2021 r.
 - W ramach pakietu X przedsiębiorstwo Siremar świadczyło zarówno usługi promowe, jak i usługi dużych prędkości na dwóch indywidualnych trasach ⁽²⁴⁾;
 - W ramach pakietu Porto Empedocle – Wyspy Pelagijskie, który obejmuje wyspy Linosa i Lampedusa („Wyspy Pelagijskie”), przedsiębiorstwo Siremar oferowało usługi promowe na jednej indywidualnej trasie;
 - W ramach pakietu Trapani – Pantelleria przedsiębiorstwo Siremar oferowało usługi promowe na jednej indywidualnej trasie.

2.3.1.2. Budżet i okres obowiązywania

- (42) Poniższa tabela przedstawia roczną rekompensatę wypłaconą przedsiębiorstwu Siremar za okres od 2009 r. do lipca 2012 r.:

Rok	Rekompensata
2009	67 009 405 EUR
2010	55 694 895 EUR
2011	55 694 895 EUR
2012	32 348 816 EUR (styczeń–lipiec) ⁽²⁵⁾

Tabela 2– Rekompensaty za okres 2009–2012 (EUR)

- (43) W początkowej umowie (zmienionej w 1994 r.) przewidziano wypłacanie rocznej rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych w następujący sposób: dokonywana do dnia 1 marca każdego roku pierwsza płatność w formie zaliczki w wysokości 70 % rekompensaty wypłaconej w roku poprzednim; dokonywana do dnia 30 czerwca druga płatność obejmująca kolejne 20 %; dokonywana do dnia 30 listopada ostatnia płatność obejmująca saldo rekompensaty za dany rok, na podstawie szacunkowych przyszłych przychodów i strat ⁽²⁶⁾. Ostateczne wyniki są następnie weryfikowane, gdy przedsiębiorstwo przygotowuje roczne sprawozdanie finansowe. Gdyby okazało się, że przedsiębiorstwo Siremar otrzymało kwotę wyższą niż koszt netto świadczonych usług (przychód minus straty), byłoby zobowiązane do zwrotu różnicy w terminie 15 dni od zatwierdzenia sprawozdania finansowego. Po dniu 25 listopada 2010 r., zgodnie z decyzją konferencji międzyministerialnej w sprawie ustanowienia rocznej dotacji na podstawie art. 11 ustawy nr 856/1986 z udziałem ministerstwa infrastruktury i transportu („ministerstwo transportu”), ministerstwa gospodarki oraz ministerstwa rozwoju gospodarczego („konferencja międzyministerialna”), ewentualną kwotę nadwyżki rekompensaty odejmuje się od przyszłych wypłat zaliczek na poczet dotacji.
- (44) Rekompensata została obliczona inaczej w 2009 r. w porównaniu z latami 2010, 2011 i 2012, jak opisano poniżej.
- Rekompensata przyznana w 2009 r.

⁽²³⁾ Promowe Milazzo – Wyspy Liparyjskie – Neapol; Milazzo – zachodnie i wschodnie Wyspy Liparyjskie oraz połączenia między wyspami; Milazzo – Wyspy Liparyjskie (główne wyspy), z siedzibą w Milazzo; Milazzo – Wyspy Liparyjskie (główne wyspy), z siedzibą w Lipari. Dużych prędkości Milazzo – zachodnie i wschodnie Wyspy Liparyjskie oraz połączenia między wyspami; Milazzo – Wyspy Liparyjskie (główne wyspy) oraz połączenia między wyspami, z siedzibą w Milazzo; połączenia między wyspami, z siedzibą w Lipari; Milazzo – Wyspy Liparyjskie oraz połączenia między wyspami, z siedzibą w Lipari.

⁽²⁴⁾ Promowe Palermo – Ustica. Dużych prędkości Ustica – Palermo.

⁽²⁵⁾ Jest to kwota wypłacona przedsiębiorstwu Siremar do czasu przeniesienia własności oddziału przedsiębiorstwa Siremar na przedsiębiorstwo Cdl. Za pozostałą część 2012 r. przedsiębiorstwu Cdl wypłacono kwotę 23 346 079 EUR. Całkowita rekompensata wypłacona za 2012 r. wyniosła zatem 55 694 895 EUR, czyli była zgodna z pułapem rekompensaty określonym w ustawie z 2009 r.

⁽²⁶⁾ W latach 1988–1994 nie było drugiej płatności, a saldo było należne do 31 lipca każdego roku.

- (45) W dekreście prezydenckim nr 501 z dnia 1 czerwca 1979 r. („dekret prezydencki 501/79”) określono poszczególne elementy (przychody i koszty) uwzględniane przy obliczaniu dotacji wypłacanej na rzecz operatorów świadczących usługę publiczną transportu morskiego. Ponadto w ustawie nr 856 z dnia 5 grudnia 1986 r. („ustawa 856/86”) przewidziano określone zmiany w systemie wypełniania obowiązku świadczenia usług publicznych transportu morskiego we Włoszech. Jeżeli chodzi o połączenia z największymi i mniejszymi wyspami, w art. 11 ustawy zmieniono kryteria obliczania rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Dotacje należało bowiem obliczać na podstawie różnicy między przychodami i kosztami usługi określonymi za pomocą uśrednionych i obiektywnych parametrów, jak również należało uwzględnić racjonalny zwrot z kapitału. Ten sam artykuł stanowi również, że zamówienia publiczne na usługi musiały uwzględniać wykaz tras, na które przyznano dotacje, częstotliwość połączeń i rodzaje eksploatowanych statków. Dotacje miały zatwierdzać właściwe ministerstwa. Zasady określone w dekreście prezydenckim 501/79 oraz ustawie 856/86 odzwierciedlono w początkowych umowach.
- (46) W odniesieniu do 2009 r. rekompensatę z tytułu świadczenia UOIG istotnie obliczono zgodnie z metodą określoną w początkowej umowie, która obowiązywała od 1991 r. i którą przedłużono po upływie jej pierwotnej daty wygaśnięcia w dniu 31 grudnia 2008 r. W szczególności rekompensata odpowiadała łącznej stracie netto odnotowanej na usługach świadczonych w ramach systemu świadczenia usług publicznych, powiększonej o kwotę zmienną odpowiadającą wysokości zwrotu z kapitału.
- (47) Aby obliczyć rekompensatę określoną przez organy publiczne, uwzględniono następujące elementy kosztów: koszty nabycia, reklamy i zakwaterowania, koszty załadunku, rozładunku i manewrowania, koszty personelu, koszty utrzymania statku, koszty administracyjne, koszty ubezpieczenia, koszty wynajmu i leasingu, paliwo, podatki i koszty amortyzacji.
- Rekompensata przyznana w latach 2010, 2011 i 2012
- (48) Od 2010 r. rekompensatę z tytułu świadczenia UOIG ustalano za pomocą nowej metody określonej w dyrektywie CIPE⁽²⁷⁾ z dnia 9 listopada 2007 r. zatytułowanej „Kryteria określania obowiązków świadczenia usług publicznych oraz zmian taryf w sektorze kabotażu morskiego związanego z interesem publicznym” („dyrektywa CIPE”)⁽²⁸⁾. Zgodnie z preambułą dyrektywę CIPE przyjęto w kontekście zbliżającej się prywatyzacji przedsiębiorstw publicznych świadczących usługi transportu morskiego w ramach systemu świadczenia usług publicznych⁽²⁹⁾. Przepisy dyrektyw CIPE stosowano w odniesieniu do usług świadczonych przez przedsiębiorstwa należące do grupy Tirrenia od 2010 r.
- (49) Metoda określona w dyrektywie CIPE umożliwia przedsiębiorstwu świadczenie usługi publicznej transportu morskiego w celu uzyskania odpowiedniego zwrotu. Stopa zwrotu z kapitału („zwrot z kapitału” lub „ROIC”) byłaby obliczana na podstawie średniego ważonego kosztu kapitału („WACC”). Wymaganą stopę zwrotu z kapitału własnego⁽³⁰⁾ oblicza się za pomocą kapitałowego modelu wyceny aktywów.
- (50) W ramach tego modelu koszt kapitału własnego oblicza się jako funkcję (i) stopy wolnej od ryzyka, (ii) współczynnika beta (oszacowanie profilu ryzyka przedsiębiorstwa względem rynku akcji) oraz (iii) premii z tytułu ryzyka cen akcji przypisanej do rynku akcji.
- (51) W szczególności koszt kapitału własnego zostałby obliczony przez zastosowanie premii z tytułu ponoszenia dodatkowego ryzyka do stopy zwrotu z działalności wolnej od ryzyka. Premię tę oblicza się jako premię z tytułu ryzyka na rynku pomnożoną przez współczynnik beta, który odzwierciedla, jak ryzykowna jest konkretna działalność względem rynku.
- (52) Zgodnie z dyrektywą CIPE stopa zwrotu z działalności wolnej od ryzyka odpowiada średniej rentowności brutto dziesięcioletnich obligacji referencyjnych z poprzednich dwunastu miesięcy, za które dostępne są dane.
- (53) W dyrektywie CIPE ustalono premię z tytułu ryzyka rynkowego na poziomie 4 %. Ponadto w przypadku usługi świadczonej na zasadzie niewyłącznej zakładane większe ryzyko ponoszone przez operatora jest wynagradzane dzięki dodaniu dodatkowych 2,5 % do premii z tytułu ryzyka rynkowego.
- (54) Kwota rekompensaty wypłacana przedsiębiorstwu Siremar zgodnie z ustawą z 2009 r. nie może jednak w praktyce przekroczyć 55 694 895 EUR rocznie (zob. motyw 30). Mimo że ustawą z 2009 r. ograniczono roczną rekompensatę wypłacaną na rzecz wszystkich przedsiębiorstw należących do grupy Tirrenia z tytułu obowiązków świadczenia usług publicznych, dyrektywa CIPE zawiera określone zabezpieczenia gwarantujące, że operatorzy ci mają zapewnione wystarczające pokrycie kosztów operacyjnych.

⁽²⁷⁾ CIPE oznacza Comitato Interministeriale per la Programmazione Economica.

⁽²⁸⁾ *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana* nr 50 z dnia 28 lutego 2008 r.

⁽²⁹⁾ Zgodnie z art. 1 ust. 999 ustawy nr 296 z dnia 27 grudnia 2006 r. oraz art. 1 lit. e) dekretu z mocą ustawy 430/1997.

⁽³⁰⁾ Pożądana stopa zwrotu dla inwestora kapitałowego przy uwzględnieniu profilu ryzyka przedsiębiorstwa i powiązanych przepływów pieniężnych.

- (55) W szczególności zgodnie z dyrektywą CIPE zakres usług, maksymalne taryfy i rekompensata muszą być określone w taki sposób, aby dostawca usług otrzymał rekompensatę na pokrycie całości dopuszczalnych kosztów, zgodnie z następującym wzorem:

$$VA(RSP) + VA(AI(X)) = VA(CA)$$

gdzie:

- $VA(RSP)$ oznacza zdyskontowaną wartość rekompensaty z tytułu wypełniania obowiązków świadczenia usług publicznych;
 - $VA(AI(X))$ oznacza zdyskontowaną wartość pozostałych przychodów (przychody z taryf i inne);
 - $VA(CA)$ oznacza zdyskontowaną wartość dopuszczalnych kosztów operacyjnych, spłaty zadłużenia i zwrotu z kapitału.
- (56) Jeżeli powyższy wzór prowadzi do uzyskania niesatysfakcjonującego wyniku, można ograniczyć zakres działań objętych dotacjami lub ewentualnie można dokonać przeglądu organizacji usługi (np. rodzaju statków) lub zmienić pułap taryfy.
- (57) Ponadto pułap taryf mający zastosowanie do poszczególnych usług, po odliczeniu podatków i opłat portowych, dostosowuje się corocznie na podstawie następującego wzoru ceny maksymalnej:

$$\Delta T = \Delta P - X$$

gdzie:

- ΔT oznacza roczną procentową zmianę pułapu taryfy,
 - ΔP oznacza stopę inflacji w roku odniesienia,
 - X oznacza faktyczną stopę roczną korekty pułapu taryfy określoną w umowie lub w zamówieniach publicznych na usługi, która pozostaje na stałym poziomie w okresie obowiązywania umowy lub zamówień publicznych na usługi.
- (58) W dyrektywie CIPE określono również, że pułap taryfy można dostosować w taki sposób, aby odwzorować zmiany kosztów paliwa, przyjmując za punkt odniesienia standardowe publicznie dostępne ceny.

2.3.2. Niezgodne z prawem przedłużenie pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstwa Siremar

- (59) W dniu 16 listopada 2010 r. Komisja zatwierdziła pomoc na ratowanie na rzecz przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar („decyzja z 2010 r.”)⁽³¹⁾. Pomoc obejmowała gwarancję linii kredytowych udzieloną przez prywatne banki na kwotę do 95 000 000 EUR. Włochy zobowiązały się przekazać Komisji, nie później niż sześć miesięcy po zatwierdzeniu środka pomocy na ratowanie, plan restrukturyzacji lub dowód potwierdzający pełny zwrot pożyczki lub rozwiązanie gwarancji.
- (60) Następnie banki prywatne, *Banca Infrastrutture Innovazione e Sviluppo* („BIIS”) i Unicredit, zatwierdziły linię kredytową o wartości 40 000 000 EUR na rzecz przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar (tj. 25 000 000 EUR na rzecz przedsiębiorstwa Tirrenia i 15 000 000 EUR na rzecz przedsiębiorstwa Siremar) oraz o dacie zapadalności przypadającej na dzień 30 czerwca 2011 r. Państwo udzieliło gwarancji w odniesieniu do linii kredytowej w dniu 15 lutego 2011 r.
- (61) Środki wypłacono w następujący sposób:
- a) pierwszą ratę w dniu 28 lutego 2011 r. (20 000 000 EUR na rzecz przedsiębiorstwa Tirrenia i 12 000 000 EUR na rzecz przedsiębiorstwa Siremar);
 - b) drugą ratę w dniu 23 marca 2011 r. (5 000 000 EUR na rzecz przedsiębiorstwa Tirrenia i 3 000 000 EUR na rzecz przedsiębiorstwa Siremar).
- (62) Włochy poinformowały Komisję, że ponieważ pierwszą ratę gwarantowanej pożyczki wypłacono dopiero w dniu 28 lutego 2011 r., sześciomiesięczny okres zwrotu pożyczki w rozumieniu pkt 25 lit. a) Wytucznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw („wytuczne dotyczące ratowania i restrukturyzacji z 2004 r.”)⁽³²⁾ oraz motywów 32 i 47 decyzji z 2010 r. miał upłynąć w dniu 28 sierpnia 2011 r.
- (63) Przed tą datą przedsiębiorstwa Tirrenia i Siremar nie spłaciły zaciągniętych pożyczek i w rezultacie w dniu 11 lipca 2011 r. BIIS uruchomił gwarancję państwową. Zatem w tym dniu przedsiębiorstwo Siremar miało wobec państwa dług w wysokości 15 121 838,33 EUR. Kwota ta obejmuje zarówno kwotę główną odpowiednich pożyczek, jak i niespłacone odsetki należne na rzecz banku.

⁽³¹⁾ Dz.U. C 102 z 24.2011, s. 1.

⁽³²⁾ Dz.U. C 244 z 1.10.2004, s. 2.

- (64) Sąd upadłościowy zezwolił na włączenie ministerstwa gospodarki do grona wierzycieli uprzywilejowanych („*pre-educibili*”) przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar. Według władz włoskich komisarz nadzwyczajny, któremu powierzono zarządzanie przedsiębiorstwem, uważał w tamtym czasie, że przedsiębiorstwo Siremar będzie w stanie zwrócić środki do dnia 28 sierpnia 2011 r. dzięki wpływowi z planowej prywatyzacji oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar.
- (65) W dniu 25 lipca 2011 r. zawarto umowę sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Tirrenia przedsiębiorstwu CIN. Przeniesienie aktywów, a w rezultacie również płatność, jednak się opóźniło, głównie ze względu na trudności z uzyskaniem wymaganych zezwoleń na połączenie (najpierw od Komisji, a następnie od włoskiego organu ochrony konkurencji, *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* („AGCM”). AGCM ostatecznie zatwierdził transakcję Tirrenia – CIN w dniu 21 czerwca 2012 r. i sprzedaż sfinalizowano w dniu 19 lipca 2012 r. W dniu 20 października 2011 r. zawarto umowę sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar przedsiębiorstwu Cdl. Przeniesienie tych aktywów jednak również się opóźniło, w tym przypadku do dnia 1 sierpnia 2012 r. (zob. motywy 93–95). W dniu 18 września 2012 r. przedsiębiorstwo Siremar spłaciło swój dług wobec państwa wraz z odsetkami na łączną kwotę 15 511 529,35 EUR.

2.3.3. Prywatyzacja przedsiębiorstwa Siremar, kontrgwarancja i podwyższenie kapitału przedsiębiorstwa Cdl.

- (66) W dniu 23 grudnia 2009 r. przedsiębiorstwo Fintecna ogłosiło pierwsze zaproszenie do składania ofert w sprawie sprzedaży całego kapitału podstawowego przedsiębiorstwa Tirrenia wraz z jej spółką zależną Siremar. W dniu 19 lutego 2010 r. otrzymano 16 zgłoszeń o wyrażeniu zainteresowania od 19 podmiotów. W dniu 4 sierpnia 2010 r. po nieudanych negocjacjach z jedynym oferentem, który złożył wiążącą ofertę, przedsiębiorstwo Fintecna poinformowało o zamknięciu procedury. Według Włoch negocjacje nie powiodły się z powodu obaw dotyczących elementów finansowych oferty.
- (67) Po niepowodzeniu pierwszej próby prywatyzacji przedsiębiorstwa Tirrenia i Siremar, zmagając się z poważnymi problemami finansowymi, dopuszczono do zbiorowego postępowania upadłościowego przewidzianego w prawie włoskim dla dużych przedsiębiorstw, tj. procedury zarządu nadzwyczajnego („*amministrazione straordinaria*”), a wkrótce potem została ogłoszona ich niewypłacalność. Mówiąc dokładniej, przedsiębiorstwo Siremar dopuszczono do objęcia procedurą zarządu nadzwyczajnego w dniu 17 września 2010 r. W dniu 5 października 2010 r. sąd w Rzymie wydał wyrok nr 381/2010, w którym ogłosił niewypłacalność przedsiębiorstwa Siremar.

2.3.3.1. Zasady procedury zarządu nadzwyczajnego

- (68) W przeciwieństwie do zwykłego postępowania upadłościowego, którego głównym celem jest likwidacja niewypłacalnego przedsiębiorstwa w celu zaspokojenia roszczeń wierzycieli, procedura zarządu nadzwyczajnego, ustanowiona w dekrecie z mocą ustawy nr 270 z dnia 8 lipca 1999 r., to specjalne postępowanie upadłościowe przewidziane dla dużych przedsiębiorstw, które ma na celu zabezpieczenie aktywów i zapewnienie ciągłości działalności.
- (69) W toku tej procedury zarząd nad niewypłacalnym przedsiębiorstwem obejmuje komisarz nadzwyczajny powołany przez właściwe ministerstwo. Komisarz nadzwyczajny proponuje plan naprawy przedsiębiorstwa objętego procedurą w drodze restrukturyzacji albo sprzedaży aktywów. Plan ten musi zostać uprzednio zatwierdzony przez właściwe ministerstwo, które uwzględni opinię rady nadzorczej (złożonej z biegłych powołanych przez ministerstwo).
- (70) Dekret z mocą ustawy nr 347 z dnia 23 grudnia 2003 r. ustanawiający środki doraźne na potrzeby restrukturyzacji dużych niewypłacalnych przedsiębiorstw („dekret z mocą ustawy 347/2003”), przekształcony ze zmianami w ustawę nr 39 z dnia 18 lutego 2004 r. („ustawa Marzano”), reguluje procedurę zarządu nadzwyczajnego mającą zastosowanie do niewypłacalnych przedsiębiorstw, które zamierzają poddać się tej procedurze restrukturyzacyjnej. Przedsiębiorstwa te muszą również łącznie spełnić określone kryteria dotyczące liczby pracowników w roku poprzedzającym rozpoczęcie procedury oraz poziomu zadłużenia.
- (71) Zgodnie z wymogami procedury niewypłacalne przedsiębiorstwo musi złożyć wniosek do włoskiego ministra rozwoju gospodarczego oraz do właściwego sądu upadłościowego. Następnie ministerstwo podejmuje decyzję w sprawie dopuszczenia niewypłacalnego przedsiębiorstwa do objęcia procedurą i powołuje komisarza nadzwyczajnego nadzorowanego przez radę nadzorczą, podczas gdy sąd upadłościowy ustala, czy przedsiębiorstwo znajduje się w stanie niewypłacalności.
- (72) W ciągu 180 dni od powołania komisarz nadzwyczajny musi przedłożyć ministerstwu plan restrukturyzacji. Zwykłe postępowanie upadłościowe wszczyna się jedynie wówczas, gdy ministerstwo nie zatwierdzi takiego planu restrukturyzacji, a alternatywna procedura sprzedaży aktywów jest niewykonalna.
- (73) Art. 4 (4-*quater*) dekretu z mocą ustawy nr 134 z dnia 28 sierpnia 2008 r. (zwanego dalej „dekretem z mocą ustawy 134/2008”), przekształconego w ustawę nr 166 z dnia 27 października 2008 r., dotyczącego doraźnych środków restrukturyzacji dużych niewypłacalnych przedsiębiorstw („*Disposizioni urgenti in materia di ristrutturazione di grandi imprese in crisi*”), wprowadzono kilka zmian do ustawy Marzano. Zmiany te mają zastosowanie do przedsiębiorstw świadczących najważniejsze usługi publiczne oraz dotyczą m.in. możliwości wskazania przez komisarza nadzwyczajnego nabywcy aktywów niewypłacalnego przedsiębiorstwa w drodze procedury negocjacji

ze stronami, które gwarantują zarówno ciągłość świadczenia usługi publicznej w średnim okresie, jak i szybką interwencję. Dekret z mocą ustawy 134/2008 stanowi, że cena sprzedaży nie może być niższa niż wartość rynkowa aktywów ustalona przez niezależnego biegłego powołanego dekretem ministerialnym.

- (74) W dekrete z mocą ustawy 134/2008 wprowadzono również możliwość natychmiastowego przeprowadzenia planu zbycia aktywów, podczas gdy w poprzednim systemie wymagano uprzedniego przedłożenia ministerstwu planu restrukturyzacji. Ponadto dekret z mocą ustawy 134/2008 stanowi, że w przypadku gdy ani plan zbycia aktywów, ani plan restrukturyzacji nie może zostać wdrożony lub zatwierdzony przez ministerstwo, przedsiębiorstwo zostanie poddane zwykłemu postępowaniu upadłościowemu.

2.3.3.2. Procedura sprzedaży

- (75) W dniu 4 października 2010 r. ogłoszono zaproszenie do składania ofert w przetargu obejmującym sprzedaż oddziału przedsiębiorstwa Siremar⁽³³⁾ w pakiecie z nową dwunastoletnią umową. Celem zaproszenia było sprawdzenie, czy są jakiegokolwiek potencjalne krajowe lub międzynarodowe podmioty zainteresowane nabyciem oddziału przedsiębiorstwa Siremar, które mogły zagwarantować ciągłość świadczenia usług transportowych. Zaproszenie opublikowano na stronie internetowej przedsiębiorstwa Siremar, w kilku czasopismach⁽³⁴⁾, jak również na wybranych stronach specjalistycznych⁽³⁵⁾. Termin na składania zgłoszeń o wyrażeniu zainteresowania nabyciem oddziału przedsiębiorstwa Siremar upłynął 20 października 2010 r.
- (76) W dniu upływu terminu sześć podmiotów (w tym dwa wspólnie) złożyło pięć zgłoszeń o wyrażeniu zainteresowania uczestnictwem w przetargu dotyczącym oddziału przedsiębiorstwa Siremar. Wszystkie te podmioty wykazały, że spełniają wymóg określony w ogłoszeniu przetargowym. W związku z tym komisarz nadzwyczajny zaprosił je do przeprowadzenia szczegółowej analizy due diligence oddziału przedsiębiorstwa Siremar. Udzielono dostępu do odnośnej dokumentacji pod warunkiem podpisania umów poufności przez zainteresowane strony.
- (77) Jeden z sześciu podmiotów postanowił nie brać udziału w analizie due diligence⁽³⁶⁾. Na tym etapie pięć pozostałych podmiotów (w tym dwa wspólnie składające ofertę) otrzymało dostęp do wirtualnych pokoiów danych zawierających następujące informacje:
- a) szczegółowe informacje techniczne, prawne i finansowe na temat wystawionego na sprzedaż oddziału przedsiębiorstwa;
 - b) biznesplan oddziału przedsiębiorstwa Siremar przygotowany przez komisarza nadzwyczajnego;
 - c) sprawozdanie sprzedawcy z analizy *due diligence* oraz bilans przedsiębiorstwa na dzień dopuszczenia do objęcia procedurą zarządu nadzwyczajnego;
 - d) projekt nowej dwunastoletniej umowy, która miała zostać zawarta między zwycięskim oferentem a państwem;
 - e) dodatkowe informacje niezbędne do tego, aby potencjalni nabywcy mogli prawidłowo wycenić przedmiot sprzedaży.
- (78) Dekretem ministerialnym z dnia 4 lutego 2011 r. minister rozwoju gospodarczego powołał Banca Profilo S.p.A. na niezależnego biegłego, którego zadaniem było sporządzenie wyceny oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar na podstawie art. 4 ust. 4-quater dekretu z mocą ustawy 347/2003. W dniu 8 marca 2011 r. Banca Profilo S.p.A. wycenił wartość oddziału przedsiębiorstwa Siremar na 55 mln EUR. Informacje przesłano do pokoju danych na użytek wszystkich potencjalnych oferentów przed upływem terminu składania wiążących ofert.
- (79) W dniu 15 marca 2011 r., po upływie pierwotnego terminu składania wiążących ofert, komisarz nadzwyczajny Siremar stwierdził, że nie otrzymał żadnej oferty zgodnej z zapisami dokumentacji przetargowej. W związku z tym postępowanie zostało ponownie otwarte z nowym terminem składania ofert – 5 kwietnia 2011 r. W tym dniu przedsiębiorstwo Cdl złożyło ofertę w wysokości 60,1 mln EUR, natomiast przedsiębiorstwo Ustica Lines zwróciło się o przedłużenie terminu, aby zapewnić sobie środki finansowe niezbędne do złożenia oferty. Komisarz nadzwyczajny wprowadził ofertę Cdl do pokoju danych i zaprosił pozostałych uczestników do przedstawienia poprawionej oferty do dnia 23 maja 2011 r. Do tego dnia wpłynęły następujące oferty:
- a) oferta przedsiębiorstwa Cdl na kwotę 69 mln EUR, z czego kwota 20 mln EUR płatna z góry, a pozostała część odroczone na okres 10 lat (z odsetkami w wysokości 1,5 %);
 - b) oferta SNS na kwotę 55,1 mln EUR, z czego kwota 30,1 mln EUR płatna z góry, a pozostała część odroczone na okres 8 lat (z odsetkami w wysokości 1,5 %).

⁽³³⁾ Motyw 32 zawiera więcej informacji na temat stosowania określenia „oddział przedsiębiorstwa” w tym kontekście.

⁽³⁴⁾ The Financial Times, Il Corriere della Sera, Il Sole 24 Ore, La Repubblica, Il Giornale, Il Mattino, Il Giornale oraz La Sicilia i La Gazzetta del Sud.

⁽³⁵⁾ Delloyd, Naftemporiki, Fairplay, Lloyd's List oraz Tradewinds.

⁽³⁶⁾ Tym podmiotem był D.B. Real Estate 2 S.r.l.

- (80) Przedsiębiorstwo Cdl zostało utworzone w celu złożenia oferty w postępowaniu przez Mediterranean Holding di Navigazione S.p.A. („Mediterranea”), Davimar Eolia Navigazione S.r.l. („Davimar”), Navigazione Generale Italiana S.p.A.⁽³⁷⁾. („NGI”), Lauro.it S.p.A., Isolemar S.r.l. oraz Riccardo Sanges & C. S.r.l.⁽³⁸⁾. Przedsiębiorstwo Mediterranean posiadało 60 % udziałów w Cdl⁽³⁹⁾. Pozostali udziałowcy, którzy posiadali pozostałe 40 % kapitału własnego Cdl, byli podmiotami prywatnymi. Przedsiębiorstwo Mediterranean uczestniczyło w pierwszej próbie przeprowadzenia procedury prywatyzacji przedsiębiorstwa Tirrenia (zob. motyw 66) i należało do regionu Sycylii („Sycylia”) (43,02 %), Lauro.it S.p.A. (34,36 %), Isolemar S.r.l. (14,61 %) i Acies S.r.l. (8,11 %).
- (81) Przedsiębiorstwo SNS zostało utworzone przez Ustica Lines S.p.A.⁽⁴⁰⁾ i Caronte & Tourist S.p.A. (po 50 % udziałów)⁽⁴¹⁾ w celu złożenia oferty w postępowaniu.
- (82) W dniu 26 lipca 2011 r., po kolejnych wezwaniach do udzielenia informacji skierowanych do obu oferentów, z terminem na udzielenie odpowiedzi do dnia 18 lipca 2011 r., doradca finansowy postępowania zgłosił następujące uwagi:
- oferta przedsiębiorstwa Cdl była wyższa w ujęciu bezwzględny od oferty przedsiębiorstwa SNS, jednak profil ryzyka tego ostatniego był niższy niż w przypadku przedsiębiorstwa Cdl;
 - część ceny sprzedaży oferowana z góry przez przedsiębiorstwo SNS, tj. 30,1 mln EUR, była całkowicie gwarantowana, podczas gdy część ceny sprzedaży oferowana przez Cdl, tj. 20 mln EUR, była gwarantowana jedynie częściowo;
 - przedsiębiorstwo SNS zatwierdziło już i wdrożyło podwyższenie kapitału o 25 mln EUR, w porównaniu z podwyższeniem kapitału o 12 mln EUR, które zostało zatwierdzone, ale tylko częściowo wdrożone przez Cdl.
- (83) W dniu 3 sierpnia 2011 r. Sycylia udzieliła bezwarunkowej i nieodwołalnej kontrgwarancji na rzecz Unicredit na kwotę 40 mln EUR, bez żadnego wynagrodzenia. W tej kontrgwarancji stwierdza się, że Unicredit uzależnił udzielenie przedsiębiorstwu Cdl gwarancji w wysokości 39 mln EUR od udzielenia kontrgwarancji przez Sycylię w wysokości 40 mln EUR.
- (84) W dniu 5 sierpnia 2011 r. przedsiębiorstwo Cdl przekazało komisarzowi nadzwyczajnemu pismo o braku zastrzeżeń, wydane tego samego dnia przez Unicredit, w którym bank zobowiązał się do zagwarantowania odroczonej raty ceny sprzedaży oferowanej przez Cdl do wysokości 39 mln EUR⁽⁴²⁾. W piśmie o braku zastrzeżeń Unicredit stwierdza się, że gwarancja została udzielona pod warunkiem: 1) podpisania przez przedsiębiorstwo Cdl umowy sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar przed upływem terminu 31 grudnia 2011 r. oraz 2) weryfikacji uprawnień głównego księgowego Sycylii do wystawienia kontrgwarancji.
- (85) Doradca finansowy i inni konsultanci uczestniczący w procedurze potwierdzili, że dokumenty te zostały złożone przez przedsiębiorstwo Cdl po upływie terminu składania dodatkowych wyjaśnień i dowodów w postaci dokumentu, który to termin wyznaczono na dzień 18 lipca 2011 r., i w związku z tym nie mogły zostać uwzględnione. W związku z tym w dniu 29 sierpnia 2011 r. rada nadzorcza przedsiębiorstwa Siremar pod zarządkiem nadzwyczajnym zatwierdziła przekazanie na rzecz SNS oddziału przedsiębiorstwa, a w dniu 1 września 2011 r. komisarz nadzwyczajny zwrócił się do właściwego ministerstwa o zatwierdzenie tego przekazania.
- (86) W dniach 2, 6 i 7 września 2011 r. Sycylia przesłała pisma do tego samego ministerstwa, podkreślając, że przedsiębiorstwo Cdl zaoferowało najwyższą cenę oraz że częściowo należy do Sycylii, co należy uznać za wystarczającą gwarancję jego stabilności finansowej. Sycylia przesłała także bezpośrednio do ministerstwa: pismo o braku zastrzeżeń wystawione przez Unicredit, własną kontrgwarancję oraz poradę prawną potwierdzającą uprawnienia głównego księgowego do wystawienia tej kontrgwarancji. W dniu 8 września 2011 r. ministerstwo zwróciło się do komisarza nadzwyczajnego o przekazanie dalszych informacji i wyjaśnień dotyczących uwag zgłoszonych przez przedsiębiorstwo Cdl, bez uszczerbku dla późnego terminu przedłożenia odnośnych dokumentów. W dniu 22 września 2011 r. doradca finansowy poinformował komisarza nadzwyczajnego, że niezależnie od nieprzebrzegania przez przedsiębiorstwo Cdl terminów proceduralnych, nowa dokumentacja znacznie zmniejszyła profil ryzyka Cdl, co oznacza, że wartości bieżącej oferty złożonej przez przedsiębiorstwo SNS nie można już uznać za korzystniejszą od oferty Cdl.
- (87) W dniu 26 września 2011 r. ministerstwo zwróciło się do *Presidenza del Consiglio* z zapytaniem, czy kontrgwarancja zobowiązań finansowych przedsiębiorstwa Cdl wystawiona przez Sycylię może budzić jakiegokolwiek wątpliwości dotyczące pomocy państwa. *Presidenza del Consiglio* potwierdziło, że ponieważ Unicredit uzależnił swoją decyzję o udzieleniu gwarancji od kontrgwarancji ze strony Sycylii, kontrgwarancję należy ocenić na podstawie obwieszczenia Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji („obwieszczenie w sprawie gwarancji”)⁽⁴³⁾.

⁽³⁷⁾ Obecnie należy do grupy Caronte & Tourist.

⁽³⁸⁾ Przedsiębiorstwo to później zmieniło nazwę na Sicilia Occidentale Marittima S.r.l.

⁽³⁹⁾ Następnie udział przedsiębiorstwa wzrósł do 65,32 %.

⁽⁴⁰⁾ W dniu 13 kwietnia 2016 r. Ustica Lines zmieniło nazwę na Liberty Lines.

⁽⁴¹⁾ W dniu 1 września 2016 r. SNS zostało podzielone pomiędzy Caronte & Tourist, które świadczy usługi mieszane na trasach objętych nową umową, oraz przedsiębiorstwo Liberty Lines, które obsługuje tylko trasy pasażerskie objęte nową umową. Każde przedsiębiorstwo obsługuje obecnie poszczególne linie w sposób autonomiczny, przy czym przedsiębiorstwo SNS S.p.A. przekształciło się w SNS *Società Consortile per Azioni* i pełni jedynie funkcję centrum koordynacyjnego w relacjach z władzami włoskimi i sycylijskimi.

⁽⁴²⁾ Pismo o braku zastrzeżeń stanowi przyrzeczenie wydania formalnej umowy o udzielenie gwarancji („fidejussione”) w przyszłości, w określonych okolicznościach. Pismo o braku zastrzeżeń Unicredit jest jednak wiążące dla nadawcy i dlatego można je uznać za gwarancję na mocy przepisów o pomocy państwa.

⁽⁴³⁾ obwieszczenie Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji (Dz.U. C 155 z 20.6.2008, s. 10).

- (88) W dniu 27 września 2011 r. komisarz nadzwyczajny zwrócił się do ministerstwa o zezwolenie na rozpoczęcie dodatkowego etapu procedury. Po otrzymaniu takiego zezwolenia, w dniu 29 września 2011 r. doradca finansowy wezwał przedsiębiorstwa Cdl i SNS do złożenia nowych i poprawionych wiążących ofert do dnia 13 października 2011 r.
- (89) Przedsiębiorstwo Cdl złożyło nową i poprawioną ofertę o następującej strukturze:
- a) cena sprzedaży 69,15 mln EUR, z czego kwota 34,65 mln EUR płatna z góry, a pozostała część odroczonej (13,8 mln EUR na koniec trzeciego roku, 10,35 mln EUR na koniec szóstego roku, 10,35 mln EUR na koniec ósmego roku, z odsetkami w wysokości 1,5 %);
 - b) jako gwarancja ceny sprzedaży: pismo o braku zastrzeżeń Unicredit z dnia 12 października 2011 r. (zobowiązanie do zagwarantowania kwoty odroczonej płatności nowej ceny sprzedaży oferowanej przez Cdl, tj. 34,5 mln EUR); poświadczenie notarialne uchwały udziałowców w sprawie podwyższenia kapitału do kwoty 21,48 mln EUR (zob. sekcja 2.3.3.4); dwa pisma od MPS Capital Services, zobowiązujące do sfinansowania pierwszej raty ceny sprzedaży (do 20 mln EUR) oraz przedłużające wcześniej udzieloną gwarancję w wysokości 5 mln EUR z oferty z dnia 23 maja 2011 r.
- (90) Przedsiębiorstwo SNS potwierdziło złożoną przez siebie ofertę w dniu 23 maja 2011 r.
- (91) W dniu 13 października 2011 r. zarząd nadzwyczajny i jego doradcy stwierdzili, że oferta Cdl odpowiada wartości oddziału przedsiębiorstwa oszacowanej przez Banca Profilo i jest korzystniejsza finansowo od oferty SNS. Ponadto biznesplan dołączony do oferty Cdl był zgodny z wymogami i istniały odpowiednie dowody potwierdzające, że Cdl może zapewnić ciągłość świadczenia usług publicznych transportu morskiego. W związku z tym komisarz nadzwyczajny zwrócił się do ministerstwa o udzielenie zamówienia przedsiębiorstwu Cdl.
- (92) W dniu 14 października 2011 r. rada nadzorcza wydała pozytywną opinię, a ministerstwo zezwoliło na udzielenie zamówienia przedsiębiorstwu Cdl.
- (93) W dniu 20 października 2011 r. komisarz nadzwyczajny przedsiębiorstwa Siremar i przedsiębiorstwo Cdl podpisali umowę sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar. W dniu 22 listopada 2011 r. przedsiębiorstwo SNS odwołało się jednak od decyzji komisarza nadzwyczajnego o przyznaniu oddziału przedsiębiorstwa na rzecz Cdl do *Tribunale Amministrativo Regionale* w Lacjum („TAR”).
- (94) W dniu 7 czerwca 2012 r. TAR w Lacjum orzekł, że kontrgwarancja udzielona przez Sycylię na rzecz Unicredit w odniesieniu do części ceny sprzedaży zaoferowanej przez przedsiębiorstwo Cdl stanowiła pomoc państwa, niezależnie od tego, czy została ostatecznie wykonana, czy wycofana („orzeczenie 5172/2012”). TAR uznał procedurę sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar za częściowo nieważną⁽⁴⁴⁾.
- (95) Przedsiębiorstwo *Mediterranea* odwołało się od tego orzeczenia do *Consiglio di Stato* („CdS”). Postanowieniem tymczasowym z dnia 18 lipca 2012 r. CdS wstrzymał wykonanie orzeczenia 5172/2012 (bez orzekania co do istoty odwołania). W związku z tym w dniu 30 lipca 2012 r. przedsiębiorstwo Cdl podpisało nową umowę o świadczenie usług publicznych, a w dniu 1 sierpnia 2012 r. komisarz nadzwyczajny dokonał przeniesienia oddziału przedsiębiorstwa Siremar do przedsiębiorstwa Cdl.
- (96) W dniu 7 lutego 2014 r. CdS orzekł co do istoty odwołania złożonego przez przedsiębiorstwo *Mediterranea* i stwierdził, że kontrgwarancja udzielona przez Sycylię nie była zgodna z zasadami przejrzystości i niedyskryminacji przewidzianymi w prawodawstwie krajowym („orzeczenie 592/14”). W swoim orzeczeniu CdS stwierdził, że kontrgwarancja podważyła pełną skuteczność zasady niedyskryminacji między dwoma uczestnikami przetargu i w związku z tym uznał procedurę sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar za częściowo nieważną (w drodze unieważnienia czynności udzielenia zamówienia Cdl). W szczególności gwarancja Unicredit była faktycznie uzależniona od wystawienia kontrgwarancji przez Sycylię, nawet jeśli w tej pierwszej nie wymieniono wyraźnie tej drugiej (zob. sekcja 2.3.3.5).
- (97) Umowa sprzedaży podpisana przez przedsiębiorstwo Cdl z państwem włoskim w następstwie przetargu nie została unieważniona wyrokiem CdS. W istocie w tym ostatnim przypadku stwierdzono jedynie nieważność przyznania zamówienia, ponieważ było ono czynnością administracyjną, ale nie stwierdzono nieważności umowy sprzedaży ani nowej umowy, które były umowami cywilnymi. W związku z tym przedsiębiorstwo Cdl kontynuowało świadczenie usług publicznych zgodnie z nową umową⁽⁴⁵⁾.
- (98) W dniu 9 lutego 2015 r., na wniosek władz włoskich i SNS, TAR w Lacjum orzekł w sprawie interpretacji swojego wcześniejszego orzeczenia z czerwca 2012 r. oraz orzeczenia CdS z lutego 2014 r. („orzeczenie 2351/15”). W swoim orzeczeniu TAR w Lacjum stwierdził, że należy ponownie przeprowadzić ostatni etap

⁽⁴⁴⁾ W szczególności w orzeczeniu 5172/2012 stwierdzono nieważność zezwolenia udzielonego przez ministerstwo komisarzowi nadzwyczajnemu na przyznanie zamówienia przedsiębiorstwu Cdl.

⁽⁴⁵⁾ Przedsiębiorstwo Cdl odwołało się również od orzeczenia 592/14, zarówno w celu cofnięcia go przez sam CdS (odwołanie odrzucono w dniu 4 lipca 2014 r.), jak i w celu stwierdzenia nieważności przez *Corte di Cassazione* (odwołanie odrzucono w dniu 12 stycznia 2016 r., z publikacją orzeczenia w dniu 4 lutego 2016 r.).

procedury sprzedaży przedsiębiorstwa Siremar, począwszy od dnia 29 września 2011 r. ⁽⁴⁶⁾ TAR w Lacjum potwierdził, że przedsiębiorstwo Cdl powinno zostać wykluczone z tego nowego etapu postępowania. TAR w Lacjum orzekł także, że ministerstwo gospodarki musi wprowadzić niezbędne środki w celu umożliwienia ponownego otwarcia procedury w ciągu 120 dni od daty wydania wyroku.

- (99) W celu wykonania wyroku TAR w Lacjum przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym:
- wykluczyło ofertę przedsiębiorstwa Cdl z procedury;
 - zweryfikowało z przedsiębiorstwem SNS, że jego oferta z dnia 23 maja 2011 r. w wysokości 55,1 mln EUR jest nadal aktualna (potwierdzona przez przedsiębiorstwo SNS w dniu 19 stycznia 2016 r.);
 - skontrolowało, czy oferta przedsiębiorstwa SNS jest zgodna z niezbędnymi wymogami w zakresie świadczenia usług publicznych oraz z obowiązującym prawodawstwem;
 - zweryfikowało wartość aktywów w nowym sprawozdaniu, którego sporządzenie zlecono Ecorys („drugie sprawozdanie opracowane przez Ecorys”), w którym wartość aktywów oszacowano na 34,4–39,9 mln EUR (zob. motyw 122);
 - unieważniło umowę sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa zawartą z Cdl i przenieśli na przedsiębiorstwo SNS dług w wysokości 37,1 mln EUR, która to kwota została już zapłacona przez przedsiębiorstwo Cdl ⁽⁴⁷⁾;
 - po uzyskaniu w dniu 6 kwietnia 2016 r. zezwolenia ministerstwa, w dniu 11 kwietnia 2016 r. przenieśli oddział przedsiębiorstwa do przedsiębiorstwa SNS.
- (100) W tym samym dniu przedsiębiorstwo SNS i ministerstwo transportu podpisały nową umowę.

2.3.3.3. Umowa sprzedaży zawarta z przedsiębiorstwem SNS

- (101) W umowie sprzedaży zawarta między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwem SNS zdefiniowano przenoszony oddział przedsiębiorstwa Siremar jako oddział zajmujący się świadczeniem usług transportu morskiego w ramach bieżących obowiązków świadczenia usług publicznych ⁽⁴⁸⁾. W szczególności w art. 4 wskazano, że aktywa oddziału przedsiębiorstwa są wymienione w załączniku i obejmują wszystkie wartości niematerialne i prawne ⁽⁴⁹⁾ oraz rzeczowe aktywa trwałe ⁽⁵⁰⁾ wykorzystywane przez przedsiębiorstwo do wypełniania obowiązków świadczenia usług publicznych.
- (102) Zgodnie z art. 5 umowy sprzedaży, cena sprzedaży w wysokości 55,1 mln EUR uiszcza się w następujący sposób:
- a) 37,1 mln EUR na dzień podpisania umowy sprzedaży (w drodze przeniesienia zobowiązania do dokonania zwrotu na rzecz przedsiębiorstwa Cdl);
 - b) pozostała część odroczone w następujący sposób, z odsetkami w wysokości 1,5 %: 9 mln EUR, po 72 miesiącach; 9 mln EUR, po 96 miesiącach.
- (103) Art. 7 ust. 6 lit. d) umowy sprzedaży stanowi, że nabywca jest w stanie, zgodnie z art. 4 ust. 4-quarter dekretu z mocą ustawy 347/2003, zagwarantować ciągłość świadczenia usługi w średnim terminie.
- (104) Art. 7 ust. 9 umowy sprzedaży stanowi, że nabywca przedstawi nowe oferty pracy wszystkim pracownikom administracyjnym i załogom zatrudnionym przy realizacji obowiązku świadczenia usług publicznych, uwzględniając zdobyte kwalifikacje lub równoważność stanowisk, jak również ewentualne porozumienia ze związkami zawodowymi. W artykule tym sprecyzowano również, że zgodnie z wymaganiami art. 63 ust. 2 dekretu z mocą ustawy 270/1999 nabywca musi przez dwa lata zaniechać zwolnień innych niż dyscyplinarne („warunek dotyczący poziomu zatrudnienia”). Zgodnie z art. 7 ust. 11 i 12 umowy sprzedaży, nabywca ma obowiązek regularnego informowania sprzedawcy o przestrzeganiu tych zobowiązań, pod groźbą znaczących kar za ich naruszenie.
- (105) Art. 8 ust. 12 umowy sprzedaży stanowi, że zgodnie z art. 63 ust. 5 dekretu z mocą ustawy 270/1999 nowy właściciel nie będzie zobowiązany do spłaty jakichkolwiek długów zaciągniętych przez przedsiębiorstwo Siremar przed przeniesieniem własności oddziału.

⁽⁴⁶⁾ Był to dzień, w którym doradca finansowy wezwał przedsiębiorstwa Cdl i SNS do złożenia ostatecznej oferty dodatkowej, w związku z przyjęciem gwarancji (i kontrgwarancji) złożonej przez przedsiębiorstwo Cdl w dniu 5 sierpnia 2011 r. przez przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym (zob. motyw 88).

⁽⁴⁷⁾ 34,6 mln EUR, plus odsetki i inflacja.

⁽⁴⁸⁾ Wcześniejsza umowa sprzedaży zawarta między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwem Cdl zawiera bardzo podobne postanowienia i warunki. Większość różnic między umowami wynika z innego kontekstu przeniesienia, w szczególności z innej ceny i innego terminu.

⁽⁴⁹⁾ Patenty i prawa własności intelektualnej; koncesje, licencje, znaki towarowe i podobne prawa; inne wartości niematerialne i prawne.

⁽⁵⁰⁾ Systemy i maszyny; wyposażenie przemysłowe i handlowe; inne rzeczowe aktywa trwałe.

2.3.3.4. Podwyższenie kapitału

- (106) W dniu 13 października 2011 r. udziałowcy CdI zobowiązali się do podwyższenia kapitału przedsiębiorstwa do kwoty 21 480 236 EUR. W dniu 3 lutego 2012 r. przedsiębiorstwo Mediterranea, udziałowiec większościowy posiadający ponad 60 % udziałów CdI, sam dokonał podwyższenia kapitału, w wyniku czego Sycylia przestała być udziałowcem większościowym, a jej udział zmniejszył się do około 43 %.
- (107) Podwyższenie kapitału przedsiębiorstwa CdI miało miejsce w czasie, gdy Sycylia była udziałowcem większościowym przedsiębiorstwa Mediterranea, które z kolei było (i nadal jest) udziałowcem większościowym przedsiębiorstwa CdI. Celem podwyższenia kapitału było przejęcie oddziału przedsiębiorstwa Siremar i prowadzenie działalności zgodnie z nową umową.

2.3.3.5. Kontrgwarancja

- (108) W procesie prywatyzacji Sycylia wystawiła kontrgwarancję na rzecz Unicredit.
- (109) Po pierwsze, w dniu 3 sierpnia 2011 r., jak opisano w motywie 83, Sycylia wystawiła kontrgwarancję na rzecz Unicredit, co pozwoliło na wydanie przez ten bank dwa dni później pierwszego pisma o braku zastrzeżeń zawierającego zobowiązanie do udzielenia gwarancji na odroczone raty ceny sprzedaży zaoferowanej przez przedsiębiorstwo CdI (tj. 39 mln EUR). W piśmie tym wyraźnie uzależniono ważność gwarancji od ważności kontrgwarancji Sycylii.
- (110) Po drugie, w dniu 7 października 2011 r., na późniejszym etapie procedury, Sycylia potwierdziła swoją gotowość do udzielenia kontrgwarancji na odroczone płatności nowej ceny sprzedaży do kwoty 34,6 mln EUR. W dniu 12 października 2011 r. Sycylia zmodyfikowała kontrgwarancję z dnia 3 sierpnia 2011 r., gwarantując płatności do kwoty 36 mln EUR. W tym samym dniu Unicredit wystawił drugie pismo o braku zastrzeżeń, które zostało włączone do zwycięskiej oferty przedsiębiorstwa CdI opisanej w motywie (89), nie wspominając w piśmie, że kontrgwarancja Sycylii nadal obowiązuje w zmienionej formie.
- (111) W dniu 20 listopada 2011 r. kontrgwarancja udzielona przez Sycylię została zastąpiona kontrgwarancją wszystkich udziałowców przedsiębiorstwa CdI. W dniu 31 stycznia 2012 r. Sycylia wystosowała do przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym pismo, w którym poinformowała, że kontrgwarancję z dnia 12 października 2011 r. należy uznać za wycofaną. W dniu 3 lutego 2012 r. Unicredit wydał notę potwierdzającą, że jego gwarancja na odroczone raty ceny sprzedaży nie jest uzależniona od kontrgwarancji ze strony Sycylii.

2.3.3.6. Badanie przeprowadzone przez Banca Profilo

- (112) Jak opisano powyżej (zob. motyw 78), minister rozwoju gospodarczego powołał Banca Profilo na niezależnego biegłego, którego zadaniem było sporządzenie wyceny oddziału przedsiębiorstwa Siremar na podstawie art. 4 ust. 4-quater ustawy Marzano. W dniu 8 marca 2011 r. Banca Profilo opublikowało sprawozdanie, w którym opisało metody wyceny i oraz wykorzystane dane, które obejmowały własny biznesplan przedsiębiorstwa Siremar na lata 2011–2022. W sprawozdaniu tym uwzględniono szacowany zakres wartości oddziału przedsiębiorstwa Siremar.
- (113) Wyceny przygotowane przez Banca Profilo opierają się na szeregu założeń, w szczególności że nowe zamówienie publiczne na usługi będzie obowiązywało do czasu jego wygaśnięcia i że w rezultacie oddział przedsiębiorstwa Siremar będzie otrzymywał rekompensatę z tytułu świadczenia usług publicznych za obsługę morskich połączeń transportowych określonych w tym zamówieniu. W sprawozdaniu z wyceny Banca Profilo jako główne metody stosuje metody zdyskontowanego przepływu pieniężnego („DCF”) oraz ekonomicznej wartości dodanej („EAV”), a metodę mnożników rynkowych i metodę praw własności jako metody dodatkowe na potrzeby kontroli.
- (114) Zgodnie z metodą DCF Banca Profilo bierze pod uwagę: (i) przepływy pieniężne wygenerowane do dnia wygaśnięcia nowej umowy; (ii) wartość likwidacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar w dniu wygaśnięcia nowej umowy przy założeniu, że nie będzie możliwości kontynuowania działalności po tej dacie; Zgodnie z metodą ekonomicznej wartości dodanej Banca Profilo ocenia: (i) skorygowaną wartość bilansową; (ii) ujemną wartość firmy („badwill”)/wartość firmy; (iii) wartość likwidacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar w chwili wygaśnięcia nowej umowy. Ocenę tę oparto na danych pochodzących z biznesplanu przedsiębiorstwa oraz na obliczeniach własnych Banca Profilo.
- (115) Jeżeli chodzi o metody dodatkowe, obejmowały one co następuje. Analiza mnożników rynkowych jest oparta na obliczeniach Banca Profilo na podstawie danych z Bloomberg’a dla dziewięciu porównywalnych przedsiębiorstw transportu morskiego. Metoda praw własności obejmuje wycenę wartości netto aktywów zgodnie z zapisami w bilansie, ale z pewnymi dostosowaniami dotyczącymi aktywów i zobowiązań oraz dodaniem szacunkowej wartości wartości niematerialnych i prawnych.
- (116) Banca Profilo ustalił, że wartość oddziału przedsiębiorstwa Siremar w chwili wyceny wynosiła od 55 do 61 mln EUR. W rezultacie minimalną cenę za to przedsiębiorstwo należałoby określić na poziomie 55 mln EUR.

2.3.3.7. Pierwsze sprawozdanie opracowane przez Ecorys i drugie sprawozdanie opracowane przez Ecorys

- (117) W trakcie postępowania wyjaśniającego Komisja zleciła Ecorys ustalenie wartości rynkowej wystawionego na sprzedaż oddziału przedsiębiorstwa Siremar. Konsultanta poproszono o (i) ustalenie wartości rynkowej oddziału przedsiębiorstwa Siremar w pakiecie z nową umową, (ii) ustalenie wartości rynkowej oddziału przedsiębiorstwa bez żadnych dodatkowych warunków oraz (iii) ustalenie, czy warunek dotyczący poziomu zatrudnienia obniżył cenę sprzedaży.
- (118) W celu ustalenia wartości oddziału przedsiębiorstwa Siremar w pakiecie z nową umową, w pierwszym sprawozdaniu opracowanym przez Ecorys zastosowano główne metody wykorzystane także przez Banca Profilo. W szczególności Ecorys zastosował metody zdyskontowanego przepływu pieniężnego i ekonomicznej wartości dodanej.
- (119) Po pierwsze, Ecorys stwierdził, że gdyby oddział przedsiębiorstwa Siremar sprzedano bez żadnych dodatkowych warunków, w szczególności bez umowy o świadczenie usługi publicznej, przedsiębiorstwo zostałoby sprzedane za cenę odpowiadającą wartości likwidacji⁽⁵¹⁾, tj. – 0,3 mln EUR. Ecorys zauważył, że ta wartość likwidacji jest ujemna i wskazał, że w związku z tym natychmiastowa likwidacja (głównie sprzedaż statków) nie stanowiła opłacalnej alternatywy dla operatora działającego na warunkach rynkowych. Ecorys oparł ten wniosek na założeniu, że oddział przedsiębiorstwa Siremar nie mógłby w sposób rentowny kontynuować działalności bez rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Ecorys określił obsługiwane przez przedsiębiorstwa Tirrenia i Siremar trasy w ramach usługi publicznej jako „działalność przynoszącą duże straty, charakteryzującą się niską liczbą pasażerów i w pełni zależną od finansowania w ramach umów”. Ponadto Ecorys stwierdził, że „możliwość zmiany jakości usług i większa swoboda w ustalaniu cen biletów nie są wystarczające, trasy te stały się opłacalne z biznesowego punktu widzenia”.
- (120) Po drugie, w celu dokonania wyceny oddziału przedsiębiorstwa Siremar w pakiecie z nową umową Ecorys założył, że nowa umowa nie zostanie przedłużona po wygaśnięciu, a zatem przedsiębiorstwo Siremar zostanie zlikwidowane⁽⁵²⁾. Na tej podstawie Ecorys ustalił, że minimalna wartość rynkowa oddziału przedsiębiorstwa Siremar wynosi 57 mln EUR (tj. niemal 5 % więcej niż wynikało z wyceny sporządzonej przez Banca Profilo).
- (121) Po trzecie, Ecorys porównał stan zatrudnienia w oddziałach przedsiębiorstwa Tirrenia i Siremar z szeregiem porównywalnych przedsiębiorstw promowych i stwierdził, że liczba pracowników i struktura kosztów personelu w przedsiębiorstwie Siremar „nie odbiega od tych porównywalnych przedsiębiorstw pod względem udziału kosztów pracy w łącznych przychodach⁽⁵³⁾ oraz stosunku kosztów pracy do liczby pracowników”⁽⁵⁴⁾. Na tej podstawie Ecorys stwierdził, że żadne czynniki nie wskazywały, by warunek dotyczący poziomu zatrudnienia miał jakikolwiek znaczący wpływ na wartość oddziału przedsiębiorstwa Siremar.
- (122) Jak wyjaśniono w motywie (99), przed zakończeniem procedury sprzedaży z przedsiębiorstwem SNS Włochy zleciły również opracowanie drugiego sprawozdania Ecorys, aby sprawdzić, czy odnowiona oferta SNS odzwierciedlała wartość rynkową oddziału przedsiębiorstwa związanego zamówieniem publicznym na usługi na dzień 31 sierpnia 2015 r. W drugim sprawozdaniu opracowanym przez Ecorys, wydanym w dniu 28 października 2015 r., zastosowano metodę zdyskontowanego przepływu pieniężnego jako główne narzędzie oceny oraz metodę praw własności w celu sprawdzenia solidności ustaleń. Nowe oszacowanie, które wykonał Ecorys metodą zdyskontowanego przepływu pieniężnego, wyniosło 34,4 mln EUR przy założeniu, że nowa umowa będzie obowiązywać do 31 lipca 2024 r. Jeżeli nowa umowa zostanie przedłużona do dnia 31 lipca 2026 r., szacunkowa wartość oddziału przedsiębiorstwa Siremar wyniesie 35,7 mln EUR. W wyniku zastosowania metody praw własności uzyskano szacunkową wartość 39,9 mln EUR.
- (123) Ponadto sprawozdanie to zostało uzupełnione porównaniem dwóch biznesplanów przygotowanych przez przedsiębiorstwo SNS: pierwszego, który obejmuje lata 2011–2022 i który sporządzono w maju 2011 r., oraz drugiego, który obejmuje lata 2016–2027 i który sporządzono w lutym 2016 r. Ecorys stwierdził, że te dwa biznesplany nie były identyczne pod względem założeń i nie charakteryzowały się tym samym poziomem szczegółowości (np. drugi biznesplan nie zawierał wykazu tras i częstotliwości). W szczególności stwierdzono następujące główne różnice między biznesplanami: założenia dotyczące wykorzystania floty, amortyzacji, kosztów pracowniczych oraz wykorzystanie wcześniejszych danych przekazanych przez przedsiębiorstwo Cdl, które nie były dostępne w pierwszym biznesplanie. Ecorys przygotował również jednostronicową ocenę potwierdzającą wobec władz włoskich wewnętrzną logiczną spójność drugiego biznesplanu przedsiębiorstwa SNS na lata 2016–2027.

⁽⁵¹⁾ Ecorys obliczył tę wartość jako różnicę między kosztami zwolnienia całego personelu i skorygowaną wartością netto aktywów oddziału przedsiębiorstwa Siremar. Analiza doprowadziła do oszacowania wartości likwidacji aktywów przedsiębiorstwa Siremar na kwotę – 0,3 mln EUR. Koszty odpraw w wysokości 36,6 mln EUR zrównoważyły z nadwyżką wartość rynkową skorygowanych aktywów netto.

⁽⁵²⁾ Ecorys uważa, że chociaż nie można wykluczyć takiego przedłużenia, ze względu na niepewność i brak wiarygodnych informacji na temat warunków przyszłego odnowienia rozsądnym jest ocenić wartość oddziału przedsiębiorstwa Siremar niezależnie od możliwego przyszłego przedłużenia funkcjonowania systemu świadczenia usług publicznych.

⁽⁵³⁾ Ecorys uważa, że stosunek ten pokazuje, czy koszty pracy mają istotny udział w budżecie oddziału przedsiębiorstwa Siremar w porównaniu z podobnymi przedsiębiorstwami.

⁽⁵⁴⁾ Ecorys uważa, że stosunek ten pokazuje, czy koszty pracy oddziału przedsiębiorstwa Siremar są nieproporcjonalne w porównaniu z podobnymi przedsiębiorstwami.

2.3.4. Nowa umowa

2.3.4.1. Beneficjent

- (124) Początkowo oferentem, który przedstawił zwycięską ofertę nabycia przedsiębiorstwa Siremar, było przedsiębiorstwo CdI, które podpisało nową umowę na obsługę tras morskich w dniu 30 lipca 2012 r. Następnie, w dniu 11 kwietnia 2016 r., przedsiębiorstwo CdI zostało zastąpione przez przedsiębiorstwo SNS, które rozpoczęło obsługę tych samych tras.

2.3.4.2. Trasy

- (125) Na mocy nowej umowy przedsiębiorstwo CdI, a przedsiębiorstwo następnie SNS, musiały świadczyć usługi pasażerskie i promowe na 20 trasach kabotażu morskiego podzielonych na 5 pakietów tras, czasami z różnymi częstotliwościami lub trasami w sezonie i poza sezonem ⁽⁵⁵⁾ (zob. Table 3).

Połączenia promowe (mieszane)	Połączenia pasażerskie (szybkie statki)
<i>Pakiet tras Milazzo – Wyspy Liparyjskie – Neapol</i>	
C/1: Milazzo – Vulcano – Lipari – Rinella – Panarea – Ginostra – Stromboli – Neapol i z powrotem (przez cały rok, dwa połączenia tygodniowo)	ALC/2: Milazzo – Vulcano – Lipari – Rinella – Salina i z powrotem (przez cały rok, co najmniej jedno połączenie dziennie)
C/2: Milazzo – Vulcano – Lipari – Rinella – Salina i z powrotem (przez cały rok, jedno połączenie dziennie, brak połączeń w niedzielę poza sezonem)	ALC/3: Milazzo – Vulcano – Lipari – Salina – Panarea – Ginostra – Stromboli i z powrotem (przez cały rok, co najmniej jedno połączenie dziennie)
C/3: Milazzo – Vulcano – Lipari – Rinella – Panarea – Ginostra – Stromboli – Neapol i z powrotem (przez cały rok, dwa połączenia tygodniowo)	ALC/4: Milazzo – Vulcano – Lipari – Salina – Rinella – Filicudi – Alicudi i z powrotem (przez cały rok, co najmniej jedno połączenie dziennie)
C/4: Milazzo – Vulcano – Lipari – Salina – Rinella – Filicudi – Alicudi i z powrotem (przez cały rok, pięć połączeń tygodniowo w sezonie i cztery tygodniowo poza sezonem)	ALC/6: Lipari – Vulcano – Milazzo i z powrotem (przez cały rok, jedno połączenie dziennie)
C/6: Lipari – Vulcano – Milazzo i z powrotem (przez cały rok, jedno połączenie dziennie)	ALC/2 BIS: Lipari – Rinella – Salina – Lipari (przez cały rok, cztery połączenia tygodniowo w sezonie, trzy połączenia tygodniowo i jedno dziennie do miejscowości Salina poza sezonem)
<i>Pakiet tras Palermo – Ustica</i>	
D/1: Palermo – Ustica i z powrotem (przez cały rok, jedno połączenie dziennie)	ALD/1: Ustica – Palermo i z powrotem (przez cały rok, co najmniej jedno połączenie dziennie)
<i>Pakiet tras Trapani – Egady</i>	
D/2: Trapani – Favignana – Levanzo – Marettimo i z powrotem (przez cały rok, co najmniej jedno połączenie dziennie)	ALD/2: Trapani – Favignana – Levanzo – Marettimo i z powrotem (przez cały rok, dwa połączenia dziennie)
D/3: Trapani – Favignana – Levanzo – Trapani (przez cały rok, dwa połączenia dziennie w sezonie, 12 połączeń tygodniowo i rzadsze połączenia do Levanzo poza sezonem)	ALD/3: Trapani – Favignana – Levanzo – Trapani i z powrotem (przez cały rok, co najmniej jedno połączenie dziennie)
	ALD/2 BIS: Marettimo – Levanzo – Favignana – Trapani i z powrotem (przez cały rok, co najmniej jedno połączenie dziennie)
	ALD/3 BIS: Trapani – Favignana – Levanzo – Trapani (przez cały rok, co najmniej dwa połączenia dziennie)

⁽⁵⁵⁾ W całej niniejszej decyzji termin „w sezonie” oznacza lato, natomiast termin „poza sezonem” oznacza znacznie dłuższą pozostałą część roku.

Połączenia promowe (mieszane)	Połączenia pasażerskie (szybkie statki)
<i>Pakiet tras Trapani – Pantelleria</i>	
D/4: Trapani – Pantelleria i z powrotem (przez cały rok, jedno połączenie dziennie w sezonie, sześć połączeń tygodniowo poza sezonem)	
<i>Pakiet tras Porto Empedocle – Wyspy Pelagijskie</i>	
D/5: Porto Empedocle – Linosa – Lampedusa i z powrotem (przez cały rok, sześć połączeń tygodniowo)	

Tabela 3 – Trasy obsługiwane przez przedsiębiorstwo Cdl, a następnie przez przedsiębiorstwo SNS w ramach nowej umowy

- (126) W załączniku A do nowej umowy szczegółowo określono sposób obsługi każdej z tras wymienionych w tabeli 3 (np. rodzaj statków, częstotliwość sezonową). Ponadto taryfy naliczane użytkownikom usługi nie mogą przekraczać pułapów określonych w art. 6 nowej umowy i wyszczególnionych we wspomnianym załączniku A.

2.3.4.3. Czas trwania

- (127) Zarówno nowa umowa między Sycylią a przedsiębiorstwem Cdl jak i umowa między Sycylią a przedsiębiorstwem SNS obowiązują przez okres dwunastu lat. Umowa z przedsiębiorstwem SNS weszła w życie w dniu 12 kwietnia 2016 roku i wygaśnie 11 kwietnia 2028 roku.

2.3.4.4. Obowiązki świadczenia usług publicznych

- (128) Obowiązki świadczenia usług publicznych dotyczą połączeń transportu morskiego, które mają być obsługiwane (zob. motyw 125), rodzaju i zdolności przewozowej jednostek pływających przydzielonych do poszczególnych obsługiwanych tras morskich, dostępności statków rezerwowych na potrzeby zagwarantowania ciągłości świadczenia usług, częstotliwości świadczenia usług oraz maksymalnych taryf pobieranych od użytkowników za korzystanie z usługi na każdej z przedmiotowych tras.

2.3.4.5. Rekompensata

- (129) Maksymalna kwota rocznej rekompensaty, jaką ma otrzymać przedsiębiorstwo, któremu powierzono obowiązki świadczenia usług publicznych określone w nowej umowie, została ustalona na mocy przepisów w wysokości 55 694 895 EUR. Kwota rekompensaty ma być ustalana na podstawie metod określonych w dyrektywie CIPE (zob. motywy 48–58). Rekompensata została wypłacona obu przedsiębiorstwom w następujący sposób:

	Rekompensata wypłacona przedsiębiorstwu Cdl	Rekompensata wypłacona przedsiębiorstwu SNS
2012	23 346 079 EUR (sierpień–grudzień)	—
2013	55 694 895 EUR	—
2014	55 694 895 EUR	—
2015	55 694 895 EUR	—
2016	15 397 836 EUR	40 297 059 EUR
2017	—	55 694 895 EUR
2018	—	55 694 895 EUR
2019	—	55 694 895 EUR

Tabela 4 – Rekompensaty za okres 2012–2019

- (130) W art. 8 nowej umowy przewidziano regularny trzyletni przegląd zakresu rodzajów działalności objętych dotacjami, aby sprawdzić, czy nie występuje nierównowaga finansowa. Ponadto w art. 9 nowej umowy ustalono, że w ściśle określonych okolicznościach, w których nastąpią niespodziewane zmiany strukturalne przychodów lub kosztów, a w każdym razie dopiero po upływie pierwszego roku w każdym z trzyletnich okresów, strony mogą rozpocząć taki przegląd wcześniej.

2.3.5. Pierwszeństwo przybijania do nabrzeża

- (131) W art. 19-ter ust. 21 dekretu z mocą ustawy 135/2009 postanowiono, że aby zagwarantować ciągłość terytorialną z wyspami oraz w świetle obowiązków świadczenia usług publicznych, przedsiębiorstwa należące do byłej grupy Tirrenia, w tym przedsiębiorstwo Siremar, zachowają prawo do przybijania do nabrzeża, które już im przyznano, oraz pierwszeństwo w przydzielaniu nowych miejsc zgodnie z procedurami określonymi przez włoskie organy administracji morskiej, jak określono w ustawie nr 84 z dnia 28 stycznia 1994 r. oraz we włoskim kodeksie morskim.

2.3.6. Środki ustanowione ustawą z 2010 r.

- (132) W ustawie z 2010 r. umożliwiono przedsiębiorstwom należącym do byłej grupy Tirrenia, w tym przedsiębiorstwu Siremar, tymczasowe wykorzystanie zasobów finansowych już przeznaczonych na ulepszenie i modernizację floty⁽⁵⁶⁾ na pokrycie pilnych potrzeb związanych z płynnością. W szczególności, wykorzystując fundusze z dwóch instrumentów⁽⁵⁷⁾, przeznaczono już 23 750 000 EUR na opłacenie modernizacji w całej grupie Tirrenia, z czego 7 215 800 EUR przypada na przedsiębiorstwo Siremar. Przedsiębiorstwa należące do byłej grupy Tirrenia, które wykorzystały te środki na potrzeby płynności finansowej, były zobowiązane do ich późniejszego zwrotu, aby umożliwić niezbędną modernizację statków. Modernizacja ta była konieczna do spełnienia określonych międzynarodowych norm bezpieczeństwa wynikających z porozumienia sztokholmskiego z 1996 r.⁽⁵⁸⁾

- (133) Ponadto w ustawie z 2010 r. postanowiono również co następuje:

- a) początkowe umowy zostają przedłużone od dnia 1 października 2010 r. do czasu zakończenia procesów prywatyzacji przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar (zob. również motyw 31);
- b) art. 19-ter dekretu z mocą ustawy 135/2009, przekształconego ze zmianami w ustawę z 2009 r., zmieniono przez wprowadzenie ust. 24 bis. Zgodnie z tym ustępem wszystkie oficjalne działania i czynności, o których mowa w ust. 1 do 15 art. 19-ter dekretu z mocą ustawy 135/2009, są objęte zwolnieniem podatkowym. Ustępy te dotyczą liberalizacji sektora kabotażu morskiego w drodze prywatyzacji grupy Tirrenia;
- c) aby zapewnić ciągłość świadczenia usługi publicznej i wesprzeć proces prywatyzacji przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia, odpowiednie regiony mogą wykorzystać środki z Fondo Aree Sottoutilizzate („FAS”)⁽⁵⁹⁾ zgodnie z dyrektywą CIPE nr 1/2009 z dnia 6 marca 2009 r.⁽⁶⁰⁾

2.4. Postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego nr 2007/4609

- (134) W następstwie wcześniejszych wymian wiadomości między służbami Komisji i władzami włoskimi dyrektor generalny Komisji odpowiedzialny za energię i transport wysłał w dniu 19 grudnia 2008 r. do rządu włoskiego wniosek o udzielenie informacji. Wniosek ten dotyczył m.in. aktualnego przeglądu tras objętych usługą publiczną oraz misji publicznej przewidzianej przez Włochy w ramach proponowanych nowych umów. Ponadto poproszono Włochy o udzielenie większej ilości informacji szczegółowych na temat planów prywatyzacji dotyczących grupy Tirrenia.

- (135) W piśmie z dnia 28 kwietnia 2009 r. władze włoskie udzieliły szczegółowej odpowiedzi:

- odnotowały, że przedłużenie początkowych umów do 31 grudnia 2009 r. było konieczne do liberalizacji sektora kabotażu morskiego we Włoszech w drodze prywatyzacji grupy Tirrenia;
- argumentowały, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych przyznana grupie Tirrenia była konieczna do zapewnienia ciągłości terytorialnej z wyspami za pomocą połączeń morskich, których prywatni operatorzy rynkowi nie byli w stanie zagwarantować;

⁽⁵⁶⁾ Jak określono w art. 19 ust. 13-bis dekretu z mocą ustawy 78/2009 przekształconego w ustawę 102/2009 („ustawa 102/2009”) oraz w art. 19-ter ust. 19 dekretu z mocą ustawy 135/2009.

⁽⁵⁷⁾ Wszystkie środki finansowe (tj. 7 000 000 EUR) przewidziane w art. 19-ter ust. 19 dekretu z mocą ustawy 135/2009 oraz 16 750 000 EUR ze środków finansowych przewidzianych w ustawie 102/2009.

⁽⁵⁸⁾ Te normy bezpieczeństwa następnie określono szczegółowo w dyrektywie Rady 98/18/WE z dnia 17 marca 1998 r., transponowanej do prawa włoskiego dekretem z mocą ustawy nr 45 z dnia 4 lutego 2000 r., w dyrektywie 2003/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 kwietnia 2003 r., transponowanej do prawa włoskiego dekretem z mocą ustawy nr 52 z dnia 8 marca 2005 r., oraz w dyrektywie 2003/25/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, transponowanej do prawa włoskiego dekretem z mocą ustawy nr 65 z dnia 14 marca 2005 r.

⁽⁵⁹⁾ FAS to krajowy fundusz na rzecz wsparcia realizacji włoskiej polityki regionalnej.

⁽⁶⁰⁾ Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana nr 137 z dnia 16 czerwca 2009 r.

- wskazały, że w dniu 10 marca 2009 r. zakończono szczegółowy proces racjonalizacji tras. W procesie tym uwzględniono istotne aspekty społeczne, pracownicze i gospodarcze, jak również konieczność zabezpieczenia niezbędnych połączeń zapewniających ciągłość terytorialną i przeprowadzono konsultacje z sześcioma zainteresowanymi regionami. Racjonalizacja ta doprowadziła do ograniczenia kosztu netto usługi publicznej o ok. 66 mln EUR oraz zwolnienia ok. 600 członków załóg zatrudnionych w całej grupie Tirrenia. Włochy przypomniały również, że racjonalizacja z 2009 r. stanowiła uzupełnienie wcześniejszych starań (które miały miejsce w latach 2004, 2006 i 2008) zmierzających do ograniczenia usług świadczonych przez grupę Tirrenia;
 - wyjaśniły, że racjonalizacja miała na celu (i) utrzymanie połączeń niezbędnych do zapewnienia ciągłości terytorialnej z oraz między wyspami i główną częścią terytorium oraz prawa do opieki zdrowotnej, nauki i mobilności; (ii) racjonalizację połączeń, na których działali operatorzy prywatni, którzy zapewniali te same połączenia w tym samym okresie, dając podobne gwarancje jakości i ciągłości; oraz (iii) racjonalizację połączeń letnich i połączeń wysokiej prędkości, które służą jedynie do przewozu osób;
 - przedstawiły przegląd tras obsługiwanych przez przedsiębiorstwa należące do grupy Tirrenia w 2008 r. i ograniczonej liczby tras, które przedsiębiorstwa należące do grupy Tirrenia miały obsługiwać w 2009 r. Według władz włoskich ta druga grupa tras miała stanowić podstawę nowych umów, które miały zostać zawarte z nowymi właścicielami przedsiębiorstw należących do grupy Tirrenia.
- (136) W dniu 21 grudnia 2009 r. dyrektor generalny Komisji odpowiedzialny za energię i transport w dniu wysłał do władz włoskich pismo, w którym m.in. stwierdzono, że:
- w świetle radykalnego przekształcenia włoskiego sektora kabotażu morskiego oraz ze względu na znaczne skutki społeczne, które według władz włoskich spowodowałyby prywatyzacja, jeżeli przetargi odbyły się w charakterze zwykłych zamówień publicznych na usługi, ogłoszenie przetargu na przedsiębiorstwa przewozowe związane takimi umowami było dopuszczalne – co do zasady i w ramach wyjątku – w celu zagwarantowania przestrzegania kryterium niedyskryminacji wśród wspólnotowych właścicieli statków określonego w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 3577/92 ⁽⁶¹⁾ („rozporządzenie w sprawie kabotażu morskiego”);
 - Rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych musiała zostać ograniczona do tych linii, na których stała obecność innych operatorów przez cały rok była ograniczona. W tym kontekście poproszono o wyjaśnienia na temat niedoskonałości rynku na trasach obsługiwanych przez przedsiębiorstwa Tirrenia i Caremar. W piśmie wskazano również, że cel ciągłości terytorialnej może stanowić uzasadnienie dla uwzględnienia jedynie linii krajowych (a nie międzynarodowych) w zamówieniu publicznym na usługi;
 - zamówienia publiczne na usługi grupy Tirrenia wygasły w dniu 31 grudnia 2008 r., a planowana przez Włochy prywatyzacja może zająć więcej czasu, niż przewidziano. W piśmie wskazano również zatem, że istnieje możliwość wysłania wezwania do usunięcia uchybienia z powodu nieprawidłowego wdrożenia rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego.
- (137) W dniu 22 stycznia 2010 r. władze włoskie odpowiedziały na pismo służb Komisji z dnia 21 grudnia 2009 r.
- odnotowały, że Komisja zasadniczo zgodziła się na stosowanie zaproponowanego podejścia dotyczącego prywatyzacji grupy Tirrenia w połączeniu z nowymi zamówieniami publicznymi na usługi;
 - przedstawiły wyjaśnienia dotyczące tras, w odniesieniu do których Komisja zgłosiła szereg wątpliwości;
 - wspomniały, że zaproszenie do wyrażenia zainteresowania sprzedażą przedsiębiorstwa Tirrenia (wraz z przedsiębiorstwem Siremar) opublikowano w dniu 23 grudnia 2009 r. Włochy wskazały, że zamierzały dokończyć prywatyzację całej grupy Tirrenia do 30 września 2010 r.;
 - poprosiły Komisję o potwierdzenie, że argumenty przedstawione w odniesieniu do niedoskonałości rynku były wystarczające.
- (138) W dniu 29 stycznia 2010 r. ⁽⁶²⁾ Komisja wysłała wezwanie do usunięcia uchybienia w sprawie naruszenia przepisów rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego. W piśmie tym Komisja przypomniała, że zgodnie z wymogami tego rozporządzenia zawsze, gdy państwo członkowskie zawiera umowy dotyczące zamówienia publicznego na usługi lub nakłada obowiązki świadczenia usług publicznych, robi to, stosując zasadę niedyskryminowania wobec wszystkich armatorów Wspólnoty. Zgodnie z art. 4 ust. 3 rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego istniejące zamówienia publiczne na usługi mogą dalej obowiązywać do daty wygaśnięcia danej

⁽⁶¹⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 3577/92 z dnia 7 grudnia 1992 r. dotyczące stosowania zasady swobody świadczenia usług w transporcie morskim w obrębie państw członkowskich (kabotaż morski) (Dz.U. L 364 z 12.12.1992). Komisja zwraca uwagę, że rozporządzenie w sprawie kabotażu morskiego nie wymaga od państw członkowskich prywatyzacji przedsiębiorstw transportu morskiego, ale tylko liberalizacji tego konkretnego rynku.

⁽⁶²⁾ Wezwanie do usunięcia uchybienia przyjęto w dniu 28 stycznia 2010 r., ale zgłoszono Włochom dopiero następnego dnia.

umowy. Komisja zauważyła jednak, że przedsiębiorstwa należące do grupy Tirrenia kontynuowały świadczenie usług transportu morskiego po wygaśnięciu odpowiednich zamówień publicznych na usługi (początkowych umów). W szczególności umowy te miały wygasnąć na koniec 2008 r., ale Włochy wielokrotnie je przedłużały. W związku z tym Komisja poprosiła władze włoskie o przedstawienie swoich spostrzeżeń.

- (139) Również w dniu 29 stycznia 2010 r. dyrektor generalny Komisji odpowiedzialny za energię i transport odpowiedział na pismo władz włoskich z dnia 22 stycznia 2010 r. Dyrektor generalny oznajmił, że przedstawione uzasadnienia dotyczące linii obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Tirrenia były wystarczające do rozwiania wcześniej zgłoszonych wątpliwości. Ponadto dyrektor generalny z zadowoleniem odnotował, że w następstwie wcześniejszego wniosku Włochy usunęły jedno połączenie międzynarodowe z nowego projektu umowy dotyczącej przedsiębiorstwa Tirrenia. Jeżeli chodzi o pytania zadane w odniesieniu do tras obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Caremar, za wystarczające uznano uzasadnienia dotyczące tylko niektórych z tych tras. W związku z tym poproszono Włochy do przedstawienia dalszych wyjaśnień na temat określonych tras obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Caremar. Dyrektor generalny przypomniał, że zamówienia publiczne na usługi mogą obejmować jedynie trasy, w przypadku których stwierdzono niedoskonałość rynku. Dyrektor generalny podkreślił także, że jego odpowiedź dotyczyła wyłącznie przestrzegania rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego, a nie jakichkolwiek kwestii związanych z pomocą państwa.
- (140) W dniu 29 marca 2010 r. władze włoskie odpowiedziały na wystosowane przez Komisję wezwanie do usunięcia uchybienia z dnia 29 stycznia 2010 r.
- przypomniały, że służby Komisji w piśmie z dnia 21 grudnia 2009 r. (zob. motyw 136) zasadniczo zgodziły się na prywatyzację grupy Tirrenia w drodze połączenia przedsiębiorstw w pakiet z nowymi zamówieniami publicznymi na usługi;
 - odnotowały, że przedłużenie początkowych umów wynikało jedynie z potrzeby zapewnienia ciągłości świadczenia usługi publicznej transportu morskiego do czasu zakończenia odpowiednich procesów prywatyzacyjnych;
 - potwierdziły, że zamierzają przeprowadzić proces prywatyzacji do 30 września 2010 r., aby w tym terminie zliberalizować sektor kabotażu morskiego;
 - przedstawiły przegląd procesu prywatyzacji dotyczącego przedsiębiorstwa Tirrenia (wraz z przedsiębiorstwem Siremar). W szczególności Włochy wskazały, że po publikacji zaproszenia do wyrażenia zainteresowania w dniu 19 lutego 2010 r. 19 podmiotów złożyło 16 zgłoszeń o wyrażeniu zainteresowania. W ramach etapu analizy *due diligence* w dniu 22 marca 2010 r. otwarto pokój danych i miał pozostać otwarty do końca maja 2010 r. Włochy zakładały wówczas, że umowa sprzedaży mogłaby zostać zawarta do połowy lipca 2010 r. oraz że własność zostałaby przeniesiona do września 2010 r.;
 - wyjaśniły, że jeżeli chodzi o postępowanie o udzielenie zamówienia dotyczące przedsiębiorstwa Toremar, 11 zainteresowanych stron miało wziąć udział w kolejnych etapach tego postępowania;
 - wskazały, że dalsza niepewność, która wynikałaby z trwającego postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego może zagrozić procesom prywatyzacji oraz negatywnie wpłynąć na wartość przedsiębiorstw wystawionych na sprzedaż;
 - oznajmiły, że będą w pełni współpracować z Komisją w wyjaśnieniu wszelkich pozostałych wątpliwości dotyczących zarówno postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, jak i ewentualnych kwestii związanych z pomocą państwa.
- (141) W dniu 10 września 2010 r. podczas spotkania *ad hoc* władze włoskie poinformowały Komisję, że procedura dotycząca prywatyzacji przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar została unieważniona na ostatnim etapie i że w konsekwencji termin 30 września nie zostanie dochowany. Ponadto władze włoskie zgłosiły, że procedury konkurencyjne dotyczące umów przedsiębiorstw Caremar, Saremar, Siremar i Toremar również zostały opóźnione. Następnie w ustawie z 2010 r. przewidziano dalsze przedłużenie początkowych umów do czasu zakończenia procesów prywatyzacji przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar.
- (142) W następstwie tych wydarzeń Komisja wystosowała uzupełniające wezwanie do usunięcia uchybienia w dniu 24 listopada 2010 r. W wezwaniu tym Komisja:
- odnotowała, że początkowe umowy dotyczące przedsiębiorstw Tirrenia, Siremar, Caremar, Saremar i Toremar zostały przedłużone automatycznie i bez żadnej procedury konkurencyjnej;
 - zwróciła uwagę, że chociaż przedmiotowe zamówienia publiczne na usługi były dalej stosowane, nie przeprowadzono żadnej procedury konkurencyjnej;
 - wskazała, że zachowuje prawo do wydania uzasadnionej opinii w stosownych przypadkach (uwzględniając wszelkie ewentualne uwagi zgłoszone przez Włochy).

- (143) W dniu 21 czerwca 2012 r. Komisja przyjęła uzasadnioną opinię dotyczącą opóźnienia prywatyzacji trzech przedsiębiorstw (Caremar, Laziomar i Saremar) należących do byłej grupy Tirrenia. Ponieważ postępowania o udzielenie zamówienia dotyczące pozostałych trzech przedsiębiorstw (Tirrenia, Toremar i Siremar) zostały zakończone w 2011 r.⁽⁶³⁾, nie uwzględniono tych przedsiębiorstw w uzasadnionej opinii. Komisja zauważyła, że przez ponad trzy lata po planowanym wygaśnięciu odpowiednich początkowych umów Włochy nie wdrożyły procedur konkurencyjnych w odniesieniu do udzielania zamówień publicznych na usługi dotyczące kabotażu morskiego świadczone przez przedsiębiorstwa Caremar, Laziomar i Saremar. Wręcz przeciwnie, umowy te przedłużano automatycznie i bezterminowo, za zatem uniemożliwiając innym wspólnotowym właścicielom statków konkurowanie o udzielenie tych umów.
- (144) W dniu 8 sierpnia 2012 r. władze włoskie odpowiedziały na uzasadnioną opinię, oznajmiając, że ogłoszenia przetargowe dotyczące sprzedaży przedsiębiorstw związanych nowymi zamówieniami publicznymi na usługi były lub miały wkrótce zostać opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. W szczególności ogłoszenie dotyczące przedsiębiorstwa Caremar opublikowano w dniu 20 lipca 2012 r., a w przypadku przedsiębiorstwa Laziomar wysłano do publikacji w dniu 1 sierpnia 2012 r. Ponadto w przypadku przedsiębiorstwa Saremar w dniu 2 sierpnia 2012 r. przyjęto przepis, w którym nałożono obowiązek publikacji takiego ogłoszenia do dnia 2 października 2012 r.
- (145) W dniu 13 stycznia 2014 r. przedsiębiorstwo Compagnia Laziale di Navigazione stało się nowym właścicielem przedsiębiorstwa Laziomar i podpisało nowe dziesięcioletnie zamówienie publiczne na usługi dotyczące połączeń z archipelagiem Pontine. W dniu 16 lipca 2015 r. ATI SNAV-Rifim stało się właścicielem przedsiębiorstwa Caremar i udzielono mu dziesięcioletniego zamówienia publicznego na usługi. Ponadto w następstwie decyzji z 2014 r. przedsiębiorstwo Saremar zostało postawione w stan likwidacji, a zamówienie publiczne na usługi dotyczące tras między Sardynią i małymi wyspami zostało udzielone przedsiębiorstwu Delcomar w marcu 2016 r.
- (146) Pismem z dnia 15 lipca 2016 r. władze włoskie poinformowały Komisję, że prywatyzacja wszystkich przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia została zakończona. W dniu 8 grudnia 2016 r. Komisja podjęła decyzję o zamknięciu postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

3. PODSTAWY DO WSZCZĘCIA I PRZEDŁUŻENIA POSTĘPOWANIA

3.1. Przedłużenie początkowej umowy między państwem a przedsiębiorstwem Siremar

3.1.1. Zgodność z kryteriami określonymi w wyroku w sprawie *Altmark* i istnienie pomocy

- (147) W decyzji z 2011 r. Komisja przyjęła wstępne stanowisko, że definicja obowiązków świadczenia usług publicznych nie jest wystarczająco jasna, w związku z czym Komisja nie jest w stanie ostatecznie stwierdzić, czy definicja zawierała oczywisty błąd. W szczególności, nawet gdyby władze włoskie twierdziły, że konkurenci przedsiębiorstwa Siremar na trasach objętych zakresem misji realizacji usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym są podmiotami świadczącymi w równym stopniu usługi transportu morskiego w ramach rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, bez uprzedniego określenia poziomu wymaganych usług Komisja nie mogłaby stwierdzić, czy istnieje rzeczywiste zapotrzebowanie na usługi publiczne na tych trasach.
- (148) Komisja przyjęła wstępne stanowisko, że drugie kryterium określone w wyroku w sprawie *Altmark*⁽⁶⁴⁾ było spełnione, ponieważ parametry będące podstawą obliczenia rekompensaty ustalono z wyprzedzeniem i są one zgodne z wymogami w zakresie przejrzystości. W szczególności Komisja odnotowała, że parametry te opisano w początkowej umowie (w odniesieniu do rekompensaty dotyczącej 2009 r.) i w dyrektywie CIPE (w odniesieniu do rekompensaty dotyczącej 2010 r. i lat następnych).
- (149) Komisja uznała jednak, że wydaje się, iż trzecie kryterium określone w wyroku w sprawie *Altmark* nie zostało spełnione oraz że operatorzy mogli otrzymywać nadwyżkę rekompensaty z tytułu wykonywania zadań związanych ze świadczeniem usług publicznych. W szczególności Komisja wyraziła wątpliwości, czy premia z tytułu ryzyka w wysokości 6,5 %, które obowiązuje od 2010 r., odzwierciedla odpowiedni poziom ryzyka, ponieważ wydawało się, iż na pierwszy rzut oka przedsiębiorstwo Siremar nie podjęło ryzyka zwykle ponoszonego przy świadczeniu takich usług.
- (150) Komisja przyjęła również wstępne stanowisko, że czwarte kryterium określone w wyroku w sprawie *Altmark* nie było spełnione, ponieważ przedłużenie początkowej umowy nie było przedmiotem przetargu. Komisja odnotowała ponadto, że nie otrzymała żadnych dowodów uzasadniających argument, że przedsiębiorstwo Siremar faktycznie świadczyło przedmiotowe usługi po jak najniższym koszcie dla społeczności.
- (151) Komisja doszła zatem do wstępnego wniosku, że rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych wypłacone na rzecz przedsiębiorstwa Siremar w latach 2009–2011 stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Ponadto Komisja przyjęła stanowisko, że pomoc tą należy uznać za nową pomoc.
- (152) W decyzji z 2012 r. Komisja stwierdziła, że przy zachowaniu tych samych wszystkich warunków w 2012 r. i do wejścia w życie nowej umowy rekompensata przyznana przedsiębiorstwu Siremar od dnia 1 stycznia 2012 r. w ramach dalszego przedłużenia początkowej umowy również stanowi pomoc państwa.

⁽⁶³⁾ Nawet pomimo faktu, że przeniesienie praw własności przedsiębiorstw Tirrenia, Toremar i Siremar nastąpiło dopiero w 2012 r.

⁽⁶⁴⁾ Zob. wyrok z dnia 24 lipca 2003 r. w sprawie C-280/00, *Altmark Trans*, ECLI:EU:C:2003:415.

3.1.2. Zgodność z rynkiem wewnętrznym

- (153) W decyzji z 2011 r. Komisja przyjęła wstępne stanowisko, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych za lata 2009–2011 wykracza poza zakres zarówno decyzji w sprawie UOIG z 2005 r.⁽⁶⁵⁾ oraz zasad ramowych UOIG z 2005 r.⁽⁶⁶⁾ W związku z tym Komisja oceniła ten środek bezpośrednio na podstawie art. 106 ust. 2 TFUE i stwierdziła, że ma wątpliwości, czy stosowne warunki dotyczące zgodności z rynkiem wewnętrznym zostały spełnione.
- (154) W decyzji z 2012 r. Komisja odnotowała, że w dniu 31 stycznia 2012 r. wszedł w życie nowy pakiet dotyczący UOIG składający się z decyzji w sprawie UOIG z 2011 r.⁽⁶⁷⁾ oraz zasad ramowych UOIG z 2011 r. Komisja przyjęła jednak wstępne stanowisko, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych w ramach przedłużenia początkowej umowy nie mogła być uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym i wyłączona z wymogu zgłoszenia na podstawie decyzji w sprawie UOIG z 2011 r.
- (155) W ustawie z 2010 r. przewidziano przedłużenie początkowej umowy od dnia 30 września 2010 r. do zakończenia procesu prywatyzacji. W chwili przyjęcia ustawy z 2010 r. przedsiębiorstwo Siremar znajdowało się w trudnej sytuacji (zob. motyw 67). W rezultacie nie można było oceniać rekompensaty otrzymanej przez przedsiębiorstwo od dnia 1 października 2010 r. do prywatyzacji spółki na podstawie zasad ramowych UOIG z 2011 r. Zamiast tego na podstawie ust. 9 zasad ramowych z 2011 r. Komisja przyjęła wstępne stanowisko, że pomoc tę należy ocenić na podstawie wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji z 2004 r.
- (156) Komisja odnotowała, że kryteria dotyczące zgodności z rynkiem wewnętrznym określone w wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji z 2004 r. nie zostały w tym przypadku spełnione, a zatem przyjęła wstępne stanowisko, że rekompensata wypłacona przedsiębiorstwu Siremar znajdującemu się w trudnej sytuacji stanowiłaby pomoc na restrukturyzację niezgodną z rynkiem wewnętrznym.

3.2. Niezgodne z prawem przedłużenie pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstwa Siremar

- (157) W decyzji z 2012 r. Komisja przyjęła wstępne stanowisko, że pomoc na ratowanie została niezgodnie z prawem przedłużona z dnia 28 sierpnia 2011 r. do 18 września 2012 r. i że przedłużenie pomocy na ratowanie w tym okresie stanowiło pomocą niezgodną z rynkiem wewnętrznym na rzecz przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar oraz potencjalnie również na rzecz nabywców tych przedsiębiorstw. W szczególności Komisja zwróciła uwagę, że Włochy nie przedłożyły planu restrukturyzacji ani likwidacji w ciągu sześciu miesięcy po wypłaceniu pierwszej raty pomocy na ratowanie na rzecz tych przedsiębiorstw zgodnie z wymogami zawartymi w wytycznych R&R z 2004 r. Komisja uznała, że warunki dotyczące przedłużenia pomocy na ratowanie określone w wytycznych R&R z 2004 r. również nie zostały spełnione.

3.3. Prywatyzacja przedsiębiorstwa Siremar, kontrgwarancja i podwyższenie kapitału przedsiębiorstwa Cdi

3.3.1. Prywatyzacja przedsiębiorstwa Siremar

- (158) W decyzji z 2011 r. Komisja wyraziła wątpliwości, czy postępowanie o udzielenie zamówienia dotyczące sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar było wystarczająco przejrzyste i bezwarunkowe, aby zagwarantować, że sprzedaż dokonano po cenie rynkowej.
- (159) Po pierwsze, Komisja zwróciła uwagę, że zaproszenie do wyrażenia zainteresowania opublikowano w szeregu czasopism i stron internetowych, że nie wydaje się, aby zaproszenie szczegółowo opisywało zakres sprzedaży, i że nie dawało oferentom jasnych instrukcji co do kolejnych etapów procedury. Poza tym wydaje się, że zaproszenie nie zawierało żadnych kryteriów wstępnych ani kryteriów kwalifikacji ani żadnych innych warunków, które oferenci musieli spełnić poza obowiązkowym warunkiem kontynuowania świadczenia usługi publicznej. Ponadto wszystkie istotne informacje dotyczące aktywów będących przedmiotem procedury sprzedaży udostępniono oferentom dopiero na etapie analizy *due diligence*.
- (160) Po drugie, Komisja stwierdziła również, że niektóre wymagania nałożone w ramach prywatyzacji mogły ograniczyć liczbę oferentów lub wpłynąć na cenę sprzedaży. Komisja przypomniała, o swojej ugruntowanej praktyce dotyczącej sprzedaży aktywów przedsiębiorstw państwowych należących do państwa lub przypisanych państwu: pozagospodarcze rozważania, których sprzedawca prywatny by nie brał pod uwagę, takie jak kwestie dotyczące polityki publicznej, zatrudnienia lub rozwoju regionalnego, wskazują na istnienie pomocy państwa, jeżeli nakładają uciążliwe zobowiązania na potencjalnego nabywcę, a zatem mogą zmniejszyć cenę sprzedaży.

⁽⁶⁵⁾ Decyzja Komisji 2005/842/WE z dnia 28 listopada 2005 r. w sprawie stosowania art. 86 ust. 2 Traktatu WE do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (Dz.U. L 312 z 29.11.2005, s. 67).

⁽⁶⁶⁾ Wspólnotowe ramy dotyczące pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych (Dz.U. C 297 z 29.11.2005, s. 4).

⁽⁶⁷⁾ Decyzja Komisji 2012/21/UE z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 TFUE do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (Dz.U. L 7 z 11.1.2012, s. 3).

- (161) Procedury sprzedaży oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar oparto na procedurze określonej w ustawie Marzano (zob. motyw 70). W związku z tym Komisja oceniła obie procedury łącznie. Stwierdziła, że sprzedaż oddziałów wraz z nowymi umowami powodowała nałożenie na nabywców obowiązku świadczenia usługi publicznej zgodnie ze z góry ustalonymi zobowiązaniami dotyczącymi jakości, częstotliwości i taryf zgodnie z nowymi umowami. Komisja uznała, że skoro państwo nakłada takie obowiązki, to nie dąży do uzyskania najwyższej ceny, ale raczej do osiągnięcia celów związanych z interesem publicznym. Komisja stwierdziła, że było bardzo mało prawdopodobne, aby prywatny sprzedawca nadał taką samą wagę nieprzerwanemu świadczeniu usługi publicznej.
- (162) Komisja stwierdziła również, że prywatny sprzedawca działający w zwykłych warunkach rynkowych nie nałożyłby zobowiązania utrzymania poziomu zatrudnienia przez dwa lata.
- (163) Z powyższych względów Komisja wstępnie stwierdziła, że procedura prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar nie była wystarczająco przejrzysta i bezwarunkowa, aby sama w sobie mogła zagwarantować, że sprzedaż dokonano po cenie rynkowej. Komisja nie mogła zatem wykluczyć, że przyznano korzyść gospodarczą albo na rzecz sprzedawanej działalności gospodarczej, albo na rzecz nabywcy.
- (164) Komisja uznała również na podstawie dostępnych informacji, że wszelka pomoc, która mogła zaistnieć w procesie prywatyzacji, byłaby niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

3.3.2. Kontrgwarancja

- (165) W decyzji z 2012 r. Komisja przyjęła wstępne stanowisko, że kontrgwarancja udzielona przez Sycylię na odroczone raty ceny sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar mogła stanowić pomoc na rzecz przedsiębiorstwa Cdl jako kredytobiorcy oraz na rzecz Unicredit jako pierwszego gwaranta.
- (166) Wydaje się, że kontrgwarancja faktycznie pozwoliła przedsiębiorstwu Cdl na skorzystanie z gwarancji, która w przeciwnym razie nie zostałaby udzielona lub udzielono by jej na innych, mniej korzystnych warunkach. Komisja zauważyła, że na podstawie dostępnych informacji nie wydaje się, aby za kontrgwarancję uiszczono opłatę.
- (167) Ponadto Komisja zauważyła, że stanowisko głównego księgowego wydawało się mieć wpływ na proces decyzyjny na Sycylii. Biorąc pod uwagę jego zaangażowanie w bieżące zarządzanie przedsiębiorstwem Mediterranea oraz znaczący udział tego drugiego w kapitale przedsiębiorstwa Cdl, Komisja uznała za prawdopodobne, że kontrgwarancji udzielono w celu uprzywilejowania Cdl w procesie sprzedaży, a nie na warunkach rynkowych.
- (168) Komisja zauważyła również, że dokumenty przedstawione przez Włochy w celu udowodnienia, że kontrgwarancja nie wywołała żadnych skutków, nie poprzedzały udzielenia zamówienia przedsiębiorstwu Cdl. Wręcz przeciwnie, oba dokumenty wydano po złożeniu przez przedsiębiorstwo SNS skargi do Komisji.
- (169) Ponadto Komisja uznała, że kontrgwarancja mogła również przynieść korzyść gospodarczą Unicredit, jako pierwszemu gwarantowi, ze względu na zmniejszenie ryzyka związanego z jego własną gwarancją, chyba że za kontrgwarancję uiszczono opłatę w odpowiedniej stawce.
- (170) Na podstawie powyższych rozważań Komisja przyjęła wstępne stanowisko, że kontrgwarancja mogła stanowić pomoc na rzecz Unicredit i przedsiębiorstwa Cdl.

3.3.3. Podwyższenie kapitału przedsiębiorstwa Cdl

- (171) W decyzji z 2012 r. Komisja uznała, że podwyższenie kapitału przez przedsiębiorstwo Mediterranea mogło przynieść korzyść przedsiębiorstwu Cdl, ponieważ Sycylia nie zachowała się jak prywatny inwestor rynkowy. Komisja uznała ponadto, że podwyższenie kapitału przez przedsiębiorstwo Mediterranea sfinansowano z zasobów państwowych i można je przypisać państwu.
- (172) Komisja przyjęła zatem wstępne stanowisko, że podwyższenie kapitału mogło stanowić pomoc na rzecz przedsiębiorstwa Cdl.

3.3.4. Zgodność z rynkiem wewnętrznym

- (173) W decyzji z 2011 r. Komisja uznała na podstawie dostępnych informacji, że wszelka pomoc, która mogła zaistnieć w trakcie procesu prywatyzacji, byłaby niezgodna z rynkiem wewnętrznym.
- (174) W decyzji z 2012 r. Komisja uznała na podstawie dostępnych informacji, że zarówno kontrgwarancja, jak i podwyższenie kapitału przedsiębiorstwa Cdl mogły stanowić pomoc operacyjną, która co do zasady jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

3.4. Nowa umowa między państwem włoskim a przedsiębiorstwem Cdl

- (175) W decyzji z 2012 r. Komisja przyjęła wstępne stanowisko, że rekompensata na rzecz nabywcy oddziału przedsiębiorstwa Siremar (w tym czasie było to przedsiębiorstwo Cdl) nie spełniała kryteriów określonych w wyroku w sprawie Altmark, a zatem stanowiła pomoc w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

- (176) Komisja doszła do tego wniosku z następujących powodów:
- a) konkurenci, którzy zdawali się oferować podobne usługi, byli obecni na co najmniej części tras obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Cdl;
 - b) wydaje się, że obliczenie rekompensaty zgodnie z dyrektywą CIPE spowodowało, że operator otrzymał nadwyżkę rekompensaty z tytułu świadczenia usługi publicznej z tych samych powodów, co przedstawione w decyzji z 2011 r.;
 - c) wydaje się, że czwarte kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark⁽⁶⁸⁾ nie było spełnione, ponieważ oddział przedsiębiorstwa Siremar związany nową umową, a nie samo zamówienie publiczne na usługi, był przedmiotem przetargu i nie wykazano, że pozwalało to wybrać oferenta zdolnego do świadczenia usług po jak najniższym koszcie dla społeczności.
- (177) Jeśli chodzi o zgodność rekompensaty na rzecz przedsiębiorstwa Cdl, Komisja oceniła ją najpierw w decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. Ponieważ jednak okres obowiązywania zamówienia wydawał się dłuższy niż 10 lat i ponieważ Komisja miała wątpliwości co do proporcjonalności rekompensaty, przyjęła wstępne stanowisko, że rekompensaty nie można uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. Komisja przeprowadziła następnie ocenę zgodności pomocy na podstawie zasad ramowych UOIG z 2011 r. i stwierdziła, że ma wątpliwości co do spełnienia określonych w tych zasadach warunków dotyczących zgodności.

3.5. Pierwszeństwo przybijania do nabrzeża

- (178) W decyzji z 2011 r. Komisja przyjęła wstępne stanowisko, że jeżeli pierwszeństwo przybijania do nabrzeża nie jest płatne, środek stanowi korzyść regulacyjną, która nie wiąże się z przekazaniem żadnych zasobów państwowych, a zatem nie kwalifikuje się jako pomoc państwa. Jeżeli pierwszeństwo przybijania do nabrzeża jest płatne, Komisja uznała, że w zakresie, w jakim przedsiębiorstwo Siremar świadczy faktyczną UOIG i to pierwszeństwo przyznaje się wyłącznie na trasach objętych UOIG, nie stanowiłoby to dodatkowej korzyści gospodarczej, ponieważ byłoby nieodłącznie związane ze świadczeniem UOIG.
- (179) Ponieważ Komisja podała w wątpliwość zasadność misji świadczenia UOIG, nie mogła stwierdzić, czy środek byłby zgodny z rynkiem wewnętrznym, gdyby stanowił pomoc.

3.6. Środki ustanowione ustawą z 2010 r.

- (180) W decyzji z 2011 r. Komisja przyjęła wstępne stanowisko, że wszystkie środki ustanowione ustawą z 2010 r. stanowiły pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia, w tym na rzecz przedsiębiorstwa Siremar. Środki te obejmowały: 1) możliwe wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na modernizację statków ze względów związanych z płynnością; 2) zwolnienia podatkowe związane z procesem prywatyzacji; 3) możliwe wykorzystanie środków z FAS. Komisja zauważyła bowiem, że wszystkie wyżej wymienione środki pozwoliły przedsiębiorstwu byłej grupy Tirrenia uniknąć kosztów, które normalnie musiałyby zostać poniesione z ich własnych zasobów finansowych. W konsekwencji przedsiębiorstwa te były w stanie poprawić swoją ogólną sytuację finansową.
- (181) Komisja przyjęła również wstępne stanowisko, że środki te prawdopodobnie stanowiły pomoc operacyjną zmniejszającą koszty, które przedsiębiorstwo Siremar i pozostałe przedsiębiorstwa należące do byłej grupy Tirrenia musiałyby w innych okolicznościach ponieść same, a zatem środki te należy uznać za niezgodne z rynkiem wewnętrznym.

4. UWAGI WŁOCH

- (182) Po przyjęciu decyzji z 2011 r. i 2012 r. Włochy przedłożyły szereg pism i dokumentów dotyczących wszystkich środków poddanych ocenie w niniejszej decyzji. W niniejszej sekcji podsumowano główne argumenty i przedstawione uwagi⁽⁶⁹⁾.

4.1. W sprawie obowiązków świadczenia usług publicznych i środowiska konkurencyjnego

- (183) Włochy przedstawiły wykaz tras obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Siremar, które są przedmiotem obowiązków świadczenia usługi publicznej, w tym informacje na temat częstotliwości sezonowej i harmonogramów, środowiska konkurencyjnego oraz przyczyn prowadzących do nałożenia obowiązków świadczenia usługi publicznej.
- (184) Jeżeli chodzi o istnienie usług faktycznie świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, Włochy zwróciły uwagę, że obowiązki świadczenia usługi publicznej, które państwo nałożyło na przedsiębiorstwo Siremar, a później na przedsiębiorstwa Cdl i SNS, zapewniają usługę łączącą Sycylię z jej mniejszymi wyspami, która jest zadowalająca pod względem regularności, ciągłości i jakości. Usługa ta przyczynia się do rozwoju gospodarczego wysp, jednocześnie gwarantując zaspokojenie fundamentalnych potrzeb w zakresie mobilności społeczności wyspiarskich i zapewniając poszanowanie konstytucyjnie zagwarantowanego prawa do utrzymania ciągłości terytorialnej. W tym kontekście Włochy zwróciły uwagę, że obowiązki świadczenia usługi publicznej są w pełni zgodne z celami określonymi w art. 174 i nast. TFUE oraz deklaracji nr 30 sprawie regionów wyspiarskich (dołączonej do Aktu końcowego Traktatu z Amsterdamu). Włochy odniosły się również do orzecznictwa

⁽⁶⁸⁾ Szczegółowy opis kryterium znajduje się w motywie 303 lit. d).

⁽⁶⁹⁾ Włochy odniosły się również szczegółowo do uwag zarządu nadzwyczajnego przedstawionych w sekcji 5.1.

Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej („Trybunału Sprawiedliwości”), w ramach którego potwierdzono, że dążenie do zapewnienia odpowiednich i regularnych usług przewozowych do wysp, z wysp i między wyspami jest w zakresie uzasadnionego celu związanego z interesem publicznym⁽⁷⁰⁾.

- (185) W szczególności Włochy podkreśliły, że warunki strukturalne na wszystkich tych trasach wymagają nałożenia obowiązków świadczenia usług publicznych w celu zagwarantowania ciągłości terytorialnej. Pięć pakietów tras opisanych w motywie 41 uznaje się za „metropolitalne obszary morskie”: jeśli chodzi o świadczenie podstawowych usług i zatrudnienie, ludność wszystkich tych wysp jest uzależniona od głównej wyspy – Sycylii. Jednocześnie branża turystyczna ma znaczenie tylko w sezonie. Dlatego też przedsiębiorstwa żeglugowe mają interes gospodarczy w tym, aby obsługiwać te trasy tylko w sezonie. Poza sezonem popyt ze strony turystów prawie zanika, do tego stopnia, że nie jest możliwe opłacalne obsługiwanie którejkolwiek z tych tras z regularnością i częstotliwością wymaganą do zaspokojenia popytu wśród użytkowników.
- (186) W związku z powyższym zarówno przedsiębiorstwu Siremar, jak i innym operatorom wybranym przez Sycylię w drodze procedur otwartych powierzono obowiązki świadczenia usług publicznych w celu zapewnienia niezawodnych i stabilnych połączeń między tymi wyspami oraz między nimi a Sycylią. Operatorzy nieotrzymujący dotacji nie mogliby zapewnić ciągłości terytorialnej, ponieważ obsługiwaliby te połączenia wyłącznie w sezonie. Ponadto Włochy wskazały, że statki eksploatowane przez przedsiębiorstwo Cdl, a następnie przez przedsiębiorstwo SNS często cumują na wyspach w nocy, co wiąże się z wyższymi kosztami, w celu zapewnienia pierwszego porannego połączenia dla mieszkańców dojeżdżających w celach edukacyjnych lub zawodowych oraz w celu zapewnienia połączeń w nagłych przypadkach medycznych.
- (187) Włochy twierdziły ponadto, że usługi świadczone przez przedsiębiorstwa podlegające obowiązkowi świadczenia usługi publicznej oraz te, którymi zarządzają przedsiębiorstwa prowadzące niezależną działalność gospodarczą, nie byłyby w pełni porównywalne. W szczególności tylko w przypadku pierwszej grupy zagwarantowana byłaby regularność, ciągłość i jakość usług świadczonych ze względu na jednoznaczne wymogi określone w umowach, podczas gdy operatorzy prywatni byłiby uzależnieni wyłącznie od obliczeń dotyczących zwrotu z inwestycji. W tym kontekście Włochy podały przykład trasy La Maddalena – Palau, obsługiwanej przez przedsiębiorstwo Enermar na warunkach rynkowych, w przypadku której zakończono obsługę bez uprzedniego powiadomienia. Tymczasem przedsiębiorstwo Saremar, które obsługiwało tę trasę w ramach zamówienia publicznego na usługi, było zobowiązane do dalszego świadczenia usług, więc w rezultacie zapewniło ciągłość terytorialną.
- (188) Ponadto władze włoskie podkreśliły, że w decyzji z 2004 r.⁽⁷¹⁾ Komisja stwierdziła już, że w przypadku pięciu pakietów tras obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Siremar żaden inny operator prywatny nie był w stanie zaspokoić zapotrzebowania na usługę publiczną, w szczególności w zakresie ciągłości świadczenia usługi przez cały rok oraz rodzaju wykorzystywanych statków. W związku z powyższym, aby zaradzić oczywistej niedoskonałości rynku, konieczne było zastosowanie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Włochy wyjaśniły następnie, że sytuacja ta nie uległa zmianie w ciągu kolejnych lat.

4.2. W sprawie potencjalnie niezgodnego z prawem przedłużenia pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstwa Siremar

- (189) Władze włoskie przypominają, że poinformowały Komisję pismem z dnia 16 maja 2011 r., że przedsiębiorstwa Tirrenia i Siremar pod zarządem nadzwyczajnym miały zwrócić pożyczki gwarantowane przez państwo po zakończeniu sprzedaży oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar, wykorzystując wpływy ze sprzedaży, ponieważ oba przedsiębiorstwa były objęte zakresem działania jednego zarządu nadzwyczajnego i jednego komisarza nadzwyczajnego. Biorąc pod uwagę, że obie procedury sprzedaży były w toku wiosną 2011 r. oraz że w dniu 25 lipca 2011 r. przedsiębiorstwo CIN podpisało umowę dotyczącą sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Tirrenia, zarówno władze włoskie, jak i przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym były przekonane, że pomoc może zostać zwrócona w terminie do dnia 28 sierpnia 2011 r.
- (190) Późniejsze wydarzenia niespodziewanie opóźniły jednak zakończenie sprzedaży oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar. W szczególności sprzedaż oddziału przedsiębiorstwa Tirrenia uległa opóźnieniu ze względu na konieczność uzyskania od Komisji zgody na połączenie (zob. motyw 65), natomiast sprzedaż oddziału przedsiębiorstwa Siremar uległa opóźnieniu ze względu na ponowne otwarcie postępowania i związane z tym spory sądowe opisane w sekcji 2.3.3.2. W rezultacie przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym musiało dalej świadczyć usługi o wiele dłużej niż planowano, ponosząc związane z tym koszty. Według Włoch plan likwidacji przedsiębiorstwa Siremar był dostępny na stronie internetowej zarządu nadzwyczajnego przed upływem sześciomiesięcznego terminu ustanowionego w wytycznych R&R z 2004 r. Włochy dodały, że Komisja była na bieżąco informowana o postępach w procesie prywatyzacji. Cała kwota należna od przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar wraz z odsetkami została zwrócona państwu zaledwie 48 dni po otrzymaniu przez zarząd nadzwyczajny pierwszej płatności z tytułu sprzedaży oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar.

⁽⁷⁰⁾ Zob. sprawa C-205/99, Analir i in., ECLI:EU:C:2001:107, pkt 27–28.

⁽⁷¹⁾ Włochy odniosły się w szczególności do motywów 105–110 i 123–153 decyzji z 2004 r.

4.3. W sprawie prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar

4.3.1. W sprawie przejrzystego i niedyskryminującego charakteru procedury

- (191) Włochy podkreśliły, że prywatyzację oddziału przedsiębiorstwa Siremar przeprowadzono zgodnie z ustawą Marzano. Chociaż przedmiotowa ustawa dotyczy możliwości wskazania nabywcy w drodze prywatnych negocjacji, nie wykluczałoby to przestrzegania zasad otwartości, przejrzystości i niedyskryminacji. Ponadto w tym przypadku istnieją inne przepisy, w których jednoznacznie wymaga się zorganizowania przejrzystych i niedyskryminacyjnych procedur konkurencyjnych. W szczególności zgodnie z art. 1 ust. 5-bis lit. b) ustawy z 2010 r. komisarz nadzwyczajny musiałby prowadzić postępowanie jak najszybciej jest to możliwe w ramach procedury zarządu nadzwyczajnego, przestrzegając konkurencyjnej, przejrzystej i niedyskryminującej procedury wymaganej w przypadku sprzedaży.
- (192) Według Włoch procedura przewidziana w art. 4 ust. 4-quater dekretu z mocą ustawy 347/2003 zapewniała dodatkowe gwarancje w zakresie przejrzystości i niedyskryminacji, w szczególności dzięki wycenieniu ceny rynkowej jednostki gospodarczej wystawionej na sprzedaż przez niezależnego eksperta i wybieraniu oferty najkorzystniejszej pod względem ceny.
- (193) Włochy twierdziły, że wszystkie strony miały równy dostęp do wszystkich informacji niezbędnych do jednoznacznej identyfikacji aktywów wystawionych na sprzedaż i przygotowania oferty. W rzeczywistości sprzedaż dotyczyła aktywów i stosunków umownych będących nieodłącznymi elementami świadczenia usługi publicznej, a mianowicie:
- a) jednostek pływających i wyposażenia pomocniczego niezbędnego do wykonywania obowiązków świadczenia usługi publicznej;
 - b) umów ze strategicznymi dostawcami usług niezbędnych do normalnego prowadzenia działalności;
 - c) wymogu prawnego przedstawienia oferty ponownego zatrudnienia personelu niezbędnego do prowadzenia działalności zgodnie z tabelami obsadzenia floty (więcej informacji szczegółowych znajduje się w motywie 195).
- (194) Włochy wyjaśniły również, że jedną z jednostek pływających przedsiębiorstwa Siremar, która nie była niezbędna do świadczenia usługi publicznej, sprzedano w ramach odrębnej procedury sprzedaży. W związku z tym nie uwzględniono tej jednostki w przetargu dotyczącym oddziału przedsiębiorstwa Siremar (zob. również sekcja 4.3.2).
- (195) Jeżeli chodzi konkretnie o obowiązek utrzymania poziomu zatrudnienia, Włochy podkreśliły, że sprzedaż oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar nie wchodzi w zakres art. 2112 kodeksu cywilnego, a zatem nie dokonuje się automatycznego przeniesienia pracowników (wraz z obowiązującymi umowami) do zwycięskich oferentów. Zwycięscy oferenci byli zobowiązani prawnie jedynie do ponownego zatrudnienia personelu sprzedawcy (na podstawie nowych umów) i utrzymania poziomu zatrudnienia przez dwa lata, zgodnie z art. 63 ust. 2 dekretu z mocą ustawy 270/1999. Nie oznaczało to jednak, że pracownicy przedsiębiorstwa Siremar zostaliby automatycznie przeniesieni do nabywcy. Ponadto zobowiązanie ogranicza się do pracowników, którzy zgodnie z biznesplanem i tabelami obsadzenia jednostek pływających należących do oddziału byli uznani za niezbędnych do dalszego świadczenia usługi publicznej.
- (196) Włochy twierdziły, że prywatny sprzedawca nałożyłby takie zobowiązanie wynikające z ogólnego prawa krajowego i służące zapewnieniu ciągłości działania i wykonywania usługi publicznej na takich samych warunkach.
- (197) Po publikacji zaproszenia do wyrażenia zainteresowania w językach włoskim i angielskim na stronie internetowej zarządu nadzwyczajnego i w szeregu krajowych i międzynarodowych czasopism oraz na stronach specjalistycznych, otrzymano pięć zgłoszeń o wyrażeniu zainteresowania (zob. motywy 76 i 77). Włochy uznają, że oznacza to, że treść zaproszenia umożliwiała jednoznaczną identyfikację przedmiotu sprzedaży oraz charakter procedury, której należy przestrzegać, jednocześnie zabezpieczając szczególnie chronione informacje handlowe (głównie w celu ochrony potencjalnych nabywców). Następnie podczas etapu analizy *due diligence* przekazano podmiotom szczegółowe informacje dotyczące m.in. konkretnych aktywów wystawionych na sprzedaż, biznesplanu oraz projektu nowej umowy (zob. motyw 77).
- (198) W związku z tym Włochy twierdziły, że wszystkie podmioty zainteresowane nabyciem oddziału przedsiębiorstwa Siremar otrzymały w sposób przejrzysty i niedyskryminujący informacje niezbędne do przygotowania oferty kupna, posiadając pełną wiedzę na temat faktów.

4.3.2. W sprawie sprzedaży aktywów nieobjętych zakresem oddziału przedsiębiorstwa Siremar

- (199) Włochy wyjaśniły, że komisarz nadzwyczajny wszczął niezależnie, przejrzyste i niedyskryminujące procedury przetargowe dotyczące sprzedaży siedmiu statków⁽⁷²⁾, których przedsiębiorstwa Tirrenia i Siremar nie potrzebowały do świadczenia usługi publicznej. W dniu 10 grudnia 2010 r. opublikowano zaproszenia do wyrażenia zainteresowania w czasopismach krajowych i zagranicznych, jak również w kilku publikacjach specjalistycznych. W dniu upływu terminu, który dwukrotnie przedłużono, otrzymano jedynie oferty rozbiórki dotyczące sześciu

⁽⁷²⁾ Mówiąc dokładniej, zorganizowano dwa postępowania o udzielenie zamówienia. Jedna procedura dotyczyła szybkich promów przedsiębiorstwa Tirrenia o nazwach Aries, Taurus, Capricorn, Scorpio, Scatto oraz szybkiego promu przedsiębiorstwa Siremar o nazwie Guizzo; odrębna procedura dotyczyła należącego do przedsiębiorstwa Tirrenia statku motorowego Domiziana.

twz. szybkich promów, w tym promu przedsiębiorstwa Siremar. Starano się pozyskać wyższe oferty, ale takie nie wpłynęły. W dniach 12 i 14 lipca 2011 r., po otrzymaniu zezwolenia od ministerstwa rozwoju gospodarczego, komisarz nadzwyczajny sprzedał statki oferentowi, który złożył najwyższą ofertę.

4.3.3. W sprawie połączenia aktywów oddziału przedsiębiorstwa Siremar w pakiet nową umową

- (200) Po pierwsze, Włochy argumentowały, że decyzję o prywatyzacji aktywów w połączeniu z powierzeniem obowiązku świadczenia usługi publicznej podjęto w celu zapewnienia bezproblemowej liberalizacji sektora kabotażu morskiego. Włochy wspomniały, że strategię tę omówiono z Komisją z wyprzedzeniem (zob. sekcja 2.4) i uznano ją za zasadniczo zgodną z rozporządzeniem w sprawie kabotażu morskiego.
- (201) Ponadto Włochy uznały, że biorąc pod uwagę ówczesne dominujące warunki rynkowe, zasadne było połączenie aktywów oddziału przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar w pakiet nowymi umowami. W czasach recesji i znacznego spadku zapotrzebowania w sektorze transportu morskiego możliwość wykorzystywania floty oddziałów przedsiębiorstw do obsługi tras objętych usługą publiczną określonych w nowych umowach stanowiłaby opłacalne możliwości rynkowe, a nie czynnik obniżający wartość rynkową oddziałów przedsiębiorstw. W związku z tym Włochy uznały, że nie mogło to negatywnie wpłynąć na postępowanie o udzielenie zamówienia i uzyskaną w nim cenę.
- (202) W tym kontekście Włochy przypomniały, że spośród siedmiu statków, których nie włączono do oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar (zob. motyw 199), sześć trzeba było sprzedać w celu rozbiórki. Włochy uważają, że ze względu na złożoność rynku transportu morskiego i pogorszenie koniunktury gospodarczej w tamtym czasie nie można było uzyskać wyższej ceny za aktywa przedsiębiorstwa, nawet jeżeli procedura przetargowa zostałaby powtórzona lub aktywa nie zostałyby połączone w pakiet z nową umową.
- (203) Wreszcie Włochy wskazały, że ani przedsiębiorstwo SNS, ani inni operatorzy sektorowi nie dysponowali flotą i załogą o wielkości i parametrach wymaganych do świadczenia usług określonych w nowej umowie ⁽⁷³⁾. Jedynym sposobem na skuteczne powierzenie tych usług było zatem połączenie ich w pakiet z aktywami oddziału przedsiębiorstwa Siremar, aby operator był odpowiednio wyposażony do wykonywania swoich obowiązków świadczenia usług publicznych.

4.3.4. W sprawie powołania niezależnego biegłego

- (204) Włochy twierdziły, że w dniu 16 grudnia 2010 r. zwrócono się do pięciu instytucji finansowych nie powiązanych z grupą Tirrenia o złożenie ofert dotyczących wyceny oddziału przedsiębiorstwa Siremar. Żadna z instytucji, do których się zwrócono, nie złożyła oferty w ustalonym terminie.
- (205) Następnie Banca Profilo wyraził zainteresowanie wypełnieniem roli niezależnego doradcy na tych samych warunkach, co te określone w procedurze wyboru. Dekretem z dnia 4 lutego 2011 r. minister wskazał Banca Profilo jako niezależnego eksperta na potrzeby wyceny wartości rynkowej oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar.

4.3.5. W sprawie przejrzystości procedury

- (206) Włochy opisały procedurę sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar oraz wyroki włoskich sądów administracyjnych (zob. sekcja 2.3.3.2), które potwierdziły przestrzeganie ogólnych zasad konkurencyjności, przejrzystości i niedyskryminacji. Zastosowano procedurę przewidzianą w art. 4 (4 quarter) dekretu z mocą ustawy 347/2003, co umożliwiło pełną realizację celów zarządu nadzwyczajnego, w tym uzyskanie najwyższej możliwej ceny ze sprzedaży. Wynika to z pewnych zabezpieczeń zawartych w procedurze, w tym w szczególności z istnienia ceny minimalnej ustalonej przez niezależnego eksperta. Ponadto wszystkie strony, które wyraziły zainteresowanie postępowaniem, otrzymały w odpowiednim czasie wszystkie istotne informacje umożliwiające im złożenie oferty.
- (207) Włochy potwierdziły również, że kryterium udzielenia zamówienia w sytuacji otrzymania wielu ofert była najwyższa cena, jak określono w przepisach szczegółowych mających zastosowanie do tej procedury.

4.3.6. W sprawie pierwszego i drugiego sprawozdania opracowanego przez Ecorys

- (208) W trakcie postępowania wyjaśniającego poproszono Włochy o odniesienie się (zob. motyw 13) do pierwszego sprawozdania opracowanego przez Ecorys. Włochy zgodziły się z wnioskiem przedsiębiorstwa Ecorys, że ani połączenie prywatyzacji z udzieleniem zamówienia na podstawie nowej umowy, ani warunek dotyczący poziomu zatrudnienia nie obniżyły wartości rynkowej oddziału przedsiębiorstwa Siremar.

⁽⁷³⁾ W 2010 r. do oddziału przedsiębiorstwa Siremar należało 18 statków i zatrudniało ono prawie 500 pracowników.

- (209) Jeżeli chodzi o wspomniane połączenie w pakiet, Włochy odniosły się zwłaszcza do stwierdzenia przedsiębiorstwa Ecorys, że w chwili sprzedaży jedyną alternatywą wobec sprzedaży aktywów w ramach systemu świadczenia usług publicznych była likwidacja oddziału przedsiębiorstwa Siremar. Włochy powtórzyły również, że w czasach kryzysu w sektorze promowym charakteryzującym się znacznym spadkiem zapotrzebowania, możliwość użytkowania floty przedsiębiorstwa Siremar na trasach objętych usługą publiczną wskazanych w umowie stanowiła sensowną możliwość rynkową, a nie czynnik prawdopodobnie obniżający wartość aktywów.
- (210) Jeżeli chodzi o warunek dotyczący poziomu zatrudnienia, Włochy podkreśliły wniosek Ecorys, mianowicie że żadne czynniki nie wskazywały, by warunek ten miał jakikolwiek znaczący wpływ na wartość oddziału przedsiębiorstwa Siremar. Włochy przypomniały również, że warunek ten wynika z art. 63 ust. 2 dekretu z mocą ustawy 270/1999 i dotyczył jedynie pracowników, którzy byli niezbędni do zagwarantowania funkcjonowania przedmiotowej działalności gospodarczej zgodnie z tabelami obsady flot. Tabele obsady flot (i) określają jakościowy i ilościowy skład załogi niezbędnej do obsługi jednostki pływającej zgodnie z przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa morskiego; (ii) ustala się dekretem ministerialnym oraz (iii) są przygotowywane przez komitet, w którego skład wchodzi, w roli doradczej, organizacje reprezentujące pracowników i właścicieli statków. Ponadto Włochy dodały, że chociaż nabywca oddziału przedsiębiorstwa Siremar musiał zaoferować zatrudnienie wszystkim pracownikom niezbędnym do zagwarantowania świadczenia usługi publicznej, odbywało się to na podstawie innych umów o pracę niż te, które obowiązywały wcześniej.
- (211) Ogólniej rzecz ujmując, jeśli chodzi o wartość oddziału przedsiębiorstwa, w pierwszym sprawozdaniu opracowanym przez Ecorys stwierdzono, że szacowana wartość oddziału przedsiębiorstwa Siremar mogła być o ok. 4,6 % wyższa od wartości podanej przez eksperta powołanego przez władze włoskie, Banca Profilo. Włochy uważały jednak, że różnicę tę można wyjaśnić tym, że obaj eksperci musieli korzystać z prognoz dotyczących szeregu parametrów technicznych i naturalnym jest, że takie prognozy charakteryzuje margines różnicy. Ponadto Włochy zauważyły, że dzięki dwóm ofertom złożonym przez przedsiębiorstwa SNS i CdI, cena uzyskana w ramach pierwszego przeniesienia do przedsiębiorstwa CdI (69,15 mln EUR) była o 14 mln EUR wyższa od ceny minimalnej ustalonej przez Banca Profilo. Władze włoskie przedłożyły również wycenę alternatywną przygotowaną przez Banca Profilo, w której szczegółowo wyjaśniono różnice w stosunku do sprawozdania opracowanego przez Ecorys, twierdząc, że ich własne założenia lepiej odzwierciedlają analizowaną sytuację⁽⁷⁴⁾.
- (212) Ponadto Włochy zauważyły, że przekazanie prawa własności do oddziału przedsiębiorstwa Siremar miało miejsce ponad dwa lata od dnia odniesienia wykorzystanego zarówno przez Banca Profilo, jak i przedsiębiorstwo Ecorys w ich wycenach. W okresie tym wartość aktywów oddziału przedsiębiorstwa Siremar spadła, a prognoza gospodarcza bardzo się pogorszyła. Z tego powodu Włochy stwierdziły, że nie mogło być żadnych wątpliwości, że w dniu zakończenia sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar przedsiębiorstwu CdI warunki cenowe uzgodnione przez strony w pełni odzwierciedlały wartość rynkową aktywów przedsiębiorstwa.
- (213) Ponadto, w odniesieniu do późniejszych etapów procedury prywatyzacji, Włochy przedstawiły również drugie sprawozdanie opracowane Ecorys, które potwierdziło, że oferta SNS była zgodna z wartością rynkową oddziału przedsiębiorstwa Siremar, zaktualizowaną ponad cztery lata po pierwszej ocenie (zob. sekcja 2.3.3.7). W związku z powyższym, nawet jeśli ostateczna sprzedaż na rzecz przedsiębiorstwa SNS w 2016 r. odbyła się po cenie niższej niż cena podana w pierwszym sprawozdaniu opracowanym przez Ecorys, którą ze względów proceduralnych zarząd nadzwyczajny musiał zignorować, Włochy uważają, że warunki cenowe uzgodnione przez strony w pełni odzwierciedlały wartość rynkową aktywów przedsiębiorstwa przeznaczonych do sprzedaży.

4.3.7. W sprawie krajowych sporów sądowych i ostatecznego przyznania zamówienia na rzecz przedsiębiorstwa SNS

- (214) Włochy przedłożyły kilka pism, w których informowały Komisję o poszczególnych etapach krajowych sporów sądowych przed sądami administracyjnymi oraz o ostatecznym przyznaniu przedsiębiorstwu SNS oddziału przedsiębiorstwa Siremar (zob. motywy 93–100).
- (215) Włochy stwierdziły, że zmiany te nie podważają otwartego, przejrzystego i niedyskryminującego charakteru procedury sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar (zob. sekcja 4.3.5). Władze włoskie podkreśliły, że orzeczenia włoskich sądów administracyjnych nie stwierdziły wadliwości procedury sprzedaży i jej przeprowadzenia, lecz skupiły się na jednym elemencie oferty przedsiębiorstwa CdI, tj. na kontrgwarancji, która nie była znana przedsiębiorstwu Siremar pod zarządem nadzwyczajnym w chwili, gdy przetarg po raz pierwszy rozstrzygnięto na korzyść przedsiębiorstwa CdI⁽⁷⁵⁾. W związku z tym Włochy stwierdziły, że ze względu na stosowanie orzeczenie 592/14 w sposób opisany w motywach 96–100 postępowanie zostało prawidłowo zakończone przyznaniem oddziału przedsiębiorstwa przedsiębiorstwu SNS.

⁽⁷⁴⁾ Różnice te dotyczą w szczególności stopy wolnej od ryzyka i stopy ryzyka rynkowego, wartości beta i kosztu długu. Np. Banca Profilo wykorzystała stopy dziesięcioletnich włoskich obligacji skarbowych jako stopę wolną od ryzyka, ponieważ oddział przedsiębiorstwa Siremar prowadzi działalność wyłącznie we Włoszech. Tymczasem przedsiębiorstwo Ecorys wykorzystało niższe stopy niemieckich obligacji skarbowych, które według Banca Profilo nie doszacowują koszt inwestycji oddziału. Ponadto, jeśli chodzi o premię z tytułu ryzyka, zarówno Ecorys, jak i Banca Profilo zastosowały takąową dla Włoch, jednakże Banca Profilo dodał 1 % ryzyka szczególnego ze względu na fakt, że przedsiębiorstwo Siremar prowadzi działalność wyłącznie na Sycylii, którą charakteryzuje wyższy poziom ryzyka niż średnio dla Włoch.

⁽⁷⁵⁾ Ponieważ w piśmie o braku zastrzeżeń wystawionym przez Unicredit nie wspomniano o istnieniu kontrgwarancji.

4.4. W sprawie zgodności nowej umowy z kryteriami określonymi w wyroku w sprawie Altmark

- (216) Włochy powtórzyły, że zgłosiły rekompensatę z tytułu świadczenia usług publicznych, która miała być wypłacana na podstawie nowej umowy, jedynie ze względów związanych z pewnością prawa, ponieważ uznały, że środek ten nie stanowi pomocy państwa (zob. motyw 9). W szczególności władze włoskie twierdziły, że cztery kryteria Altmark są spełnione z następujących powodów:
- usługi transportu morskiego określone przez władze włoskie w nowej umowie mają kluczowe znaczenie dla rozwoju gospodarczego mniejszych wysp Sycylii oraz zaspokajają podstawowe potrzeby transportowe społeczności wyspiarskich, zapewniając poszanowanie prawa do utrzymania ciągłości terytorialnej ustanowionego we włoskiej konstytucji. W nowej umowie jasno określono usługi, statki, harmonogramy i ograniczenia dotyczące taryf. W związku z tym Włochy argumentowały, że obowiązki świadczenia usług publicznych zostały jasno określone i że pierwsze kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark zostało spełnione;
 - parametry, na podstawie których obliczono rekompensatę, wyjaśniono szczegółowo w dyrektywie CIPE i zastosowano w nowej umowie (i załącznikach do niej), zaś maksymalne kwoty rekompensaty określono w ustawie z 2009 r. W związku z tym Włochy argumentowały, że parametry zostały wcześniej ustalone w obiektywny i przejrzysty sposób oraz że drugie kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark zostało spełnione;
 - operator usługi publicznej ponosi pełne ryzyko związane z tą działalnością (zob. również sekcja 4.5), otrzymując stałą kwotę dotacji bez żadnej gwarancji, że pokryje swoje koszty w pełni. Z tego powodu Włochy argumentowały, że premia z tytułu ryzyka w wysokości 6,5 % jest zgodna z przedmiotową działalnością i nie powoduje nadwyżki rekompensaty z tytułu świadczenia usługi publicznej. W związku z tym uznano, że trzecie kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark również zostało spełnione;
 - oddział przedsiębiorstwa Siremar sprywatyzowano w drodze procedury otwartej, uwzględniając aktywa niezbędne do świadczenia usługi publicznej oraz w pakiecie z nową dwunastoletnią umową na wykonywanie tej usługi. Ponieważ postępowanie o udzielenie zamówienia było zgodne z zasadami konkurencji, przejrzystości i niedyskryminacji, a kryterium udzielenia zamówienia była najwyższa cena, Włochy argumentowały, że również czwarte kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark zostało spełnione.

4.5. W sprawie premii z tytułu ryzyka w wysokości 6,5 % określonej w dyrektywie CIPE od 2010 r.

- (217) Włochy zwróciły uwagę, że niezależnie od ustawowej premii z tytułu ryzyka wynoszącej 6,5 % w 2009 r. rekompensata wypłacona na rzecz Siremar wyniosła 67 009 405 EUR. Od 2010 r. maksymalną kwotę rekompensaty ustalono na poziomie 55 694 895 EUR. Włochy zauważyły, że stanowi to spadek o 25 %. Zmusiłoby to nabywcę oddziału przedsiębiorstwa Siremar do zwiększenia wydajności działalności, aby zmniejszyć koszty do poziomu w granicach stałej kwoty dotacji przez cały okres obowiązywania nowej umowy i aby zrównoważyć inflację w długim okresie w przyszłości.
- (218) Włochy zauważyły, że w dyrektywie CIPE przewidziano, iż premia z tytułu ryzyka na poziomie 6,5 % zostanie wykorzystana do określenia zwrotu z kapitału na podstawie WACC (zob. motywy 49–58). Ponieważ jednak wysokość rekompensaty ogranicza ustawa z 2009 r., obliczenia uproszczono przez zastosowanie premii wynoszącej 6,5 % jako zryczałtowanej stopy zwrotu z kapitału w celu zweryfikowania ewentualnej nadwyżki rekompensaty. Podejście to ma zastosowanie na podstawie nowej umowy. Władze włoskie wykazały również, że zastosowanie pełnej metody określonej w dyrektywie CIPE mogło skutkować zwrotem z kapitału, który przynajmniej w niektórych latach przekroczyłby 6,5 % (tj. wynosiłby 8,87 %). Z tego powodu Włochy uważają, że ich uproszczone podejście jest ostrożne i nie umożliwia przyznania przedsiębiorstwom Siremar, Cdl ani SNS wyższej rekompensaty niż rekompensata ustanowiona dyrektywą CIPE.
- (219) Włochy twierdziły również, że zwrot z kapitału w wysokości 6,5 % odzwierciedla ryzyko związane z działaniami powierzonymi przedsiębiorstwom Siremar, Cdl lub SNS oraz że nie występuje nadwyżka rekompensaty z tytułu świadczenia usługi publicznej z następujących powodów:
- w niektórych badaniach makroekonomicznych przypisuje się premię z tytułu ryzyka określonemu państwu lub obszarowi geograficznemu. Według IESE Business School w przypadku Włoch odpowiedni poziom ryzyka krajowego wynosiłby 6,4 %. W związku z tym premia z tytułu ryzyka w wysokości 6,5 % byłaby rozsądnym zwrotem;
 - w nowej umowie określono, że poziom rekompensaty oblicza się w oparciu o prognozowane zmiany przychodów i kosztów. W przeciwieństwie do początkowych umów w nowej umowie nie przewidziano pełnej i automatycznej rekompensaty z tytułu wzrostu kosztów operacyjnych (takich jak koszty pracy, paliwa, czarteru itp.). Ryzyko związane z jakimikolwiek wzrostami kosztów, a także ryzyko dotyczące wolumenu ruchu w całości ponosiłby operator. W szczególności operator ponosi wszelkie ryzyko związane z usługą i nie ma żadnej gwarancji, że otrzyma rekompensatę na poziomie wystarczającym do pokrycia swoich kosztów. Taka sytuacja miałaby miejsce nawet przy uwzględnieniu art. 8 i 9 nowej umowy, ponieważ operator jest nadal narażony na ryzyko opóźnień między wystąpieniem takich wahań i momentem, w którym można wprowadzić

korekty. Włochy przedstawiły roczne księgi dotyczące poszczególnych tras przedsiębiorstw Cdl i SNS za okres od sierpnia 2012 r. do grudnia 2019 r. w celu wykazania, że w ramach nowej umowy nie miała miejsca żadna nadwyżka rekompensaty⁽⁷⁶⁾;

- c) w pierwszym roku przedłużenia początkowej umowy, 2009 r., miała zastosowanie metoda obliczania rekompensaty określona w początkowej umowie, która to metoda nie obejmowała premii z tytułu ryzyka w wysokości 6,5 %. W odniesieniu do tego roku Włochy przedstawiły szczegółowe obliczenia rekompensaty zgodnie z początkową umową oraz księgi dotyczące poszczególnych tras. W odniesieniu do kolejnych lat przedłużenia, tj. lat 2010 i 2011 oraz okresu od stycznia do lipca 2012 r., przy obliczaniu rekompensaty zastosowanie miała metoda CIPE, która obejmowała premię z tytułu ryzyka w wysokości 6,5 %. Włochy podkreśliły jednak, że oprócz metody CIPE zastosowanie od 2010 r. miał również pułap 55,7 mln EUR określony w ustawie z 2009 r. Kwota ta byłaby niewystarczająca do wsparcia wypełniania przez Siremar obowiązków świadczenia usług publicznych ze względu na wzrost kosztów paliwa, zmiany kursu wymiany EUR/USD oraz kryzys w sektorze morskiego transportu towarowego i przewozu osób we Włoszech. Na poparcie tego twierdzenia Włochy przedstawiły sprawozdania kwartalne zarządu nadzwyczajnego, księgi dotyczące poszczególnych tras za 2010 r. oraz pisma wysłane w kwietniu i czerwcu 2010 r. przez przedsiębiorstwa Tirrenia i Siremar pod zarządkiem nadzwyczajnym do ministerstwa transportu⁽⁷⁷⁾.

4.6. W sprawie zgodności nowej umowy z decyzją w sprawie UOIG z 2011 r.

- (220) Chociaż Włochy uznały, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych wypłacana w ramach nowej umowy nie stanowi pomocy państwa, przedstawiły również argumenty wyjaśniające dlaczego środek ten byłby zgodny z decyzją w sprawie UOIG z 2011 r. gdyby stanowił pomoc.
- (221) Włochy przypomniały, że ocena Komisji, czy UOIG są faktycznie świadczone, ogranicza się do sprawdzenia, czy dane państwo członkowskie nie popełniło oczywistego błędu podczas określania danej usługi jako UOIG. W tym kontekście Włochy opisały trasy określone w nowej umowie i zwróciły uwagę, że pod względem strukturalnym wszystkie połączenia wymagają nałożenia obowiązków świadczenia usług publicznych na przedsiębiorstwo Siremar, jak również na innych operatorów.
- (222) Włochy przedstawiły również roczne dane dotyczące przepływu pasażerów za dwa lata obrotowe poprzedzające rok, w którym przyznano UOIG (tj. lata 2010 i 2011), w uzasadnieniu, że na poszczególnych trasach obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Siremar nie przekroczono progu 300 000 pasażerów określonego w art. 2 ust. 1 lit. d) i e) decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. Włochy twierdziły ponadto, że art. 2 ust. 4 decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. jest spełniony, ponieważ dzięki sprzedaniu oddziału przedsiębiorstwa Siremar w drodze konkurencyjnego, przejrzystego i niedyskryminującego postępowania o udzielenie zamówienia wymogi określone w rozporządzeniu w sprawie kabotażu morskiego zostały w pełni spełnione.
- (223) Włochy twierdziły, że nowa umowa spełnia wszystkie, które mają zastosowanie do aktów powierzenia, jak określono w art. 4–9 decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. W szczególności w umowie dokładnie określono obowiązki świadczenia usługi publicznej, ich okres obowiązywania, mechanizm dotyczący rekompensaty (oparty na dyrektywie CIPE i ustawie z 2009 r.) oraz mechanizmy służące unikaniu i odzyskiwaniu nadwyżki rekompensaty. Ponadto Włochy zwróciły uwagę na środki, w tym system środków zaradczych i sankcji, obowiązujące w celu zapewnienia ścisłego przestrzegania warunków nowej umowy.

4.7. W sprawie kontrgwarancji

- (224) Włochy argumentowały, że dokumenty przedłożone przez potencjalnych oferentów w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia nie wskazywały na istnienie kontrgwarancji stanowiącej poparcie pisma o braku zastrzeżeń Unicredit załączonego do zwycięskiej oferty przedsiębiorstwa Cdl. W piśmie tym nie wspomniano bowiem ani wprost, ani w sposób dorozumiany o istnieniu kontrgwarancji udzielonej przez Sycylię. Według Włoch zamówienia udzielono przedsiębiorstwu Cdl, ponieważ oferta tego przedsiębiorstwa spełniała wszystkie niezbędne wymogi i była bardziej korzystna niż oferta przedsiębiorstwa SNS. Włochy argumentowały również, że brak jakiegokolwiek związku między pismem o braku zastrzeżeń a kontrgwarancją udzieloną przez Sycylię jest potwierdzony faktem, że nawet po wycofaniu tej kontrgwarancji przez Sycylię⁽⁷⁸⁾ Unicredit potwierdził swoje zobowiązanie wobec przedsiębiorstwa Cdl, a następnie wystawił gwarancję bankową skierowaną do przedsiębiorstwa Siremar pod zarządkiem nadzwyczajnym w celu pokrycia rat płatności przedsiębiorstwa Cdl⁽⁷⁹⁾.

⁽⁷⁶⁾ Komisja zauważa, że w danych tych występowały luki związane z krajowymi sporami sądowymi i dwoma przypadkami przekazania oddziału przedsiębiorstwa (w szczególności dane za 2015 r. nie zostały zatwierdzone przez konsultanta zewnętrznego, a za okres od dnia 1 stycznia do dnia 10 kwietnia 2016 r. nie przedstawiono żadnych danych).

⁽⁷⁷⁾ W pismach tych przedsiębiorstwa twierdziły, że kwoty rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych przewidziane w ustawie z 2009 r. nie wystarczą do pokrycia kosztów netto usługi ze względu na wzrost cen ropy naftowej. W piśmie z czerwca 2010 r. kwotę uznano jednak za „na razie” wystarczającą dla przedsiębiorstwa Siremar, ale w przypadku przedsiębiorstwa Tirrenia prognozowano już lukę w wysokości 23,1 mln EUR.

⁽⁷⁸⁾ Pismem głównego księgowego regionu.

⁽⁷⁹⁾ W dniu 3 lutego 2012 r. Unicredit zwrócił Sycylii kontrgwarancję przedsiębiorstwa Cdl i potwierdził, że jego własna gwarancja nie jest powiązana z kontrgwarancją udzieloną przez Sycylię. Gwarancja następnie weszła w życie w dniu 31 lipca 2012 r., kiedy to sfinalizowano sprzedaż oddziału przedsiębiorstwa Siremar.

- (225) Włochy również przedłożyły pewne dokumenty, aby wykazać, że kontrgwarancja nie przyniosła przedsiębiorstwu CdI selektywnej korzyści, a zatem nie kwalifikowała się jako pomoc państwa. W szczególności Włochy przedstawiły: umowę w sprawie gwarancji podpisaną w dniu 20 listopada 2011 r. przez udziałowców przedsiębiorstwa CdI (tj. Sycylię, Mediterranea, Isolemar S.r.l., Lauro.it S.p.A. i Davimar), w której zgodzili się oni wspólnie udzielić kontrgwarancji na zwycięską ofertę przedsiębiorstwa CdI do kwoty 35 mln EUR, oraz pismo Unicredit z dnia 10 maja 2012 r. informujące przedsiębiorstwo CdI o warunkach mających zastosowanie do gwarancji Unicredit, w szczególności o premii w wysokości co najmniej 250 punktów bazowych rocznie. Zdaniem Włoch kontrgwarancja nie mogła obejmować żadnych elementów pomocy państwa, jeżeli późniejsze jej wycofanie nie miało żadnego wpływu na prawa i obowiązki jej beneficjenta. Dokumenty te wskazywałyby zatem, że warunki uznania gwarancji za pomoc, określone w utrwalonym orzecznictwie Unii, nie występują w przedmiotowej sprawie.

4.8. W sprawie pierwszeństwa przybijania do nabrzeża

- (226) Władze włoskie argumentowały, że przyznanie pierwszeństwa przybijania do nabrzeża nie pochłonęło ani nie pochłania żadnych zasobów państwowych. Wszyscy operatorzy promów wnoszą bowiem regularne opłaty na rzecz właściwych organów portowych za przybijanie do nabrzeża, niezależnie od tego, czy świadczą usługi publiczne, czy też nie. To pierwszeństwo przybijania do nabrzeża ma zastosowanie wyłącznie do tras objętych usługą publiczną i Komisja zaakceptowała je pismem z dnia 24 stycznia 2011 r., przesłanym w ramach postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego nr 2007/4609 (zob. sekcja 2.4), w zakresie, w jakim dotyczy ono wyłącznie tych tras. Ponadto Włochy wyjaśniły, że przedsiębiorstwo Siremar i jego następcy nie uiszczali ani nie uiszczają żadnej dodatkowej opłaty za to pierwszeństwo przybijania do nabrzeża.
- (227) Ponieważ z tytułu pierwszeństwa przybijania do nabrzeża nie jest należna żadna opłata, nie można określić ilościowo ewentualnej korzyści pieniężnej przyznanej przedsiębiorstwu Siremar i jego następcom. Włochy zauważyły jednak, że ze względu na wielkość większości portów i z góry ustalony harmonogram przyplynieć i wypłyńnięć pierwszeństwo przybijania do nabrzeża miałyby w praktyce zastosowanie jedynie w rzadkich okolicznościach.

4.9. W sprawie środków ustanowionych ustawą z 2010 r.

- (228) Włochy nie kwestionowały, że przedsiębiorstwo Siremar otrzymało 7 215 800 EUR w celu przeprowadzenia modernizacji statków wymaganej do przestrzegania międzynarodowych norm bezpieczeństwa (środki zwane dalej „funduszami sztokholmskimi”). Władze włoskie potwierdziły jednak, że środki te wykorzystano wyłącznie na pokrycie kosztów modernizacji statków. Do czasu podpisania umowy sprzedaży z przedsiębiorstwem CdI w dniu 21 października 2011 r. do wydania pozostało jedynie 580 600 EUR. Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym wydało te pozostałe środki w styczniu 2012 r., przed przeniesieniem oddziału przedsiębiorstwa na rzecz przedsiębiorstwa CdI, na przeprowadzenie pewnych wymaganych prac na statku Martini, które były jeszcze niezrealizowane.
- (229) Jeżeli chodzi o przewidziane w ustawie z 2010 r. zwolnienia podatkowe dotyczące działań i czynności związanych z prywatyzacją oddziału przedsiębiorstwa Siremar, władze włoskie wskazały najpierw, że w przypadku przedsiębiorstw uczestniczących w postępowaniu upadłościowym zyski ustala się zgodnie z zasadami określonymi w art. 183 skonsolidowanej ustawy o podatku dochodowym. Na podstawie tego przepisu zyski przedsiębiorstwa za okres od rozpoczęcia postępowania upadłościowego do jego zakończenia stanowią różnicę między aktywami przedsiębiorstwa na początku postępowania a aktywami pozostałymi na koniec. W związku z tym niemożliwe jest przewidzenie, czy istnieje zobowiązanie podatkowe, zanim postępowanie nie dobiegnie końca.
- (230) W odniesieniu do podatków pośrednich władze włoskie podkreśliły, że przewidziane zwolnienia miały na celu uproszczenie administracyjne. W kontekście opodatkowania można uznać, że ich skutki są nieistotne i mają niewielki wpływ w porównaniu z podatkami związanymi z dokumentacją pobieranymi w stawkach zryczałtowanych. Mówiąc dokładniej dotyczy opłaty rejestracyjnej (168 EUR za dokument), opłat dotyczących rejestru gruntów i rejestracji hipoteki (168 EUR za każdy) oraz opłaty skarbowej (14,62 EUR za cztery strony). Ponadto władze włoskie zauważyły, że zgodnie z art. 9 umów sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym na rzecz przedsiębiorstw CdI i SNS wszystkie należności i opłaty ponosi nabywca. W przypadku przeniesienia na rzecz SNS władze włoskie wyjaśniły, że zastosowanie miała stała opłata rejestracyjna w wysokości 245 EUR na podstawie art. 19-ter ust. 24-bis dekretu z mocą ustawy 135/2009.
- (231) Ponadto władze włoskie wyjaśniły, że środków z FAS nie wykorzystano do udzielenia dodatkowej rekompensaty przedsiębiorstwu byłej grupy Tirrenia, w tym przedsiębiorstwu Siremar. Zasoby te udostępniono natomiast w celu uzupełnienia środków budżetowych przygotowanych na potrzeby płatności rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych dla przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia, w przypadku gdyby środki te okazały się niewystarczające. Włochy wskazały, że w art. 1 ust. 5-ter dekretu z mocą ustawy 125/2010 przewidziano możliwość wykorzystania przez regiony środków z FAS na sfinansowanie (części) rekompensaty z tytułu regularnego świadczenia usług publicznych i tym samym zapewnienie ciągłości świadczenia morskich usług publicznych. Ponadto Włochy wyjaśniły, że zgodnie z art. 26 dekretu z mocą ustawy 185/2008 na rzecz grupy Tirrenia przeznaczono po 65 mln EUR za lata 2009, 2010 i 2011, a w związku z tym ze środków z FAS pochodziło 195 mln EUR. Środki te następnie przekazano na rachunek ministerstwa transportu

przeznaczony na płatność rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych dla przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia (Tirrenia, Siremar, Caremar, Toremar i Saremar). Środek ten dotyczyłby zatem wyłącznie alokacji zasobów w ramach włoskiego budżetu państwa na potrzeby płatności rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych.

4.10. W sprawie braku ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwem Cdl

(232) Włochy poinformowały, że nie ma ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwem Cdl z następujących powodów:

- a) *zakres sprzedaży*: Włochy wskazały, że przedsiębiorstwo Siremar miało być początkowo sprzedane jako część przedsiębiorstwa Tirrenia (którego było jednostką zależną). Po nieudanej próbie prywatyzacji zorganizowano odrębne przetargi dotyczące części aktywów poszczególnych przedsiębiorstw (tj. odpowiednio oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar). Ponadto sprzedaż dotyczyły ograniczonej liczby aktywów przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym, które wcześniej nie posiadało funkcjonalnej autonomii; aktywa, które nie były niezbędne do świadczenia usługi publicznej, w tym jeden szybki prom, sprzedano oddzielnie. Ponadto przedsiębiorstwo Cdl nie przejęło długów przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym powstałych przed jego przekazaniem;
- b) *działalność gospodarcza*: warunki wykonywania obowiązków świadczenia usługi publicznej określone w nowej umowie dotyczącej przedsiębiorstwa Cdl w znacznym stopniu różnią się od warunków określonych w początkowej umowie dotyczącej przedsiębiorstwa Siremar. W szczególności w nowej umowie przewidziano inne kryteria obliczania rekompensaty z tytułu świadczenia usługi publicznej (którą ustalono w kwocie maksymalnej, zamiast całkowitego pokrywania strat wynikających ze świadczenia usługi publicznej) oraz wprowadzono większą swobodę w określaniu cen oferowanych pasażerom (stosując pułapy cenowe zamiast stałych cen). Włochy uznały, że ta poważna zmiana w metodzie ustalania rekompensaty w sposób nieunikniony zmuszała nabywcę do zwiększenia efektywności organizacyjnej oddziału przedsiębiorstwa Siremar. Ponadto Włochy twierdziły, że sam fakt przeniesienia oddziału przedsiębiorstwa od właściciela publicznego do właściciela prywatnego stanowił źródło radykalnej zmiany w organizacji oddziału przedsiębiorstwa i zarządzaniu nim;
- c) *brak ciągłości w zakresie siły roboczej*: Włochy zwróciły uwagę, że pracownicy nie zostali automatycznie przeniesieni do nabywcy. Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym zwolniłoby swoich pracowników i było odpowiedzialne za wszelkie pozostałe koszty powiązane ze starymi umowami. Następnie nabywca przedstawiłby byłym pracownikom nowe oferty zatrudnienia w zakresie, który uznano za niezbędny do funkcjonowania przekazanej działalności (tj. usługi publicznej). Jeżeli były pracownik zaakceptował ofertę, zostawał zatrudniony na podstawie nowej, innej umowy;
- d) *cena za przeniesienie*: Włochy wskazały, że niezależny biegły oszacował wartość oddziału przedsiębiorstwa Siremar oraz że w postępowaniu o udzielenie zamówienia dotyczącym sprzedaży tego oddziału jedynym kryterium wyboru ofert była najwyższa cena;
- e) *odmienne struktury posiadania udziałów sprzedawcy i nabywcy*: Włochy zwróciły uwagę, że nabywcę wskazano w publicznej procedurze przetargowej otwartej dla jak największej liczby potencjalnych oferentów. Przetarg ten oparto na zasadach konkurencji, przejrzystości i niedyskryminacji, a nabywcę wybrano za pomocą kryterium najwyższej ceny. Ponadto Włochy powołały się na decyzję AGCM nr 23023 z dnia 23 listopada 2011 r. ⁽⁸⁰⁾, zgodnie z którą żaden indywidualny udziałowiec przedsiębiorstwa Mediterranea nie może sprawować wyłącznej ani wspólnej kontroli nad oddziałem przedsiębiorstwa Siremar. Zwycięski oferent, przedsiębiorstwo Cdl, był w rzeczywistości kontrolowany w 65,32 % przez przedsiębiorstwo Mediterranea. Sycylia posiadała 43,02 % udziałów w przedsiębiorstwie Mediterranea, pozostałe udziały należały natomiast łącznie do trzech podmiotów prywatnych. Podmioty te posiadały udziały zwykłe, tj. „udziały typu A”, lecz Sycylia posiadała „udziały typu B”, które podlegają pewnym ograniczeniom. Sycylia nie mogła na przykład powołać żadnego ze swoich urzędników ani dyrektorów do zarządu przedsiębiorstwa. Z tych powodów Włochy twierdziły, że tożsamość sprzedawcy różniła się od tożsamości nabywcy i że sprzedawca nie był w stanie sprawować żadnej kontroli nad zarządzaniem oddziałem przedsiębiorstwa Siremar po jego przeniesieniu na rzecz przedsiębiorstwa Cdl ani nawet w prosty sposób ingerować w to zarządzanie;
- f) *ekonomiczna logika transakcji*: transakcja miała na celu liberalizację działalności transportu morskiego obsługiwanej przez przedsiębiorstwo Siremar w celu spełnienia wymogów rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego. Ponadto pierwsze zaproszenie do wyrażenia zainteresowania opublikowano w dniu 4 października 2010 r., podczas gdy Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające decyzją z dnia 5 października 2011 r. Dlatego też Włochy uznały, że transakcja nie miała na celu ominięcia zasad pomocy państwa, ale została zaplanowana i wykonana w celu realizacji istotnego projektu przemysłowego.

⁽⁸⁰⁾ C11320 – Compagnia delle Isole/Ramo di azienda di Tirrenia di Navigazione (Siremar), Provvedimento n. 23023 del 23 novembre 2011.

5. UWAGI ZAINTERESOWANYCH STRON

5.1. Uwagi przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym

(233) Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym przedstawiło jeden główny zestaw uwag i jedno późniejsze pismo. Miała miejsce również późniejsza nieformalna wymiana – za pełną wiedzą władz włoskich – w celu wyjaśnienia niektórych nierozstrzygniętych kwestii lub uzyskania konkretnych informacji. Ponadto w odniesieniu do większości środków pomocy przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym przedstawiło argumenty bardzo podobne do argumentów przedstawionych przez Włochy.

5.1.1. W odniesieniu do postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego nr 2007/4609

(234) W odpowiedzi na decyzję z 2012 r., otrzymanej w dniu 19 kwietnia 2013 r., przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym najpierw odniosło się do prowadzonego przez Komisję postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego nr 2007/4609 dotyczącego niewłaściwego stosowania rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego (zob. również sekcja 2.4). W tym kontekście przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym odniosło się do pisma z dnia 21 grudnia 2009 r. (zob. motyw 136) dotyczącego zamiaru Włoch zorganizowania przetargów dotyczących nie zamówień publicznych na usługi, ale sprzedaży przedsiębiorstw przewozowych związanych takimi zamówieniami. W piśmie tym stwierdzono, że biorąc pod uwagę planowane radykalne przekształcenie sektora oraz z uwagi na skutki społeczne, które miałyby postępowania, gdyby nie obejmowały tych przedsiębiorstw, wybrane procedury były dopuszczalne – co do zasady i w ramach wyjątku – w celu zagwarantowania zgodności z zasadą niedyskryminacji wśród wspólnotowych właścicieli statków.

(235) W dniu 21 czerwca 2012 r. (zob. motyw 143) Komisja wysłała do władz włoskich uzasadnioną opinię dotyczącą opóźnienia we wdrażaniu procedur konkurencyjnych dotyczących udzielenia zamówień na usługi publiczne kabotażu morskiego świadczone przez przedsiębiorstwa Caremar, Laziomar i Saremar o ponad trzy lata po planowanym wygaśnięciu odpowiednich umów. Ponieważ władze włoskie zakończyły procedury konkurencyjne dotyczące udzielania zamówień na usługi publiczne kabotażu morskiego świadczone przez przedsiębiorstwa Tirrenia, Siremar i Toremar, uzasadniona opinia nie dotyczyła tych podmiotów. Na tej podstawie i w świetle wcześniejszych kontaktów między władzami włoskimi i służbami Komisji przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym twierdziło, że Komisja ustaliła, że prywatyzacja oddziału przedsiębiorstwa Siremar jest zgodna z art. 4 rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego.

(236) W oparciu o orzecznictwo sądów europejskich ⁽⁸¹⁾ przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym argumentowało, że gdy obowiązki świadczenia usługi publicznej zostaną uznane za zgodne z rozporządzeniem w sprawie kabotażu morskiego, należy je uznać za zgodne z prawem Unii bez potrzeby dalszej kontroli na podstawie art. 106 ust. 2 TFUE. Zdaniem przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym, ponieważ w postępowaniu w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego stwierdzono, że obowiązki świadczenia usługi publicznej nałożone na trasach obsługiwanych przez oddział przedsiębiorstwa Siremar przed prywatyzacją był uzasadnione w rozumieniu rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego, nie można tego wniosku kwestionować w kontekście prowadzonej przez Komisję formalnego postępowania wyjaśniającego określonego w art. 108 ust. 2 TFUE ⁽⁸²⁾. W związku z tym wszelkie dalsze działania na podstawie art. 108 ust. 2 TFUE powinny być ograniczone do innych środków, a nie rekompensaty z tytułu dodatkowych kosztów wynikających z obowiązków świadczenia usługi publicznej powierzonych zgodnie z prawem i wypełnianych na podstawie rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego.

(237) Ponadto przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym odniosło się do wyroku z 2009 r., w którym stwierdzono nieważność decyzji z 2004 r., oraz możliwości, że rekompensatę z tytułu świadczenia usług publicznych ocenioną w tej decyzji można zaklasyfikować jako istniejącą pomoc. Gdyby pomoc przyznana na rzecz byłej grupy Tirrenia faktycznie zaklasyfikowano jako istniejącą pomoc, z następujących powodów klasyfikacja ta prawdopodobnie miałaby również zastosowanie do rekompensaty wypłacanej z tytułu obowiązków świadczenia usług publicznych wykonywanych przez oddział przedsiębiorstwa Siremar do momentu prywatyzacji:

a) przedłużenie początkowej umowy było absolutnie niezbędne do zagwarantowania świadczenia usługi publicznej do czasu zawarcia nowej umowy, w kontekście prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar. W związku z tym uznano je za uzasadnione w świetle rezultatów przeprowadzonego przez Komisję postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

b) jedynie istotne zmiany wprowadzone po dniu 1 stycznia 2009 r. skutkowały zmniejszeniem całkowitej kwoty przyznanej rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych.

5.1.2. W sprawie przedłużenia początkowej umowy

(238) Jeżeli chodzi o istnienie faktycznych UOIG na trasach obsługiwanych przez oddział przedsiębiorstwa Siremar na podstawie początkowej umowy, przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym najpierw wymieniło połączenia, na których świadczyło usługę publiczną w okresie przedłużenia. W pewnych okresach roku istniała konkurencja na niektórych trasach. Operatorzy ci jednak również świadczyli usługi publiczne i otrzymywali

⁽⁸¹⁾ Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym odniosło się w szczególności do wyroku z dnia 15 czerwca 2005 r. w sprawie T-17/02 Fred Olsen, SA, ECLI:EU:T:2005:218, pkt 215.

⁽⁸²⁾ Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym odniosło się w szczególności do wyroków z dnia 10 maja 2005 r. w sprawie C-400/99 Włochy/Komisja, ECLI:EU:C:2005:275; oraz z dnia 4 marca 2009 r. w sprawach połączonych T-265/04, T-292/04 i T-504/04, Tirrenia di Navigazione/Komisja, ECLI:EU:T:2009:48.

odpowiednią rekompensatę. W związku z tym przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym zauważyło, że obecność tych operatorów nie podważa istnienia faktycznej UOIG. Ponadto przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym przedstawiło dane dotyczące pasażerów na trasach obsługiwanych w latach 2010 i 2011, z których to danych wynikało, że na wszystkich poszczególnych trasach średni roczny przepływ pasażerów wynosił poniżej 300 000⁽⁸³⁾. Na tej podstawie warunki określone w art. 2 ust. 1 lit. d) i e) decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. zostałyby spełnione. Ponadto ponieważ rekompensata wypłacana na podstawie przedłużenia początkowych umów została zatwierdzona w kontekście postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, warunek określony odpowiednio w art. 2 ust. 4 decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. i w art. 2 ust. 2 decyzją w sprawie UOIG z 2005 r. również zostałyby spełnione.

- (239) Ponadto przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym twierdziło, że nie otrzymało od Włoch nadwyżki rekompensaty. Po pierwsze, przedsiębiorstwo przywołało sprawozdanie Corte dei Conti, w którym zaakceptowano metodykę określoną w art. 3 początkowej umowy na potrzeby określenia kwoty rekompensaty dla przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia. Po drugie, przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym wskazało, że w okresie, w którym znajdowało się pod zarządem nadzwyczajnym (wrzesień 2010 r. – lipiec 2012 r.), kwota dotacji była o ok. 16 mln EUR niższa w ujęciu bezwzględnym oraz o ok. 25 % niższa w ujęciu względnym niż średnia kwota dotacji otrzymywana przez przedsiębiorstwo w dwóch poprzednich latach (2008–2009). Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym odnotowało, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych wypłacona do końca 2009 r. umożliwiła przedsiębiorstwu Siremar zrównoważenie swoich dochodów i wydatków oraz dalsze funkcjonowanie pomimo stopniowego pogarszania gospodarczych i finansowych perspektyw przedsiębiorstwa. Z czasem przedsiębiorstwo Siremar stało się jednak bardziej zależne od dotacji: w latach 1999–2008 ich udział w obrotach wzrósł z 64 % do 77 %. Następnie od 2010 r. ograniczono ustawą z 2009 r. kwotę rekompensaty do poziomu o wiele niższego niż w poprzednich latach. Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym argumentowało, że z tego powodu dotacja publiczna nie byłaby w stanie pokryć jego kosztów operacyjnych. W związku z tym przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym stwierdziło, że w latach, w których przedłużono początkową umowę, nie mogła zaistnieć nadwyżka rekompensaty oraz że nowa metoda obliczania rekompensaty zmusiłaby nowego właściciela oddziału przedsiębiorstwa do reorganizacji działalności tego oddziału w celu zwiększenia jego efektywności.

5.1.3. *W sprawie potencjalnie niezgodnego z prawem przedłużenia pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstwa Siremar*

- (240) Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym przypominało, że władze włoskie poinformowały Komisję w dniu 16 maja 2011 r., że zarządy nadzwyczajne przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar zwrócą pomoc na ratowanie zatwierdzoną decyzją z 2010 r. po zakończeniu sprzedaży oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar, wykorzystując przychody ze sprzedaży tych oddziałów. Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym odnotowało jednak, że dokończenie sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar zostało opóźnione z powodu niespodziewanych wydarzeń, a zatem przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym musiało dalej świadczyć usługi o wiele dłużej niż planowano, ponosząc związane z tym koszty. Całą pomoc na ratowanie zwrócono jednak państwu w formie jednej płatności w dniu 18 września 2012 r., tj. zaledwie 48 dni po przeniesieniu oddziału przedsiębiorstwa Siremar, które nastąpiło w dniu 1 sierpnia 2012 r.
- (241) Jeżeli chodzi o wymóg określony w pkt 25 lit. c) wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji, przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym stwierdziło, że plan likwidacji przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar opublikowano na stronie internetowej zarządu nadzwyczajnego⁽⁸⁴⁾ na długo przed upływem wspomnianego sześciomiesięcznego terminu. Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym dodało, że wszelkie istotne informacje dotyczące dalszych postępów w ramach procesu prywatyzacji – co do którego przedsiębiorstwo twierdziło, że co do zasady jest planem restrukturyzacji określonym w wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji – regularnie przekazywano Komisji w ramach procedur dotyczących pomocy państwa i zgody na połączenie. Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym twierdziło zatem, że Komisja była w pełni poinformowana i że przedmiotowy plan był wykonalny, spójny i dalekosiężny, oraz służył przywróceniu rentowności przedsiębiorstwa Siremar zgodnie z wymogami określonymi w wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji.
- (242) Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym argumentowało również, że przedsiębiorstwo Siremar przestało być przedsiębiorstwem znajdującym się w trudnej sytuacji jak tylko otrzymało pomoc na ratowanie, która umożliwiła mu regularne świadczenie usług, jednocześnie należycie zarządzając procesem likwidacji. W opinii przedsiębiorstwa w przedmiotowym okresie działania te wykonywano regularnie i bez zakłóceń, które zazwyczaj charakteryzują przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji. Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym dodało, że prywatyzacja zbiegła się całkowitym wdrożeniem planu restrukturyzacji. Obejmowało to zmiany strukturalne w organizacji przedsiębiorstwa Siremar oraz zarządzaniu nim, dzięki czemu przedsiębiorstwo ponownie stało się rentowne w perspektywie długoterminowej. Ponadto przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym wskazało, że w decyzji z 2010 r. potwierdzono, że zasadę „pierwszy i ostatni raz” spełniono również w przeszłości w odniesieniu do wszelkiej pomocy na ratowanie i restrukturyzację lub pomocy niezgodnej z prawem takiej jak rekompensata z tytułu obowiązków świadczenia usług publicznej. Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym argumentowało zatem, że władze włoskie mogły mieć uzasadnione oczekiwania, że ta rekompensata nie wiązała się z żadną pomocą państwa.

⁽⁸³⁾ Komisja zauważa jednak, że na jednej trasie (ALC/2) średnia liczba pasażerów w latach 2010 i 2011 wyniosła 300 357,5.

⁽⁸⁴⁾ Zob. <http://www.tirreniadinavigazioneamministrazionestraordinaria.it/> (przywołana przez przedsiębiorstwo), jak również <http://www.siremar-in-as.it/>.

5.1.4. W sprawie nowej umowy

- (243) Jeżeli chodzi o zastosowaną procedurę, przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym twierdziło, że Włochy zgłosiły Komisji nową umowę w dniu 10 stycznia 2012 r. wyłącznie ze względów związanych z pewnością prawa. Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym nie zgodziło się z opinią Komisji wyrażoną w decyzji z 2012 r., zgodnie z którą środek ten mógłby stanowić pomoc niezgodną z prawem przyznaną z naruszeniem klauzuli zawieszającej przewidzianej w art. 108 ust. 3 TFUE.
- (244) Jeżeli chodzi o kwestie merytoryczne, przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym przedstawiło cztery kryteria określone w wyroku w sprawie Altmark oraz argumenty wyjaśniające, dlaczego uznało, że każde kryterium zostało spełnione, co tym samym wykluczało obecność jakiegokolwiek elementu pomocy państwa w nowej umowie.
- (245) Po pierwsze, przedsiębiorstwu powierzono świadczenie UOIG (Altmark I): w art. 3 nowej umowy wyraźnie określono świadczone usługi, a w załączniku A do umowy szczegółowo przewidziano rodzaje wykorzystywanych statków oraz obowiązujące przedziały czasowe, a także wyszczególniono wymogi dotyczące połączeń wieczornych i nocnych oraz ograniczeń w zakresie taryf. Po drugie, parametry obliczania rekompensaty określono z wyprzedzeniem w sposób przejrzysty i obiektywny (Altmark II): nowa umowa, załączniki do niej oraz dyrektywa CIPE zawierały szczegółowy opis metody obliczania. Po trzecie, rekompensowano jedynie koszty netto świadczenia usługi publicznej (Altmark III): nowa umowa stanowi, że rekompensuje się jedynie usługi świadczone w ramach misji publicznej. Elementy, które należy uwzględnić przy obliczaniu kosztów i rozsądnego zysku, tj. zwrot z kapitału podwyższonego ryzyka na poziomie 6,5 %, wymieniono w dyrektywie CIPE oraz w załącznikach B i C do nowej umowy. Po czwarte, rekompensata musi być ustalona na poziomie minimalnym (Altmark IV): przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym twierdziło, że przetarg na prywatyzację oddziału przedsiębiorstwa Siremar był przejrzysty, otwarty i niedyskryminujący oraz że metoda obliczania rekompensaty wymagała od operatora usługi zwiększenia efektywności.
- (246) Niezależnie od toku rozumowania w sprawie Altmark przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym odniosło się również do wątpliwości Komisji co do zgodności nowej umowy z warunkami określonymi w decyzji w sprawie UOIG z 2011 r.
- (247) W szczególności przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym stwierdziło, że z danych dotyczących pasażerów za lata 2010 i 2011 wynika, iż nie doszło do przekroczenia progu liczby pasażerów określonego w art. 2 ust. 1 lit. d) i e) decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. Dodatkowo przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym argumentowało, że w świetle wyniku postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego (zob. również sekcja 5.1.1) i w następstwie prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar warunek określony w art. 2 ust. 4 decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. również został spełniony.
- (248) Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym odniosło się do argumentów przedstawionych w uzasadnieniu wyroku w sprawie Altmark w celu wykazania spełnienia warunków wymaganych w art. 4 lit. a) i b) decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. Ponadto w nowej umowie określono parametry służące do obliczania, kontrolowania i przeglądu rekompensaty oraz ustalenia dotyczące unikania i odzyskiwania ewentualnej nadwyżki rekompensaty, a także wiążące wymogi dotyczące istotnych aspektów (ceny, jakości i zakresu) świadczonych usług (art. 4 lit. d) i e) decyzji w sprawie UOIG z 2011 r.). Ponadto w przypadku każdej trasy w załączniku A do nowej umowy określono maksymalne obowiązujące taryfy za osobę lub pojazd z rozróżnieniem na taryfy standardowe i taryfy ulgowe dla mieszkańców wyspy. Roczną rekompensatę z tytułu obowiązków świadczenia usług publicznych przewidziano na okres obowiązywania umowy. Istnieje jednak mechanizm umożliwiający korektę referencyjnych parametrów ekonomicznych co trzy lata, a także klauzula ochronna na korzyść obu stron w przypadku nieprzewidzianych zmian strukturalnych, które wykraczają poza określony próg i dotyczą niektórych parametrów gospodarczych. Ponadto w celu zapewnienia pełnej zgodności z wyżej opisanymi wymogami w nowej umowie wprowadzono rygorystyczny i kompleksowy system kar w stosunku do operatora usługi mający wywołać efekt odstraszący. Sprawujące nadzór ministerstwa są również uprawnione do przeprowadzania inspekcji i kontroli oraz do pozyskiwania informacji w celu oceny wypełnienia obowiązków przewidzianych w umowie (art. 5 decyzji w sprawie UOIG z 2011 r.). Ponadto przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym twierdziło, że przestrzegało innych mających zastosowanie przepisów decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. (art. 6–9) przez stosowanie się do przepisów ogólnych regulujących otwartą, przejrzystą i niedyskryminującą procedurę przetargową, taką jak procedura zastosowana przy sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar.

5.1.5. W sprawie prywatyzacji przedsiębiorstwa Siremar i kontrgwarancji

- (249) Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym przypominało główne etapy postępowania o udzielenie zamówienia oraz późniejsze wydarzenia. Podkreśliło ono, że komisarz nadzwyczajny zaplanował i przeprowadził postępowanie o udzielenie zamówienia w sposób uznany za najbardziej odpowiedni do zapewnienia osiągnięcia jak najwyższej wartości oraz miał obowiązek prawny ustanowić zabezpieczenia mające na celu zapewnienie przejrzystości, bezstronności i sprawiedliwości tego postępowania. W szczególności niezależny biegły określił cenę minimalną, a wybór zwycięskiej oferty opierał się na kryterium najwyższej ceny. Ponadto przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym zauważyło, że rozważając pomoc potencjalnie przyznaną w ramach

prywatyzacji, Komisja powinna stosować się do orzecznictwa w sprawie przedsiębiorstwa GRAWE⁽⁸⁵⁾, zgodnie z którym w przypadku prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego można założyć, że cena rynkowa odpowiada najwyższej otrzymanej ofercie, jeżeli taka oferta jest wiarygodna i ma wartość ekonomiczną.

- (250) Dodatkowo przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym argumentowało, że procedura przetargowa nie podlegała żadnym warunkom, które same w sobie mogłyby prowadzić do obniżenia wartości wystawionych na sprzedaż aktywów lub obniżenia liczby potencjalnych nabywców. W szczególności ma to zastosowanie do warunków, o których mowa w decyzji z 2011 r., dotyczących: (i) zachowania poziomów zatrudnienia, (ii) połączenia sprzedaży statków w pakiet z obowiązkami świadczenia usług publicznych w jednym postępowaniu o udzielenie zamówienia. Jeżeli chodzi o pierwszą z tych kwestii, przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym wskazało, że dotyczy ona przepisu wymuszającego swoje zastosowanie ustanowionego aktem ustawodawczym o zasięgu ogólnym i mającym zastosowanie bez rozróżnienia, na okres ograniczony do dwóch lat. Jeżeli chodzi o drugą ze wspomnianych kwestii, przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym zauważyło, że możliwość wykorzystania floty oddziału w celu zapewnienia przejazdów na trasach objętych usługą publiczną określonych w umowie stanowi raczej rentowną możliwość rynkową niż negatywny czynnik wpływający na wartość wystawionego na sprzedaż oddziału, w szczególności w okresie recesji gospodarczej w sektorze transportu morskiego.
- (251) W odniesieniu do konkretnej kwestii kontrgwarancji udzielonej przez Sycylię przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym stwierdziło, że w dokumentach przedstawionych przez oferentów w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia nie ma dowodów na istnienie jakiegokolwiek kontrgwarancji. W szczególności pismo o braku zastrzeżeń Unicredit z dnia 12 października 2011 r. nie zawierało żadnego wyraźnego ani dorozumianego odniesienia do kontrgwarancji udzielonej przez Sycylię. Ponadto Unicredit podtrzymał swoje zobowiązanie do objęcia gwarancją odroczonej płatności części ceny sprzedaży nawet po wycofaniu kontrgwarancji przez Sycylię. Fakt, że transakcja sprzedaży została zakończona długo po wycofaniu kontrgwarancji przez Sycylię, w rzeczywistości wystarczyłoby do stwierdzenia, że nie ma istotnego związku między pismem o braku zastrzeżeń Unicredit a kontrgwarancją udzieloną przez Sycylię.
- (252) Z tych powodów przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym stwierdziło, że wątpliwości Komisji dotyczące istnienia pomocy w ramach prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar, w tym kontrgwarancji udzielonej przez Sycylię, nie były uzasadnione.
- 5.1.6. *W sprawie braku ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwem Cdl*
- (253) Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym opisało następujące aspekty prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar: zakres przeniesienia (aktywa i zobowiązania); działalność gospodarcza, siła robocza i tożsamość stron; cena sprzedaży, logika i harmonogram świadczenia usług. Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym twierdziło, że w przedmiotowej sprawie wszystkie te elementy wskazują na brak ciągłości gospodarczej między zarządem nadzwyczajnym sprzedającym oddział przedsiębiorstwa Siremar a nabywcą.
- (254) Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym w szczególności zauważyło, że:
- zakres przeniesienia na rzecz przedsiębiorstwa Cdl jest ograniczony w większym stopniu, niż początkowo przewidywano, ponieważ na sprzedaż wystawiono tylko oddział przedsiębiorstwa Siremar, a nie całe przedsiębiorstwo Tirrenia (w tym Siremar). Ponadto po zakończeniu sprzedaży umorzono wszystkie nieuregulowane zobowiązania związane z aktywami oddziału przedsiębiorstwa Siremar.
 - sama natura transakcji – tj. doprowadzenie do prywatyzacji – wiązała się z oczywistym brakiem ciągłości działalności gospodarczej, jeżeli chodzi o strukturę organizacyjną, procesy podejmowania decyzji, kryteria zarządzania i strategię biznesowe;
 - jak określono w art. 56 ust. 3-bis dekretu z mocą ustawy nr 270/1999, art. 2112 włoskiego kodeksu cywilnego nie ma zastosowania do sprzedaży spółek świadczących najważniejsze usługi publiczne, z zastrzeżeniem braku ciągłości siły roboczej;
 - niezależny biegły określił minimalną cenę sprzedaży; procedura sprzedaży miała przejrzysty i niedyskryminujący charakter, a najwyższa cena stanowiła jedyne kryterium udzielenia zamówienia;
 - obie strony były od siebie niezależne, ponieważ udziały Sycylii w przedsiębiorstwie Mediterranea nie pozwoliły jej na wywieranie jakiegokolwiek wpływu na jego działalność gospodarczą (zob. motyw 232 lit. e));
 - postępowanie o udzielenie zamówienia dotyczące oddziału przedsiębiorstwa Siremar wszczęto w dniu 4 października 2010 r., podczas gdy Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające dopiero decyzją z dnia 5 października 2011 r. Wobec powyższego przedmiotowa transakcja nie mogła mieć na celu ominięcia zasad pomocy państwa. Wręcz przeciwnie, celem transakcji była liberalizacja sektora transportu morskiego – zgodnie z obowiązkiem wynikającym z rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego – w drodze prywatyzacji.

⁽⁸⁵⁾ Wyrok z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie T-282/08, Grazer Wechselseitige Versicherung AG/Komisja Europejska, ECLI:EU:T:2012:91.

5.1.7. Dodatkowe przedłożenie orzeczenia CdS w sprawie kontrgwarancji

- (255) W dniu 12 lutego 2014 r. przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym przedłożyło orzeczenie 592/14 w sprawie kontrgwarancji udzielonej przez Sycylię (zob. motyw 96) i przedstawiło własną wstępną ocenę. W szczególności w orzeczeniu 592/14:
- oparto się na prawie krajowym, w którym uznaje się, że Komisja posiada wyłączną kompetencję do oceny zgodności z rynkiem wewnętrznym wszelkiej zgłoszonej lub niezgodnej z prawem pomocy państwa;
 - założono, że kontrgwarancja podważała pełną skuteczność zasady niedyskryminacji między dwoma uczestnikami przetargu;
 - uznano w związku z tym procedurę sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar za częściowo nieważną.
- (256) Jeżeli chodzi o ostatni punkt, już na tym etapie zarząd nadzwyczajny zaznaczył, że nie można wykluczyć, iż zostanie na nowo wezwany do podjęcia działań wymaganych prawem w celu zakończenia procesu prywatyzacji przedsiębiorstwa Siremar.

5.2. Uwagi przedsiębiorstwa SNS

- (257) W trakcie postępowania wyjaśniającego przedsiębiorstwo SNS przedłożyło cztery pisma: trzy uwagi zawierające informacje i jeden formalny wniosek do Komisji o nadanie priorytetu części postępowania wyjaśniającego w sprawie grupy Tirrenia dotyczącej przedsiębiorstwa Siremar. Miała miejsce również późniejsza nieformalna wymiana – za pełną wiedzą władz włoskich – w celu wyjaśnienia niektórych nierozstrzygniętych kwestii lub uzyskania konkretnych informacji. W niniejszej sekcji podsumowano tylko trzy zestawy uwag⁽⁸⁶⁾.

5.2.1. Pierwszy zestaw uwag

- (258) W pierwszym zestawie uwag, przesłanym w dniu 22 lutego 2012 r. po przyjęciu decyzji z 2011 r., przedsiębiorstwo przedstawiło aktualne informacje na temat procesu prywatyzacji przedsiębiorstwa Siremar oraz pewne wyjaśnienia dotyczące kontrgwarancji udzielonej przez Sycylię w dniu 12 października 2011 r., po ostatnim wezwaniu z dnia 29 września 2011 r. do złożenia ofert dodatkowych. Przedsiębiorstwo SNS wskazało w szczególności, że ta kontrgwarancja: 1) nie była proporcjonalna do udziałów Sycylii w przedsiębiorstwie *Mediterranea*; 2) została udzielona przez Sycylię z własnej inicjatywy i nie została uiszczona za nią opłata; 3) została dokonana bez jakiegokolwiek rekompensaty ani ograniczenia ryzyka ze strony udziałowców przedsiębiorstwa CdI. Przedsiębiorstwo SNS przedstawiło również Komisji samą kontrgwarancję. Ponadto twierdziło ono, że z tekstu tej kontrgwarancji jasno wynika, iż była ona wymagana do udzielenia gwarancji przez Unicredit na odroczone raty ceny sprzedaży. Przedsiębiorstwo SNS stwierdziło zatem, że kontrgwarancja stanowiła niezgodną z prawem pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstwa CdI i ewentualnie Unicredit.

5.2.2. Drugi zestaw uwag

- (259) W drugim zestawie uwag, przesłanym w dniu 21 marca 2013 r. po przyjęciu decyzji z 2012 r., przedsiębiorstwo przedstawiło poszczególne etapy procedury prywatyzacji i związane z nią dotychczasowe spory sądowe (zob. sekcja 2.3.3.2). Poinformowało również o skardze złożonej do ministerstwa transportu przez operatora promów NGI w sprawie udzielenia przedsiębiorstwu CdI zamówienia na świadczenie usług na rzecz Egadów, Pantellerii i Ustiki⁽⁸⁷⁾. Następnie wyjaśniło charakter pośrednich udziałów Sycylii w przedsiębiorstwie CdI i przedstawiło argumenty wyjaśniające, dlaczego zarówno kontrgwarancja, jak i podwyższenie kapitału stanowiły środki pomocy państwa.
- (260) Po pierwsze, zdaniem przedsiębiorstwa SNS pośrednich udziałów Sycylii w przedsiębiorstwie CdI nie można uznać za udziały mniejszościowe nieskutkujące wpływem na zarządzanie przedsiębiorstwem. Sycylia faktycznie interweniowałaby we wszystkich strategicznych decyzjach przedsiębiorstwa CdI. W szczególności skarżący zwrócił uwagę, że Vincenzo Emanuele zajmował jednocześnie stanowisko głównego księgowego Sycylii i prezesa rady nadzorczej przedsiębiorstwa *Mediterranea*, a zatem mógł wpływać na decyzje przedsiębiorstwa CdI. Zgodnie z art. 2409-octies włoskiego kodeksu cywilnego rada nadzorcza sprawuje funkcje kontrolne. Powierza się jej m.in. następujące zadania: powoływanie i odwoływanie zarządu; zatwierdzanie bilansu; wykonywanie zadań powierzonych Collegio Sindacale na podstawie art. 2403 włoskiego kodeksu cywilnego; wspieranie powództw o odszkodowanie przeciwko członkom zarządu; przedstawianie udziałowcom corocznej aktualizacji informacji na piśmie. Ponadto w statucie przedsiębiorstwa *Mediterranea* przyznano jego radzie nadzorczej dodatkowe kompetencje w zakresie głosowania nad operacjami strategicznymi oraz planami finansowymi i biznesplanami przygotowanymi przez zarząd. Przedsiębiorstwo SNS wskazało również, że w chwili tworzenia przedsiębiorstwa *Mediterranea* Sycylia wyznaczyła dwóch z trzech członków zarządu tego przedsiębiorstwa. Ponadto przedsiębiorstwo SNS zauważyło, że przedsiębiorstwa *Mediterranea* i CdI miały częściowo tych samych udziałowców mniejszościowych, co zwiększało możliwości wywierania nacisku przez Sycylię. W szczególności przedsiębiorstwa *Lauro.it* S.p.A. i *Isolemar S.r.l.* były udziałowcami mniejszościowymi zarówno *Mediterranea*, jak i CdI.

⁽⁸⁶⁾ Przedsiębiorstwo SNS złożyło również w dniu 30 stycznia 2012 r. skargę na procedurę sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar, którą to skargę zarejestrowano pod numerem SA.34292.

⁽⁸⁷⁾ Ministerstwo transportu odrzuciło twierdzenia NGI, jednak przedsiębiorstwo to nie odstąpiło od swoich roszczeń i zwróciło się za to do ministerstwa o zawieszenie wypłaty rekompensaty w wysokości ok. 55 mln EUR rocznie. Przedsiębiorstwo SNS nie przekazało tej korespondencji i nie przedstawiło szczegółowych informacji na temat ewentualnych działań następczych.

- (261) Po drugie, w kwestii kontrgwarancji przedsiębiorstwo SNS wskazało, że gdy zamówienie miało zostać przyznane przedsiębiorstwu SNS, a termin proceduralny upłynął, przedsiębiorstwo Cdl zmieniło swoją ofertę, proponując zastąpienie wcześniej złożonej gwarancji ze strony Commercial Fidi gwarancją Unicredit wraz z kontrgwarancją udzieloną przez Sycylię. Następnie w dniu 12 października 2011 r., po ostatnim wezwaniu do złożenia ofert dodatkowych, Unicredit wydał przedsiębiorstwu Cdl nowe pismo o braku zastrzeżeń, w którym nie wspomniano o kontrgwarancji. Tego samego dnia Sycylia potwierdziła jednak swoją kontrgwarancję na rzecz Unicredit, zmieniając kwoty tak, by odpowiadały kwotom podanym w piśmie Unicredit. Przedsiębiorstwo SNS zauważyło również, że oprócz pośrednich udziałów w kapitale przedsiębiorstwa Cdl Sycylia posiadała również mniejszociowe udziały w Unicredit (0,62 %) i pozostawała w ścisłym związku z tym bankiem⁽⁸⁸⁾.
- (262) Przedsiębiorstwo SNS uważa, że w przypadku braku gwarancji Unicredit na rzecz przedsiębiorstwa Cdl zarząd nadzwyczajny przyznałby oddział przedsiębiorstwa Siremar przedsiębiorstwu SNS. W tym kontekście przedsiębiorstwo SNS twierdziło, że zgodnie z orzecznictwem w sprawie pomocy państwa i obwieszczeniem w sprawie gwarancji kontrgwarancja jest zgodna z definicją środka pomocy państwa, ponieważ zapewniła przedsiębiorstwu Cdl selektywną korzyść gospodarczą polegającą na umożliwieniu temu przedsiębiorstwu wygrania przetargu dotyczącego oddziału przedsiębiorstwa Siremar z wykorzystaniem zasobów państwowych oraz z zakłóceniem konkurencji i wymiany handlowej. Przedsiębiorstwo SNS twierdziło, że środek może również obejmować pomoc na rzecz Unicredit, ponieważ profil ryzyka jego gwarancji na rzecz przedsiębiorstwa Cdl zostały odpowiednio obniżony.
- (263) Po trzecie, przedsiębiorstwo SNS opisało podwyższenie kapitału przez przedsiębiorstwo Cdl oraz zachodzące w czasie zmiany w strukturze udziałów zarówno Cdl, jak i przedsiębiorstwa Mediterranea. Przedsiębiorstwo SNS przede wszystkim zauważyło, że po podwyższeniu kapitału, które nastąpiło w dwóch etapach, z 1 mln EUR do 21 480 263 EUR, przedsiębiorstwo Mediterranea nadal posiadało większość udziałów przedsiębiorstwa Cdl. Przedsiębiorstwo SNS zauważyło również, że podczas obu etapów podwyższenia kapitału Sycylia była udziałowcem większościowym przedsiębiorstwa Cdl, nawet jeśli jej udział w kapitale uległby później rozmyciu do 43,02 %. Przedsiębiorstwo SNS uważa, że decyzje o podwyższeniu kapitału i udzieleniu kontrgwarancji byłyby ze sobą powiązane, a żadna z nich nie miałaby na celu osiągnięcia zysku. Żaden prywatny inwestor nie zagwarantowałby bowiem podwyższenia kapitału i jednocześnie nie udzielił takiej kontrgwarancji, biorąc pod uwagę oddolne kwoty i terminy zaistnienia obu środków. Ponadto przedsiębiorstwo SNS wskazało, że partnerzy prywatni, którzy uczestniczyli w podwyższeniu kapitału przedsiębiorstwa Cdl, posiadali znacznie mniejsze udziały niż Sycylia (o mniej więcej połowę) i nigdy nie uczestniczyliby w tym podwyższeniu kapitału, gdyby Sycylia nie dostarczyła większości środków przy użyciu zasobów publicznych. W związku z tym przedsiębiorstwo SNS twierdziło, że podwyższenie kapitału przez przedsiębiorstwo Cdl również spełniało wszystkie warunki pozwalające uznać je za pomoc państwa.
- (264) Przedsiębiorstwo ponadto opisało problemy związane z wykonywaniem nowej umowy przez przedsiębiorstwo Cdl, obejmujące znaczne opóźnienia, odwołania i podwyżki taryf, które dotknęły użytkowników końcowych, i zwróciło się do Komisji o zakończenie postępowania wyjaśniającego dotyczącego jedynie kontrgwarancji i podwyższenia kapitału.

5.2.3. Trzeci zestaw uwag

- (265) W trzecim zestawie uwag, przesłanym w dniu 31 lipca 2019 r., przedsiębiorstwo SNS przedstawiło uwagi wstępne na temat mniejszych wysp obsługiwanych na podstawie nowej umowy. Mniejszych wysp Sycylii jest czternaście, przy czym każda ma własne potrzeby w zakresie usług dla ludności i połączeń morskich, co wymaga regularnych i częstych połączeń z Włochami kontynentalnymi, również w celu zapewniania podstawowych dostaw, takich jak żywność, woda, paliwo i poczta. Na wielu z tych wysp nie ma szpitali ani szkół średnich, więc pacjenci i uczniowie korzystają ze stałych i przystępnych cenowo połączeń, aby zaspokajać swoje potrzeby edukacyjne i zdrowotne⁽⁸⁹⁾. Przedsiębiorstwo SNS zauważyło również, że wszystkie plany ewakuacji tych wysp w przypadku klęsk żywiołowych lub do celów ochrony ludności opierają się na połączeniach morskich zapewnianych na podstawie nowej umowy.
- (266) Przedsiębiorstwo SNS twierdziło następnie, że jego zdaniem rekompensata wypłacona mu na podstawie nowej umowy nie stanowi pomocy państwa, ponieważ spełnione są kryteria określone w wyroku w sprawie Altmark. W szczególności przedsiębiorstwo SNS porównało swój przypadek z usługami świadczonymi przez przedsiębiorstwo Saremar, które oceniono w decyzji z 2014 r., i podkreśliło szereg elementów, które mają zastosowanie do przedsiębiorstwa SNS, ale nie miały zastosowania do tych usług:
- prawidłowo określone obowiązki świadczenia usług publicznych potrzebne do zaradzenia historycznej niedoskonałości rynku (Altmark I). Wszystkie cechy obowiązków świadczenia usług publicznych powierzone przedsiębiorstwu SNS są bowiem jasno określone w odniesieniu do tras, rodzaju jednostek pływających, częstotliwości połączeń, standardów, komfortu, bezpieczeństwa, maksymalnych stawek itp., a system świadczenia usług publicznych jest niezbędny, aby zaradzić historycznej niedoskonałości rynku połączeń morskich między Sycylią a jej mniejszymi wyspami. Przedsiębiorstwo SNS zauważyło na przykład, że jego roczne przychody z biletów stanowią zaledwie 30 % kosztów tras określonych w nowej umowie, co wyraźnie sugeruje, że usługi

⁽⁸⁸⁾ Sycylia miała przedstawiciela w zarządzie Unicredit, a Unicredit zarządzał funduszami skarbowymi i emerytalnymi Sycylii.

⁽⁸⁹⁾ Rzeczywiście jedynie na trzech z tych wysp znajduje się szkoła średnia, a tylko dwie posiadają szpital (jedna z nich nie ma oddziału ginekologiczno-położniczego).

te nie mogą być w żadnym wypadku zapewnione przez rynek i historycznie nigdy nie były. Jedynym wyjątkiem są połączenia oferowane przez SNAV i Alilauro w ramach pakietu tras Neapol – Wyspy Liparyjskie, które są obsługiwane bez rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Usługi te są jednak świadczone wyłącznie w sezonie, przy użyciu innego rodzaju łodzi niż te wymagane w nowej umowie i nie docierają one do Milazzo (na Sycylii). Zasadniczo są one skierowane do turystów podróżujących w sezonie z innych części Włoch na Wyspy Liparyjskie i z powrotem i nie można ich porównywać z usługami oferowanymi przez przedsiębiorstwo SNS;

- b) mechanizm rekompensaty wyraźnie określony w dyrektywie CIPE i nowej umowie (Altmark II). Poziom rekompensaty rzeczywiście wyraźnie ustalono w oparciu o dyrektywę CIPE, która zawiera szczegółowe informacje na temat metody obliczania rekompensaty, tj. uwzględnianych elementów kosztów oraz zwrotu z zainwestowanego kapitału. Przedsiębiorstwo SNS stwierdziło, że jest to również zgodne ze wstępnym stanowiskiem Komisji wyrażonym w decyzjach z 2011 r. i 2012 r.;
 - c) kwota rekompensaty proporcjonalna do poniesionych kosztów (w tym rozsądna marża – Altmark III). Wysokość rekompensaty przyznanej przedsiębiorstwu SNS jest konieczna i proporcjonalna, aby pokryć koszty poniesione w związku z realizacją obowiązków świadczenia usług publicznych i zapewnić rozsądny zysk. Premia z tytułu ryzyka ustalona na poziomie 6,5 % jest zgodna z analizą makroekonomiczną dotyczącą Włoch i jest niezbędna, aby zapewnić nie tylko pokrycie kosztów poniesionych w związku ze świadczeniem usług morskich, lecz również zagwarantować odpowiednie wynagrodzenie za zainwestowany kapitał. Przedsiębiorstwo SNS zauważyło, że w przypadku braku tego ostatniego żaden operator prywatny nie zdecydowałby się na wykonywanie obowiązków świadczenia usług publicznych określonych w nowej umowie;
 - d) przekazanie oddziału i nowej umowy w następstwie dobrze opracowanej procedury otwartej (Altmark IV). Przedsiębiorstwo SNS stwierdziło, że zostało wybrane w ramach postępowania o udzielenie zamówienia, które umożliwiło wybranie oferenta zdolnego do świadczenia usług przy jak najniższym koszcie dla społeczności. Mówiąc konkretnie, spośród innych wymogów przetargowych, wybór wymogu przejęcia oddziału przedsiębiorstwa Siremar przez wybranego operatora był jedynym możliwym sposobem zapewnienia ciągłości terytorialnej, ponieważ żadne z przedsiębiorstw biorących udział w przetargu nie dysponowało już jednostkami pływającymi i załogami odpowiednimi do świadczenia wymaganych usług.
- (267) Ponadto i w ramach uzupełniającego toku rozumowania przedsiębiorstwo SNS zauważyło, że rekompensata określona w nowej umowie jest również zgodna z warunkami dotyczącymi zgodności z rynkiem wewnętrznym określonymi w decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. Wszystkie cechy obowiązków świadczenia usług publicznych, które mają być wykonywane przez przedsiębiorstwo SNS, są bowiem wyraźnie określone i zdefiniowane. Ponadto w umowie zawartej z przedsiębiorstwem SNS:
- a) określono przedmiot i czas trwania obowiązków świadczenia usług publicznych;
 - b) określono przedsiębiorstwo i odnośne terytorium;
 - c) zawarto opis mechanizmu rekompensaty oraz wskaźniki służące do obliczania, kontrolowania i przeglądu wysokości rekompensaty;
 - d) zawarto ustalenia dotyczące unikania i odzyskiwania nadwyżek rekompensat;

5.3. Uwagi przedsiębiorstwa Pan Med

- (268) W odpowiedzi na decyzję z 2011 r., przesłaną w dniu 29 lutego 2012 r., przedsiębiorstwo Pan Med stwierdziło, że zgadza się z niektórymi fragmentami tej decyzji dotyczącymi wstępnej oceny Komisji w sprawie istnienia pomocy w procesie prywatyzacji, pierwszeństwa przybijania do nabrzeża oraz środków określonych w ustawie z 2010 r.
- (269) W odpowiedzi na decyzję z 2012 r., przesłanej w dniu 19 kwietnia 2013 r., przedsiębiorstwo Pan Med zauważyło, że miało zamiar rozpocząć świadczenie usług na pewnych nowych trasach, lecz podniosło zarzut, że doszło do naruszenia konkurencji przez przyznanie pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym przedsiębiorstwom należącym do byłej grupy Tirrenia oraz ich nabywcom. Uwagi przedsiębiorstwa Pan Med dotyczące przedsiębiorstwa Siremar podsumowano w poniższych motywach.
- (270) Jeżeli chodzi o pomoc na ratowanie przyznaną przedsiębiorstwom Tirrenia i Siremar, przedsiębiorstwo Pan Med stwierdziło, że od dnia 28 sierpnia 2011 r. – tj. daty, do której pomoc powinna była się zakończyć – do chwili zwrotu pomocy, który nastąpił około roku i dwóch miesięcy później, oba przedsiębiorstwa korzystały z niezgodnej z prawem i nieprawidłowej pomocy na ratowanie. W szczególności pomoc na ratowanie miała nie być zgodna z Wytocznymi wspólnotowymi dotyczącymi pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw i miała nie stanowić elementu kompleksowego planu restrukturyzacji. Wobec tego zdaniem przedsiębiorstwa Pan Med stanowiła ona pomoc operacyjną na rzecz przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar.
- (271) W odniesieniu do nowych umów przedsiębiorstwo Pan Med przekazało swoje spostrzeżenia dotyczące tego, czy usługa świadczona przez przedsiębiorstwa CIN i Cdl stanowi faktyczną usługę świadczoną w ogólnym interesie gospodarczym, koncentrując swój tok rozumowania na trasach obsługiwanych przez przedsiębiorstwo CIN (tj. połączeniach między Sycylią a kontynentem, w odróżnieniu od połączeń między Sycylią a mniejszymi wyspami, obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Cdl). Przedsiębiorstwo Pan Med argumentowało, że ani potrzeby

związane z mobilnością, ani argumenty związane ze wzrostem gospodarczym nie mogły uzasadniać rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych wpłacanej na rzecz tych operatorów. Przedsiębiorstwo Pan Med wskazało, że celu polegającego na zapewnieniu ciągłości terytorialnej nie powinno się osiągać za pomocą arbitralnie wybranych pakietów tras, które wydawały się nie odzwierciedlać ogólnego interesu gospodarczego, a które określono prawie 25 lat wcześniej. Ponadto przedsiębiorstwo Pan Med argumentowało, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych pozwoliła operatorom na uzyskanie dochodów wykraczających poza uzasadniony poziom, przez co nie spełniała trzeciego kryterium określonego w wyroku w sprawie Altmark⁽⁹⁰⁾. Przedsiębiorstwo Pan Med twierdziło w szczególności, że premia z tytułu ryzyka wynosząca 6,5 % zgodnie z dyrektywą CIPE nie byłaby uzasadniona, ponieważ operatorzy nie ponosiliby żadnego ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej.

- (272) W swoim piśmie przedsiębiorstwo Pan Med opisało również szereg nowych tras, które zdecydowało się obsługiwać, oraz nowe codzienne połączenie na trasie Gaeta – Milazzo, które było jeszcze przedmiotem oceny. Przedsiębiorstwo Pan Med uznało tę usługę za komercyjnie opłacalną. Projekt zostałby jednak wstrzymany z powodu biurokracji i oporu ze strony przedsiębiorstwa Cdl i innych operatorów⁽⁹¹⁾. Usługa ta byłaby konkurencyjna w stosunku do usług promowych świadczonych przez przedsiębiorstwo Cdl na trasie Neapol – Wyspy Liparyjskie – Milazzo (jak również w stosunku do usług świadczonych przez przedsiębiorstwo Tirrenia na trasie Neapol – Palermo). Jeżeli chodzi o sytuację dotyczącą konkurencji na trasach kabotażowych obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Cdl, przedsiębiorstwo Pan Med przypomina, że Komisja stwierdziła już, że konkurencyjni operatorzy świadczą porównywalne usługi mieszane przynajmniej na następujących trasach: Milazzo – Wyspy Liparyjskie – Neapol, Trapani – Pantelleria i Palermo – Ustica. Zdaniem przedsiębiorstwa Pan Med wskazywałoby to, że przedmiotowy rynek jest faktycznie w stanie wypełniać obowiązki świadczenia usług publicznych, które w sposób arbitralny powierzono przedsiębiorstwu Cdl.
- (273) Przedsiębiorstwo Pan Med stwierdziło, że pomoc przyznana w ramach przedłużenia początkowej umowy, pomoc na ratowanie i pomoc przyznana w ramach nowej umowy jest niezgodna z prawem i ze wspólnym rynkiem oraz że należy ją odzyskać od odpowiednich beneficjentów (tj. pierwotnych przedsiębiorstw lub nowych właścicieli, w zależności od przedmiotowego środka oraz istnienia ciągłości gospodarczej).

5.4. Uwagi przedsiębiorstwa Grandi Navi Veloci

- (274) W dniu 1 marca 2012 r., w odpowiedzi na decyzję z 2011 r., przedsiębiorstwo Grandi Navi Veloci zgłosiło uwagi dotyczące następujących kwestii:
- naruszenia art. 4 rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego, dotyczącego przedsiębiorstwa Saremar;
 - rocznej rekompensaty przyznanej przedsiębiorstwu Saremar z tytułu obowiązków świadczenia usług publicznych;
 - prywatyzacji oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar;
 - pierwszeństwa przybijania do nabrzeża przyznanego przedsiębiorstwu Saremar;
 - innych środków pomocy przyznanych przedsiębiorstwom należącym do byłej grupy Tirrenia w kontekście prywatyzacji;
 - niezgodności z prawem pomocy przyznanej już przedsiębiorstwu Saremar oraz konieczności zawieszenia i tymczasowego odzyskania tej pomocy⁽⁹²⁾.

Przedsiębiorstwo Grandi Navi Veloci stwierdziło, że środki pomocy wymienione w lit. b) i e) stanowią nową pomoc, która jest niezgodna z prawem i TFUE. Uwagi przedsiębiorstwa Grandi Navi Veloci odnoszą się przede wszystkim do konkretnego przypadku przedsiębiorstwa Saremar, którego niniejsza decyzja nie dotyczy. Poniżej podsumowano uwagi, które są również istotne z punktu widzenia niniejszej decyzji.

- (275) Jeżeli chodzi o domniemane naruszenie przepisów rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego, przedsiębiorstwo Grandi Navi Veloci zauważyło, że zgodnie z tym rozporządzeniem państwa członkowskie mogą interweniować w przypadku braku odpowiednich usług na rynku, przyznając subsydia związane z obowiązkami świadczenia usług publicznych na trasach określonych przez same państwa członkowskie. Państwa członkowskie muszą jednak ograniczyć swoją interwencję do podstawowych wymogów ustanowionych w rozporządzeniu w sprawie kabotażu morskiego i muszą spełnić wymóg niedyskryminacji w odniesieniu do wszystkich armatorów Wspólnoty zainteresowanych obsługą tych tras. Ponieważ Włochy udzieliły zamówienia na obsługę tras wyłącznie przedsiębiorstwom należącym do byłej grupy Tirrenia, nie ogłaszając otwartego przetargu, naruszyły art. 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego. Ponadto przedsiębiorstwo Grandi Navi Veloci zauważa, że w przypadku istnienia konkurentów oferujących takie same usługi na tych trasach, warunki określone w orzecznictwie dotyczącym Analir nie zostałyby spełnione⁽⁹³⁾.

⁽⁹⁰⁾ Przedsiębiorstwo Pan Med podało przykład wyliczenia kosztów i przychodów na trasie Rawenna – Katania w 2010 r., która przyniosłaby zysk w wysokości 8,3 mln EUR, co oznaczałoby nadwyżkę rekompensaty na rzecz obsługującego ją operatora, tj. przedsiębiorstwa Tirrenia. W pkt 259 i przypisie 91 decyzji w sprawie Tirrenia/CIN z 2020 r. Komisja stwierdziła jednak, że ponieważ przedsiębiorstwo Tirrenia odnotowało stratę na tej trasie w 2010 r., nie ma potrzeby dalszej oceny tego nieuzasadnionego twierdzenia.

⁽⁹¹⁾ Przedsiębiorstwo Pan Med przedstawiło kilka pism wysłanych do lokalnych organów miejskich i portowych z prośbą o uzyskanie niezbędnych zezwoleń na rozpoczęcie obsługi tej trasy.

⁽⁹²⁾ Zgodnie z art. 11 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 83 z 27.3.1999, s. 1).

⁽⁹³⁾ Sprawa C-205/99, Analir i in., ECLI:EU:C:2001:107.

- (276) Jeżeli chodzi o pierwszeństwo przybijania do nabrzeża, przedsiębiorstwo Grandi Navi Veloci nie podważyło wstępnej opinii Komisji, zgodnie z którą środek nie stanowi pomocy państwa, ponieważ nie doszło do utraty zasobów państwowych. Przedsiębiorstwo Grandi Navi Veloci argumentowało jednak, że przeniesienie pierwszeństwa przybijania do nabrzeża na nowych właścicieli przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia zgodnie z art. 19-ter ust. 21 dekretu z mocą ustawy 135/2009 stanowi również naruszenie art. 4 rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego. Przedsiębiorstwo Grandi Navi Veloci przywołało następnie dwie przyjęte przez AGCM w 1995 i 1997 r. decyzje (*segnalazioni*) dotyczące przedsiębiorstwa Caremar, zgodnie z którymi takie pierwszeństwo może mieć negatywny wpływ na konkurencję, w szczególności wówczas, gdy beneficjentowi przysługuje wyłączne prawo do tych miejsc przybijania do nabrzeża, które są najbardziej wartościowe z ekonomicznego punktu widzenia.
- (277) W kwestii prywatyzacji oddziałów przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar przedsiębiorstwo Grandi Navi Veloci zgodziło się ze wstępną oceną Komisji wyrażoną w decyzji z 2011 r., zgodnie z którą procedury nie były w wystarczającym stopniu przejrzyste i bezwarunkowe, aby wykluczyć istnienie pomocy. Dodatkowo przedsiębiorstwo Grandi Navi Veloci argumentowało, że władze włoskie bezterminowo opóźniały prywatyzację przedsiębiorstw należących do grupy Tirrenia, w tym przedsiębiorstw regionalnych, mimo zapewnień udzielanych Komisji na przestrzeni lat, które sformalizowano w decyzji z 2001 r. (w motywach 4 i 12) oraz w decyzji z 2004 r. (w motywach 5 i 45). Przedsiębiorstwo Grandi Navi Veloci stwierdziło, że możliwość przyszłych prywatyzacji wykorzystano jako kartę przetargową w stosunku do Komisji w celu umożliwienia wypłaty rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych na rzecz przedsiębiorstw należących do grupy Tirrenia do końca 2008 r.

5.5. Pismo burmistrza Lipari

- (278) W dniu 2 grudnia 2019 r. burmistrz Lipari i innych Wysp Liparyjskich z wyjątkiem Saliny⁽⁹⁴⁾ przedłożył pismo po upływie terminów proceduralnych wyznaczonych na zgłoszenie uwag dotyczących decyzji z 2011 r. i 2012 r. przez zainteresowane osoby trzecie.
- (279) W piśmie tym burmistrz podkreślił znaczenie sektora transportu morskiego dla codziennego życia mieszkańców Wysp Liparyjskich. Burmistrz podkreślił w szczególności, że wyspy, o których mowa, są znacznie mniejsze niż Sardynia czy Sycylia i z tego powodu połączenia kabotażowe mają kluczowe znaczenie. Burmistrz zauważył, że wyspy te – zwłaszcza te najmniejsze – potrzebują tych połączeń, aby zapewnić podstawowe dostawy żywności i leków. Bez niezawodnych i częstych połączeń wyspom tym groziłaby masowa emigracja, aż w końcu całkowicie by opustoszały. Ponadto burmistrz podkreślił, że turystyka stanowi kluczową działalność gospodarczą na tych wyspach i że wydajne i skuteczne przewozy są niezbędne dla turystyki, szczególnie w sezonie. W związku z tym burmistrz zauważył, że popyt wśród użytkowników na te usługi transportowe poza sezonem jest stosunkowo niewielki, ale stabilny i dotyczy głównie osób dojeżdżających i mieszkańców wyspy, natomiast w sezonie jest większy i dotyczy głównie turystów. Połączenia z Wyspami Liparyjskimi wymagają zatem wsparcia państwa, a jego wycofanie byłoby katastrofą dla podstawowych praw i potrzeb osób zamieszkujących te wyspy.

6. UWAGI PRZEDSIĘBIORSTWA COMPAGNIA DELLE ISOLE

- (280) W dniu 23 października 2014 r. przedsiębiorstwo Cdl uczestniczyło w spotkaniu z Komisją i władzami włoskimi. Przedsiębiorstwo przedstawiło również trzy zestawy uwag, za każdym razem dokonując tego po upływie terminów proceduralnych wyznaczonych na zgłoszenie uwag dotyczących decyzji z 2011 r. i 2012 r. przez zainteresowane osoby trzecie. Żadnych z tych uwag przedsiębiorstwo Cdl nie przedstawiło na obowiązkowym formularzu skargi, o którym mowa w art. 24 ust. 2 rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589⁽⁹⁵⁾. W poniższych sekcjach Komisja podsumuje jednak te uwagi i uwzględniła je w swojej ocenie.

6.1. Pierwszy zestaw uwag

- (281) W pierwszym piśmie wysłanym w dniu 8 sierpnia 2013 r. na żądanie Komisji przedsiębiorstwo Cdl przekazało szczegółowe dane dotyczące tras obsługiwanych przez nie w okresie od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2012 r. Przekazane informacje zawierały między innymi wykaz obsługiwanych tras oraz następujące dane:
- 1) okres, w którym dana trasa jest obsługiwana⁽⁹⁶⁾;
 - 2) pojemność wykorzystywanych jednostek pływających;
 - 3) ogólna liczba rejsów;
 - 4) średnia liczbę pasażerów i samochodów na rejs;
 - 5) średnia wielkość ładunku (w metrach bieżących) na kurs;

⁽⁹⁴⁾ Mianowicie Vulcano, Panarej, Stromboli, Filicudi i Alicudi.

⁽⁹⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 248 z 24.9.2015, s. 9).

⁽⁹⁶⁾ W przypadku przedsiębiorstwa Cdl wszystkie trasy są obsługiwane przez cały rok.

- 6) średnie całkowite przychody na kurs (w EUR);
- 7) średnia liczba pracowników i koszty (w EUR) na kurs⁽⁹⁷⁾.
- (282) Ponadto przedsiębiorstwo Cdl stwierdziło, że nabyło oddział przedsiębiorstwa Siremar po dokonaniu wyceny przez niezależnego eksperta oraz że nie było ciągłości gospodarczej z przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym.

6.2. Drugi zestaw uwag

- (283) W drugim zestawie uwag, przesłanym w dniach 23 i 30 października 2014 r., przedsiębiorstwo Cdl przedstawiło uwagi dotyczące kontrgwarancji.
- (284) Po pierwsze, przedsiębiorstwo stwierdziło, że Sycylia podjęła decyzję o utworzeniu przedsiębiorstwa Mediterranea, mając na uwadze jasne cele polityczne i gospodarcze: wspieranie społeczności mniejszych wysp w świadczeniu usług kabotażu morskiego „in house” oraz zapewnienie kapitału niezbędnego do kwalifikowanego i ściśle określonego udziału w świadczeniu tych usług. W związku z tym w celu realizacji swojego przedmiotu działalności przedsiębiorstwo Cdl złożyło kilka ofert kupna przedsiębiorstwa Siremar, z których ostatnie to oferty z dnia 9 czerwca, 18 lipca i 13 października 2011 r.
- (285) Po drugie, przedsiębiorstwo twierdziło, że przyznanie oddziału przedsiębiorstwa było zgodne z prawem, i przekazało dokumenty dotyczące postępowania o udzielenie zamówienia i powiązanych krajowych sporów sądowych. Przedsiębiorstwo Cdl twierdziło, że przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym oraz ministerstwo rozwoju gospodarczego wiedziały o istnieniu kontrgwarancji, a mimo to dokonały przeniesienia oddziału przedsiębiorstwa Siremar do przedsiębiorstwa Cdl całe 10 miesięcy po rozstrzygnięciu postępowania o udzielenie zamówienia. W szczególności przedsiębiorstwo Cdl przekazało Komisji orzeczenie sądu rejonowego w Rzymie z dnia 15 kwietnia 2014 r., oczyszczające skarżących z wszelkich zarzutów karnych, ponieważ sąd stwierdził, że zarząd nadzwyczajny wiedział o kontrgwarancji udzielonej przez Sycylię, przekazując oddział przedsiębiorstwu Cdl. Ponieważ fakty ustalone w prawomocnych orzeczeniach w postępowaniu karnym nie mogą być podważane w powiązanych procedurach, przedsiębiorstwo Cdl argumentowało, że dowodzi to, iż kontrgwarancja była w pełni prawidłowa, a jednocześnie nie miała decydującego znaczenia dla wyniku postępowania o udzielenie zamówienia⁽⁹⁸⁾.
- (286) Po trzecie, przedsiębiorstwo Cdl stwierdziło, że Sycylia udzieliła kontrgwarancji jako inwestor posiadający udziały w przedsiębiorstwie, a nie jako organ publiczny. Ponieważ do uzyskania gwarancji udzielonej przez Unicredit na odroczone płatności ceny sprzedaży konieczna była kontrgwarancja, wszyscy udziałowcy przedsiębiorstwa, w tym podmioty prywatne Lauro.it S.p.A., Davimar i Isolemar S.r.l, wydali kontrgwarancję. W przypadku pierwszej oferty złożonej przez przedsiębiorstwo Cdl uczyniły to jeszcze przed wydaniem przez Sycylię własnej kontrgwarancji, ze względu na dłuższe procedury decyzyjne w administracji publicznej. W rzeczywistości opóźnienie to spowodowało, że przedsiębiorstwo Cdl początkowo opierało się na gwarancji udzielonej przez przedsiębiorstwo Commercial Fidi, którą później zastąpiono pismem o braku zastrzeżeń Unicredit, zawierającym klauzulę zobowiązującą dotyczącą weryfikacji uprawnień głównego księgowego Sycylii do wydania kontrgwarancji (zob. motyw 84). Nie byłoby to jednak istotne z dwóch powodów: po pierwsze, komisarz nadzwyczajny nie wziął tego pod uwagę i zażądał kolejnej rundy ofert; po drugie, kontrgwarancje udzielone przez inne strony były kompletne. W związku z tym przedsiębiorstwo Cdl uznało, że kontrgwarancja udzielona przez Sycylię stanowiła zwykłą transakcję handlową i nie zapewniła korzyści przedsiębiorstwu Cdl ani przedsiębiorstwu Unicredit.

6.3. Trzeci zestaw uwag

- (287) W trzecim piśmie wysłanym w dniu 15 lipca 2015 r. przedsiębiorstwo Cdl odniosło się w pierwszej kolejności do argumentów przedstawionych przez władze włoskie dotyczących ceny oddziału przedsiębiorstwa, która spełniała kryterium prywatnego sprzedawcy, oraz braku ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwem Cdl. Przedsiębiorstwo Cdl twierdziło w szczególności, że orzeczenia 5172/2012 i 592/14 nie zmieniają tego wniosku, ponieważ koncentrowały się na jednym elemencie procedury prywatyzacji, a mianowicie na kontrgwarancji udzielonej przez Sycylię. Orzeczenia TAR i CdS nie miały żadnego wpływu na mechanizmy wprowadzone w celu zapewnienia braku ciągłości gospodarczej: zakres przeniesienia i świadczenia usług publicznych na mocy nowej umowy określony w ustawie z 2010 r. oraz przepisy dotyczące siły roboczej określone w art. 56 ust. 3-bis dekretu z mocą ustawy 270/1999. Ponadto Sycylia wydała kontrgwarancję, a zarząd nadzwyczajny i ministerstwo rozwoju gospodarczego nadzorowały przeniesienie oddziału. W związku z tym istnienie takiej kontrgwarancji nie może podważać zasadności procedury sprzedaży. Przedsiębiorstwo Cdl poinformowało również Komisję, że poszczególne zaangażowane instytucje i zainteresowane strony spotkały się w dniu 20 kwietnia 2015 r., aby zapewnić prawidłowe stosowanie orzeczeń 5172/2012 i 592/14⁽⁹⁹⁾.

⁽⁹⁷⁾ Informacja ta obejmowała liczbę członków załogi oraz liczbę pracowników stałych i lądowych przypisanych do obsługi poszczególnych tras.

⁽⁹⁸⁾ Przedsiębiorstwo Cdl przekazało również informacje na temat postępowań toczących się przed sądami administracyjnymi we Włoszech i poinformowało Komisję, że odwołało się od orzeczenia 592/14 wydanego przez CdS do *Corte di Cassazione* (zob. motyw 96 i przypis 45).

⁽⁹⁹⁾ Były to: podsekretarz w kancelarii premiera, ministerstwo rozwoju gospodarczego, ministerstwo transportu, władze regionu, przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym, przedsiębiorstwa SNS i Cdl.

- (288) Ponadto przedsiębiorstwo CdI argumentowało, że zabezpieczenia procedury gwarantowały, że cena zapłacona za oddział przedsiębiorstwa Siremar była jego rzeczywistą ceną rynkową po przyznaniu pomocy, co oznacza, że wartość takiej pomocy została już faktycznie uwzględniona w cenie sprzedaży⁽¹⁰⁰⁾. Zgodnie z tą interpretacją sprzedawca zachowałby korzyść wynikającą z wszelkiej pomocy państwa, ponieważ cena rynkowa jego aktywów była odpowiednio wyższa, a zatem nabywca nie byłby zobowiązany do zwrotu tej pomocy. W związku z tym wszelkie nakazy odzyskania środków potencjalnie skierowane do przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym nie powinny zostać rozszerzone na nabywcę oddziału przedsiębiorstwa Siremar.

7. UWAGI WŁOCH DOTYCZĄCE UWAG ZAINTERESOWANYCH STRON

- (289) Komisja przekazała Włochom uwagi podsumowane w sekcjach 5 i 6. Włochy przedstawiły jednak uwagi do drugiego zestawu uwag przedsiębiorstwa SNS (zob. sekcja 5.2.2) dopiero w piśmie z dnia 13 maja 2015 r.
- (290) W szczególności Włochy zauważyły, że na ostatnim etapie procedury sprzedaży, w terminie do dnia 13 października 2011 r., komisarz nadzwyczajny wyraźnie odradził oferentom składanie ofert zabezpieczonych jakąkolwiek gwarancją, co stanowi naruszenie zasad pomocy państwa. W związku z tym przedsiębiorstwo CdI złożyło ofertę wraz z pismem o braku zastrzeżeń Unicredit, które nie zawierało żadnego odniesienia do kontrgwarancji udzielonej przez Sycylię, uzależniając ważność pisma o braku zastrzeżeń od innych warunków⁽¹⁰¹⁾. Dlatego też zezwolenie ministerialne zostało udzielone przy założeniu, że zasady procedury były w pełni przestrzegane.
- (291) Włochy argumentowały również, że przedsiębiorstwo Mediterranea dokonało podwyższenia kapitału na zasadzie *pari passu* z innymi prywatnymi udziałowcami przedsiębiorstwa CdI i że z tego powodu nie wiązało się ono z żadną pomocą państwa. Ponadto Włochy powtórzyły, że udziały Sycylii są ustawowo różne od udziałów prywatnych udziałowców przedsiębiorstwa CdI, co ściśle ogranicza jej wpływy w przedsiębiorstwie.

8. OCENA

8.1. Istnienie pomocy w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE

- (292) Zgodnie z art. 107 ust. 1 TFUE „wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi”.
- (293) Kryteria, o których mowa w art. 107 ust. 1 TFUE, mają charakter łączny. Aby zatem stwierdzić, że środki objęte zakresem niniejszej decyzji stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, muszą zostać spełnione wszystkie wyżej wymienione warunki. Mianowicie, wsparcie finansowe powinno:
- zostać przyznane przez państwo członkowskie lub z wykorzystaniem zasobów państwowych,
 - sprzyjać niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów,
 - zakłócać konkurencję lub grozić zakłóceniem konkurencji,
 - wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- (294) Po pierwsze, Komisja zwraca uwagę na fakt, że nową umowę należy poddać ocenie łącznie z prywatyzacją oddziału przedsiębiorstwa Siremar. Przeprowadzenie takiej łącznej oceny jest właściwe, ponieważ zasadniczo Włochy przeprowadziły postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na usługi (tj. zawarcie nowej umowy), w ramach którego zwycięski oferent musiał nabyć od przedsiębiorstwa Siremar szereg aktywów (głównie statków) niezbędnych do wypełniania obowiązków świadczenia usług publicznych przewidzianych we wspomnianym zamówieniu publicznym na usługi.
- (295) Po drugie, Komisja zauważa, że w chwili przyjęcia niniejszej decyzji władze włoskie i przedsiębiorstwo CdI odstąpiły już zarówno od zawartej umowy sprzedaży, jak i od nowej umowy. Tę ostatnią, połączoną w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar, przeniesiono następnie do przedsiębiorstwa SNS. Jak bowiem opisano w motywach 99 i 100, pierwotne udzielenie zamówienia na podstawie nowej umowy i przyznanie przedsiębiorstwu CdI oddziału przedsiębiorstwa Siremar unieważniono w całości i w dniu 11 kwietnia 2016 r. umowę i oddział ostatecznie przypisano przedsiębiorstwu SNS. Ponadto, ponieważ udzielenie zamówienia na podstawie nowej umowy i sprzedaż oddziału przedsiębiorstwa są ze sobą nierozdzielnie związane, nie jest możliwa oddzielna ocena żadnego z tych dwóch środków, nawet przez ograniczony czas. W tym kontekście zakończenie postępowania wyjaśniającego w sprawie pierwotnego udzielenia zamówienia na podstawie nowej umowy w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar w okresie od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia 10 kwietnia 2016 r. byłoby logicznie niemożliwe, ponieważ oznaczałoby dwukrotną ocenę tego samego postępowania (raz

⁽¹⁰⁰⁾ Przedsiębiorstwo powołało się na wyroki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie C-390/98 Banks (ECLI:EU:C:2001:456) i z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-277/00 Niemcy/Komisja (ECLI:EU:C:2004:238).

⁽¹⁰¹⁾ Te dwa warunki były następujące: Przedsiębiorstwo CdI musiało wygrać przetarg dotyczący oddziału przedsiębiorstwa, a umowa sprzedaży musiała zostać podpisana do dnia 31 grudnia 2011 r.

w przypadku pośredniego udzielenia zamówienia przedsiębiorstwu Cdl i raz w przypadku ostatecznego udzielenia zamówienia przedsiębiorstwu SNS)⁽¹⁰²⁾. W związku z tym w niniejszej decyzji ocenione zostanie jedynie udzielenie zamówienia przedsiębiorstwu SNS na podstawie nowej umowy w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar w drodze przeniesienia z przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym. Z uwagi na to, że nowa umowa, obowiązująca od dnia 11 kwietnia 2016 r., zawierała zasadniczo takie same warunki, jak ta, która miała zastosowanie w okresie od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia 10 kwietnia 2016 r., i ponieważ oddział przedsiębiorstwa był również zasadniczo taki sam, Komisja uwzględniła wszystkie istotne informacje, które zebrała w trakcie formalnego postępowania wyjaśniającego dotyczącego okresu od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia 10 kwietnia 2016 r., w ocenie dotyczącej udzielenia zamówienia przedsiębiorstwu SNS na podstawie nowej umowy w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar.

- (296) Ponadto Komisja zauważa, że pierwszeństwo przybijania do nabrzeża, które ma zastosowanie wyłącznie do tras objętych usługą publiczną, jest nierozdzielnie związane ze świadczeniem UOIG przez przedsiębiorstwo Siremar oraz jego nabywcę, przedsiębiorstwo SNS. W związku z tym środek ten zostanie poddany ocenie łącznie z rekompensatą z tytułu świadczenia usług publicznych przyznaną tym przedsiębiorstwom (zob. sekcje 8.1.1, 8.1.3 i 8.3.1).

8.1.1. Przedłużenie początkowej umowy między przedsiębiorstwem Siremar a Włochami

8.1.1.1. Zasoby państwowe

- (297) Aby środek został zakwalifikowany jako pomoc państwa, musi istnieć możliwość przypisania go państwu i musi zostać udzielony bezpośrednio lub pośrednio przy użyciu zasobów państwowych.
- (298) Państwo włoskie powierzyło przedsiębiorstwu Siremar obsługę tras morskich, jak określono szczegółowo w początkowej umowie, którą przedłużono. Początkowa umowa została zawarta z państwem, a wynikająca z niej rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych na rzecz przedsiębiorstwa Siremar jest wypłacana przez państwo z budżetu państwa. Rekompensatę z tytułu świadczenia usług publicznych na rzecz przedsiębiorstwa Siremar można zatem przypisać państwu, a jej wypłaty dokonuje się przy użyciu zasobów państwowych.
- (299) Komisja odnotowuje, że zdaniem Włoch wszyscy operatorzy promów dokonują regularnych opłat na rzecz organów portowych za przybijanie do nabrzeża, natomiast przedsiębiorstwo Siremar nie dokonało i nie dokonuje żadnych dodatkowych opłat z tytułu pierwszeństwa przybijania do nabrzeża. Komisja jest jednak zdania, że co do zasady Włochy mogły podjąć decyzję o nałożeniu dodatkowej opłaty z tytułu pierwszeństwa przybijania do nabrzeża oraz że nie podejmując takiej decyzji, utraciły dochody budżetu państwa. Ponadto ponieważ pierwszeństwa przybijania do nabrzeża udzielono z mocy prawa, można ten środek przypisać państwu (zob. motyw 131).

8.1.1.2. Selektywność

- (300) Aby środek został zakwalifikowany jako pomoc państwa, musi mieć selektywny charakter. Rekompensatę z tytułu świadczenia usług publicznych za świadczenie przedmiotowych usług transportu morskiego przyznano wyłącznie przedsiębiorstwu Siremar, wobec czego ma ona charakter selektywny. Ponieważ pierwszeństwa przybijania do nabrzeża udzielono wyłącznie przedsiębiorstwom należącym do byłej grupy Tirrenia, w tym przedsiębiorstwu Siremar, jego charakter jest również selektywny.

8.1.1.3. Korzyść gospodarcza

- (301) Komisja przypomina, że w pewnych ściśle określonych okolicznościach rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych przyznane przedsiębiorstwu mogą nie stanowić korzyści gospodarczej.
- (302) W szczególności w wyroku w sprawie Altmark⁽¹⁰³⁾ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że w przypadku gdy środek państwowy należy uznać za rekompensatę z tytułu usług świadczonych przez przedsiębiorstwa będące beneficjentami w celu wykonania obowiązków świadczenia usług publicznych, a przedsiębiorstwa te nie uzyskują z tego tytułu faktycznych korzyści finansowych, a zatem środek taki nie skutkuje uprzywilejowaniem tych przedsiębiorstw względem przedsiębiorstw konkurencyjnych, środek ten nie wchodzi w zakres stosowania art. 107 ust. 1 TFUE.
- (303) Trybunał Sprawiedliwości orzekł jednak również jednoznacznie, że aby rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych nie kwalifikowała się jako pomoc państwa, konieczne jest spełnienie wszystkich czterech łącznych kryteriów („kryteria określone w wyroku w sprawie Altmark”) streszczonych poniżej:
- a) przedsiębiorstwo będące beneficjentem powinno być rzeczywiście obciążone obowiązkami świadczenia usług publicznych i obowiązki te powinny być jasno określone („pierwsze kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark”);
 - b) parametry, na których podstawie obliczona jest rekompensata, muszą być wcześniej ustalone w obiektywny i przejrzysty sposób („drugie kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark”);
 - c) rekompensata nie może przekraczać kwoty niezbędnej do pokrycia całości lub części kosztów poniesionych w celu wykonania obowiązków świadczenia usług publicznych, przy uwzględnieniu związanych z nimi przychodów oraz rozsądnego zysku z tytułu wypełniania tych obowiązków („trzecie kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark”);

⁽¹⁰²⁾ W każdym razie Komisja zauważa, że przedsiębiorstwo Cdl znajduje się obecnie w stanie likwidacji i nie prowadzi działalności gospodarczej. W związku z tym postępowanie wyjaśniające w sprawie wszelkiej przyznanej mu pomocy byłoby bezprzedmiotowe (zob. motywy 408 i 413).

⁽¹⁰³⁾ Zob. wyrok z dnia 24 lipca 2003 r. w sprawie C-280/00, Altmark Trans, ECLI:EU:C:2003:415.

- d) jeżeli wybór przedsiębiorstwa, któremu ma zostać powierzony wykonywanie obowiązków świadczenia usług publicznych, nie został w danym przypadku dokonany w ramach procedury udzielania zamówień publicznych, pozwalającej na wyłonienie oferenta zdolnego do świadczenia tych usług po najniższym koszcie dla społeczności, poziom koniecznej rekompensaty powinien zostać ustalony na podstawie analizy kosztów, jakie przeciętne przedsiębiorstwo, prawidłowo zarządzane i wyposażone w środki transportu odpowiednio do tego, by móc uczynić zadość wymogom stawianym usługom publicznym, poniosłoby na wykonanie takich obowiązków, przy uwzględnieniu związanych z nimi przychodów oraz rozsądnego zysku osiąganego przy wypełnianiu tych obowiązków („czwarte kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark”).
- (304) Komisja wyjaśniła, w jaki sposób stosuje kryteria określone w wyroku w sprawie Altmark, w komunikacie w sprawie stosowania reguł w dziedzinie zasad pomocy państwa w odniesieniu do rekompensaty z tytułu świadczenia UOIG („komunikat w sprawie UOIG”) ⁽¹⁰⁴⁾.
- (305) Biorąc pod uwagę fakt, że kryteria określone w wyroku w sprawie Altmark należy spełnić łącznie, jeżeli którekolwiek z nich nie zostałyby spełnione, Komisja uznałaby, że środek, którego dotyczy ocena, zapewnia jego beneficjentowi korzyść gospodarczą. Komisja w pierwszej kolejności oceni zatem spełnienie czwartego kryterium określonego w wyroku w sprawie Altmark.
- (306) Zgodnie z czwartym kryterium określonym w wyroku w sprawie Altmark rekompensata musi stanowić niezbędne minimum, aby nie kwalifikowała się jako pomoc państwa. Kryterium to uznaje się za spełnione, jeżeli beneficjenta rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych wybrano w ramach postępowania o udzielenie zamówienia, które umożliwia wybranie oferenta będącego w stanie świadczyć usługi przy jak najniższym koszcie dla społeczności, lub w przeciwnym wypadku, jeżeli przedmiotową rekompensatę obliczono w odniesieniu do kosztów wydajnego przedsiębiorstwa.
- (307) Otóż w przypadku żadnego z przedłużeń początkowej umowy dokonanych w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 31 lipca 2012 r. przedsiębiorstwa Siremar nie wyłoniono w ramach postępowania o udzielenie zamówienia. Włochy zaledwie przedłużyły już obowiązujący system, umożliwiając dotychczasowemu operatorowi kontynuowanie otrzymywania rekompensaty za wypełnianie obowiązków świadczenia usług publicznych.
- (308) Ponadto władze włoskie nie dostarczyły Komisji żadnych informacji wskazujących na fakt, że poziom rekompensat określono na podstawie analizy kosztów, które poniosłoby przeciętne, prawidłowo zarządzane przedsiębiorstwo odpowiednio wyposażone w środki transportu, aby wypełnić niezbędne obowiązki świadczenia usług publicznych, przy uwzględnieniu powiązanych przychodów oraz rozsądnego zysku. Włochy argumentowały wyłącznie, że kwota rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych przyznanej przedsiębiorstwu Siremar znacznie zmalała począwszy od 2010 r. wskutek wprowadzenia maksymalnej kwoty rekompensaty przewidzianej w ustawie z 2009 r. Włochy nie wykazały jednak, aby koszty poniesione przez przedsiębiorstwo Siremar w ramach wypełniania obowiązków świadczenia usług publicznych odpowiadały kosztom ponoszonym przez przeciętne, prawidłowo zarządzane przedsiębiorstwo odpowiednio wyposażone w środki transportu.
- (309) Komisja stwierdza zatem, że w przedmiotowej sprawie czwarte kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark nie zostało spełnione.
- (310) Biorąc pod uwagę fakt, że w przedmiotowej sprawie nie zostały spełnione łącznie wszystkie cztery kryteria określone w wyroku w sprawie Altmark, Komisja stwierdza, że rekompensata z tytułu obsługi tras morskich na podstawie przedłużenia początkowej umowy zapewniła przedsiębiorstwu Siremar korzyść gospodarczą.
- (311) Jeżeli chodzi o pierwszeństwo przybijania do nabrzeża, Komisja po pierwsze przypomina, że włoski organ ochrony konkurencji AGCM co najmniej dwukrotnie uznał, że przedmiotowy środek ma wartość ekonomiczną (zob. motyw 276). Przedsiębiorstwo Siremar nie uiszcza jednak żadnej opłaty z tytułu pierwszeństwa przybijania do nabrzeża (zob. motyw 226). Ponadto Komisja zauważa, że pierwszeństwo przybijania do nabrzeża ma – przynajmniej teoretycznie – potencjał w zakresie obniżenia kosztów operatora (np. ze względu na to, że gwarancja przybicia do nabrzeża mogłaby ograniczyć czas oczekiwania w portach i tym samym prowadzić do obniżenia kosztów paliwa) lub zwiększenia jego przychodów (np. ze względu na to, że niektóre porty mogą generować większy popyt ze strony pasażerów). Jako że pierwszeństwo przybijania do nabrzeża pozwala na szybszą procedurę dokowania, użytkownicy usług promowych istotnie mogą preferować operatora promów korzystającego z tego środka. Nawet jeżeli tego rodzaju skutki miałyby miejsce wyłącznie w rzadkich przypadkach lub byłyby ograniczone, pierwszeństwo przybijania do nabrzeża mogłoby jednak stanowić korzyść gospodarczą na rzecz przedsiębiorstwa Siremar.

8.1.1.4. Wpływ na konkurencję i wymianę handlową

- (312) Jeżeli pomoc przyznana przez państwo członkowskie wzmacnia pozycję przedsiębiorstwa w stosunku do pozycji innych przedsiębiorstw konkurujących w ramach handlu wewnątrzunijnego, należy uznać, że pomoc wywiera wpływ na te przedsiębiorstwa ⁽¹⁰⁵⁾. Wystarczy, że beneficjent pomocy konkuruje z innymi przedsiębiorstwami na rynkach otwartych na konkurencję ⁽¹⁰⁶⁾.

⁽¹⁰⁴⁾ Dz.U. C 8 z 11.1.2012, s. 4.

⁽¹⁰⁵⁾ Zob. w szczególności sprawa 730/79, Philip Morris/Komisja, ECLI:EU:C:1980:209, pkt 11; sprawa C-53/00, Ferring, ECLI:EU:C:2001:627, pkt 21; sprawa C-372/97, Włochy/Komisja, ECLI:EU:C:2004:234, pkt 44.

⁽¹⁰⁶⁾ Sprawa T-214/95, Het Vlaamse Gewest/Komisja, ECLI:EU:T:1998:77.

- (313) W przedmiotowej sprawie beneficjent konkuruje z innymi przedsiębiorstwami świadczącymi usługi transportu morskiego w Unii, w szczególności od chwili wejścia w życie rozporządzenia Rady (EWG) nr 4055/86⁽¹⁰⁷⁾ oraz rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego, które doprowadziły do liberalizacji odpowiednio międzynarodowego transportu morskiego i kabotażu morskiego. Wobec tego rekompensata z tytułu obsługi tras morskich na podstawie przedłużenia początkowej umowy może mieć wpływ na wymianę handlową w Unii i prowadzić do zakłócenia konkurencji na rynku wewnętrznym. Z tych samych powodów powyższy wniosek dotyczy również pierwszeństwa przybijania do nabrzeża.

8.1.1.5. Wniosek

- (314) Ponieważ zostały spełnione wszystkie kryteria określone w art. 107 ust. 1 TFUE, Komisja stwierdza, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych wypłacona na podstawie kolejnych przedłużeń początkowej umowy oraz pierwszeństwo przybijania do nabrzeża stanowią pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstwa Siremar.

8.1.1.6. Nowa lub istniejąca pomoc

- (315) Po pierwsze Komisja przypomina, że zgodnie z art. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) 2015/1589 nowa pomoc oznacza „każdą pomoc, czyli programy pomocowe i pomoc indywidualną, która nie jest pomocą istniejącą, włącznie ze zmianami istniejącej pomocy”. Art. 108 ust. 3 TFUE stanowi, że o wszelkich planach przyznania lub zmiany istniejącej pomocy należy informować Komisję w odpowiednim czasie oraz że nie można ich wprowadzać w życie, dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej⁽¹⁰⁸⁾.
- (316) Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym utrzymuje, że jeżeli rekompensatę z tytułu świadczenia usług publicznych przyznają przedsiębiorstwu Siremar do 2008 r. włącznie uznano by za istniejącą pomoc, o której mowa w art. 4 ust. 3 rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego, miałyby to również zastosowanie do rekompensaty wypłaconej na podstawie przedłużenia początkowej umowy (motyw 237). Komisja zauważa, że rekompensatę wypłaconą przedsiębiorstwu Siremar z tytułu wypełniania obowiązków świadczenia usług publicznych transportu morskiego do 2008 r. oceniono w decyzji w sprawie grupy Tirrenia z 2020 r. i rzeczywiście zaklasyfikowano ją jako istniejącą pomoc (zob. motyw 19).
- (317) Zgodnie ze stanowiskiem sądów europejskich⁽¹⁰⁹⁾ Komisja uważa jednak, że zmiana (tj. przedłużenie) czasu trwania programu pomocy o jasno określonym terminie zakończenia (w tym przypadku w dniu 31 grudnia 2008 r.) jest wystarczająca, aby sprawić, że jest to nowa pomoc, niezależnie od tego, czy inne cechy środka się zmieniły. Na tej podstawie Komisja stwierdza, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych wypłacona na podstawie kolejnych przedłużeń początkowej umowy powinna być uznawana za nową pomoc. Należy zatem odrzucić argumenty przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym.
- (318) Komisja odnotowuje, że ani władze włoskie, ani przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym nie argumentowały, że pierwszeństwo przybijania do nabrzeża stanowi istniejącą pomoc. Komisja dokona zatem oceny tego środka jako nowej pomocy.

8.1.2. Niezgodne z prawem przedłużenie pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstwa Siremar

- (319) Komisja stwierdziła już w motywach 34–40 decyzji z 2010 r., że zgłoszony środek w postaci pomocy na ratowanie stanowi pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstwa Siremar w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.
- (320) W decyzji z 2010 r. Komisja uznała zgłoszoną pomoc na ratowanie udzieloną przedsiębiorstwu Siremar za zgodną z rynkiem wewnętrznym. Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi ratowania i restrukturyzacji z 2004 r. Włochy były zobowiązane do przekazania Komisji w terminie sześciu miesięcy planu restrukturyzacji (lub likwidacji) albo dokumentów potwierdzających, że pożyczka została w całości spłacona lub że gwarancja wygasła.
- (321) Pierwszą ratę objętą gwarancją pożyczki wypłacono na rzecz przedsiębiorstwa Siremar w dniu 28 lutego 2011 r., wobec czego termin sześciu miesięcy upłynąłby w dniu 28 sierpnia 2011 r.
- (322) Do tego dnia Włochy nie przedłożyły Komisji planu restrukturyzacji (lub likwidacji). W dniu 11 lipca 2011 r. BISS uruchomił gwarancję państwową, a przedsiębiorstwo Siremar stało się dłużnikiem państwa (zob. motyw 63). W dniu 18 września 2012 r. przedsiębiorstwo Siremar zwróciło państwu należną kwotę (zob. motyw 65). Do tego ostatniego dnia przedsiębiorstwo Siremar nadal w pełni korzystało ze środka w postaci pomocy na ratowanie.
- (323) Władze włoskie nie argumentowały ani nie wykazały, aby przedłużenie pomocy na ratowanie nie będzie już stanowiło pomocy państwa. Przedstawiły one wyłącznie argumenty (zob. sekcja 4.2) wyjaśniające, dlaczego środek miałby pozostać zgodny z rynkiem wewnętrznym nawet po upływie terminu sześciu miesięcy.

⁽¹⁰⁷⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 4055/86 z dnia 22 grudnia 1986 r. stosujące zasadę swobody świadczenia usług do transportu morskiego między państwami członkowskimi i między państwami członkowskimi a państwami trzecimi (Dz.U. L 378 z 31.12.1986, s. 1).

⁽¹⁰⁸⁾ Sprawa C-590/14 P, DEI i Komisja/Alouminion tis Ellados, ECLI:EU:C:2016:797, pkt 45.

⁽¹⁰⁹⁾ Wyrok w sprawach połączonych T-127/99, T-129/99 i T-148/99, Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava i in./Komisja, ECLI:EU:T:2002:59, pkt 175.

- (324) Komisja jest zatem zdania, iż przedłużenie terminu spłaty pomocy na ratowanie wykraczające poza termin sześciu miesięcy, tj. z dnia 28 sierpnia 2011 r. do dnia 18 września 2012 r., również stanowi pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstwa Siremar w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

8.1.3. *Udzielenie zamówienia przedsiębiorstwu SNS na podstawie nowej umowy w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar, podwyższenie kapitału przedsiębiorstwa CDI i kontrgwarancja*

- (325) Aby stwierdzić, czy udzielenie zamówienia na podstawie nowej umowy w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar i pierwszeństwo przybijania do nabrzeża stanowią korzyść na rzecz przedsiębiorstwa SNS w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, Komisja musi dokonać oceny spełnienia kryteriów określonych w wyroku w sprawie Altmark (zob. motywy 301 i 304).

8.1.3.1. Pierwsze kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark

- (326) Komisja przypomina, że nie ma jednolitej i dokładnej definicji usługi, która może stanowić UOIG na mocy prawa Unii, w rozumieniu pierwszego kryterium określonego w wyroku w sprawie Altmark lub w rozumieniu art. 106 ust. 2 TFUE. Pkt 46 komunikatu w sprawie UOIG stanowi:

„Przy braku szczegółowych unijnych reguł definiujących zakres istnienia UOIG państwa członkowskie dysponują dużą swobodą przy definiowaniu określonej usługi jako UOIG i przy przyznawaniu usługodawcy rekompensaty. Kompetencje Komisji w tym zakresie są ograniczone do sprawdzania, czy odnośne państwo członkowskie nie popełniło oczywistego błędu przy definiowaniu określonej usługi jako UOIG, oraz do oceny wszelkiej pomocy państwa związanej z odnośną rekompensatą. Gdy istnieją szczegółowe reguły unijne, ograniczają one jeszcze bardziej swobodę przysługującą państwom członkowskim, bez uszczerbku dla spoczywającego na Komisji obowiązku sprawdzenia, czy UOIG prawidłowo zdefiniowano na potrzeby kontroli pomocy państwa”.

- (327) Organy krajowe mogą zatem przyjąć stanowisko, że niektóre usługi świadczy się w ogólnym interesie gospodarczym, a ich świadczenie musi się odbywać w ramach obowiązków świadczenia usług publicznych w celu zapewnienia ochrony interesu publicznego, w przypadku gdy mechanizmy rynkowe nie są wystarczające do zapewnienia, aby świadczenie tego rodzaju usług odbywało się na wymaganym poziomie lub zgodnie z wymaganymi warunkami.

- (328) W dziedzinie kabotażu morskiego szczegółowe przepisy unijne regulujące obowiązki świadczenia usług publicznych określono w rozporządzeniu w sprawie kabotażu morskiego, a do celów zbadania potencjalnej pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie transportu morskiego – w wytycznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa dla transportu morskiego (zwanym dalej „wytycznymi w sprawie transportu morskiego”) ⁽¹¹⁰⁾.

- (329) Art. 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego stanowi:

„Państwo członkowskie może przyjmować zamówienia na usługi publiczne lub nakładać obowiązek świadczenia usług publicznych jako warunek prowadzenia usług kabotażowych, na spółki żeglugowe uczestniczące w świadczeniu regularnych usług na, z i między wyspami. Zawsze wtedy, gdy państwo członkowskie przyjmuje zamówienia na usługi publiczne lub nakłada obowiązek świadczenia usług publicznych, postępować będzie stosując zasadę niedyskryminowania wobec armatorów Wspólnoty”.

- (330) Art. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego stanowi, że zamówienie na usługi publiczne może obejmować:

- usługi transportowe spełniające ustalone normy ciągłości, regularności, zdolności przewozowej i jakości;
- dodatkowe usługi transportowe;
- usługi transportowe według określonych stawek i podlegające specjalnym warunkom, zwłaszcza dla pewnych kategorii pasażerów lub na określonych trasach;
- dostosowanie usług do aktualnych wymagań.

- (331) Zgodnie z sekcją 9 wytycznych w sprawie transportu morskiego „można nałożyć zobowiązania z tytułu świadczenia usługi publicznej lub składać zamówienia publiczne na usługi dla usług przewidzianych w art. 4 rozporządzenia (EWG) nr 3577/92”, tj. regularnych usług na wyspy, z wysp i między wyspami.

⁽¹¹⁰⁾ Komunikat Komisji C(2004) 43 – Wytyczne wspólnotowe w sprawie pomocy państwa dla transportu morskiego (Dz.U. C 13 z 17.1.2004, s. 3).

- (332) Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że obowiązki świadczenia usług publicznych można nakładać wyłącznie wówczas, gdy uzasadnia je potrzeba zapewnienia odpowiednich regularnych usług w zakresie transportu morskiego, których świadczenia nie mogą zapewnić same mechanizmy rynkowe⁽¹¹¹⁾. W komunikacie dotyczącym interpretacji rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego⁽¹¹²⁾ potwierdzono, że „[o]kreślenie, które połączenia wymagają nałożenia obowiązku świadczenia usługi publicznej, jest zadaniem państw członkowskich (w tym w stosownych przypadkach organów regionalnych i lokalnych), a nie armatorów. W szczególności obowiązek świadczenia usługi publicznej można nałożyć w odniesieniu do stałych (regularnych) usług kabotażu wyspowego w przypadku niedoskonałości rynku polegającej na niezapewnieniu odpowiednich usług”. Ponadto w art. 2 pkt 4 rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego obowiązki świadczenia usług publicznych zdefiniowano jako zobowiązania, jakich zainteresowany armator, jeżeli brałby on pod uwagę swój interes gospodarczy, nie przyjąłby lub nie przyjąłby w takim samym zakresie lub na takich samych zasadach.
- (333) Zgodnie z orzecznictwem⁽¹¹³⁾, aby zweryfikować, czy istnieje realne zapotrzebowanie na usługę publiczną i czy wykorzystanie umowy o świadczenie usług publicznych (tj. nowej umowy) było niezbędne i proporcjonalne, a zatem również czy spełniono pierwsze kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark, Komisja oceni:
- 1) czy istniał popyt wśród użytkowników;
 - 2) czy uczestnicy rynku nie byli w stanie zaspokoić tego popytu bez nałożenia obowiązku przez organy publiczne (istnienie niedoskonałości rynku);
 - 3) czy samo odwołanie się do obowiązków świadczenia usługi publicznej było niewystarczające do uzupełnienia tego braku (najmniej szkodliwe podejście).
- 1) Popyt użytkowników
- (334) W przedmiotowej sprawie przedsiębiorstwu CdI, a następnie przedsiębiorstwu SNS powierzono świadczenie mieszanych usług przewozu pasażerskiego i usług przewozów towarowych oraz usług wysokiej prędkości przeznaczonych wyłącznie do przewozu pasażerskiego na wielu liniach. Obowiązki świadczenia usług publicznych nałożone na przedsiębiorstwo CdI, a następnie na przedsiębiorstwo SNS dotyczą połączeń transportu morskiego, które mają być obsługiwane, rodzaju i zdolności przewozowej jednostek pływających przydzielonych do poszczególnych obsługiwanych tras morskich, dostępności statków rezerwowych na potrzeby zagwarantowania ciągłości świadczenia usług, częstotliwości świadczenia usług oraz maksymalnych taryf pobieranych od użytkowników za korzystanie z usługi na każdej z przedmiotowych tras (tj. niższych taryf dla mieszkańców mniejszych wysp i wyższych dla pozostałych pasażerów).
- (335) Jak opisano w motywie 184, Włochy nałożyły obowiązki świadczenia usług publicznych ustanowione w nowej umowie głównie w celu (i) zapewnienia ciągłości terytorialnej między Sycylią a jej mniejszymi wyspami oraz (ii) przyczynienia się do rozwoju gospodarczego przedmiotowych wysp poprzez regularne i niezawodne usługi transportu morskiego. Komisja uważa, że istotnie mogą to być uzasadnione cele leżące w interesie publicznym.
- (336) Zanim obsługę połączeń morskich określonych w nowej umowie powierzono początkowo przedsiębiorstwu CdI, trasy te obsługiwało przedsiębiorstwo Siremar na podstawie początkowych umów. Komisja zauważa, że przedmiotowe trasy istotnie były obsługiwane, w dużym stopniu bez zmian, przez wiele lat, tj. co najmniej od wejścia w życie początkowej umowy⁽¹¹⁴⁾. Powierzając w 2012 r. obsługę połączeń określonych w nowej umowie, władze włoskie, w szczególności Sycylia, twierdziły, że usługi te w dalszym ciągu są niezbędne do zaspokojenia popytu wśród użytkowników.
- (337) Aby zilustrować faktyczny popyt wśród użytkowników na te usługi, Włochy przedstawiły dane statystyczne, z których wynika, że w 2010 r. przedsiębiorstwo Siremar przewiozło 1 342 402 pasażerów i 311 114,50 metrów bieżących ładunku łącznie w ramach pięciu pakietów tras. W 2011 r. liczby te wynosiły odpowiednio 1 332 400 i 290 704,70. Pokazuje to, że w ciągu dwóch lat przed powierzeniem przedsiębiorstwu CdI obowiązków świadczenia usług publicznych istniał znaczący popyt łączny na usługi transportu morskiego na przedmiotowych trasach.
- (338) Aby ustalić, że na każdej z dwudziestu przedmiotowych tras, pogrupowanych w pięć pakietów tras, istnieje faktyczny popyt wśród użytkowników, konieczna jest jednak bardziej szczegółowa ocena. W tym celu Włochy przedstawiły dane statystyczne dotyczące każdej trasy z osobna za lata 2007–2019⁽¹¹⁵⁾. Te dane statystyczne obejmują łączną liczbę pasażerów lub metrów bieżących towaru przewiezionych na rok i umożliwiły one obliczenie średnich wartości na rejs. Tytułem przykładu w tabeli 5 przedstawiono dwa takie wskaźniki za lata 2010 i 2019. Liczby te świadczą o tym, że w ciągu obu lat w ramach większości rejsów w obie strony na

⁽¹¹¹⁾ Zob. sprawa C-205/99, Analir i in., ECLI:EU:C:2001:107.

⁽¹¹²⁾ Komunikat Komisji w sprawie interpretacji rozporządzenia Rady (EWG) nr 3577/92 dotyczącego stosowania zasady swobody świadczenia usług w transporcie morskim w obrębie państw członkowskich (kabotaż morski), Bruksela, COM(2014) 232 final z 22.4.2014.

⁽¹¹³⁾ Zob. sprawa T-454/13, SNCM/Komisja, ECLI:EU:T:2017:134, pkt 130 i 134.

⁽¹¹⁴⁾ Ponadto Komisja stwierdza, że w latach 50. obsługiwano już pięć pakietów tras i zapewniano pewną formę rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych.

⁽¹¹⁵⁾ Włochy przedstawiły jedynie szacunkowe dane za 2015 r., niepotwierdzone przez zewnętrznego konsultanta zgodnie z wymogami nowej umowy, oraz nie przedstawiły żadnych danych za okres od dnia 1 stycznia do dnia 15 kwietnia 2016 r., ponieważ przedsiębiorstwo CdI przygotowywało się do zwrotu oddziału przedsiębiorstwa przedsiębiorstwu Siremar pod zarządem nadzwyczajnym, oraz za okres od dnia 1 stycznia 2011 r. do dnia 30 lipca 2012 r., ponieważ przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym wykonywało obowiązki świadczenia usług publicznych.

przedmiotowych trasach przewieziono ponad stu pasażerów. W 2010 r. tylko na czterech trasach przewieziono średnio poniżej stu pasażerów, a w 2019 r. już tylko na trzech. Komisja zauważa, że niewielką liczbę pasażerów przewożonych na tych poszczególnych trasach można wytłumaczyć niską liczbą ludności i niewielką powierzchnią przedmiotowych wysp, a także stosunkowo krótkimi i częstymi rejsami, które są niezbędne do zaspokojenia potrzeb mieszkańców tych wysp w zakresie mobilności. Komisja przeanalizowała również dane statystyczne dotyczące każdej trasy z osobna za każdy rok do końca 2019 r. ⁽¹¹⁶⁾ Komisja zauważa, że na przestrzeni lat występowały wahania w liczbie zarejestrowanych rejsów i pasażerów na różnych liniach. Wynika to jednak z faktu, że są to bardzo małe wyspy o ograniczonej infrastrukturze portowej, położone stosunkowo blisko siebie. Wymaga to częstego dostosowywania harmonogramów do lokalnych potrzeb (takich jak harmonogramów dojazdów do pracy lub w celach edukacyjnych) oraz rozwiązywania wszelkich problemów związanych z połączeniami (na przykład jeśli nabrzeże jest w trakcie konserwacji i może przyjmować tylko mniejsze statki lub mniejszą liczbę statków w tym samym czasie, jedna spośród tras w ramach pakietu może nie być obsługiwana przez pewien czas, podczas gdy pozostałe trasy w ramach tego pakietu mogą być obsługiwane ze zwiększoną częstotliwością). Z danych, którymi dysponuje Komisja, nie wynika jednak, że popyt wśród użytkowników na jakąkolwiek trasę lub pakiet tras rzeczywiście zniknął lub znikła.

		Średnia liczba pasażerów na rejs ⁽¹¹⁷⁾		Średnia ilość ładunku na rejs ⁽¹¹⁸⁾	
		2010	2019	2010	2019
Trasy usług mieszanych					
Pakiet tras Milazzo – Wyspy Liparyjskie – Neapol	C/1	[...]	[...]	[...]	[...]
	C/2	[...]	[...]	[...]	[...]
	C/3	[...]	[...]	[...]	[...]
	C/4	[...]	[...]	[...]	[...]
	C/6	[...]	[...]	[...]	[...]
Pakiet tras Palermo – Ustica	D/1	[...]	[...]	[...]	[...]
Pakiet tras Trapani – Egady	D/2	[...]	[...]	[...]	[...]
	D/3	[...]	[...]	[...]	[...]
Pakiet tras Trapani – Pantelleria	D/4	[...]	[...]	[...]	[...]
Pakiet tras Trapani – Wyspy Pelagijskie	D/5	[...]	[...]	[...]	[...]
		Średnia liczba pasażerów na rejs			
Trasy przeznaczone wyłącznie do przewozu pasażerskiego		2010	2019		
Pakiet tras Milazzo – Wyspy Liparyjskie – (Neapol)	ALC/2	[...]	[...]		
	ALC/2 bis	[...]	[...]		
	ALC/3	[...]	[...]		
	ALC/4	[...]	[...]		
	ALC/6	[...]	Nie dotyczy ⁽¹¹⁹⁾		
Pakiet tras Palermo – Ustica	ALD/1	[...]	[...]		
Pakiet tras Trapani – Egady	ALD 2/3	[...]	[...]		
	ALD 2/3 bis	[...]	[...]		

Tabela 5 – Dane statystyczne dotyczące popytu wśród użytkowników za 2010 r. (obsługa przez przedsiębiorstwo Siremar) i 2019 r. (obsługa przez przedsiębiorstwo SNS)

⁽¹¹⁶⁾ Tytułem przykładu w Tabeli 5 przedstawiono dane statystyczne dotyczące każdej trasy z osobna za 2019 r. Ze względów związku Komisja nie podaje danych liczbowych za wszystkie inne lata, w których przedsiębiorstwo Cdi lub przedsiębiorstwo SNS świadczyło tę usługę.

⁽¹¹⁷⁾ Łączna liczba pasażerów podzielona przez łączną liczbę rejsów w obie strony w danym okresie.

⁽¹¹⁸⁾ Łączna ilość ładunku (w metrach bieżących) podzielona przez łączną liczbę rejsów w obie strony w danym okresie.

⁽¹¹⁹⁾ Z dniem 1 września 2016 r. trasę zmieniono na dwa dodatkowe połączenia „ALC/2” (pierwszy odcinek) i „ALC/2 bis” (powrót).

- (339) Jako dowód na ciągłe istnienie popytu wśród użytkowników, gdy przedsiębiorstwo Cdl, a następnie przedsiębiorstwo SNS rozpoczęło obsługę tras na podstawie nowej umowy, Włochy przedstawiły kolejne dane statystyczne. Z danych liczbowych zawartych w tabeli 6 wynika, że począwszy od 2013 r. przedsiębiorstwa Cdl i SNS przewoziły więcej pasażerów i ładunku niż przedsiębiorstwo Siremar w 2010 r. i w 2011 r., (zob. motyw 337). Mimo pewnych wahań w czasie, dane te potwierdzają, że popyt wśród użytkowników nadal istniał, a nawet wzrósł w ostatnich latach.

	Liczba przewiezionych pasażerów	Przewieziony ładunek (w metrach bieżących)
2012 (sierpień–grudzień)	[...]	[...]
2013	[...]	[...]
2014	[...]	[...]
2015 ⁽¹²⁰⁾	[...]	[...]
2016 (kwiecień–grudzień) ⁽¹²¹⁾	[...]	[...]
2017	[...]	[...]
2018	[...]	[...]
2019	[...]	[...]

Tabela 6 – Dane statystyczne za lata 2012–2019 (trasy mieszane i trasy przeznaczone wyłącznie do przewozu pasażerskiego obsługiwane przez przedsiębiorstwo Cdl i przedsiębiorstwo SNS)

- (340) Komisja uważa, że z powyższych danych statystycznych (zob. motywy 337, 338 i 339) wyraźnie wynika, że istnieje faktyczny popyt na usługi przewozu pasażerskiego i towarowego na każdej z dwudziestu tras objętych usługą publiczną pogrupowanych w pięć pakietów tras. Można zatem stwierdzić, że usługi te zaspokajają faktyczny popyt wśród użytkowników, a zatem odpowiadają na faktyczne zapotrzebowanie publiczne.
- (2) Istnienie niedoskonałości rynku
- (341) Zgodnie z pkt 48 komunikatu w sprawie UOIG „nie byłoby właściwe wiązanie zobowiązań do świadczenia określonych usług publicznych z działalnością, która jest już wykonywana lub może być wykonywana skutecznie i na warunkach takich jak cena, obiektywne cechy jakościowe, ciągłość i dostęp do danej usługi, zgodnych z interesem publicznym zdefiniowanym przez państwo, przez przedsiębiorstwa działające na zwykłych warunkach rynkowych” ⁽¹²²⁾. W związku z tym Komisja musi zbadać, czy usługa byłaby nieodpowiednia w świetle obowiązków świadczenia usług publicznych nałożonych przez państwo członkowskie na mocy nowej umowy, gdyby jej świadczenie pozostawiono wyłącznie mechanizmom rynkowym. W tym względzie w pkt 48 komunikatu w sprawie UOIG zauważono, że „ocena Komisji ogranicza się do sprawdzenia, czy państwo członkowskie nie popełniło oczywistego błędu”.
- (342) W poprzednich decyzjach Komisja przeanalizowała już, czy w przypadku tych pakietów tras wystąpiła niedoskonałość rynku. W szczególności w decyzji z 2004 r. Komisja stwierdziła, że w odniesieniu do przedsiębiorstwa Siremar żaden z włoskich operatorów prywatnych w ramach pakietów trasach obsługiwanych przez (ówczesnego) operatora publicznego nie świadczył przez cały rok porównywalnych usług, które byłyby w stanie w całości spełnić wymogi dotyczące świadczenia usług publicznych przewidziane w planach pięcioletnich ⁽¹²³⁾. Ustalenie to odnosi się do lat 1992–2008 i nie zostało zakwestionowane wyrokiem z 2009 r., w którym stwierdzono nieważność decyzji z 2004 r., ani decyzją w sprawie grupy Tirrenia z 2020 r., w której stwierdzono, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych przyznana przedsiębiorstwu Siremar stanowiła istniejącą pomoc.
- (343) W swojej decyzji z 2012 r. Komisja zauważyła jednak, że w okresie prowadzącym do pierwszego udzielenia zamówienia na podstawie nowej umowy inni operatorzy świadczyli regularne usługi na odpowiednich trasach ⁽¹²⁴⁾. W tamtym czasie Włochy twierdziły, że Sycylia w drodze kilku postępowań o udzielenie zamówienia wybrała tych innych operatorów do świadczenia dodatkowych usług publicznych na podstawie odrębnych umów. Przed przystąpieniem do oceny Komisja zauważa, co następuje.

⁽¹²⁰⁾ Dane liczbowe za 2015 r. nie zostały zatwierdzone przez zewnętrznego konsultanta, jak w przypadku pozostałych lat, lecz zostały przygotowane ex post przez władze włoskie na podstawie dokumentacji przedsiębiorstwa Cdl.

⁽¹²¹⁾ Włochy nie przedstawiły żadnych danych za okres od dnia 1 stycznia do dnia 10 kwietnia 2016 r. Włochy twierdzą, że tych danych statystycznych nie zgromadzono, ponieważ w tym czasie przedsiębiorstwo Cdl przygotowywało się do przeniesienia oddziału z powrotem do przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzyczajnym.

⁽¹²²⁾ Zob. sprawa C-205/99, Analir i in., ECLI:EU:C:2001:107, pkt 71.

⁽¹²³⁾ Zob. motyw 135 decyzji z 2004 r.

⁽¹²⁴⁾ Zob. motywy 101–103 i 201 decyzji z 2012 r.

- (344) Po pierwsze, ocena ta ogranicza się do sytuacji konkurencyjnej na rynku w latach poprzedzających lipiec 2012 r., ponieważ był to okres istotny dla władz włoskich przy określaniu obowiązków świadczenia usług publicznych. Chociaż w nowej umowie nałożono konkretne obowiązki świadczenia usług publicznych w zakresie stosowanych taryf (w tym taryfy ulgowe dla mieszkańców mniejszych wysp), Włochy nie uzasadniły konieczności świadczenia usługi publicznej, argumentując, że przedsiębiorstwo CdI, a następnie przedsiębiorstwo SNS muszą utrzymać taryfy na poziomie niższym od tych stosowanych przez pozostałych operatorów. W trakcie postępowania wyjaśniającego Włochy twierdziły raczej, że w zakresie, w jakim inni operatorzy świadczyliby usługi promowe na trasach obsługiwanych przez przedsiębiorstwo CdI, a następnie przedsiębiorstwo SNS, te konkurencyjne usługi różniłyby się w zakresie ciągłości i częstotliwości w ciągu roku, nie byłyby równoważne (w zakresie portów lub rodzaju usługi, np. tylko usługi pasażerskie zamiast mieszanych), nie byłyby tej samej jakości lub byłyby dotowane na podstawie odrębnych umów. Komisja nie przeprowadziła zatem analizy porównawczej taryf stosowanych przez wszystkich operatorów na przedmiotowych trasach. Komisja skoncentrowała się natomiast na możliwych różnicach pod względem ciągłości, regularności, wydajności i jakości (zob. motyw 330) oraz na tym, czy konkurujący operatorzy byli również dotowani na podstawie odrębnych umów.
- (345) Po drugie, porównywalne usługi oferowane przez innych operatorów w ramach pakietów tras określonych w nowej umowie świadczone również w ramach publicznego systemu rekompensat jako uzupełniającą UOIG określoną przez Sycylię⁽¹²⁵⁾. Co do zasady, obecność innych podmiotów świadczących usługi w ogólnym interesie gospodarczym w ramach pakietów tras określonych w nowej umowie nie podważa ważności UOIG w odniesieniu do tych pakietów, lecz ją wzmacnia, ponieważ sugeruje, że zapotrzebowanie na te połączenia było tak duże lub tak zróżnicowane, że mogło je zaspokoić tylko wielu operatorów. Fakt, że inni operatorzy są obecni na danym pakiecie tras nie może bowiem wskazywać na to, że pakiet ten może być odpowiednio obsługiwany przez same mechanizmy rynkowe, jeśli ci inni operatorzy również otrzymują za usługi, które oferują, rekompensatę z tytułu świadczenia usług publicznych na podstawie odrębnych umów.
- (346) Po trzecie, Włochy wyznaczyły 20 tras w pięciu pakietach lub sieciach połączeń, które mają zostać objęte nową umową⁽¹²⁶⁾. Komisja zauważyła, że zgodnie z sekcją 5.5.3 komunikatu dotyczącego interpretacji rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego⁽¹²⁷⁾, „[p]aństwa członkowskie często chcą wiązać w jeden pakiet trasy obsługiwane w ramach świadczenia usług publicznych na różne wyspy i z różnych wysp, aby osiągnąć korzyści skali i przyciągnąć podmioty. Pakiety jako takie nie są sprzeczne z prawem unijnym, pod warunkiem że tworzenie pakietów nie prowadzi do dyskryminacji i nadmiernego zakłócenia rynku. Najodpowiedniejszy rozmiar pakietów należy ustalać, biorąc pod uwagę najlepszą synergię możliwą do uzyskania w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb transportowych”.
- (347) W przedmiotowej sprawie trasy zostały pogrupowane w pakiety geograficzne do celów planowania, aby określić potencjalne luki lub nakładanie się tras i zapewnić spójny i kompletny zestaw połączeń dla mieszkańców tych wysp, zarówno z Sycylią, jak i z innymi wyspami, zwłaszcza tymi stosunkowo większymi. Jak pokazuje Table 3, trasy w ramach poszczególnych pakietów faktycznie często się pokrywają i wzajemnie uzupełniają⁽¹²⁸⁾. Ze względu na obecność niektórych podstawowych usług, takich jak szkoły, duże sklepy spożywcze i specjalistyczne usługi medyczne wyłącznie na Sycylii lub na stosunkowo większych wyspach, Włochy zdecydowały się wyznaczyć pakiety tras zamiast pojedynczych tras. O ile bowiem operatorzy prywatni oferują niektóre połączenia pomiędzy stosunkowo większymi wyspami (np. Lipari i Pantellerią) a Sycylią, o tyle nie oferują oni połączeń do wszystkich wysp i pomiędzy nimi przez cały rok. Zważywszy na konieczność zapewnienia połączeń między kilkoma małymi wyspami położonymi w różnych i niekiedy stosunkowo odległych miejscach Komisja uważa, że Włochy nie popełniły oczywistego błędu, określając pięć pakietów, obejmujących jedną trasę lub kilka tras w zależności od cech danej wyspy lub archipelagu. Z tych powodów, uwzględniając szczególne okoliczności omawianego przypadku, Komisja nie dokonała oceny każdego pojedynczego połączenia, lecz skupiła się na każdym pakiecie jako spójnym zbiorze połączeń do lub z archipelagu lub wyspy lub w ich obrębie.
- (348) W związku z tym na podstawie sytuacji konkurencyjnej panującej do chwili pierwszego powierzenia usług w dniu 30 lipca 2012 r. oraz w oparciu o uwagi zainteresowanych stron (zob. sekcja 5), Komisja przeanalizowała każdy pakiet tras, aby sprawdzić, czy Włochy nie popełniły oczywistego błędu, stwierdzając istnienie niedoskonałości rynku:
- Milazzo – Wyspy Liparyjskie – Neapol. Przedsiębiorstwo CdI obsługiwało, a przedsiębiorstwo SNS obsługuje pięć tras obsługiwanych przez jednostki promowe i pięć tras obsługiwanych przez szybkie statki, które to trasy łączą Wyspy Liparyjskie z Sycylią oraz z kontynentem⁽¹²⁹⁾. W latach 2009–2012 konkurentami w ramach tego pakietu tras były przedsiębiorstwa Ustica Lines, NGI, SNAV i Alilauro. Przedsiębiorstwa Ustica Lines i NGI obsługiwały trasy całoroczne, łączące Milazzo z Wyspami Liparyjskimi, w ramach rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych przyznanej na podstawie odrębnych umów: przedsiębiorstwo Ustica Lines świadczyło usługi dużych prędkości na dwóch trasach, a przedsiębiorstwo NGI usługi mieszane na jednej trasie. Przedsiębiorstwa SNAV i Alilauro świadczyły usługi szybkich statków wyłącznie w sezonie na trasach łączących Neapol z Wyspami Liparyjskimi, nie otrzymując rekompensaty z tytułu świadczenia usług

⁽¹²⁵⁾ Ponieważ usługi oferowane przez pozostałych operatorów wykraczają poza zakres niniejszej decyzji, Komisja nie będzie wypoziadać się na temat tego, czy ich usługi stanowią faktyczne UOIG.

⁽¹²⁶⁾ Szczegółowe informacje o trasach i częstotliwościach zob. Table 3 Częstotliwości te były w dużej mierze takie same w okresie przedłużenia (2009–2012) z niewielkimi różnicami na kilku pojedynczych trasach lub w niektórych okresach roku.

⁽¹²⁷⁾ Zob. przypis 112.

⁽¹²⁸⁾ Harmonogram poszczególnych tras w ramach pakietu może się również zmieniać w czasie – zob. przypis 119.

⁽¹²⁹⁾ Należy zauważyć, że od 1 września 2016 r. przedsiębiorstwo SNS obsługuje tylko cztery różne trasy dużych prędkości (zob. przypis 119).

publicznych. Komisja stwierdza przede wszystkim, że konkurenci nie oferowali usług porównywalnych z usługami przedsiębiorstwa Cdl, a następnie przedsiębiorstwa SNS pod względem obsługiwanych tras, częstotliwości i zdolności przewozowych. Przeciwnie, działali oni tylko na jednej trasie lub dwóch, świadcząc usługi o wiele bardziej ograniczone pod względem zdolności przewozowej i czasu. W szczególności przedsiębiorstwo NGI świadczyło usługi promowe przy użyciu jednostek podlegających różnym wymogom w zakresie zdolności przewozowej. Jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa SNAV i Alilauro, ich usługi nie zapewniały połączenia z Milazzo, ponieważ ich trasy łączyły jedynie Neapol z Wyspami Liparyjskimi i zapewniały połączenia w obrębie tych wysp. Co więcej, ci operatorzy prywatni nie obsługiwali tych tras poza sezonem. W związku z tym usługi te nie są porównywalne z usługami świadczonymi najpierw przez przedsiębiorstwo Cdl, a następnie przez przedsiębiorstwo SNS w ramach nowej umowy. Przedsiębiorstwo Pan Med stwierdziło, że konkurenci oferują podobne usługi w ramach tego pakietu (zob. motyw 272). Przedsiębiorstwo Pan Med nie wskazało jednak tych konkurentów ani nie wykazało, dlaczego uważa ich usługi za podobne lub porównywalne z usługami świadczonymi przez przedsiębiorstwo Cdl, a następnie przedsiębiorstwo SNS. W tym kontekście Komisja zauważa, że wszyscy operatorzy świadczący usługi całoroczne na tych liniach wykonywali je w ramach rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Fakt ten w połączeniu z kontekstem geograficznym i demograficznym tych wysp (o liczbie ludności wahającej się od około 100 na Alicudi do około 10 700 na Lipari) pokazuje, że same mechanizmy rynkowe nie były wystarczające, aby zagwarantować poziom połączeń konieczny do zapewnienia ciągłości terytorialnej. Komisja stwierdza, że żaden inny operator, biorąc pod uwagę wyłącznie własny interes handlowy, nie świadczyłby usług na poziomie wymaganym nową umową. W związku z tym Włochy nie popełniły oczywistego błędu, uznając, że w odniesieniu do tego pakietu tras wystąpiła niedoskonałość rynku;

- Trapani – Egady. Przedsiębiorstwo Cdl obsługiwało, a przedsiębiorstwo SNS obsługuje dwie trasy obsługiwane przez jednostki promowe i cztery trasy obsługiwane przez szybkie statki⁽¹³⁰⁾. Przedsiębiorstwa Ustica Lines i Traghetti delle Isole⁽¹³¹⁾ obsługiwały również całoroczne trasy łączące Egady z Sycylią, oferując odpowiednio usługi dużych prędkości i promowe. Komisja zauważa przede wszystkim, że przedsiębiorstwa Ustica Lines i Traghetti delle Isole otrzymywały od Sycylii rekompensatę za świadczenie tych usług na podstawie odrębnych umów. Ponadto w przypadku przedsiębiorstwa Traghetti delle Isole wymagana częstotliwość była inna niż częstotliwość oferowana przez przedsiębiorstwo Cdl, a następnie przedsiębiorstwo SNS, ponieważ Traghetti delle Isole nie musiało oferować codziennych połączeń, jak miało to miejsce w przypadku przedsiębiorstwa Cdl i później SNS. Co więcej, przedsiębiorstwo Traghetti delle Isole świadczyło usługi promowe przy użyciu jednostek podlegających różnym wymogom w zakresie zdolności przewozowej, które obejmowały na przykład transport towarów niebezpiecznych. W przypadku przedsiębiorstwa Ustica Lines wymagana częstotliwość była podobna do zapewnianej przez przedsiębiorstwo Cdl, a później przedsiębiorstwo SNS (wiele połączeń dziennie). Przedsiębiorstwo Ustica Lines świadczyło jednak usługi przy użyciu statków podlegających różnym wymogom w zakresie zdolności przewozowej. W tym kontekście Komisja zauważa, że wszyscy operatorzy świadczący usługi całoroczne na tych liniach wykonywali je w ramach rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Ten fakt w połączeniu z kontekstem geograficznym i demograficznym tych wysp (o łącznej liczbie mieszkańców Favignany, Levanzo i Marettimo wynoszącej około 4 300) pokazuje, że same mechanizmy rynkowe nie były wystarczające, aby zagwarantować poziom połączeń konieczny do zapewnienia ciągłości terytorialnej. Komisja stwierdza, że żaden inny operator, biorąc pod uwagę wyłącznie własny interes handlowy, nie świadczyłby usług na poziomie wymaganym nową umową. W związku z tym Włochy nie popełniły oczywistego błędu, uznając, że w odniesieniu do tego pakietu tras wystąpiła niedoskonałość rynku;
- Porto Empedocle – Wyspy Pelagijskie. Przedsiębiorstwo Cdl obsługiwało, a przedsiębiorstwo SNS obsługuje zarówno całoroczne połączenia promowe, jak i całoroczne usługi dużych prędkości. Przedsiębiorstwo Ustica Lines było jedynym innym operatorem świadczącym całoroczne usługi dużych prędkości na tej trasie, z dodatkową usługą dużych prędkości w sezonie. Komisja zauważa przede wszystkim, że przedsiębiorstwo Ustica Lines otrzymywało od Sycylii rekompensatę za świadczenie tych usług na podstawie odrębnych umów. Ponadto przedsiębiorstwo Ustica Lines świadczyło usługi wyłącznie w zakresie przewozów pasażerskich, nie przewożąc żadnych towarów, i z inną częstotliwością. W związku z tym usługi te nie są porównywalne z usługami świadczonymi przez przedsiębiorstwo Cdl, a następnie przedsiębiorstwo SNS w ramach nowej umowy. W tym kontekście Komisja zauważa, że jedyny operator świadczący usługi całoroczne w ramach tego pakietu tras wykonywał je w ramach rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Ten fakt w połączeniu z kontekstem geograficznym i demograficznym tych wysp (o łącznej liczbie mieszkańców Linosy i Lampedusy wynoszącej około 6 500) pokazuje, że same mechanizmy rynkowe nie były wystarczające, aby zagwarantować poziom połączeń konieczny do zapewnienia ciągłości terytorialnej. Komisja stwierdza, że żaden inny operator, biorąc pod uwagę wyłącznie własny interes handlowy, nie świadczyłby usług na poziomie wymaganym nową umową. W związku z tym Włochy nie popełniły oczywistego błędu, uznając, że w odniesieniu do tego pakietu tras wystąpiła niedoskonałość rynku;

⁽¹³⁰⁾ W okresie przedłużenia cztery trasy dużych prędkości zostały do celów sprawozdawczych połączone w dwie grupy.

⁽¹³¹⁾ Obecnie są one koordynowane i kontrolowane przez grupę Caronte & Tourist.

- Trapani – Pantelleria. Przedsiębiorstwo CdI obsługiwało, a przedsiębiorstwo SNS obsługuje całoroczne połączenia promowe. Jedynym innym operatorem świadczącym całoroczne usługi promowe na tej trasie było przedsiębiorstwo Traghetti delle Isole. Komisja zauważa przede wszystkim, że przedsiębiorstwo Traghetti delle Isole otrzymywało od Sycylii rekompensatę za świadczenie tych usług na podstawie odrębnych umów. Co więcej, przedsiębiorstwo Traghetti delle Isole świadczyło usługi promowe z podobną częstotliwością, co przedsiębiorstwo CdI, a później przedsiębiorstwo SNS, przy użyciu statków podlegających różnym wymogom w zakresie zdolności przewozowej, które obejmowały na przykład transport towarów niebezpiecznych. Przedsiębiorstwo Pan Med stwierdziło, że konkurenci oferują podobne usługi w ramach tego pakietu (zob. motyw 272). Przedsiębiorstwo Pan Med nie wskazało jednak tych konkurentów ani nie wykazało, dlaczego uważa ich usługi za podobne lub porównywalne z usługami świadczonymi przez przedsiębiorstwo CdI, a następnie przedsiębiorstwo SNS. W tym kontekście Komisja zauważa, że jedyny inny operator świadczący usługi całoroczne na tej linii wykonywał je w ramach rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Ten fakt w połączeniu z kontekstem geograficznym i demograficznym Pantellerii (mała wyspa licząca około 7 800 mieszkańców) pokazuje, że same mechanizmy rynkowe nie były wystarczające, aby zagwarantować poziom połączeń konieczny do zapewnienia ciągłości terytorialnej. Komisja stwierdza, że żaden inny operator, biorąc pod uwagę wyłącznie własny interes handlowy, nie świadczyłby usług na poziomie wymaganym nową umową. W związku z tym Włochy nie popełniły oczywistego błędu, uznając, że w odniesieniu do tego pakietu tras wystąpiła niedoskonałość rynku;
- Palermo – Ustica. Przedsiębiorstwo CdI obsługiwało, a przedsiębiorstwo SNS obsługuje zarówno całoroczne połączenia promowe, jak i całoroczne usługi dużych prędkości. Przedsiębiorstwa Ustica Lines i NGI były obecne na tej trasie przez cały rok, przy czym pierwsze z nich świadczyło usługi dużych prędkości, a drugie usługi promowe. Komisja zauważa przede wszystkim, że przedsiębiorstwa Ustica Lines i NGI otrzymywały również od Sycylii rekompensatę za świadczenie tych usług na podstawie odrębnych umów. Co więcej, obaj operatorzy świadczyli usługi promowe przy użyciu statków podlegających różnym wymogom w zakresie zdolności przewozowej, które obejmowały – w przypadku przedsiębiorstwa NGI – transport towarów niebezpiecznych. Ponadto wymagana częstotliwość była również inna niż częstotliwość oferowana przez przedsiębiorstwo CdI, a następnie przedsiębiorstwo SNS, ponieważ inni operatorzy nie musieli oferować codziennych połączeń, jak miało to miejsce w przypadku przedsiębiorstwa CdI i później SNS. Przedsiębiorstwo Pan Med stwierdziło, że konkurenci oferują podobne usługi w ramach tego pakietu (zob. motyw 272). Przedsiębiorstwo Pan Med nie wskazało jednak tych konkurentów ani nie wykazało, dlaczego uważa ich usługi za podobne lub porównywalne z usługami świadczonymi przez przedsiębiorstwo CdI, a następnie przedsiębiorstwo SNS. W tym kontekście Komisja zauważa, że wszyscy operatorzy świadczący usługi całoroczne w ramach tego pakietu tras wykonywali je w ramach rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Ten fakt w połączeniu z kontekstem geograficznym i demograficznym Ustiki (małej wyspy liczącej około 1 300 mieszkańców) pokazuje, że same mechanizmy rynkowe nie były wystarczające, aby zagwarantować poziom połączeń konieczny do zapewnienia ciągłości terytorialnej. Komisja stwierdza, że żaden inny operator, biorąc pod uwagę wyłącznie własny interes handlowy, nie świadczyłby usług na poziomie wymaganym nową umową. W związku z tym Włochy nie popełniły oczywistego błędu, uznając, że na w odniesieniu do tego pakietu tras wystąpiła niedoskonałość rynku.
- (349) W świetle powyższego Komisja stwierdza, że w chwili powierzenia same mechanizmy rynkowe były niewystarczające do zaspokojenia zapotrzebowania na usługę publiczną. W tym względzie Komisja stwierdza ponadto, że w przypadku wszystkich pakietów tras obsługiwanych obecnie przez przedsiębiorstwo SNS w ramach nowej umowy, częściowo porównywalne usługi świadczone przez innych operatorów również były dotowane, a w każdym razie nie były w pełni równoważne pod względem ciągłości, regularności, zdolności przewozowych i jakości, a zatem nie zaspokajały w pełni zapotrzebowania na usługę publiczną określonego przez Włochy w nowej umowie.
- (3) Najmniej szkodliwe podejście
- (350) Komisja zauważa, że władze włoskie postanowiły udzielić zamówienia publicznego na usługi jednemu operatorowi (przedsiębiorstwu CdI, a następnie przedsiębiorstwu SNS), zamiast nałożyć obowiązki świadczenia usług publicznych na wielu operatorów. Na podstawie informacji dostarczonych przez Włochy Komisja uznaje, że popytu użytkowników (o którym mowa powyżej, zob. motywy 334–340) nie można było zaspokoić przez nałożenie obowiązków świadczenia usług publicznych. W przypadku wszystkich pakietów tras zapewnienie regularnych usług przez cały rok wymaga rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych. W przypadku obecności operatorów prywatnych, którzy nie otrzymują rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, oferują oni swoje usługi jedynie w sezonie (zob. motyw (348)). Ponadto analiza szczegółowych rachunków dotyczących poszczególnych tras w ramach nowej umowy wykazuje, że obsługa wszystkich tras przez przedsiębiorstwo SNS w latach 2017, 2018 i 2019 przynosiła straty strukturalne, a zatem bez rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych trasy te nie byłyby obsługiwane z pożądaną częstotliwością, zdolnością przewozową i jakością⁽¹³²⁾. Przedsiębiorstwo Ecorys wyciągnęło podobny wniosek w swoim sprawozdaniu dla Komisji

⁽¹³²⁾ W okresie od dnia 11 kwietnia do dnia 31 grudnia 2016 r. przedsiębiorstwo SNS odnotowało pozytywne wyniki na liniach ALC/6 i ALD/3 bis. Komisja zauważa jednak, że przez znaczną część okresu poza sezonem 2016 r. (od dnia 1 stycznia do dnia 10 kwietnia), kiedy połączenia te zazwyczaj nie są rentowne, obsługę połączeń prowadziło przedsiębiorstwo CdI. W związku z tym fakt, że przedsiębiorstwo SNS nie obsługiwało połączeń w tym okresie, prawdopodobnie wpłynął negatywnie na wyniki finansowe dotyczące tych tras za 2016 r.

(zob. motyw 119). Ponadto Komisja przyjmuje do wiadomości argument Włoch, zgodnie z którym wybór zamówienia publicznego na usługi również był konieczny w świetle prywatyzacji przedsiębiorstwa Siremar. Ścisłej rzecz biorąc, Włochy twierdziły, że ogłaszanie przetargu na aktywa przedsiębiorstwa Siremar w pakiecie z nowym zamówieniem publicznym na usługi umożliwiło (i) zapewnienie ciągłości świadczenia usługi publicznej transportu morskiego, (ii) maksymalizację wartości dla państwa i (iii) zabezpieczenie zatrudnienia. Z tych powodów Komisja zgodziła się, aby Włochy ogłosiły przetarg na oddział przedsiębiorstwa Siremar w pakiecie z nową umową (zob. motyw 136). Tym samym Komisja zgodziła się również z wnioskiem, co podtrzymuje w niniejszej decyzji, że Włochy nie polegałyby na obowiązkach świadczenia usług publicznych, które mają zastosowanie do wszystkich operatorów, ale zawarłyby zamówienie publiczne na usługi, początkowo z przedsiębiorstwem CdI, a następnie z przedsiębiorstwem SNS.

Wniosek

- (351) Na podstawie powyższej oceny Komisja stwierdza, że Włochy nie popełniły oczywistego błędu przy określaniu usług powierzonych przedsiębiorstwu CdI, a następnie przedsiębiorstwu SNS, jako SGEI. Obawy wyrażone przez Komisję w decyzji z 2012 r. zostały zatem rozwiane.
- (352) W celu stwierdzenia, że spełniono pierwsze kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark 1, Komisja nadal musi sprawdzić, czy przedsiębiorstwu CdI, a następnie przedsiębiorstwu SNS powierzono jasno określone obowiązki świadczenia usług publicznych. W tym zakresie Komisja zauważa, że obowiązki świadczenia usług publicznych jasno opisano w nowej umowie i w załącznikach do niej (które zawierają na przykład specyfikacje statków dla każdej trasy). Podobnie zasady regulujące rekompensatę określono szczegółowo w umowie, ustawie z 2009 r. i dyrektywie CIPE. Nowa umowa ma również jasny okres obowiązywania (12 lat), określono w niej przedsiębiorstwo CdI, a następnie przedsiębiorstwo SNS jako operatora usługi publicznej i zawiera ona ustalenia dotyczące unikania nadwyżki rekompensaty i jej zwrotu (zob. również sekcja 2.3.4). Komisja uważa zatem, że spełniono pierwsze kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark.

Pierwszeństwo przybijania do nabrzeża

- (353) W art. 19-ter ust. 21 dekretu z mocą ustawy 135/2009 jasno określono, że pierwszeństwo przybijania do nabrzeża jest konieczne do zagwarantowania ciągłości terytorialnej z wyspami oraz w świetle obowiązków świadczenia usług publicznych przez przedsiębiorstwa należące do byłej grupy Tirrenia, w tym przedsiębiorstwo Siremar. Jeżeli przedsiębiorstwa, którym powierzono obowiązki świadczenia usług publicznych, nie miałyby pierwszeństwa przybijania do nabrzeża, przedsiębiorstwa te istotnie mogłyby być (niekiedy) zmuszone do oczekiwania na swoją kolej przed zadokowaniem i tym samym notować opóźnienia, co byłoby sprzeczne z celem zapewnienia mieszkańcom niezawodnej i dogodnej komunikacji. Regularny rozkład połączeń jest istotnie niezbędny, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców mniejszych wysp w zakresie mobilności i przyczynić się do rozwoju gospodarczego odnośnych wysp. Ponadto, ponieważ w nowej umowie przewidziano pewne zobowiązania w zakresie harmonogramu, takie jak uwzględnianie rozkładów jazdy innych środków transportu (np. autobusów), pierwszeństwo przybijania do nabrzeża pomaga zapewnić, aby porty przydzielały swoje miejsca i czas postoju w taki sposób, aby umożliwić operatorowi świadczącemu usługi publiczne wywiązanie się z obowiązków w tym zakresie. To pierwszeństwo przybijania do nabrzeża przeniesiono na przedsiębiorstwo CdI, a następnie przedsiębiorstwo SNS po przejściu oddziału przedsiębiorstwa Siremar. W tym kontekście Komisja uważa, że środek ten przyznano, aby umożliwić przedsiębiorstwu CdI, a następnie przedsiębiorstwu SNS wywiązanie się z obowiązków świadczenia usług publicznych, które stanowią faktyczne UOIG (zob. motyw 351). W związku z tym pierwszeństwo przybijania do nabrzeża również jest zgodne z pierwszym warunkiem określonym w wyroku w sprawie Altmark.

8.1.3.2. Drugie kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark

- (354) Komisja przypomina, że w decyzji z 2012 r. (zob. jej motyw 205) przyjęła wstępne stanowisko, zgodnie z którym drugi warunek określony w wyroku w sprawie Altmark został spełniony.
- (355) W tym kontekście Komisja zauważa, że zgodnie z drugim kryterium określonym w wyroku w sprawie Altmark parametry będące podstawą obliczenia rekompensaty ustalono z wyprzedzeniem i że są one zgodne z wymogami w zakresie przejrzystości.
- (356) Ścisłej rzecz biorąc, parametry, na podstawie których obliczono rekompensatę, wyjaśniono szczegółowo w dyrektywie CIPE i zastosowano w nowej umowie (i załącznikach do niej), zaś maksymalne kwoty rekompensaty określono w ustawie z 2009 r. Metodę obliczania rekompensaty, w tym na przykład uwzględnione elementy kosztów, określono szczegółowo w dyrektywie CIPE. Ponieważ pierwszeństwo przybijania do nabrzeża nie obejmuje żadnego transferu funduszy na rzecz podmiotu świadczącego usługę, Komisja uważa, że środek ten jest zgodny z drugim kryterium określonym w wyroku w sprawie Altmark.
- (357) W związku z tym Komisja stwierdza, że drugi warunek określony w wyroku w sprawie Altmark został spełniony.

8.1.3.3. Trzecie kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark

- (358) Zgodnie z trzecim kryterium określonym w wyroku w sprawie Altmark otrzymana rekompensata nie może przekraczać kwoty niezbędnej do pokrycia całości lub części kosztów poniesionych w celu wypełnienia obowiązków świadczenia usług publicznych, przy uwzględnieniu związanych z nimi przychodów oraz racjonalnego zysku.
- (359) W wyroku w sprawie Altmark nie podano jednak precyzyjne definicji rozsądnego zysku. Zgodnie z komunikatem w sprawie UOIG rozsądny zysk należy rozumieć jako stopę zwrotu z kapitału, której zażądałoby typowe przedsiębiorstwo rozważające, czy podjąć się wykonywania danej usługi świadczonej w ogólnym interesie gospodarczym w całym okresie powierzenia, przy uwzględnieniu poziomu ryzyka. Poziom ryzyka zależy od odnośnego sektora, rodzaju usługi i charakterystyki mechanizmu rekompensaty.
- (360) W decyzji z 2012 r. Komisja wyraziła wątpliwości odnośnie do proporcjonalności rekompensaty wypłaconej przedsiębiorstwu CdI. W szczególności Komisja przyjęła wstępne stanowisko, zgodnie z którym premia z tytułu ryzyka na poziomie 6,5 % nie odzwierciedla odpowiedniego poziomu ryzyka, ponieważ prima facie wydawało się, że przedsiębiorstwo CdI nie podjęło ryzyka zwykle ponoszonego przy świadczeniu takich usług. Ścisłej rzecz biorąc, elementy kosztów uwzględnione do celów obliczenia rekompensaty obejmują wszystkie koszty związane ze świadczeniem usługi, a także zmiany np. cen paliw. W rezultacie Komisja uznała na tym etapie, że przedsiębiorstwo CdI mogło otrzymać nadwyżkę rekompensaty.
- (361) Komisja zauważa, że niektóre aspekty metody rekompensaty określonej w nowej umowie istotnie wydają się zmniejszać ryzyko handlowe ponoszone przez przedsiębiorstwo CdI, a następnie przedsiębiorstwo SNS. W szczególności maksymalne taryfy, które operator może pobierać, są corocznie dostosowywane w celu uwzględnienia inflacji i odzwierciedlenia zmian kosztów paliwa. Ponadto nowa umowa zawiera pewne klauzule, które mają na celu utrzymanie równowagi ekonomiczno-finansowej usługi publicznej (zob. motyw 130). W szczególności w przypadku gdy rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych nie byłaby wystarczająca do pokrycia kosztu usług powierzonych na mocy nowej umowy, klauzule te umożliwiają zmianę (i) zakresu tych usług, (ii) sposobu ich świadczenia (np. rodzaju statków), lub (iii) maksymalnych taryf.
- (362) Wyżej wymienione klauzule podlegają jednak szeregowi ograniczeń. W szczególności zgodnie z art. 8 nowej umowy przeglądu równowagi ekonomiczno-finansowej usługi publicznej dokonuje się jedynie co trzy lata. Jeśli w przeglądzie tym zostanie wykazane, że rekompensata nie jest wystarczająca do pokrycia kosztu usługi publicznej, operator i władze włoskie mogą jedynie zgodzić się na dokonanie zmian w odniesieniu do kolejnego trzyletniego okresu. W przypadku gdy przychody lub koszty związane z usługą publiczną wykazują nieprzewidywalne różnice strukturalne wyższe lub niższe o ponad 3 % od wartości określonych w nowej umowie, jej art. 9 umożliwia stronom wniesienie (pod szeregiem warunków) o zmianę równowagi ekonomiczno-finansowej. Na podstawie obu artykułów ewentualne takie zmiany wprowadza się w wyniku procedury negocjacyjnej i do chwili osiągnięcia porozumienia operator musi w dalszym ciągu świadczyć usługę publiczną bez zmian. W rezultacie operator pozostaje częściowo narażony na ryzyko, że rekompensata nie będzie wystarczająca do pokrycia kosztów świadczenia usługi. Chociaż art. 8 i 9 nowej umowy można wykorzystać do przywrócenia równowagi ekonomiczno-finansowej, dotyczy to wyłącznie przyszłości i nie ma możliwości zastosowania korekty z mocą wsteczną.
- (363) Jak wyjaśniono w motywach 49–58, w dyrektywie CIPE przewidziano, że premia z tytułu ryzyka na poziomie 6,5 % zostanie wykorzystana do określenia zwrotu kapitału z zastosowaniem wzoru służącego do obliczenia wartości WACC. W szczególności w przypadku przedsiębiorstwa Siremar Włochy początkowo wzięły pod uwagę współczynnik beta wynoszący 0,56 dla tej formuły. Współczynnik beta odzwierciedla ryzyko działalności prowadzonej przez operatora, a jego poziom pokazuje, że przy obliczaniu zwrotu z kapitału Włochy wzięły pod uwagę fakt, że ryzyko działalności prowadzonej przez operatora jest znacznie niższe niż ryzyko rynkowe. W toku formalnego postępowania wyjaśniającego (zob. motyw 218) Włochy wyjaśniły jednak, że ponieważ wysokość rekompensaty ogranicza ustawa z 2009 r., podjęto decyzję o uproszczeniu obliczeń i zastosowaniu premii wynoszącej 6,5 % jako zryczałtowanej stopy zwrotu z kapitału. Władze włoskie wykazały również, że zastosowanie pełnej metody określonej w dyrektywie CIPE mogło skutkować zwrotem z kapitału, który przekroczyłby 6,5 % (tj. 8,87 %). Z tego powodu Włochy uważają, że ich uproszczone podejście jest ostrożne i nie umożliwia przyznania operatorowi wyższej rekompensaty niż rekompensata ustanowiona dyrektywą CIPE.
- (364) W powyższym kontekście w motywie 363 decyzji w sprawie Tirrenia/CIN z 2020 r. Komisja porównała zwrot z kapitału w wysokości 6,5 % zastosowany również przy obliczaniu rekompensaty dla przedsiębiorstwa objętego tym postępowaniem wyjaśniającym (tj. CIN), z medianą stopy zwrotu z kapitału wygenerowanego przez grupę odniesienia w 2011 r. (rok przed pierwszym powierzeniem usług przedsiębiorstwu CdI). Grupa odniesienia składała się z wybranych operatorów promów, którzy oferowali połączenia morskie we Włoszech lub między

Włochami a innymi państwami członkowskimi⁽¹³³⁾. Komisja zauważa, że przedsiębiorstwo Siremar jest operatorem o wielkości porównywalnej z przedsiębiorstwem CIN. Przedmiotowe trasy różnią się jednak od tras obsługiwanych przez przedsiębiorstwo CIN, ponieważ są krótsze i łączą mniejsze wyspy. Komisja uważa, że chociaż grupa odniesienia nadal ma znaczenie dla przedsiębiorstwa Siremar, działalność tego ostatniego można uznać za bardziej ryzykowną, co oznacza, że wyższa premia z tytułu ryzyka nie byłaby nieuzasadniona. Z analizy wynika, że zwrot z kapitału zrealizowany przez przedsiębiorstwo CdI, a następnie przedsiębiorstwo SNS plasuje się tuż poniżej mediany zwrotu osiągniętego przez grupę odniesienia. Porównanie to pokazuje, że w roku poprzedzającym powierzenie usług przedsiębiorstwu CdI zwrot z kapitału na poziomie 6,5 % w przypadku sektora morskiego nie był nieracjonalny.

- (365) Co najważniejsze, Komisja zauważa, że niezależnie od kwoty, do której operator jest uprawniony na podstawie wyżej wymienionej metody (uwzględniając zwrot z kapitału), w praktyce na późniejszym etapie przedsiębiorstwo SNS nigdy nie może otrzymać więcej niż maksymalna kwota określona ustawą z 2009 r. (tj. 55 694 895 EUR). To samo dotyczyło przedsiębiorstwa CdI w okresie, kiedy świadczyło ono usługi publiczne w ramach nowej umowy. Kwota ta, którą ustalono w 2009 r. i której nigdy nie skorygowano o inflację, była najprawdopodobniej ustalona ostrożnie, ponieważ była blisko o 17 % niższa od kwoty potrzebnej przedsiębiorstwu Siremar do świadczenia usługi w tym samym roku⁽¹³⁴⁾. Niezależnie od tego, czy obowiązek świadczenia usługi publicznej powierzono przedsiębiorstwu CdI, czy przedsiębiorstwu SNS, faktyczne dane liczbowe za lata 2012–2019 zawarte w tabeli 7 świadczą o tym, że we wszystkich latach rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych nie była wystarczająca do pokrycia kosztu netto świadczenia usług, w tym zwrotu z kapitału na poziomie 6,5 %⁽¹³⁵⁾. W 2012 r. przedsiębiorstwo CdI uzyskało niewielką nadwyżkę rekompensaty, która została zawiązką skompensowana stratami w latach 2013 i 2014. Przedsiębiorstwo CdI świadczyło jednak tę usługę tylko w miesiącach od sierpnia do grudnia. Okres ten obejmuje najbardziej dochodowy miesiąc, w którym popyt turystyczny jest najwyższy (sierpień), natomiast nie obejmuje pierwszych miesięcy lat, w których to miesiącach popyt jest bardzo niski. Podobna uwaga dotyczy rekompensaty otrzymanej przez przedsiębiorstwo SNS w 2016 r. Nadwyżka rekompensaty, jaką przedsiębiorstwo SNS otrzymało we wskazanym roku – która została również zawiązką skompensowana w latach późniejszych – wynikała z faktu, że przedsiębiorstwo SNS świadczyło usługę wyłącznie w okresie od dnia 11 kwietnia do dnia 31 grudnia 2016 r., który nie obejmuje pierwszych trzech miesięcy tego roku. Zgodnie z pkt 47 zasad ramowych UOIG z 2011 r. Komisja ocenia, czy wystąpiła nadwyżka rekompensaty w całym okresie trwania zamówienia. Za lata 2012–2019 przedsiębiorstwa SNS i CdI łącznie otrzymały o około 30,3 mln EUR mniej niż kwota obliczona z zastosowaniem metody obejmującej zwrot na poziomie 6,5 %. Wynik ten potwierdza, że klauzule dotyczące przeglądu zawarte w nowej umowie nie chronią operatora przed całym ryzykiem związanym ze świadczeniem usługi publicznej. Pomimo pewnych wahań w poszczególnych latach, osiągnięty przez oddział przedsiębiorstwa Siremar zwrot z kapitału za cały okres (do 2019 r.) wynosił około – 4,7 % zamiast 6,5 % początkowo przewidzianych przez Włochy. Łączna kwota rekompensaty otrzymana przez przedsiębiorstwa CdI i SNS w latach 2012–2019 jest w rzeczywistości niższa od kosztu netto poniesionego na świadczenie usługi publicznej, nawet zakładając zwrot z kapitału na poziomie 0 %. Jak wynika z tabeli 7, przedsiębiorstwa CdI i SNS łącznie potrzebowałyby dodatkowej rekompensaty w wysokości około 12,7 mln EUR, aby pokryć same koszty netto. Wniosek, że klauzule dotyczące przeglądu zawarte w nowej umowie nie chronią operatora przed całym ryzykiem, ma również zastosowanie do samego przedsiębiorstwa SNS (okres 2016–2019). Przedsiębiorstwo SNS otrzymało o około 23,3 mln EUR mniej niż kwota obliczona z zastosowaniem metody obejmującej zwrot z kapitału na poziomie 6,5 %; osiągnięty przez przedsiębiorstwo SNS zwrot z kapitału wynosi około – 11,8 % zamiast 6,5 % początkowo przewidzianych przez Włochy; a przedsiębiorstwo SNS potrzebowałoby około 15 mln EUR dodatkowej rekompensaty, aby pokryć swoje koszty netto.

⁽¹³³⁾ W szczególności dotyczyło to następujących operatorów: Minoan Lines Shipping, La Méridionale, Moby, Grandi Navi Veloci, Liberty Lines (wcześniej znane pod nazwą Ustica Lines), Grimaldi Group, Corsica Ferries, SNAV i Caronte & Tourist. Przedsiębiorstwa należące do byłej grupy Tirrenia (np. Caremar, Toremar) wyłączono z grupy odniesienia. Grupa odniesienia obejmuje dwa przedsiębiorstwa, które później miały obsługiwać nową umowę – Liberty Lines (wcześniej znane jako Ustica Lines) oraz Caronte & Tourist – w ramach spółki joint venture SNS. W tym czasie te dwa przedsiębiorstwa świadczyły jednak inne usługi, nieobjęte zakresem początkowej umowy. W związku z tym Komisja nie wykluczyła ich z grupy odniesienia.

⁽¹³⁴⁾ Komisja przypomina, że 2009 r. był ostatnim rokiem, w którym przedsiębiorstwo Siremar prowadziło działalność na normalnych warunkach (tj. nie zostało jeszcze objęte zarządzeniem nadzwyczajnym).

⁽¹³⁵⁾ W tych latach kapitał netto inwestowany co roku przez przedsiębiorstwa CdI i SNS wynosił średnio 33,8 mln EUR.

Trasy objęte usługą publiczną	1/8/2012 - 31/12/2012 (CdI)	2013 (CdI)	2014 (CdI)	2015 (CdI)	11/4/2016 - 31/12/2016 (SNS)	2017 (SNS)	2018 (SNS)	2019 (SNS)	Suma całkowita
Przychody	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
– Koszty	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
– Amortyzacja	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
= Koszt netto świadczenia usług publicznych	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
+ rozsądny zysk (6,5 %)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
= Kwalifikowalność do rekompensaty	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
+ Faktyczna rekompensata	23,346,079 €	55,694,895 €	55,694,895 €	55,694,895 €	40,297,059 €	55,694,895 €	55,694,895 €	55,694,895 €	397,812,508 €
= Nadwyżka/niedostatek rekompensaty	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	– 30,340,068 €

Tabela 7 – Koszt netto świadczenia usługi publicznej przez przedsiębiorstwa CdI i SNS w latach 2012–2019

- (366) Ponadto Komisja z zadowoleniem odnotowuje, że art. 5 nowej umowy zawiera wymóg, aby operator każdego roku przysyłał Sycylii rachunki z zarządzania (podzielone na poszczególne trasy i poświadczone przez niezależnego audytora), aby umożliwić mu sprawdzenie, czy nie wystąpiła nadwyżka rekompensaty. Jest to dodatkowe zabezpieczenie służące zapewnieniu, aby operator nie mógł korzystać z żadnej nadwyżki rekompensaty. Władze włoskie przedłożyły również te rachunki z zarządzania za lata 2012–2019, co umożliwiło Komisji dokonanie obliczeń zawartych w tabeli 7 ⁽¹³⁶⁾.
- (367) W świetle powyższego Komisja stwierdza, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych przyznana operatorowi nie przekracza kwoty niezbędnej do pokrycia kosztów poniesionych przez przedsiębiorstwo w celu wypełnienia obowiązków świadczenia usług publicznych, przy uwzględnieniu związanych z nimi przychodów oraz rozsądnego zysku. Ściślej rzecz biorąc, Komisja uważa, że premię z tytułu ryzyka na poziomie 6,5 % przewidzianą w dyrektywie CIPE należy oceniać w połączeniu z maksymalną kwotą rekompensaty ustanowioną w ustawie z 2009 r. Mając to na uwadze, zwrot z kapitału, którego przedsiębiorstwa Cdl i SNS mogły oczekiwać z perspektywy *ex ante*, był zgodny z ryzykiem, jakie ponosiły przy świadczeniu usług publicznych w ramach nowej umowy. Wątpliwości Komisji dotyczące spełnienia trzeciego warunku określonego w wyroku w sprawie Altmark zostały zatem rozwiane.
- (368) W odniesieniu do pierwszeństwa przybijania do nabrzeża i wszelkiej możliwej nadwyżki rekompensaty, która może z niego wynikać, Włochy stwierdziły, że nie można określić ilościowo żadnej możliwej korzyści pieniężnej z pierwszeństwa przybijania do nabrzeża (zob. motyw 227 powyżej). W każdym razie Komisja zauważa, że w zakresie, w jakim środek ten ograniczałby koszty operacyjne lub zwiększał przychody operatora usługi publicznej, skutki te byłyby w pełni odzwierciedlone w wewnętrznych księgach rachunkowych operatora. W analizie Komisji w motywie 365 potwierdzono, że w latach 2012–2019 przedsiębiorstwa Cdl i SNS łącznie nie otrzymały żadnej nadwyżki rekompensaty. Dotyczy to również samego przedsiębiorstwa SNS w latach, w których wykonywało ono nową umowę (lata 2016–2019). Komisja stwierdza zatem, że również pierwszeństwo przybijania do nabrzeża jest zgodne z trzecim kryterium określonym w wyroku w sprawie Altmark.

8.1.3.4. Czwarte kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark

- (369) Czwarte kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark jest spełnione, jeżeli beneficjenta rekompensaty z tytułu świadczenia UOIG wybrano w ramach postępowania o udzielenie zamówienia, które umożliwia wybranie oferenta będącego w stanie zapewnić taką usługę przy jak najniższym koszcie dla społeczności, lub jeżeli przedmiotową rekompensatę obliczono w odniesieniu do kosztów wydajnego przedsiębiorstwa.
- (370) Zgodnie z pkt 63 komunikatu w sprawie UOIG najprostszym sposobem wypełnienia przez organy publiczne czwartego kryterium określonego w sprawie Altmark jest przeprowadzenie otwartej, przejrzystej i niedyskryminującej procedury udzielenia zamówienia publicznego zgodnej z przepisami dyrektywy 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹³⁷⁾ i dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹³⁸⁾.
- (371) Ponadto w pkt 65 komunikatu w sprawie UOIG zauważono, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości procedura udzielenia zamówienia publicznego wyklucza istnienie pomocy państwa jedynie w przypadku, gdy umożliwia wybór oferenta mogącego zapewnić świadczenie usługi „po najniższym koszcie dla danej społeczności”.
- (372) Komisja zauważa, że w przedmiotowej sprawie postępowania o udzielenie zamówienia przeprowadzono przed wejściem w życie dyrektywy 2014/24/UE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹³⁹⁾ (która ma zastosowanie do zamówień publicznych udzielanych w odniesieniu do świadczenia usług transportu morskiego) oraz dyrektywy 2014/25/UE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁴⁰⁾. W tym czasie 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (Dz.U. L 134 z 30.4.2004, s. 1) i dyrektywa 2004/18/WE. Dyrektywa 2004/17/WE nie ma jednak zastosowania do usług transportu morskiego, takich jak usługi świadczone przez przedsiębiorstwo Siremar ⁽¹⁴¹⁾.

⁽¹³⁶⁾ Z wyjątkiem roku 2015 oraz pierwszych miesięcy roku 2016 (zob. przypisy 120 i 121). Chociaż Komisja żałuje, że Włochy nie przekazały tych danych, zauważa jednak, że dotyczy to jedynie ostatniego okresu, w którym przedsiębiorstwo Cdl świadczyło usługę, podczas gdy ocena Komisji skupia się na przedsiębiorstwie SNS, co wyjaśniono w motywie 295.

⁽¹³⁷⁾ Dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (Dz.U. L 134 z 30.4.2004, s. 1).

⁽¹³⁸⁾ Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (Dz.U. L 134 z 30.4.2004, s. 114).

⁽¹³⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

⁽¹⁴⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243).

⁽¹⁴¹⁾ W art. 5 dyrektywy 2004/17/WE istotnie wyjaśniono, że jej zakres obejmuje jedynie usługi transportowe w obszarze transportu kolejowego, systemów automatycznych, tramwajów, trolejbusów, autobusów lub kolei linowych.

- (373) Zamówienia publiczne w dziedzinie transportu morskiego, przybrzeżnego lub rzeczno-jezernego są natomiast objęte zakresem dyrektywy 2004/18/WE na podstawie jej motywu 20. Usługi transportu wodnego wymieniono jednak w załączniku II B do tej dyrektywy⁽¹⁴²⁾, co oznacza, że podlegają one wyłącznie przepisom jej art. 23 i art. 35 ust. 4. Oznacza to, że zgodnie z dyrektywą 2004/18/WE zamówienie publiczne na usługi transportu morskiego podlega jedynie obowiązkom dotyczącym specyfikacji technicznej (art. 23) oraz obowiązkowi opublikowania ogłoszenia o udzieleniu zamówienia (po udzieleniu zamówienia i w związku z tym na końcu, a nie na początku procedury udzielania zamówienia: art. 35 ust. 4). Wszystkie pozostałe zasady określone dyrektywą 2004/18/WE – w tym przepisy dotyczące treści powiadomień, które mają zostać opublikowane, (art. 36 ust. 1) oraz przepisy dotyczące kryteriów kwalifikacji (art. 45–52) – nie mają zastosowania do zamówień publicznych na usługi transportu morskiego.
- (374) Ponadto dyrektywa 2004/18/WE w żadnym razie nie ma zastosowania do koncesji na usługi zdefiniowanych w jej art. 1 ust. 4⁽¹⁴³⁾. Komisja zauważa, że koncesje na usługi, które mają pewne znaczenie transgraniczne, podlegają jednak ogólnym zasadom określonym w TFUE, dotyczącym przejrzystości i równego traktowania.
- (375) Na podstawie powyższego Komisja stwierdza, że dyrektywa 2004/18/WE może mieć zastosowanie jedynie w przypadku zamówienia publicznego, ale nie wtedy, gdy dotyczy ono koncesji na usługi. Ponadto ponieważ niniejsza sprawa dotyczy usług transportu wodnego, zastosowanie miałyby tylko niektóre z wymogów zawartych w tej dyrektywie. W tym kontekście Komisja uważa, że nie może opierać się wyłącznie na zgodności z dyrektywami w sprawie zamówień publicznych w celu wykazania ci spełnienia czwartego kryterium określonego w wyroku w sprawie Altmark. Z tego powodu Komisja dokonuje poniżej oceny kwestii, czy postępowanie o udzielenie zamówienia przeprowadzone przez Włochy było konkurencyjne, przejrzyste i niedyskryminujące. Aby dokonać tej oceny, Komisja stosuje właściwe wytyczne ustanowione w jej zawiadomieniu w sprawie pojęcia pomocy państwa⁽¹⁴⁴⁾ (w szczególności w jego pkt 89 i nast.).

Konkurencyjny i przejrzysty charakter postępowania

- (376) Zgodnie z pkt 90 zawiadomienia w sprawie pojęcia pomocy państwa przetarg musi być konkurencyjny⁽¹⁴⁵⁾, aby umożliwić udział wszystkim zainteresowanym i kwalifikującym się oferentom. Ponadto zgodnie z pkt 91 tego komunikatu procedura musi być przejrzysta, aby umożliwić wszystkim zainteresowanym oferentom równy i należyty dostęp do informacji na każdym etapie procedury przetargowej. W punkcie tym podkreślono również, że dostępność informacji, wystarczająco dużo czasu dla zainteresowanych oferentów oraz jasność kryteriów wyboru i udzielenia zamówienia stanowią kluczowe elementy przejrzystej procedury wyboru, oraz wskazano, że przetarg musi być odpowiednio upubliczniony, tak aby wszyscy potencjalni oferenci mogli się o nim dowiedzieć.
- (377) Komisja zaznacza na wstępie, że mimo iż w prawie włoskim⁽¹⁴⁶⁾ umożliwiono komisarzowi nadzwyczajnemu prowadzenie prywatnych negocjacji z potencjalnymi nabywcami, nie skorzystał on z tej możliwości w przedmiotowej sprawie, z wyjątkiem drugiego etapu postępowania, po opublikowaniu i ogłoszeniu zaproszenia do wyrażenia zainteresowania, w celu uzyskania lepszych warunków od przedsiębiorstw Cdl i SNS. W rzeczywistości preferowana była procedura otwarta, aby zapewnić sprzedaż oddziału przedsiębiorstwa Siremar po cenie rynkowej, a tym samym zmaksymalizować wpływy ze sprzedaży. Ponieważ nie odbyły się żadne prywatne negocjacje bez publicznego zaproszenia, obawy wyrażone przez Komisję w decyzji z 2011 r. dotyczące tej możliwości zostały zatem rozwiane.
- (378) W przedmiotowej sprawie postępowanie o udzielenie zamówienia wszczęto przez publikację zaproszenia do wyrażenia zainteresowania nabyciem oddziału przedsiębiorstwa Siremar w jednym międzynarodowym czasopiśmie i kilku krajowych czasopismach oraz na wybranych specjalistycznych stronach internetowych (zob. motyw 75). W zaproszeniu tym zachęcono „każdego, kto może zagwarantować ciągłość usług transportu morskiego”, do wyrażania zainteresowania i nie sformułowano żadnych dalszych warunków. Potencjalne zainteresowane strony miały również wystarczająco dużo czasu (tj. 16 dni) na wyrażenie zainteresowania. Na kolejnym etapie badania *due diligence* tego procesu zakwalifikowani oferenci otrzymali prawie cztery miesiące na ocenę wszystkich istotnych informacji, aby móc określić, czy chcieliby złożyć ofertę w odniesieniu do oddziału przedsiębiorstwa Siremar i jak wysoka byłaby to oferta.

⁽¹⁴²⁾ Na podstawie art. 21 dyrektywy 2004/18/WE.

⁽¹⁴³⁾ Art. 1 ust. 4 dyrektywy 2004/18/WE stanowi: „Koncesja na usługi» oznacza umowę tego samego rodzaju jak zamówienie publiczne na usługi z wyjątkiem faktu, że wynagrodzenie za świadczenie usług stanowi albo wyłącznie prawo do korzystania z takiej usługi, albo takie prawo wraz z płatnością”.

⁽¹⁴⁴⁾ Zawiadomienie Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. C 262 z 19.7.2016, s. 1).

⁽¹⁴⁵⁾ W przypisie 146 do zawiadomienia w sprawie pojęcia pomocy państwa Komisja zauważa, że sądy unijne często odnoszą się, w kontekście pomocy państwa, do procedur „otwartych”. Użycie słowa „otwarte” nie odnosi się jednak do konkretnej procedury przewidzianej w dyrektywach w sprawie zamówień publicznych. W związku z tym Komisja jest zdania, że słowo „konkurencyjny” wydaje się bardziej odpowiednie i nie oznacza to odstąpienia od przesłanek materialnych określonych w orzecznictwie.

⁽¹⁴⁶⁾ W szczególności dekret z mocą ustawy 134/2008.

- (379) Komisji zauważa, że w zaproszeniu do wyrażenia zainteresowania wyjaśniono, że oddział przedsiębiorstwa Siremar zostanie sprzedany zgodnie z przepisami szczegółowymi procedury Marzano, co ma wyrażnie na celu zapewnienie ciągłości usług transportu morskiego w ramach systemu świadczenia usług publicznych. Ponadto w zaproszeniu odniesiono się do art. 19-ter dekretu z mocą ustawy 135/2009, który stanowi, że po zakończeniu postępowania o udzielenie zamówienia zostanie zawarta nowa umowa z nabywcą oddziału przedsiębiorstwa Siremar. W artykule tym wskazano również, że czas obowiązywania takiej nowej umowy będzie wynosił nie więcej niż 12 lat, i opisano, co powinna ona zawierać. Ponadto w tym samym artykule ustanowiono maksymalną kwotę rekompensaty na rzecz przedsiębiorstwa Siremar na poziomie 55 694 895 EUR rocznie w odniesieniu do całego okresu obowiązywania nowej umowy. Co więcej, w art. 19-ter określono również, że nabywca przedsiębiorstwa Siremar zachowa pierwszeństwo przybijania do nabrzeża na trasach objętych usługą publiczną.
- (380) Jak wskazano w decyzji z 2011 r., zaproszenie do wyrażenia zainteresowania nie zawierało konkretnych szczegółowych informacji na temat dokładnych aktywów przeznaczonych na sprzedaż, kryterium udzielenia zamówienia oraz terminów kolejnych etapów postępowania o udzielenie zamówienia. Komisja uważa, że cały proces udzielania zamówienia był jednak wystarczająco przejrzysty z powodów przedstawionych w kolejnych motywach.
- (381) Po pierwsze, w zaproszeniu do wyrażenia zainteresowania zaznaczono, że oferenci muszą być w stanie „zapewnić ciągłość świadczenia usług transportu morskiego”. Było to jedyne kryterium kwalifikacji zastosowane przez Włochy w celu określenia, czy zainteresowane strony zostaną dopuszczone do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia. Podczas gdy w zaproszeniu nie określono, w jaki sposób oferenci mogliby udowodnić, że spełniają ten wymóg, co domyślnie oznaczało, że można było wykorzystać wszelkie odpowiednie środki dowodowe⁽¹⁴⁷⁾. Komisja zauważa, że żadna z pięciu zainteresowanych stron nie została wykluczona, co oznacza, że każda z nich faktycznie przedstawiła odpowiednie dowody na dysponowanie środkami finansowymi wystarczającymi do zapewnienia ciągłości usług. Komisja uważa, że to kryterium kwalifikacji było jasne dla wszystkich zainteresowanych oferentów oraz było uzasadnione w świetle realizowanego celu.
- (382) Po drugie, jak wyjaśniono w motywie 379, odniesienie do dekretu z mocą ustawy 135/2009 sprawiło, że dla zainteresowanych stron stało się jasne, że nowa umowa (z maksymalnym czasem obowiązywania wynoszącym dwanaście lat) zostanie zawarta po zakończeniu postępowania o udzielenie zamówienia oraz że maksymalną roczną kwotą rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych ustanowiono na poziomie 55 694 895 EUR rocznie. Ponadto w zaproszeniu do wyrażenia zainteresowania wskazano, że celem była sprzedaż oddziału przedsiębiorstwa przeznaczonego do świadczenia usługi publicznej. Ponadto, jak potwierdziły Włochy, wszystkie istotne informacje dotyczące zakresu sprzedaży, w tym projekt umowy, która ma zostać zawarta między nabywcą a państwem, udostępniono pięciu stronom, które uczestniczyły w etapie analizy *due diligence*. Dzięki temu strony te mogły zdecydować, czy chcą złożyć ofertę, a jeśli tak, to na jaką kwotę. Komisja zwraca uwagę, że w procedurach sprzedaży między podmiotami prywatnymi normalną praktyką jest to, że szczególnie chronione informacje handlowe ujawnia się dopiero na etapie analizy *due diligence*. Z tego samego powodu zainteresowane strony musiały podpisać umowy poufności, zanim udostępniono im odnośną dokumentację (zob. motyw 76). Na tej podstawie Komisja uważa, że z zaproszenia do wyrażenia zainteresowania wystarczająco jasno wynikało⁽¹⁴⁸⁾, że sprzedaż dotyczyła oddziału przedsiębiorstwa Siremar w pakiecie z nową umową. Po wyrażeniu zainteresowania strony otrzymały dostęp do wszystkich informacji niezbędnych do podjęcia decyzji o ewentualnym złożeniu oferty.
- (383) Po trzecie, w odniesieniu do harmonogramu kolejnych etapów postępowania o udzielenie zamówienia Komisja zauważa, co następuje. Zainteresowani oferenci zostali zaproszeni pismem z dnia 24 listopada 2010 r. do wzięcia udziału w analizie *due diligence*. Istotne szczegóły dotyczące konkretnych kolejnych etapów postępowania, w szczególności harmonogram postępowania oraz kryteria dopuszczenia do drugiego etapu, tj. analizy *due diligence*, przedstawiono następnie zainteresowanym oferentom w piśmie komisarza nadzwyczajnego z dnia 2 lutego 2011 r. Komisja uważa za mało prawdopodobne, że brak tych informacji w zaproszeniu do wyrażenia zainteresowania⁽¹⁴⁹⁾ zniechęcił potencjalnych oferentów do wyrażenia zainteresowania.
- (384) Po czwarte, Komisja zauważa, że na podstawie zaproszenia sześć stron wyraziło swoje zainteresowanie nabyciem oddziału przedsiębiorstwa Siremar (zob. motywy 76 i 77). Do stron tych należeli niektórzy z najważniejszych lokalnych operatorów promów i statków: Caronte & Tourist S.p.A. oraz Ustica Lines S.p.A. (składające wspólną ofertę), Riccardo Sanges & C. S.r.l., Traghetti delle Isole S.p.A. oraz Mediterranea Holding S.p.A. (które wśród swoich udziałowców miało kilku doświadczonych lokalnych operatorów, a następnie nawiązało współpracę z innymi, tworząc

⁽¹⁴⁷⁾ Ponadto, jak wyjaśniono w motywie 373, art. 36 ust. 1 dyrektywy 2004/18/WE nie miał zastosowania do tego przetargu. W związku z tym Włochy nie miały w praktyce obowiązku przedstawienia w zaproszeniu kryteriów kwalifikacji.

⁽¹⁴⁸⁾ Komisja zwraca uwagę, że Włochy nie miały również obowiązku przedstawić w zaproszeniu do wyrażenia zainteresowania szczegółowego opisu konkretnych aktywów przeznaczonych na sprzedaż oraz nowego zamówienia publicznego na usługi, ponieważ art. 36 ust. 1 dyrektywy 2004/18/WE nie miał zastosowania do tego postępowania o udzielenie zamówienia.

⁽¹⁴⁹⁾ Ponadto ponieważ art. 36 ust. 1 dyrektywy 2004/18/WE nie miał zastosowania do przedmiotowego postępowania o udzielenie zamówienia, Włochy nie miały również obowiązku opisać w zaproszeniu do wyrażenia zainteresowania, w jaki sposób zorganizowane zostaną kolejne etapy postępowania o udzielenie zamówienia.

przedsiębiorstwo Cdl). Komisja uważa, że potwierdza to, iż wszystkim potencjalnym oferentom w wystarczający sposób umożliwiono wyrażenie zainteresowania uczestnictwem w postępowaniu o udzielenie zamówienia. W tym kontekście Komisja zwraca uwagę na to, że zainteresowane strony nie musiały stosować się do uciążliwych procedur ani ponosić znacznych kosztów, aby wyrazić zainteresowanie. Wystarczyło wykazać zdolność do zapewnienia ciągłości usługi transportu morskiego. Sześć stron, które wyraziły zainteresowanie, również spełniło to kryterium wyboru i w związku z tym zostało zaproszone do etapu analizy due diligence. Pięć z nich zdecydowało się wziąć w nim udział. Dopiero po tym etapie strony musiały zdecydować, czy chcą złożyć ofertę, a jeśli tak, to na jaką kwotę.

- (385) W związku z powyższym Komisja stwierdza, że postępowanie o udzielenie zamówienia, jako całość, było konkurencyjne i przejrzyste. W szczególności zamiar zbycia przez przedsiębiorstwo Siremar części działalności związanej z świadczeniem usługi publicznej (tj. oddziału przedsiębiorstwa Siremar) został powszechnie udostępniony w taki sposób, by dotarł do wszystkich potencjalnych oferentów na właściwym rynku regionalnym lub międzynarodowym. Ponadto Komisja bierze pod uwagę fakt, że potencjalni oferenci mogli z łatwością wyrazić swoje zainteresowanie i nie musieli czynić żadnych zobowiązań na tym etapie. Pod warunkiem że byli w stanie wykazać, że spełniają jedyne kryterium kwalifikacji, strony te otrzymały następnie wszelkie informacje i czas niezbędne do podjęcia decyzji, czy chcą złożyć ofertę nabycia oddziału przedsiębiorstwa Siremar i na jaką kwotę. Z tych powodów Komisja stwierdza, że jej wątpliwości, czy postępowanie o udzielenie zamówienia było wystarczająco przejrzyste ze względu na potencjalne uchybienia w zaproszeniu do wyrażenia zainteresowania, zostały rozwiązane.

Niedyskryminujący charakter postępowania i najwyższa cena jako kryterium

- (386) W pkt 92 zawiadomienia w sprawie pojęcia pomocy państwa podkreślono, że niedyskryminujące traktowanie wszystkich oferentów na wszystkich etapach procedury oraz obiektywne kryteria wyboru i udzielenia zamówienia określone z wyprzedzeniem przed rozpoczęciem procedury stanowią niezbędny warunek zapewnienia zgodności przeprowadzonej w jej wyniku transakcji z warunkami rynkowymi. Ponadto pkt ten stanowi, że aby zapewnić równe traktowanie, kryteria udzielenia zamówienia powinny umożliwiać porównanie i obiektywną ocenę ofert. Co więcej, zgodnie z pkt 95 zawiadomienia w sprawie pojęcia pomocy państwa w przypadku gdy organy publiczne sprzedają aktywa, jedynym właściwym kryterium wyboru kupującego powinna być najwyższa cena⁽¹⁵⁰⁾, przy jednoczesnym uwzględnieniu wnioskowanych ustaleń umownych (np. gwarancja sprzedawcy).
- (387) Jak wskazano powyżej (zob. motyw 378), w zaproszeniu do wyrażenia zainteresowania określono wyłącznie jeden warunek kwalifikacji, a mianowicie, że oferenci muszą być w stanie „zapewnić ciągłość świadczenia usług transportu morskiego”. Każda z sześciu stron, które pięciokrotnie wyraziły zainteresowanie w ramach postępowania, spełniła również warunek kwalifikacji i w efekcie została zaproszona do etapu analizy due diligence. Komisja uważa, że jedyne kryterium kwalifikacji było obiektywne i zostało określone w zaproszeniu do wyrażenia zainteresowania w sposób wystarczająco jasny dla wszystkich zainteresowanych stron.
- (388) Spośród sześciu potencjalnych oferentów pięciu zdecydowało się przejść do etapu analizy due diligence. Podczas tego etapu, który trwał od listopada 2010 r. do marca 2011 r., pięciu potencjalnym oferentom udzielono dostępu do pokoju danych zawierającego wszystkie istotne informacje umożliwiające im przeprowadzenie oceny oddziału przedsiębiorstwa wystawionego na sprzedaż (zob. motyw 77). W dniu 2 lutego 2011 r. komisarz nadzwyczajny wysłał pismo, w którym szczegółowo opisano procedurę i wymogi składania oferty (zob. motyw 383). W szczególności w piśmie wyraźnie określono warunki sprzedaży: sporządzenie biznesplanu wykonywania obowiązków świadczenia usługi publicznej, jak określono w projekcie umowy, i przedstawienie niezbędnych gwarancji w celu wykazania stabilności finansowej oferenta. Włochy potwierdziły, że w przypadku otrzymania większej liczby ofert niż jedna, jedynym kryterium udzielenia zamówienia byłaby najwyższa cena. W rzeczywistości to właśnie w celu osiągnięcia jak najwyższej ceny między dwiema ważnymi i porównywalnymi ofertami Włochy kilkakrotnie wznawiały postępowanie, ostatecznie przyznając w październiku 2011 r. oddział przedsiębiorstwa Cdl (finalizacja w lipcu 2012 r.), a następnie w kwietniu 2016 r. – SNS (zob. sekcja 2.3.3.2).

- (389) W związku z tym wątpliwości Komisji wyrażone w decyzji z 2011 r., że dekret 134/2008 umożliwiały udzielenie zamówienia na podstawie innych kryteriów, zostały rozwiązane. Wszystkie strony zostały prawidłowo i w równym stopniu informowane na poszczególnych etapach postępowania o udzielenie zamówienia, dzięki czemu mogły złożyć ofertę, mając pełną wiedzę o postępowaniu i wymogach. Komisja uważa również, że kryterium udzielenia zamówienia pozwala na obiektywne porównanie i ocenienie ofert.

Zapewnienie świadczenia usług po najniższym koszcie dla danej społeczności

- (390) W niniejszej sprawie przedmiotem zamówienia udzielanego przez Włochy była nowa umowa w połączeniu z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar, a zamówienie podlegało określonym warunkom odnośnie do poziomu zatrudnienia, a nie tylko samej nowej umowie. W decyzji z 2012 r. Komisja przyjęła wstępne stanowisko, że w zakresie, w jakim oferenci posiadali już odpowiednią liczbę jednostek pływających i członków załogi, ponieśliby mniejsze koszty, gdyby nie zostali zobowiązani do przejęcia części aktywów trwałych i pracowników

⁽¹⁵⁰⁾ Zob. wyrok Sądu z dnia 28 lutego 2012 r., Land Burgenland i Austria/Komisja, sprawy połączone T-268/08 i T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90, pkt 87.

przedsiębiorstwa Siremar. W związku z tym Komisja przyjęła wstępne stanowisko, że udzielenie zamówienia dotyczącego nowej umowy bez obowiązku przejęcia tych jednostek pływających i załogi przedsiębiorstwa Siremar niezbędnych do świadczenia usługi publicznej skutkowałoby niższym kosztem dla społeczności.

- (391) Ponieważ Siremar było dużym przedsiębiorstwem pod zarządem nadzwyczajnym, jego nabywca na mocy ogólnych przepisów prawa krajowego⁽¹⁵¹⁾ został zobowiązany do utrzymania przez okres dwóch lat takiego samego poziomu pracowników. W tym kontekście w ramach zamówienia na przeniesienie oddziału od przedsiębiorstwa CdI, a następnie od przedsiębiorstwa SNS wymaga się, aby zaoferowało zatrudnienie (na podstawie nowych umów) byłym pracownikom przedsiębiorstwa Siremar i przez dwa lata powstrzymało się od zwolnień⁽¹⁵²⁾. Przede wszystkim Komisja zwraca uwagę na fakt, że podstawą tego wymogu jest zobowiązanie prawne, którego władze włoskie nie mogły zlekceważyć przy organizowaniu przeniesienia oddziału i że zobowiązanie to jest ograniczone w czasie, tj. do dwóch lat. Komisja zauważa również, że oddział przedsiębiorstwa Siremar nadal świadczył usługę publiczną na podstawie obowiązków świadczenia usługi publicznej określonych w nowej umowie. W tym kontekście Włochy poinformowały, że przedsiębiorstwo CdI, a następnie przedsiębiorstwo SNS przejmie jedynie załogę i pracowników administracyjnych niezbędnych do świadczenia usługi publicznej⁽¹⁵³⁾. Biorąc pod uwagę, że koszty zatrudnienia zostałyby pokryte z rekompensaty wypłacanej przedsiębiorstwu SNS na podstawie nowej umowy, Komisja uważa, że obowiązek utrzymania poziomów zatrudnienia nie stanowi w praktyce obciążenia dla przedsiębiorstwa CdI, a następnie dla przedsiębiorstwa SNS. Mało prawdopodobne jest zatem, że obowiązek ten obniżył cenę sprzedaży oddziału, i nie mógł w ten sposób zapewnić korzyści przedsiębiorstwu CdI, a następnie przedsiębiorstwu SNS. Ponadto rozwiązanie to było korzystne również dla przedsiębiorstwa Siremar (a zatem i jego właściciela – Włoch), ponieważ drugi z wymienionych podmiotów nie musiał ponosić kosztów odprawy pracowników zatrudnionych ponownie przez przedsiębiorstwo CdI, a następnie przedsiębiorstwo SNS. Komisja zauważa, że Ecorys oszacował, że całkowity koszt odprawy wszystkich pracowników przedsiębiorstwa Siremar wyniósłby co najmniej 34 mln EUR.
- (392) Po połączeniu aktywów oddziału przedsiębiorstwa Siremar z nowym zamówieniem publicznym na usługi⁽¹⁵⁴⁾ nabywca oddziału przedsiębiorstwa zaczyna podlegać wymogowi zapewnienia ciągłości świadczenia usługi publicznej i otrzymuje pierwszeństwo przybijania do nabrzeża. Po pierwsze, Komisja zauważa, że z zamówieniem publicznym na usługi połączono jedynie aktywa niezbędne do wykonywania obowiązków świadczenia usługi publicznej. W rzeczywistości jeden szybki prom, którego nie uznano za niezbędny do tego celu, sprzedano w ramach odrębnego postępowania o udzielenie zamówienia. Po drugie, Komisja uważa, że połączenie aktywów oddziału przedsiębiorstwa Siremar z nowym zamówieniem publicznym na usługi nie skutkuje niższą ceną niż gdyby aktywa i to zamówienie zostały sprzedane osobno, a wynika to z następujących względów:
- Jak wspomniano powyżej, komisarz nadzwyczajny przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar zorganizował oddzielne postępowania o udzielenie zamówienia na sprzedaż siedmiu statków, które nie należały do oddziału przedsiębiorstwa Tirrenia ani oddziału przedsiębiorstwa Siremar. Spośród tych siedmiu statków wyłącznie jeden mógł zostać sprzedany oferentowi, który zamierzał nadal wykorzystywać go do celów związanych z żeglugą. Sprzedaż pozostałych sześciu statków była możliwa wyłącznie w celu rozbiórki. Ponadto w marcu 2011 r. agenci zajmujący się sprzedażą statków⁽¹⁵⁵⁾, do których zwrócono się o określenie wartości statków przedsiębiorstwa Siremar, zwrócili uwagę, że statki te były stosunkowo stare i dostosowane do lokalnych tras, na których pływały. Z tego względu miały one ograniczoną wartość rynkową na rynkach międzynarodowych i mogły być wykorzystywane jedynie na kilku trasach na Morzu Śródziemnym. W związku z tym oraz biorąc pod uwagę trudną sytuację gospodarczą w tamtym czasie mało prawdopodobnym wydaje się, aby wszystkie 18 statków przedsiębiorstwa Siremar mogło zostać sprzedane do celów związanych z żeglugą (tj. za cenę wyższą niż wartość pochodzącego z nich złomu)⁽¹⁵⁶⁾. Komisja uważa, że połączenie tych statków z zamówieniem publicznym na usługi pozwoliło uzyskać wyższą cenę⁽¹⁵⁷⁾ za statki przedsiębiorstwa Siremar, ponieważ w zamian za eksploatację tych statków na trasach objętych usługą publiczną ich nabywca otrzymywałby rekompensatę z tytułu świadczenia usług publicznych przez okres dwunastu lat;
 - W decyzji z 2012 r. Komisja zwróciła uwagę na możliwość, że oferenci posiadali już wystarczającą liczbę jednostek pływających i członków załogi i woleliby nie mieć obowiązku nabywania statków przedsiębiorstwa Siremar i zatrudniania jego pracowników. Komisja zauważa jednak, że w 2010 r. oddział przedsiębiorstwa

⁽¹⁵¹⁾ Zgodnie z art. 63 ust. 2 dekretu z mocą ustawy 270/1999 każdy potencjalny nabywca oddziału dużego przedsiębiorstwa w zarządzie nadzwyczajnym musi zobowiązać się do utrzymania poziomu zatrudnienia (tj. liczby pracowników) i dalej prowadzić działalność gospodarczą przez co najmniej dwa lata po nabyciu.

⁽¹⁵²⁾ Z wyjątkiem odpowiednio sprecyzowanych okoliczności.

⁽¹⁵³⁾ Jak uzgodniono ze związkami zawodowymi w listopadzie 2011 r., w praktyce dotyczyło to wszystkich pracowników oddziału przedsiębiorstwa w chwili podpisania umowy sprzedaży.

⁽¹⁵⁴⁾ Projekt tego zamówienia został udostępniony w pokoju danych wszystkim oferentom. Ponadto jego kluczowe przepisy określono już w art. 19-ter dekretu z mocą ustawy 135/2009.

⁽¹⁵⁵⁾ Ferrando i Massone Srl.

⁽¹⁵⁶⁾ W sprawozdaniu Ferrando i Massone Srl faktycznie uznano, że dwa statki nie miały żadnej wartości finansowej.

⁽¹⁵⁷⁾ Wynika to z faktu, że w przypadku gdy statek nie osiągnął jeszcze końca okresu użytkowania, jego wartość do celów związanych z żeglugą byłaby wyższa niż wartość pochodzącego z niego złomu. W ramach scenariusza przewidującego sprzedaż statków osobno prawdopodobne jest, że co najmniej niektóre z nich będą musiały zostać sprzedane po cenie odpowiadającej wartości pochodzącego z nich złomu. W związku z tym przez połączenie statków z zamówieniem publicznym na usługi wszystkie zdolne do żeglugi statki są nadal eksploatowane i tym samym mogą zostać sprzedane po cenie wyższej niż wartość pochodzącego z nich złomu.

Siremar zatrudniał łącznie około 500 osób i dysponował 18 statkami. Komisja uważa za mało prawdopodobne, by potencjalni oferenci mogli posiadać tak znaczne zasoby i aktywa łatwo dostępne do (przeniesienia) rozmieszczenia w celu wykonywania obowiązków świadczenia usługi publicznej określonych w nowej umowie. Tym bardziej, że w nowej umowie przewidziano konkretne wymagania dotyczące m.in. zdolności przewozowej i prędkości statków, które mają być wykorzystywane na trasach objętych usługą publiczną. Każdy operator, który posiadał wymagane zasoby, prawdopodobnie korzystał już z nich na innych trasach i ich przeniesienie zgodnie z nową umową nieuchronnie doprowadziłoby do utraty przychodów z ich poprzedniego zastosowania. W tym względzie Komisja zwraca uwagę na fakt, że ani przedsiębiorstwo SNS ani przedsiębiorstwo Cdl nie zgłosiło Komisji, że wołałyby nie mieć obowiązku nabycia statków przedsiębiorstwa Siremar.

- (393) Aby zweryfikować, czy połączenie nowej umowy z oddziałem przedsiębiorstwa Tirrenia i warunek dotyczący poziomu zatrudnienia nie były obciążeniem dla przedsiębiorstwa Cdl, a następnie przedsiębiorstwa SNS, Komisja w drodze formalnego postępowania wyjaśniającego zleciła przeprowadzenie badania niezależnemu ekspertowi – przedsiębiorstwu Ecorys (zob. motywy 117–121). Poproszono Ecorys o ustalenie wartości rynkowej oddziału przedsiębiorstwa Siremar bez uwzględniania żadnych dodatkowych warunków. Ecorys stwierdził, że gdyby oddział przedsiębiorstwa Siremar sprzedano bez żadnych dodatkowych warunków, w szczególności bez połączenia w pakiet z nowym zamówieniem dotyczącym świadczenia usługi publicznej (a zatem bez obowiązku zapewnienia ciągłości świadczenia tej usługi publicznej), przedsiębiorstwo zostałoby sprzedane za cenę odpowiadającą wartości likwidacji szacowaną na – 0,3 mln EUR. Ecorys oparł ten wniosek na założeniu, że oddział przedsiębiorstwa Siremar nie mógłby w sposób rentowny kontynuować działalności bez rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Przedsiębiorstwo Ecorys zauważyło, że ta wartość likwidacji jest niższa od wartości wynikającej z oferty, i wskazało, że w związku z tym natychmiastowa likwidacja (głównie sprzedaż statków) nie stanowiła opłacalnej alternatywy dla operatora działającego na warunkach rynkowych. Ponadto Ecorys porównał udział kosztów pracy w całkowitych dochodach oraz stosunek kosztów pracy do liczby pracowników w oddziale przedsiębiorstwa Siremar z szeregiem porównywalnych przedsiębiorstw promowych. W analizie nie stwierdzono istotnych różnic w liczbie pracowników ani strukturze kosztów personelu, które to różnice mogłyby wskazywać na przerost zatrudnienia lub nadmierne koszty pracy. Potencjalny nabywca miałby zatem niewielką swobodę działania pod względem zwolnienia lub wymiany części personelu. Na tej podstawie Ecorys stwierdził, że żadne czynniki nie wskazywały, by warunek dotyczący poziomu zatrudnienia miał jakikolwiek znaczący wpływ na wartość oddziału przedsiębiorstwa Tirrenia. Komisja stwierdza zatem, że ani połączenie nowej umowy z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar, ani warunek dotyczący poziomu zatrudnienia nie obniżyły ceny sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa.
- (394) Podsumowując, warunek utrzymania poziomów zatrudnienia wynika z ogólnych przepisów prawa krajowego, a nie jest nałożony przez sprzedawcę. Ponadto warunek ten nie stanowi obciążenia dla nabywcy oddziału przedsiębiorstwa Siremar, co również zostało potwierdzone przez niezależnego eksperta Komisji – przedsiębiorstwo Ecorys. Warunek zapewnienia ciągłości świadczenia usługi publicznej będący bezpośrednią konsekwencją powiązania aktywów i obowiązku świadczenia usługi publicznej nie może zostać uznany za obniżający cenę. Wręcz przeciwnie, jak stwierdzono powyżej i ustalił Ecorys, sprzedaż aktywów osobno skutkowałaby niższą ceną. Ponadto wysoce nieprawdopodobne jest, że istniełoby potencjalni oferenci zainteresowani zdobyciem zamówienia publicznego na usługi bez przejścia aktywów, biorąc pod uwagę dużą liczbę statków i członków załogi niezbędną do świadczenia usługi publicznej. Komisja uważa zatem, że każdy sprzedawca działający na warunkach rynkowych zdecydowałby się na sprzedaż aktywów oddziału przedsiębiorstwa Siremar wraz z nowym zamówieniem publicznym na usługi, aby uzyskać najwyższą cenę. Na tej podstawie Komisja stwierdza, że Włochy nie nałożyły warunków, które potencjalnie mogłyby obniżyć cenę ani których nie żądałby sprzedawca prywatny. W związku z tym Komisja uznaje, że jej wątpliwości, że ogłoszenie przetargu dotyczącego nowej umowy oraz oddziału przedsiębiorstwa Siremar i warunki dotyczące poziomu zatrudnienia nie mogłyby skutkować najniższym kosztem dla danej społeczności, zostały rozwiane.
- (395) Na podstawie powyższej oceny (zob. motywy 376–394) Komisja stwierdza, że postępowanie o udzielenie zamówienia było otwarte, przejrzyste i niedyskryminujące zgodnie z przepisami dotyczącymi zamówień publicznych.
- (396) W pkt 68 komunikatu w sprawie UOIG stwierdzono jednak, że „w przypadku procedur, w których składana jest tylko jedna oferta, nie można uznać, że przetarg jest wystarczający do zapewnienia efektu w postaci najniższego kosztu dla danej społeczności”.
- (397) W tym kontekście Komisja zauważa przede wszystkim, że w postępowaniu dotyczącym oddziału przedsiębiorstwa Siremar w pakiecie z nową umową wpłynęły pierwotnie dwie oferty. Oddział ten został pierwotnie przyznany jednemu z tych oferentów – przedsiębiorstwu Cdl. Na ostatnim etapie postępowania, po tym jak wyroki włoskich sądów administracyjnych doprowadziły do wykluczenia przedsiębiorstwa Cdl, przedsiębiorstwo SNS potwierdziło swoją wcześniejszą ofertę, którą ostatecznie można uznać za jedyną złożoną ważną ofertę.
- (398) Komisja uważa jednak, że w szczególnych okolicznościach faktycznych niniejszego postępowania właściwym momentem do ustalenia, czy złożono więcej niż jedną ofertę, a zatem czy można przyjąć, że przetarg prowadzi do najniższych kosztów dla społeczności, powinien być moment, w którym pierwotnie sformułowano

zwycięską ofertę SNS, tj. maj 2011 r. Jest to moment, w którym przedsiębiorstwo SNS oceniało wartość oddziału przedsiębiorstwa w pakiecie z nową umową, a w tym czasie istniały dwie konkurencyjne strony postępowania: przedsiębiorstwo Cdl i przedsiębiorstwo SNS. Ponadto Komisja zauważa, że przedsiębiorstwo Cdl faktycznie tymczasowo wygrało przetarg, przejęło oddział przedsiębiorstwa i świadczyło usługi w latach 2012–2016, zanim wyroki sądów administracyjnych doprowadziły do ponownego otwarcia postępowania i ostatecznego przyznania oddziału przedsiębiorstwa SNS. W tym kontekście do celów oceny zgodności z czwartym kryterium określonym w wyroku w sprawie Altmark należy zauważyć, że przedsiębiorstwo Cdl również złożyło ofertę w tym postępowaniu, a zatem można uznać, że ta oferta jest wystarczająca do zapewnienia, aby postępowanie doprowadziło do najniższych kosztów dla społeczności.

- (399) Na podstawie powyższych ustaleń Komisja stwierdza, że w przedmiotowej sprawie czwarte kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark zostało spełnione.

Silne zabezpieczenia przy organizowaniu postępowania

- (400) Tytułem uzupełnienia Komisja zwraca uwagę, że jeśli właściwym momentem do ustalenia, czy w ramach przetargu osiągnięto cenę rynkową, jest moment ostatecznego potwierdzenia ostatniej oferty złożonej przez przedsiębiorstwo SNS, tj. styczeń 2016 r., co Komisja kwestionuje, to w rzeczywistości złożono tylko jedną ofertę, ponieważ przedsiębiorstwo SNS było jedyną stroną postępowania na tym etapie. W związku z tym postępowanie takie normalnie nie byłoby wystarczające do zapewnienia braku korzyści dla zwycięzcy.
- (401) Komisja sprecyzowała jednak stanowisko wyrażone w pkt 68 komunikatu w sprawie UOIG, stwierdzając w swoim przewodniku dotyczącym UOIG⁽¹⁵⁸⁾, że „nie oznacza to [...], że niemożliwe są przypadki, w których ze względu na szczególne zabezpieczenia zawarte w samej procedurze również procedura obejmująca tylko jedną ofertę może być wystarczająca do zagwarantowania usług »po najniższym koszcie dla danej społeczności«”.
- (402) Komisja stwierdza, że podobnie jak w przypadku prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Tirrenia ocenionej w decyzji w sprawie Tirrenia/CIN z 2020 r., w sprawie objętej oceną istniały takie zabezpieczenia. Dokładniej rzecz ujmując:
- postępowanie o udzielenie zamówienia zostało zorganizowane w taki sposób, aby zmaksymalizować zainteresowanie potencjalnych oferentów. Ponadto ci potencjalni oferenci nie musieli stosować się do uciążliwych procedur i nie ponieśliby znacznych kosztów, aby wyrazić zainteresowanie. W rezultacie sześć włoskich podmiotów pięciokrotnie wyraziło zainteresowanie i wszystkie zaproszono do etapu analizy due diligence (zob. motyw 388);
 - rzeczywista konkurencja była możliwa do samego końca postępowania o udzielenie zamówienia. W szczególności do etapu due diligence zaproszono sześciu potencjalnych oferentów. Dwóch z nich (tj. Ustica Lines S.p.A. i Caronte & Tourist S.p.A.) utworzyło spółkę joint venture i złożyło wiążącą ofertę pod nazwą SNS. Drugą ofertę złożyło przedsiębiorstwo Mediterranea, które również połączyło siły z lokalnymi operatorami prywatnymi w celu utworzenia Cdl. Komisja uważa, że z ich profilu wynika, że pozostałe dwie strony, które wzięły udział w etapie analizy due diligence miały rzeczywisty interes w złożeniu oferty (np. prowadziły już działalność w tym sektorze lub we Włoszech);
 - Minimalną cenę ustalono z góry na podstawie wyceny dokonanej przez niezależnego eksperta wyznaczonego przez Włochy (zob. motyw 78). Ta minimalna cena została udostępniona wszystkim potencjalnym oferentom w pokoju danych i ustanowiła stosunkowo wysoki próg dla pierwszych ofert. Jak wskazano w motywie 79, pierwsza tura nie przyniosła żadnych wiążących ofert, co świadczy o tym, że minimalną cenę za oddział przedsiębiorstwa Siremar ustalono na dość wysokim poziomie. W rzeczywistości chociaż ta wysoka cena minimalna pomogła zapewnić, aby postępowanie doprowadziło do najniższego kosztu dla społeczności, mogła również zniechęcić pozostałych dwóch potencjalnych oferentów do złożenia oferty;
 - Pierwsza ważna oferta przedsiębiorstwa Cdl została udostępniona w pokoju danych, a pozostałych oferentów wyraźnie zaproszono do złożenia lepszej oferty. Na wniosek przedsiębiorstwa SNS Komisarz nadzwyczajny przesunął termin składania lepszych ofert. Ponieważ dwóch otrzymanych wiążących ofert nie można było łatwo porównać, po złożeniu oferty również przez przedsiębiorstwo SNS postępowanie było kilkakrotnie wznawiane i za każdym razem strony były wzywane do złożenia poprawionych ofert. Zaproszenie do składania lepszych ofert jest szczególnie silnym zabezpieczeniem służącym zapewnieniu uzyskania najwyższej możliwej oferty (i tym samym osiągnięcia najniższego kosztu dla społeczności). W tym postępowaniu istnienie dwóch poważnych oferentów oraz korespondencja między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwami Cdl i SNS sugerują, że istniała rzeczywista konkurencja. Fakt,

⁽¹⁵⁸⁾ Aby zapoznać się z bardziej szczegółowymi informacjami, zob. odpowiedź Komisji na pytanie 68 w dokumencie roboczym służb Komisji „Przewodnik dotyczący stosowania przepisów prawa Unii Europejskiej z zakresu pomocy państwa, zamówień publicznych i rynku wewnętrznego do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym” z dnia 29 kwietnia 2013 r. (zob.: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/new_guide_eu_rules_procurement_pl.pdf).

że konkurencja ta została tymczasowo zakłócona wskutek kontrgwarancji, która umożliwiła początkowe wygranie przetargu przez przedsiębiorstwo Cdl, nie podważa tego wniosku. Wręcz przeciwnie, jest to kolejna przesłanka świadcząca o tym, że konkurencja między oferentami była rzeczywista, nawet jeśli w tych szczególnych okolicznościach nie były przestrzegane zasady postępowania.

(403) Komisja uważa, że – biorąc pod uwagę powyższe zabezpieczenia, w tym w szczególności cenę minimalną i zaproszenie do składania lepszych ofert – postępowanie o udzielenie zamówienia było wystarczające do zapewnienia świadczenia usługi po najniższym koszcie dla danej społeczności, nawet jeżeli na ostatnim etapie postępowania złożono wyłącznie jedną ważną ofertę. Tytułem uzupełnienia Komisja zauważa, że przedmiotowa sprawa różni się od poniższych spraw, w których złożono wyłącznie jedną ofertę:

— w ramach postępowania o udzielenie zamówienia dotyczącego obsługi szybkiego pasażerskiego połączenia morskiego między Mesyną a Reggio Calabria jedyna oferta została złożona przez Ustica Lines. Przedsiębiorstwo to było również jednak jedynym, które wyraziło zainteresowanie, w związku z czym rzeczywista konkurencja nie była w ogóle możliwa. W związku z tym Komisja musiała stwierdzić, że w tym przypadku czwarte kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark nie zostało spełnione i że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych stanowiła pomoc państwa⁽¹⁵⁹⁾. Komisja przypomina, że w sprawie poddawanej ocenie sześć stron wyraziło zainteresowanie, a pięć z nich uczestniczyło w ostatniej części postępowania;

— w ramach postępowania o udzielenie zamówienia dotyczącego przyznania koncesji na dystrybucję prasy w Belgii jedyna oferta została złożona przez bpost (zasiedziało go dostawcą tej UOIG). Mimo że początkowo zainteresowanie uczestnictwem w postępowaniu wyraziły trzy przedsiębiorstwa, jedno z nich wycofało się przed upływem terminu złożenia oferty, a inne ogłosiło, że nie chce już składać oferty (choć trzy dni po bpost złożyło swoją ofertę). Mimo to władze belgijskie twierdziły, że rzeczywista konkurencja miała miejsce w trakcie przeprowadzania postępowania o udzielenie zamówienia i że istniały wystarczające zabezpieczenia do zapewnienia, aby w ramach postępowania osiągnięto najniższy koszt dla danej społeczności. Komisja uznała jednak, że w tej sprawie zabezpieczenia były niewystarczające i w związku z tym stwierdziła, że czwarte kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark nie zostało spełnione i że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych stanowiła pomoc państwa⁽¹⁶⁰⁾. Władze włoskie zastosowały procedurę otwartą, natomiast władze belgijskie zorganizowały procedurę negocjacyjną⁽¹⁶¹⁾, w przypadku której, zgodnie z pkt 66 komunikatu w sprawie UOIG, „jedynie w wyjątkowych wypadkach można uznać, że jest ona wystarczająca do spełnienia czwartego kryterium z orzecznictwa w sprawie Altmark”. Komisja zwraca uwagę na fakt, że oprócz tej istotnej różnicy również zabezpieczenia w sprawie bpost były zupełnie inne niż te mające zastosowanie w przedmiotowej sprawie. Ponadto należy zauważyć, że w sprawie bpost zasiedziały dostawca UOIG zwyciężył w postępowaniu po złożeniu jedynej oferty, przy czym istniał wyłącznie jeden potencjalny oferent konkurencyjny. W sprawie poddawanej ocenie w postępowaniu zwyciężył oferent (SNS), który nie był powiązany z zasiedziałym dostawcą UOIG, istnieli inni wiarygodni potencjalni oferenci konkurencyjni oraz obowiązywały wymienione powyżej zabezpieczenia. W związku z powyższym Komisja stwierdza, że okoliczności w sprawie bpost nie są porównywalne z okolicznościami przedmiotowej sprawy.

(404) Ponadto Komisja zauważa, że postępowanie o udzielenie zamówienia przeprowadzone w celu sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar znacząco różni się od postępowania przeprowadzonego w celu wyboru operatora świadczącego usługi transportu morskiego między Francją kontynentalną a Korsyką⁽¹⁶²⁾ („sprawa SNCM”) pod następującymi względami:

— władze francuskie zawarły umowę o przekazaniu obowiązku użyteczności publicznej na podstawie procedury negocjacyjnej przy wcześniejszej publikacji. Zgodnie z pkt 66 komunikatu w sprawie UOIG, jeżeli chodzi o taką procedurę, „jedynie w wyjątkowych wypadkach można uznać, że jest ona wystarczająca do spełnienia czwartego kryterium z orzecznictwa w sprawie Altmark”. Władze włoskie zastosowały natomiast procedurę otwartą, a prywatne negocjacje miały miejsce dopiero na ostatnim etapie postępowania, w celu porównania i poprawienia otrzymanych już ofert;

— chociaż w sprawie SNCM złożono dwie oferty, jedna została odrzucona na podstawie jednego kryterium kwalifikacji. W związku z tym te dwie oferty nie zostały nawet porównane pod względem wynikających z nich korzyści celem przyjęcia tej najkorzystniejszej ekonomicznie. Dlatego też nie wystarczyło to do zagwarantowania efektywnej konkurencji, nawet jeżeli rzeczywiście złożono dwie oferty. W postępowaniu przedsiębiorstwa Siremar o udzielenie zamówienia w fazie końcowej uczestniczyło jednak pięć stron i złożono dwie oferty (zob. motyw 398). Nawet jeśli uzna się, że do celów oceny pod kątem czwartego kryterium określonego w wyroku w sprawie Altmark ostatecznie tylko przedsiębiorstwo SNS złożyło ważną ofertę, co Komisja kwestionuje, rzeczywista konkurencja miała miejsce do końca postępowania (zob. motyw 402);

⁽¹⁵⁹⁾ Decyzja Komisji w sprawie SA.42710, UOIG – szybkie pasażerskie połączenie morskie między Mesyną i Reggio Calabria – Włochy (Dz.U. C 40 z 2.2.2018, s. 4).

⁽¹⁶⁰⁾ Decyzja Komisji w sprawie SA.42366, rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych przyznane bpost w latach 2016–2020 – Belgia (Dz.U. C 341 z 16.9.2016, s. 5).

⁽¹⁶¹⁾ Art. 30 dyrektywy 2004/18/WE, art. 1 ust. 9 lit. a) dyrektywy 2004/17/WE.

⁽¹⁶²⁾ Decyzja Komisji w sprawie SA.22843, umowa o przekazaniu obowiązku użyteczności publicznej zawarta między Korsyką a SNCM i CMN na lata 2007–2013 (Dz.U. L 220 z 17.8.2013, s. 20).

- w sprawie SNCM operator zasiedziały, grupa SNCM/CMN, również złożył ofertę i miał znaczną przewagę konkurencyjną, ponieważ posiadał już statki spełniające wymogi techniczne określone w umowie o przekazaniu obowiązku użyteczności publicznej. Wymogi te wiązały się z budową jednostek pływających niemal dopasowanych do indywidualnych potrzeb podobnych do niektórych jednostek pływających SNCM. Oznaczało to wysoki koszt dla potencjalnie zainteresowanych oferentów. W sprawie poddawanej ocenie operator zasiedziały, przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym, nie złożył oferty i nie mógł tego zrobić, a przedsiębiorstwo SNS nie było powiązane z operatorem zasiedziałym. Ponieważ zamówienie dotyczyło statków, które spełniały wymogi technicznego w zakresie świadczenia usługi publicznej, żaden z potencjalnych oferentów nie miał przewagi konkurencyjnej nad pozostałymi;
- ponadto w sprawie SNCM Komisja stwierdziła, że bardzo krótki czas (tj. krótszy niż miesiąc) wyznaczony między zawarciem umowy o przekazaniu obowiązku użyteczności publicznej i datą rozpoczęcia wykonywania obowiązku prawdopodobnie stanowił znaczącą barierę wejścia dla nowych podmiotów. Komisja zwraca uwagę na fakt, że w przypadku przedsiębiorstwa Siremar okres między zakończeniem pierwszego postępowania o udzielenie zamówienia (październik 2011 r.) a rozpoczęciem świadczenia usługi publicznej przez przedsiębiorstwo CdI (sierpień 2012 r.) wyniósł niemal rok, a ponad cztery lata minęły zanim oddział przedsiębiorstwa oraz wykonanie nowej umowy zostały przejęte przez przedsiębiorstwo SNS (kwiecień 2016 r.).
- (405) Na podstawie powyższych ustaleń Komisja stwierdza, że nawet w ramach uzupełniającego toku rozumowania w niniejszej sprawie czwarte kryterium określone w wyroku w sprawie Altmark zostało spełnione.
- (406) Biorąc pod uwagę, że wszystkie cztery warunki określone przez Trybunał Sprawiedliwości w sprawie Altmark zostały łącznie spełnione, Komisja stwierdza, że udzielenie zamówienia przedsiębiorstwu SNS na podstawie nowej umowy w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar i przyznanie przedsiębiorstwu SNS pierwszeństwa przybijania do nabrzeża nie stanowi dla niego korzyści gospodarczej.
- 8.1.3.5. Wniosek dotyczący udzielenia zamówienia przedsiębiorstwu SNS na podstawie nowej umowy w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar, a także przyznania przedsiębiorstwu SNS pierwszeństwa przybijania do nabrzeża
- (407) Ponieważ nie wszystkie kryteria określone w art. 107 ust. 1 TFUE zostały spełnione, Komisja stwierdza, że udzielenie zamówienia przedsiębiorstwu SNS na podstawie nowej umowy w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar i przyznanie przedsiębiorstwu SNS pierwszeństwa przybijania do nabrzeża nie stanowi dla niego pomocy państwa.
- 8.1.3.6. Podwyższenie kapitału przedsiębiorstwa CdI
- (408) Komisja zauważa, że w chwili przyjęcia niniejszej decyzji przedsiębiorstwo CdI nie prowadzi działalności i jest w likwidacji. Aktem notarialnym z kwietnia 2016 r. przedsiębiorstwo zmieniło nazwę i formę prawną z *Compagnia delle Isole S.p.A.* na *Compagnia delle Isole S.r.l. in liquidazione*. Przeniosło również swoją siedzibę prawną z Palermo do Neapolu i wyznaczyło likwidatora. Od tego czasu przedsiębiorstwo nie ma już żadnego przedmiotu działalności, nie prowadzi działalności handlowej, sprzedała wszystkie swoje statki i nie zatrudnia żadnych pracowników (z wyjątkiem pracowników wymaganych w ustawie dla spółek w likwidacji). Nawet jeśli postępowanie likwidacyjne nadal trwa, Komisja uważa, że wszelkie możliwe zakłócenia konkurencji ustały z chwilą zaprzestania przez przedsiębiorstwo CdI działalności handlowej. W związku z tym nie ma już podstaw do kontynuowania formalnego postępowania wyjaśniającego w odniesieniu do żadnego z wciąż nierozstrzygniętych środków będących przedmiotem oceny w obecnej sprawie dotyczącej pomocy państwa na rzecz tego przedsiębiorstwa. W rezultacie postępowanie wyjaśniające w sprawie podwyższenia kapitału przedsiębiorstwa CdI stało się bezprzedmiotowe ⁽¹⁶³⁾.
- 8.1.3.7. Kontrgwarancja
- (409) Jak opisano w sekcji 3.3.2, w decyzji z 2012 r. Komisja zajęła wstępne stanowisko, że kontrgwarancja mogła się wiązać z pomocą państwa na rzecz przedsiębiorstwa CdI lub Unicredit. Na podstawie informacji otrzymanych w toku formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja w pierwszej kolejności zauważa, że potencjalną pomoc państwa na rzecz tych dwóch przedsiębiorstw należy poddać osobnej ocenie, ponieważ pełniły inną rolę w procesie.
- Pomoc na rzecz Unicredit
- (410) *Korzyść gospodarcza*: Aby środek został zakwalifikowany jako pomoc państwa, musi się wiązać z korzyścią gospodarczą dla odbiorcy. W swojej decyzji z 2012 r. Komisja przypominała, że zgodnie z obwieszczeniem w sprawie gwarancji pomoc jest przyznawana w chwili udzielenia gwarancji, a nie w chwili powołania się na nią czy w chwili dokonania płatności zgodnie z warunkami gwarancji. Punkt 2.3.1 obwieszczenia w sprawie gwarancji stanowi również, że „[n]awet jeżeli zazwyczaj beneficjentem pomocy jest kredytobiorca, nie można wykluczyć, że w pewnych okolicznościach również kredytodawca odniesie bezpośrednią korzyść z pomocy”. Ponadto w obwieszczeniu w sprawie gwarancji wyjaśniono, że gwarancje mogą być udzielane bezpośrednio przez państwo lub jako kontrgwarancje dla gwaranta pierwszego stopnia. Ponadto w obwieszczeniu w sprawie gwarancji

⁽¹⁶³⁾ Zob. również wcześniejsze decyzje Komisji o bezprzedmiotowości, takie jak *Mines de potasse d'Alsace* (Dz.U. L 86 z 24.3.2006, s. 20) i *Ducatt* (sprawa SA.39990, dotychczas nieopublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*).

wyjaśniono, że w przypadku takich okoliczności „pomoc dla kredytodawcy może wystąpić na przykład w następujących wypadkach: jeżeli gwarancji państwowej udzielono po zaciągnięciu objętego nią kredytu lub innego zobowiązania finansowego, bez zmiany jego warunków, bądź jeżeli kredyt gwarantowany wykorzystywany jest do spłaty innego kredytu niegwarantowanego wobec tej samej instytucji kredytowej, o ile zwiększa się bezpieczeństwo kredytu. Jeśli gwarancja zawiera pomoc dla kredytodawcy, należy zwrócić uwagę na to, że taka pomoc może w zasadzie stanowić pomoc operacyjną”.

- (411) W związku z tym Komisja stwierdza, że w przedmiotowej sprawie Sycylia udzieliła kontrgwarancji na rzecz przedsiębiorstwa CdI pośrednio, tj. za pośrednictwem Unicredit działającego jako gwarant pierwszego stopnia. Sycylia wydała bowiem na rzecz Unicredit kontrgwarancję na odroczone kwoty ceny zakupu oddziału przedsiębiorstwa Siremar w tym samym dniu, w którym Unicredit wystawiło własną gwarancję na rzecz przedsiębiorstwa CdI (zob. sekcja 2.3.3.5). Wystawienie kontrgwarancji przez Sycylię było warunkiem udzielenia przez Unicredit gwarancji na tych warunkach, co CdS stwierdził w orzeczeniu 592/14. Zgodnie z obwieszczeniem w sprawie gwarancji kontrgwarancja przyniosłaby Unicredit korzyść, gdyby gwarancja Sycylii została udzielona ex post w odniesieniu do już zaciągniętego zobowiązania finansowego, bez dostosowania warunków tego zobowiązania finansowego. Ponieważ jednak przedmiotowej sprawie kontrgwarancję wystawiono w tym samym dniu, w którym Unicredit udzielił gwarancji na rzecz przedsiębiorstwa CdI – a kontrgwarancja ta była warunkiem koniecznym do udzielenia gwarancji – nie ma dowodów na to, że Unicredit, jako gwarant pierwszego stopnia, zmniejszył ryzyko związane z własną gwarancją. Komisja stwierdza zatem, że kontrgwarancja nie stanowiła żadnej korzyści dla Unicredit.
- (412) *Podsumowanie:* Ponieważ nie wszystkie kryteria określone w art. 107 ust. 1 TFUE zostały spełnione, Komisja stwierdza, że kontrgwarancja udzielona przez Sycylię w stosunku do gwarancji Unicredit na odroczone kwoty ceny zakupu oddziału przedsiębiorstwa Siremar nie stanowi pomocy na rzecz Unicredit.

Pomoc na rzecz przedsiębiorstwa CdI

- (413) Komisja przypomina, że w chwili przyjęcia niniejszej decyzji przedsiębiorstwo CdI nie prowadzi działalności i jest w likwidacji (zob. motyw 408). Nawet jeśli postępowanie likwidacyjne nadal trwa, Komisja uważa, że wszelkie możliwe zakłócenia konkurencji ustały z chwilą zaprzestania przez przedsiębiorstwo CdI działalności handlowej. W związku z tym nie ma już podstaw do kontynuowania formalnego postępowania wyjaśniającego w odniesieniu do żadnego z wciąż nierozstrzygniętych środków będących przedmiotem oceny w obecnej sprawie dotyczącej pomocy państwa na rzecz tego przedsiębiorstwa. W rezultacie postępowanie wyjaśniające w sprawie jakiegokolwiek potencjalnej pomocy udzielonej przedsiębiorstwu CdI za pomocą kontrgwarancji stało się bezprzedmiotowe.

8.1.4. Środki ustanowione ustawą z 2010 r.

- (414) W decyzji z 2011 r. Komisja przyjęła wstępne stanowisko, że wszystkie środki określone w ustawie z 2010 r. stanowią pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia w zakresie, w jakim odnośni beneficjenci byli w stanie wykorzystać te środki na zaspokojenie potrzeb związanych z płynnością i tym samym poprawić swoją ogólną sytuację finansową.
- (415) Na podstawie informacji otrzymanych w toku formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja uważa, że wspomniane trzy środki należy poddać osobnej ocenie.

8.1.4.1. Potencjalne wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na modernizację statków do celów związanych z płynnością

- (416) Ponieważ kryteria kwalifikujące środek jako pomoc państwa mają charakter łączny, Komisja może rozpocząć ocenę od któregośkolwiek z nich. W przedmiotowej sprawie Komisja oceni najpierw, czy środek faktycznie przynosi jakkolwiek korzyść przedsiębiorstwu Siremar.
- (417) Korzyść gospodarcza: Komisja zauważa, że przedsiębiorstwo Siremar otrzymało 7 215 800 EUR na przeprowadzenie modernizacji statków niezbędnej do zachowania zgodności z międzynarodowymi normami bezpieczeństwa i na podstawie ustawy z 2010 r. mogła tymczasowo wykorzystać te środki do celów związanych z płynnością (zob. motyw 132). Przedsiębiorstwo Siremar nie wykorzystało jednak tych środków do zapewnienia płynności. Wręcz przeciwnie, Włochy potwierdziły, że środki te wydano na modernizację statków zgodnie z pierwotnym przeznaczeniem (zob. motyw 228). W związku z tym Komisja stwierdza, że przedsiębiorstwo Siremar nie wykorzystało tych środków do zapewnienia płynności, tj. w celu uniknięcia kosztów, które w normalnych warunkach musiałyby pokryć z własnych zasobów finansowych, a zatem nie uzyskało dzięki temu środkowi żadnej korzyści gospodarczej.
- (418) Ponieważ kryterium korzyści gospodarczej w przypadku przedsiębiorstwa Siremar nie zostało spełnione, Komisja stwierdza, że środek nie stanowi pomocy, a jej wątpliwości wyrażone w decyzji z 2011 r. w odniesieniu do przedsiębiorstwa Siremar zostały rozwiane.

8.1.4.2. Zwolnienia podatkowe związane z procesem prywatyzacji

- (419) Jak opisano w motywie 133 lit. b), zgodnie z art. 1 ustawy z 2010 r. niektóre działania i czynności podjęte w celu prywatyzacji grupy Tirrenia i omówione w art. 19-ter ust. 1–15 dekretu z mocą ustawy 135/2009 przekształconego ze zmianami w ustawę z 2009 r. są zwolnione z wszelkich podatków zazwyczaj należnych od takich działań i czynności.

- (420) Przede wszystkim Komisja zauważa, że to bezwarunkowe zwolnienie podatkowe dotyczy dwóch osobnych zestawów przeniesień: 1) przeniesienia byłych spółek zależnych przedsiębiorstwa Tirrenia – Caremar, Saremar i Toremar – z Tirrenii (obecnie pod zarządem nadzwyczajnym) w regiony Kampanii, Sardynii i Toskanii oraz (2) przeniesienie oddziału przedsiębiorstwa Siremar z przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym do przedsiębiorstwa CdI, a następnie do przedsiębiorstwa SNS. Wspomniane zwolnienia podatkowe to w szczególności opłata rejestracyjna, opłaty za wpisanie do ksiąg wieczystych, opłata skarbową (wspólnie „podatki pośrednie”), VAT i podatek od osób prawnych. Beneficjentami tego środka pomocy byłoby sprzedawca, nabywca lub obaj. W niniejszej decyzji oceniony zostanie jedynie drugi zestaw przeniesień.
- (421) Na wstępie Komisja zauważa, że na podstawie dekretu prezydenta nr 633 z dnia 26 października 1972 r. przeniesień przedsiębiorstw kontynuujących działalność lub jednostek gospodarczych do innego przedsiębiorstwa nie uznaje się za dostawę towarów i w związku z tym są one zwolnione z podatku VAT. Transakcje takie jak sprzedaż oddziału przedsiębiorstwa Siremar nie podlegają zatem podatkowi VAT, a zwolnienie podatkowe nie mogło przynieść korzyści przedsiębiorstwu Siremar w odniesieniu do VAT. Ponadto w kontekście podatków pośrednich Komisja zwraca uwagę, że w umowie sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar na rzecz przedsiębiorstwa CdI wyraźnie określono, że nabywca uiszcza wszelki podatek, ponosi wszystkie opłaty oraz koszty notarialne związane z transakcją. Włochy przekazały również dowody na to, że przy rejestracji umowy przedsiębiorstwo CdI nie skorzystało z tego zwolnienia podatkowego. W związku z tym Komisja przyjmuje, że przedsiębiorstwo CdI nie odniosło korzyści wynikających z tego środka. Umowa sprzedaży dotycząca przeniesienia na rzecz przedsiębiorstwa SNS, która zawiera to samo postanowienie, przewiduje jednak również, że nabywca skorzysta ze stałej opłaty rejestracyjnej na podstawie zwolnień podatkowych przewidzianych w ustawie z 2010 r.
- (422) W powyższym kontekście Komisja oceni zatem:
- 1) czy przedsiębiorstwo Siremar (pod zarządem nadzwyczajnym) i przedsiębiorstwo SNS skorzystały z dowolnego zwolnienia z opłaty rejestracyjnej, opłat za wpisanie do ksiąg wieczystych, opłaty skarbowej (wspólnie „podatki pośrednie”) w odniesieniu do przeniesienia oddziału przedsiębiorstwa Siremar do przedsiębiorstwa SNS oraz
 - 2) czy przedsiębiorstwo Siremar (pod zarządem nadzwyczajnym) skorzystało z dowolnego zwolnienia z podatku od osób prawnych w odniesieniu do wpływów z tytułu przeniesienia oddziału przedsiębiorstwa Siremar do przedsiębiorstwa SNS.
- (423) Zasoby państwowe: zwolnienie podatkowe z definicji wiąże się z rezygnacją z zasobów państwowych. Ponadto, ponieważ zwolnień tych udzielono w drodze ustawy z 2010 r. (zob. motyw 133 lit. b)), są one również przypisywane państwu.
- (424) Selektowność: ponieważ zwolnień podatkowych udzielono wyłącznie w odniesieniu do działań i czynności związanych z prywatyzacją byłej grupy Tirrenia, są one selektywne. Włochy ani nie twierdziły, ani nie wykazały, że zwolnienia podatkowe nie są selektywne.
- (425) Korzyść gospodarczą: jeżeli chodzi o podatki pośrednie, przedsiębiorstwo Siremar zostało zwolnione z płacenia ich od czynności i działań związanych z przeniesieniem oddziału przedsiębiorstwa Siremar na rzecz przedsiębiorstwa SNS, a zatem odniosło korzyść gospodarczą równą podatkowi zazwyczaj należnemu na podstawie prawa krajowego w przypadku tych rodzajów czynności i działań.
- (426) Jeśli chodzi o podatki pośrednie, przedsiębiorstwo SNS skorzystało z ustalonej opłaty z tytułu rejestracji umowy dotyczącej zakupu oddziału przedsiębiorstwa Siremar, zgodnie z ustawą z 2010 r., jak przewidziano w art. 9 tej umowy. Przedsiębiorstwo SNS uzyskało więc korzyść gospodarczą równą różnicy między opłatą zazwyczaj należną za rejestrację tych aktów zgodnie z prawem krajowym a opłatą faktycznie uiszczoną. [...]
- (427) Jeżeli chodzi o zwolnienie z podatku od osób prawnych z tytułu wpływów z przeniesienia oddziału przedsiębiorstwa Siremar na rzecz przedsiębiorstwa CdI, a następnie na przedsiębiorstwa SNS, Komisja zauważa na wstępie, że momentem właściwym dla oceny, czy dany środek stanowi pomoc państwa, jest moment jego przyznania, tj. gdy beneficjent – zgodnie z prawem krajowym – nabywa prawo do otrzymania pomocy w ramach tego środka⁽¹⁶⁴⁾. W przedmiotowej sprawie momentem tym jest wejście w życie ustawy z 2010 r. Następnie w ramach badania pomocy przyznanej niezgodnie z prawem Komisja może na podstawie posiadanych informacji rozważyć, czy pomoc ta została już wypłacona oraz czy może zostać wypłacona w przyszłości, zgodnie z mającą zastosowanie metodą określoną w prawie krajowym. Będzie to rozstrzygające dla kwestii, czy Komisja nakaże odzyskanie pomocy uznanej za niezgodną ze wspólnym rynkiem lub czy nakaże państwu członkowskiemu niewypłacanie w przyszłości pomocy uznanej za niezgodną, ale nie kwestionuje się w ten sposób istnienia pomocy w momencie jej przyznania.
- (428) W tym kontekście Komisja zauważa przede wszystkim, że przeniesienia oddziału przedsiębiorstwa Siremar dokonano za wynagrodzeniem, początkowo wpłaconym przez przedsiębiorstwo CdI, a następnie przez przedsiębiorstwo SNS. Sprzedaż oddziału przedsiębiorstwa na rzecz CdI za 69,15 mln EUR została jednak anulowana (zob. motyw 99). Zwolnienie to nie miało zatem żadnego praktycznego skutku, a w wyniku tego pierwszego przeniesienia przedsiębiorstwo Siremar nie uzyskało żadnej korzyści. Natomiast sprzedaż na rzecz przedsiębiorstwa SNS za 55,1 mln EUR w zwykłych okolicznościach podlegałaby podatkowi od osób prawnych. Zwolnienie z tego podatku stanowi korzyść gospodarczą, ponieważ wpływy ze sprzedaży niektórych aktywów na ogół zostałyby

⁽¹⁶⁴⁾ Sprawa C-385/18, Arriva Italia, ECLI:EU:C:2019:1121, pkt 36.

uwzględnione przy obliczaniu podatku od osób prawnych należnego od przedsiębiorstwa. W przypadku postępowania upadłościowego, takiego jak postępowanie dotyczące przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym, stosuje się bowiem metodę obliczania zysków określoną w art. 183 skonsolidowanej ustawy o podatku dochodowym. Na podstawie tego przepisu zyski przedsiębiorstwa za okres od rozpoczęcia postępowania upadłościowego do jego zakończenia stanowią różnicę między aktywami przedsiębiorstwa na początku postępowania a aktywami pozostałymi na koniec. W chwili przyjęcia niniejszej decyzji postępowanie likwidacyjne dotyczące przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym nadal trwa, dlatego nie można przewidzieć, czy powstanie zobowiązanie podatkowe i jaka będzie jego wysokość, ponieważ nie jest jasne, czy w ogóle będzie należny jakikolwiek podatek dochodowy. Z powodów wyjaśnionych w motywie 427 nie ma to jednak wpływu na ustalenie istnienia korzyści gospodarczej, ponieważ ustawą z 2010 r. wprowadzono bezwarunkowe prawo do zwolnienia podatkowego.

- (429) Wpływ na wymianę handlową: ze względów przedstawionych w motywach 312 i 313 Komisja uważa, że zwolnienie przedsiębiorstw Siremar i SNS z niektórych podatków może mieć wpływ na wymianę handlową w Unii i zakłócać konkurencję na rynku wewnętrznym.
- (430) Podsumowanie:zwolnienia z podatku od osób prawnych od wpływów ze sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar na rzecz przedsiębiorstwa SNS oraz z podatków pośrednich od przeniesień tego samego oddziału przedsiębiorstwa na rzecz przedsiębiorstwa SNS, które to zwolnienia przyznano ustawą z 2010 r., stanowią pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstwa Siremar. Uiszczenie ustalonej opłaty z tytułu rejestracji umowy dotyczącej zakupu oddziału przedsiębiorstwa Siremar przez przedsiębiorstwo SNS, zgodnie z ustawą z 2010 r., zamiast opłaty zazwyczaj należnej na podstawie przepisów prawa krajowego, stanowi pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstwa SNS.

8.1.4.3. Możliwość wykorzystania środków z FAS

- (431) W decyzjach z lat 2011 i 2012 Komisja wspomniała o możliwości wykorzystania środków z FAS przez przedsiębiorstwa należące do byłej grupy Tirrenia (zob. motyw 133 lit. c)) na zaspokojenie bieżących potrzeb związanych z płynnością. W toku formalnego postępowania wyjaśniającego władze włoskie wyjaśniły jednak, że w założeniu środki z FAS nie miały stanowić dodatkowej rekompensaty dla żadnego przedsiębiorstwa należącego do byłej grupy Tirrenia (w tym przedsiębiorstwa Siremar). Zasoby te udostępniono natomiast w celu uzupełnienia środków budżetowych przeznaczonych na potrzeby płatności rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych dla przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia, w przypadku gdyby środki te okazały się niewystarczające. W art. 1 ust. 5-ter ustawy z 2010 r. przewidziano bowiem możliwość wykorzystania przez regiony środków z FAS na sfinansowanie (części) rekompensaty z tytułu regularnego świadczenia usługi publicznej i tym samym zapewnienie ciągłości świadczenia usługi publicznej transportu morskiego. Innymi słowy, środek ten dotyczy wyłącznie alokacji zasobów w ramach włoskiego budżetu państwa na potrzeby płatności rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych.
- (432) W świetle powyższego Komisja stwierdza, że środki z FAS są jedynie źródłem finansowania mającym umożliwić państwu wypłacenie rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych (przyznanych na podstawie przedłużonej początkowej umowy) i nie stanowią środka, z którego przedsiębiorstwo Siremar może skorzystać poza tymi rekompensatami z tytułu świadczenia usług publicznych. Inaczej mówiąc, możliwe wykorzystanie środków z FAS nie stanowi pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstwa Siremar i nie zostanie poddane dalszej ocenie w niniejszej decyzji.

8.1.5. Wniosek dotyczący istnienia pomocy

- (433) Na podstawie powyższej oceny Komisja uznaje, że:
- rekompensata dla przedsiębiorstwa Siremar z tytułu obsługi tras morskich w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 lipca 2012 r. oraz pierwszeństwo przybijania do nabrzeża na tych trasach stanowi pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstwa Siremar w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE i kwalifikuje się jako nowa pomoc;
 - przedłużenie terminu spłaty pomocy na ratowanie z dnia 28 sierpnia 2011 r. do dnia 18 września 2012 r. stanowi pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstwa Siremar w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE;
 - udzielenie zamówienia na podstawie nowej umowy na okres od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia 11 kwietnia 2016 r. w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar, a także przyznanie przedsiębiorstwu Cdl pierwszeństwa przybijania do nabrzeża zostały anulowane i nie można było dokonać ich osobnej oceny. Udzielenie zamówienia przedsiębiorstwu SNS na podstawie nowej umowy na okres od dnia 11 kwietnia 2016 r. do dnia 11 kwietnia 2028 r. w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar i przyznanie przedsiębiorstwu SNS pierwszeństwa przybijania do nabrzeża spełnia wszystkie cztery kryteria określone w wyroku w sprawie Altmark i w związku z tym nie stanowi pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstwa SNS w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Postępowanie wyjaśniające w sprawie podwyższenia kapitału przedsiębiorstwa Cdl stało się bezprzedmiotowe. Kontrgwarancja nie stanowi pomocy państwa na rzecz Unicredit w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Postępowanie wyjaśniające w sprawie jakiegokolwiek potencjalnej pomocy udzielonej przedsiębiorstwu Cdl za pomocą kontrgwarancji stało się bezprzedmiotowe;

- Ponieważ przedsiębiorstwo Siremar nie skorzystało ze środków finansowych przeznaczonych na modernizację statków do celów związanych z płynnością, co było możliwe na mocy ustawy z 2010 r., środek ten nie stanowi pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstwa Siremar w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE;
- zwolnienia z (i) podatków pośrednich od przeniesienia oddziału przedsiębiorstwa Siremar oraz (ii) z podatku od osób prawnych od wpływów ze sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar, które to zwolnienia przyznano ustawą z 2010 r., stanowią pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstw Siremar i SNS w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE oraz
- możliwość wykorzystania środków z FAS na zaspokojenie potrzeb związanych z płynnością, jak określono w ustawie z 2010 r., nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

8.2. Zgodność pomocy z prawem

- (434) Wszystkie środki pomocy wchodzące w zakres niniejszej decyzji zostały wdrożone przed formalnym zatwierdzeniem ze strony Komisji. W związku z tym w zakresie, w jakim nie zostały one zwolnione z wymogu zgłoszenia na podstawie decyzji w sprawie UOIG z 2005 r. ani decyzji w sprawie UOIG z 2011 r., te środki pomocy zostały przyznane przez Włochy z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE⁽¹⁶⁵⁾.

8.3. Zgodność pomocy z rynkiem wewnętrznym

- (435) W zakresie, w jakim zidentyfikowane poniżej środki stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, ich zgodność należy ocenić w świetle wyjątków przewidzianych w art. 107 ust. 2 i 3 i art. 106 ust. 2 TFUE.

8.3.1. Przedłużenie początkowej umowy między państwem a przedsiębiorstwem Siremar

8.3.1.1. Mające zastosowanie przepisy

- (436) Jak już wspomniano powyżej, przedłużenie początkowej umowy po zakończeniu 2008 r. przeprowadzono w drodze kolejnych aktów prawnych:
- a) w dekreście z mocą ustawy 207/2008 przekształconym w ustawę nr 14 z dnia 27 lutego 2009 r. przewidziano przedłużenie początkowych umów na okres od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2009 r.;
 - b) w dekreście z mocą ustawy 135/2009 przekształconym w ustawę z 2009 r. określono m.in. przedłużenie początkowych umów na okres od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 30 września 2010 r. oraz
 - c) w dekreście z mocą ustawy 125/2010 przekształconym w ustawę z 2010 r., przewidziano dalsze przedłużenie początkowych umów na okres od dnia 1 października 2010 r. do czasu zakończenia procesów prywatyzacji przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar.
- (437) W tym kontekście Komisja zauważa, że przyznanie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych w ramach przedłużenia początkowej umowy poprzedza wejście w życie decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. i zasad ramowych UOIG z 2011 r. Pakiet w sprawie UOIG z 2011 r. obejmuje jednak zasady określone w art. 10 decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. i pkt 69 zasad ramowych UOIG z 2011 r. przewidujące jego stosowanie również do pomocy przyznanej przed jego wejściem w życie w dniu 31 stycznia 2012 r. W szczególności w art. 10 lit. b) decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. przewidziano, że

„wszelka pomoc udzielona przed wejściem w życie niniejszej decyzji [tj. przed dniem 31 stycznia 2012 r.], która nie była zgodna z rynkiem wewnętrznym ani zwolniona z wymogu zgłoszenia zgodnie z decyzją 2005/842/WE, lecz spełnia warunki określone w niniejszej decyzji, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym i zwolniona z wymogu uprzedniego zgłoszenia”.

- (438) Jeżeli chodzi o zasady ramowe UOIG z 2011 r., w pkt 68 i 69 wyjaśniono, że Komisja będzie stosować zasady określone w tych ramach do wszystkich zgłoszonych projektów pomocy, niezależnie od daty zgłoszenia, a także do wszelkiej pomocy niezgodnej z prawem, w sprawie której podejmie decyzję po dniu 31 stycznia 2012 r., nawet jeżeli odnośna pomoc została przyznana przed dniem 31 stycznia 2012 r. W tym drugim przypadku zasady określone w pkt 14, 19, 20, 24, 39 i 60 zasad ramowych UOIG z 2011 r. nie mają zastosowania.

⁽¹⁶⁵⁾ Władze włoskie zgłosiły jedynie rekompensatę z tytułu świadczenia usług publicznych przyznaną na podstawie nowej umowy, którą Komisja uznała za niestanowiącą pomocy państwa (zob. motyw 9). Ponadto przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym twierdziło, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych przyznana przedsiębiorstwu Siremar w ramach przedłużenia początkowej umowy byłaby zgodna z rynkiem wewnętrznym i zwolniona z wymogu zgłoszenia na podstawie decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. Komisja oceni, czy rzeczywiście tak było, w sekcji 8.3.1.

- (439) W rezultacie zasady dotyczące stosowania decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. i zasad ramowych UOIG z 2011 r. opisane powyżej oznaczają, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych przyznana przedsiębiorstwu Siremar w okresie przedłużenia można ocenić zgodnie z pakietem w sprawie UOIG z 2011 r. Jeżeli stosowne warunki określone w decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. albo zasadach ramowych UOIG z 2011 r. zostały spełnione, ten środek pomocy jest zgodny z rynkiem wewnętrznym w odniesieniu do całego okresu od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 lipca 2012 r. ⁽¹⁶⁶⁾
- (440) Komisja zwraca uwagę, że zarówno decyzja w sprawie UOIG z 2005 r., które weszła w życie w dniu 19 grudnia 2005 r., jak i decyzja w sprawie UOIG z 2011 r. mają zastosowanie jedynie do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych w zakresie połączeń morskich z wyspami, na których średnie roczne natężenie ruchu w okresie dwóch lat obrotowych poprzedzających rok, w którym nastąpiło powierzenie świadczenia UOIG, nie przekroczył 300 000 pasażerów. Z dowodów przedstawionych przez Włochy wynika, że w latach 2007 i 2008 liczba pasażerów na czterech połączeniach morskich obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Siremar na podstawie przedłużonej początkowej umowy nie przekraczała średnio progu 300 000 pasażerów rocznie. Chodzi o pakiety tras Trapani–Pantelleria, Porto Empedocle – Wyspy Pelagijskie, Palermo–Ustica (tj. trasy mieszane D1, D4, D5 oraz trasa obejmująca wyłącznie ruch pasażerski ALD/1). Wszystkie pozostałe trasy albo indywidualnie przekraczały próg (przypadek ALC/6, Lipari–Vulcano–Milazzo), albo stanowiły część pakietu tras, który znacznie przekraczał próg (Milazzo–Wyspy Liparyjskie–Neapol i Trapani–Egady). W związku z tym w odniesieniu do pozostałych 16 tras obsługiwanych na podstawie przedłużonej początkowej umowy Komisja nie może ocenić zgodności z rynkiem wewnętrznym rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych wypłaconej przedsiębiorstwu Siremar w ramach przedłużenia początkowej umowy do dnia 30 lipca 2012 r. ani na podstawie decyzji w sprawie UOIG z 2005 r., ani na podstawie decyzji w sprawie UOIG z 2011 r.
- (441) W związku z tym zgodność rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych przyznanej przedsiębiorstwu Siremar od 2009 r. do czasu zakończenia prywatyzacji zasadniczo wchodziłaby w zakres stosowania zasad ramowych UOIG z 2011 r. Zgodnie z ust. 9 zasad ramowych UOIG z 2011 r. pomoc dla usługodawców świadczących UOIG znajdujących się w trudnej sytuacji należy jednak oceniać na podstawie wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji z 2004 r. Przedsiębiorstwo Siremar dopuszczono do objęcia procedurą zarządu nadzwyczajnego w dniu 17 września 2010 r., a w dniu 5 października 2010 r. stwierdzono jego niewypłacalność. Przez co najmniej część okresu przedłużenia (od dnia 5 października 2010 r. do jego sprzedaży w dniu 30 lipca 2012 r.) był to zatem dostawca UOIG znajdujący się w trudnej sytuacji w rozumieniu pkt 10 lit. c) wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji z 2004 r.
- (442) Wytyczne dotyczące ratowania i restrukturyzacji z 2014 r. ⁽¹⁶⁷⁾, które weszły w życie z dniem 1 sierpnia 2014 r., mają zastosowanie z mocą wsteczną do pomocy dla usługodawców świadczących UOIG. W wytycznych tych określono, że ocenę zgodności pomocy z rynkiem wewnętrznym przyznanej przed dniem 31 stycznia 2012 r., tj. datą wejścia w życie zasad ramowych UOIG z 2011 r., usługodawcom świadczącym UOIG znajdującym się w trudnej sytuacji przeprowadza się na podstawie zasad ramowych UOIG z 2011 r., z wyjątkiem postanowień określonych w pkt 9, 14, 19, 20, 24, 39 i 60 ⁽¹⁶⁸⁾. Te same zasady mają zatem zastosowanie do całego okresu od dnia 1 stycznia 2009 r. do przeniesienia oddziału przedsiębiorstwa na rzecz przedsiębiorstwa Cdl w dniu 30 lipca 2012 r.
- (443) Ponieważ 16 tras obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Siremar objętych oceną nie wchodzi w zakres decyzji w sprawie UOIG z 2005 r. i 2011 r. oraz ze względów związku i skuteczności, Komisja w pierwszej kolejności oceni, czy rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych przyznana przedsiębiorstwu Siremar za obsługę wszystkich dwudziestu tras transportu morskiego w ramach pięciu pakietów w okresie przedłużenia jest zgodna z warunkami określonymi w zasadach ramowych UOIG z 2011 r., z wyjątkiem warunków przewidzianych w pkt 9, 14, 19, 20, 24, 39 i 60. Dopiero po przeprowadzeniu tego pierwszego etapu Komisja oceni, czy ta sama rekompensata (jedynie w zakresie pakietów usług świadczonych na określonych trasach, na których nie przekroczono progu 300 000 pasażerów) była potencjalnie zgodna z rynkiem wewnętrznym i zwolniona z wymogu zgłoszenia na podstawie decyzji w sprawie UOIG z 2005 r., ponieważ dotyczy ona pomocy przyznanej w okresie od dnia 19 grudnia 2005 r. do dnia 31 stycznia 2012 r. (zob. motyw 436).

⁽¹⁶⁶⁾ Celem uzupełnienia Komisja zauważa, że przepis przejściowy przewidziany w art. 10 lit. a) decyzji w sprawie UOIG z 2011 r., zgodnie z którym programy pomocy wprowadzone przed wejściem w życie tej decyzji (tj. przed dniem 31 stycznia 2012 r.), które były zgodne z rynkiem wewnętrznym i zwolnione z wymogu zgłoszenia zgodnie z decyzją w sprawie UOIG z 2005 r., są nadal zgodne z rynkiem wewnętrznym i zwolnione na kolejny okres dwóch lat (tj. do dnia 30 stycznia 2014 r. włącznie). Oznacza to, że pomoc, którą przyznano w ramach danego programu w okresie od wejścia w życie decyzji w sprawie UOIG z 2005 r. w dniu 19 grudnia 2005 r. do wejścia w życie decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. w dniu 31 stycznia 2012 r., zostanie uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym, ale tylko od dnia, w którym ją przyznano, do dnia 30 stycznia 2014 r. włącznie. W każdym razie, w przypadku pomocy przyznanej od dnia 31 stycznia 2012 r., przepis przejściowy określony w art. 10 lit. a) decyzji w sprawie UOIG z 2011 r. nie ma zastosowania, a oceny zgodności należy dokonywać na podstawie decyzji w sprawie UOIG z 2011 r.

⁽¹⁶⁷⁾ Dz.U. C 249 z 31.7.2014, s. 1.

⁽¹⁶⁸⁾ Zob. pkt 140 wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji z 2014 r.

8.3.1.2. Usługa faktycznie świadczona w ogólnym interesie gospodarczym, o której mowa w art. 106 TFUE

- (444) Zgodnie z pkt 12 zasad ramowych UOIG z 2011 r. „[p]omoc musi być przyznana na faktyczną i prawidłowo zdefiniowaną usługę świadczoną w ogólnym interesie gospodarczym, o której mowa w art. 106 ust. 2 Traktatu”. W pkt 13 wyjaśniono, że „[p]aństwa członkowskie nie mogą zobowiązań do świadczenia określonych usług publicznych wiązać z usługami, które są już świadczone lub mogą być skutecznie świadczone na warunkach takich jak cena, obiektywne cechy jakościowe, ciągłość i dostęp do danej usługi, zgodnych z interesem publicznym określonym przez państwo, przez przedsiębiorstwa działające na zwykłych warunkach rynkowych. Jeżeli chodzi o kwestię tego, czy jakaś usługa może być zapewniona w ramach rynku, ocena Komisji ogranicza się do sprawdzenia, czy definicja przyjęta przez państwo członkowskie nie jest obciążona oczywistym błędem, chyba że w przepisach prawa Unii przewidziano surowszą normę”. Ponadto w pkt 56 zasad ramowych UOIG z 2011 r. jest mowa o „szerokim marginesie swobody, jaka przysługuje państwom członkowskim” w odniesieniu do charakteru usług, które można sklasyfikować jako usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym.
- (445) Ocenę dotyczącą tego, czy usługi są faktycznie świadczone w ogólnym interesie gospodarczym, należy przeprowadzić w świetle komunikatu w sprawie UOIG (zob. motywy 326 i 341), rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego (zob. motywy 328–330) i orzecznictwa (zob. motywy 332–333). W związku z tym w przypadku okresu przedłużenia Komisja musi ocenić:
- 1) czy istniał popyt wśród użytkowników;
 - 2) czy uczestnicy rynku nie byli w stanie zaspokoić tego popytu bez nałożenia obowiązków przez organy publiczne (istnienie niedoskonałości rynku);
 - 3) czy samo odwołanie się do obowiązków świadczenia usługi publicznej byłoby niewystarczające do uzupełnienia tego braku (najmniej szkodliwe podejście).
- (446) Komisja zwraca uwagę, że trasy objęte usługą publiczną obsługiwane przez przedsiębiorstwo Siremar w okresie przedłużenia to te same trasy, których obsługę powierzono przedsiębiorstwu CdI, a następnie przedsiębiorstwu SNS na podstawie nowej umowy. Ponadto Komisja już opisała i oceniła sytuację w zakresie konkurencji, która występowała w ramach tych pakietów tras w okresie przedłużenia. W związku z powyższym poniższa ocena będzie opierać się i odnosić do stosownych części oceny dokonanej powyżej w przypadku nowej umowy (zob. sekcja 8.1.3.1).
- (447) W tym kontekście Komisja przypomina przede wszystkim (zob. motyw 184), że Włochy nałożyły obowiązki świadczenia usługi publicznej ustanowione w początkowej umowie głównie w celu (i) zapewnienia ciągłości terytorialnej między Sycylią a mniejszymi włoskimi wyspami oraz (ii) przyczynienia się do rozwoju gospodarczego tych mniejszych wysp za sprawą regularnych i niezawodnych usług transportu morskiego. Komisja stwierdziła już, że w istocie są to uzasadnione cele leżące w interesie publicznym (zob. motyw 335).
- (448) Przedmiotowe trasy przez wiele lat, tj. co najmniej od wejścia w życie początkowej umowy, były obsługiwane w dużym stopniu bez zmian. Włochy potwierdziły, że nie zmieniono zakresu usług powierzonych przedsiębiorstwu Siremar w okresie przedłużenia. Komisja zauważa, że przed okresem przedłużenia w 2008 r. miała miejsce redukcja tras obsługiwanych w ramach systemu świadczenia usług publicznych. W szczególności zrezygnowano z połączenia na trasie Mazara del Vallo – Pantelleria, które przedsiębiorstwo Siremar obsługiwało sześć razy w tygodniu przy użyciu szybkiego promu o nazwie Guizzo; ponadto zmniejszono częstotliwość połączeń na niektórych trasach w harmonogramach w sezonie w ramach pakietów tras obejmujących Wyspy Liparyjskie i Egady.
- (449) Aby zilustrować faktyczny popyt na te usługi wśród użytkowników, władze włoskie przedstawiły szczegółowe dane statystyczne, z których wynika, że w 2008 r. – tj. w ostatnim roku obowiązywania początkowej umowy przed jej przedłużeniem – przedsiębiorstwo Siremar przewiozło 1 821 387 pasażerów i 397 626,5 metrów bieżących ładunku łącznie w ramach pięciu pakietów tras. Z danych za 2009 r. wynika, że przedsiębiorstwo Siremar przewiozło na tych trasach 1 513 214 pasażerów i 324 540 metrów bieżących ładunku.
- (450) Liczby te były nieco mniejsze w 2010 r. (zob. motyw 337), lecz można je uznać za porównywalne. Wynika z tego, że na przestrzeni lat zagregowany popyt wśród użytkowników był znaczny i stosunkowo stabilny. Władze włoskie przedstawiły również szczegółowe dane statystyczne na poziomie poszczególnych tras za lata 2007–2019⁽¹⁶⁹⁾. Komisja zauważa, że na przestrzeni lat występowały wahania w liczbie rejsów i pasażerów w ramach poszczególnych pakietów tras. Można to jednak wyjaśnić tym, że trasy te łączą bardzo małe wyspy o ograniczonej infrastrukturze portowej, które są położone stosunkowo blisko siebie. Uzasadnia to częste korekty harmonogramu w celu dostosowania się do popytu wśród użytkowników na szczeblu lokalnym. Komisja wykazała już (zob. Table 5), że w 2010 r. występował popyt wśród użytkowników na każdą z tych tras. Ta sama analiza dotycząca lat 2009 i 2011 oraz okresu od stycznia do lipca 2012 r.⁽¹⁷⁰⁾ nie dostarczyła żadnych wskazówek, że zniknął popyt wśród użytkowników na usługi promowe w odniesieniu do którejkolwiek z przedmiotowych pakietów tras.

⁽¹⁶⁹⁾ Wyjątek stanowią 2015 r. (dane niepotwierdzone przez zewnętrznych konsultantów – zob. przypis 121) i okres od dnia 1 stycznia do dnia 10 kwietnia 2016 r. (brak danych – zob. przypis 122).

⁽¹⁷⁰⁾ Ze względu na zwięzłość Komisja nie zamieszcza szczegółowych danych liczbowych w niniejszej decyzji.

- (451) Zdaniem Komisji z powyższych danych statystycznych wyraźnie wynika, że w okresie od stycznia 2009 r. do lipca 2012 r. istniał faktyczny popyt na usługi przewozu pasażerskiego i towarowego na każdej z przedmiotowych tras objętych usługą publiczną. Można zatem stwierdzić, że usługi te zaspokoili faktyczny popyt użytkowników i tym samym odpowiedziały na faktyczne zapotrzebowanie publiczne.
- (452) Jak wyjaśniono w motywie 341, Komisja musi zbadać również, czy usługi te byłyby nieodpowiednie, gdyby ich świadczenie pozostawiono wyłącznie mechanizmom rynkowym w świetle wymogów nałożonych przez Włochy na mocy przedłużenia początkowej umowy. W tym względzie w pkt 48 komunikatu w sprawie UOIG zauważono, że „ocena Komisji ogranicza się do sprawdzenia, czy państwo członkowskie nie popełniło oczywistego błędu”.
- (453) Komisja zauważa przede wszystkim, że w definicji UOIG w odniesieniu do przedsiębiorstwa Siremar za okres 1992–2008 nie znaleziono żadnego oczywistego błędu, co potwierdziła w swojej decyzji z 2004 r., oraz że ustalenia tego nie zakwestionowano w wyroku z 2009 r. ani w decyzji w sprawie grupy Tirrenia z 2020 r. (zob. motyw 342). Ponadto trudna sytuacja gospodarcza we Włoszech w latach 2009–2012 prawdopodobnie jeszcze bardziej zmniejszyłaby opłacalność tych tras.
- (454) Komisja zauważa również, że w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 lipca 2012 r. w odniesieniu do wszystkich pakietów tras, które musiało obsługiwać przedsiębiorstwo Siremar na podstawie przedłużenia początkowej umowy, inni operatorzy oferowali usługi transportu morskiego, choć niekoniecznie przez cały rok, często z inną częstotliwością lub korzystając z innego rodzaju statku, a często również za rekompensatą z tytułu świadczenia usług publicznych. Powyżej w odniesieniu do każdego z przedmiotowych pakietów tras Komisja dokonała już oceny (zob. motywy 341–349), czy usługi świadczone przez innych operatorów nieotrzymujących rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych były równoważne z tymi, które przedsiębiorstwo CdI, a następnie przedsiębiorstwo SNS musiało świadczyć na podstawie nowej umowy. Komisja przypomina, że ocena ta opierała się na sytuacji w zakresie konkurencji, która występowała na tych trasach w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 lipca 2012 r. Ponieważ usługi, które musiało świadczyć przedsiębiorstwo CdI, a następnie przedsiębiorstwo SNS, są bardzo podobne pod względem obsługiwanych tras i częstotliwości do usług, które musiało świadczyć przedsiębiorstwo Siremar w okresie przedłużenia, stwierdzenie Komisji, że same mechanizmy rynkowe były niewystarczające do zaspokojenia zapotrzebowania na usługę publiczną, jest prawdziwe również w przypadku przedsiębiorstwa Siremar w odniesieniu do całego okresu przedłużenia. W szczególności Komisja zauważa, że w czasie powierzenia usług żaden inny operator nie świadczył usług całorocznych w ramach żadnego z pakietów tras obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Siremar bez rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Pozostali operatorzy, którym również powierzono obowiązki świadczenia usług publicznych, oferowali usługi, które nie były równoważne w zakresie ciągłości, regularności, wydajności i jakości i w związku z tym nie stanowiły pełnego wypełnienia obowiązków świadczenia usługi publicznej, które nałożono na przedsiębiorstwo Siremar na mocy (przedłużonej) początkowej umowy.
- (455) Ponadto, w świetle planowanej prywatyzacji i w celu zapewnienia ciągłości świadczenia usług publicznych na podstawie początkowej umowy, Włochy postanowiły przedłużyć umowę w niezmienionej formie (wyjątek stanowi zmiana metody określania wysokości rekompensaty mającej zastosowanie od 2010 r.). Komisja uznaje, że popytu wśród użytkowników opisanego w motywach 449–451 nie można było zaspokoić przez nałożenie obowiązków świadczenia usług publicznych mających zastosowanie do wszystkich operatorów obsługujących przedmiotowe trasy. Na trasach obsługiwanych przez przedsiębiorstwo Siremar wszystkie porównywalne usługi świadczone przez pozostałych operatorów były bowiem również objęte dotacjami, a w każdym razie oferta tych przewoźników nie spełniała wymogów regularności, ciągłości i jakości przez cały rok. Ponadto obsługa tych tras poza sezonem przynosi straty, co sprawia, że bez rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych prawdopodobnie byłyby one obsługiwane wyłącznie w sezonie. Przedsiębiorstwo Ecorys wyciągnęło podobny wniosek w swoim sprawozdaniu, twierdząc, że trasy te nie są opłacalne z biznesowego punktu widzenia (zob. motyw 119). Ponadto Komisja przyznaje, że ze względu na proces prywatyzacji Siremar przedłużenie istniejącej umowy o świadczenie usług publicznych było jedynym sposobem zagwarantowania ciągłości świadczenia usług publicznych do czasu zakończenia tej prywatyzacji.
- (456) W związku z powyższym Komisja stwierdza, że Włochy nie popełniły oczywistego błędu przy określaniu usług powierzonych przedsiębiorstwu Siremar w okresie przedłużenia jako UOIG. Obawy wyrażone przez Komisję w decyzjach z 2011 r. i 2012 r. zostały zatem rozwiązane.

8.3.1.3. Potrzeba istnienia aktu powierzenia określającego obowiązki świadczenia usług publicznych oraz metody obliczania rekompensaty

- (457) Jak wskazano w sekcji 2.3 zasad ramowych UOIG z 2011 r., odpowiedzialność za świadczenie usługi świadczonej w ogólnym interesie gospodarczym w rozumieniu art. 106 TFUE należy powierzyć odnośnemu przedsiębiorstwu na mocy jednego lub większej liczby aktów urzędowych.
- (458) Akty te muszą określać w szczególności:
- a) dokładny charakter i czas trwania obowiązku świadczenia usługi publicznej;
 - b) przedsiębiorstwo i odnośne terytorium;
 - c) charakter praw wyłącznych;

d) parametry służące do obliczania, kontrolowania i przeglądu kwot rekompensaty;

e) ustalenia dotyczące unikania i odzyskiwania nadwyżek rekompensat.

- (459) W decyzjach z lat 2011 i 2012 Komisja wyraziła wątpliwości, czy w akcie powierzenia zawarto kompleksowy opis charakteru obowiązków świadczenia usług publicznych przez przedsiębiorstwo Siremar w okresie przedłużenia. W szczególności Komisja podkreśliła, że nie przyjęto żadnego planu pięcioletniego na lata 2000–2004 i 2005–2008, których przyjęcia wymagano na mocy początkowej umowy. Komisja przypomniała również, że różne elementy powierzenia usług można umieścić w kilku aktach prawnych bez podawania w wątpliwość stosowności definicji tych obowiązków. W okresie przedłużenia akt powierzenia usług przedsiębiorstwu Siremar obejmował początkową umowę (z czasem zmienioną i przedłużoną), zatwierdzone plany pięcioletnie, określone decyzje *ad hoc* podjęte przez władze włoskie, dyrektywę CIPE oraz ustawę z 2009 r.
- (460) W tym kontekście Komisja zauważa przede wszystkim, że początkowa umowa (z czasem zmieniona), która stanowi istotę aktu powierzenia usług przedsiębiorstwu Siremar, miała pełne zastosowanie do czasu zakończenia prywatyzacji na podstawie szeregu dekrétów z mocą ustawy (zob. motyw 436). W dokumentach tych sprecyzowano, że przedsiębiorstwu Siremar powierzono obowiązki świadczenia usług publicznych do czasu zakończenia jego prywatyzacji.
- (461) Zgodnie z początkową umową w planach pięcioletnich określono trasy i porty, które będą stanowiły przedmiot obsługi, rodzaj oraz zdolność przewozową jednostek pływających przeznaczonych do obsługi połączeń morskich, częstotliwość przewozów oraz obowiązujące stawki opłat, z uwzględnieniem stawek ulgowych, w szczególności dla stałych mieszkańców mniejszych wysp. Włochy twierdziły jednak, że nie przyjęły żadnego planu pięcioletniego dla przedsiębiorstw należących do grupy Tirrenia (w tym Siremar) na lata 2000–2004, ponieważ w latach 1999–2004 w odniesieniu do tych przedsiębiorstw nadal toczyło się postępowanie wyjaśniające prowadzone przez Komisję pod numerem SA.15631⁽¹⁷¹⁾. Zatem ostatnim formalnie zatwierdzonym planem pięcioletnim dla przedsiębiorstwa Siremar był plan na lata 1995–1999, a przedsiębiorstwo Siremar kontynuowało działalność w kolejnych latach, korzystając z sieci tras z 1999 r. Po przyjęciu decyzji z 2004 r. ministerstwo transportu opracowało projekt planu na okres 2005–2008. Plan ten nie obejmował znacznych zmian dotyczących sieci tras ani ich harmonogramów. Włochy zdecydowały się jednak nie zatwierdzać go formalnie, ponieważ rozmowy i prace przygotowawcze dotyczące zbliżającej się prywatyzacji już się zaczęły. W związku z tym spoczywające na przedsiębiorstwie Siremar zobowiązania wynikające z początkowej umowy nadal obowiązywały w sposób określony w 1999 r. i potwierdzony w dekrete z 2004 r. (zob. motyw 40). Innymi słowy, o ile nie podjęto decyzji o zmianie pewnych konkretnych elementów (np. trasy, częstotliwości, rodzaju statku) w stosunku do harmonogramu z 2004 r., postanowienia początkowej umowy wprowadzone w tym roku obowiązywały nadal w pełni w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 lipca 2012 r. Ponadto Włochy potwierdziły, że w całym okresie przedłużenia nie wydano żadnych dekrétów międzyresortowych mających na celu zmianę taryf stosowanych przez przedsiębiorstwa należące do byłej grupy Tirrenia, w tym przez przedsiębiorstwo Siremar. Na tej podstawie Komisja stwierdza, że – biorąc pod uwagę bardzo szczególne okoliczności prywatyzacji grupy Tirrenia w ujęciu ogólnym, a w szczególności oddziały przedsiębiorstwa Siremar – obowiązki świadczenia usług publicznych, z których przedsiębiorstwo Siremar musiało wywiązać się w okresie przedłużenia, określono w wystarczająco jasny sposób.
- (462) Komisja zauważyła już w motywach 239 i 240 decyzji z 2011 r., że parametry niezbędne do obliczenia kwoty rekompensaty zostały ustalone z wyprzedzeniem i są wyraźnie opisane. W szczególności w odniesieniu do 2009 r. początkowa umowa zawiera wyczerpujący i precyzyjny wykaz elementów kosztów, które należy uwzględnić, a także metodę obliczania zwrotu z kapitału dla operatora (zob. motyw 45–47). W odniesieniu do okresu od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 30 lipca 2012 r. odpowiednią metodę określono w dyrektywie CIPE (zob. motyw 48–58). W szczególności w dyrektywie CIPE zawarto szczegółowe informacje na temat elementów kosztów i zwrotu z kapitału, które należy uwzględnić, natomiast w ustawie z 2009 r. określono, że począwszy od 2010 r. maksymalna wysokość rekompensaty dla przedsiębiorstwa Siremar wynosi 55 694 895 EUR. Ponadto w początkowej umowie zagwarantowano, że rekompensata będzie się opierała na faktycznych kosztach i dochodach poniesionych w związku ze świadczeniem usługi publicznej, i wskazano, że rekompensata zostanie wypłacona w ratach. W ten sposób można było wykryć nadwyżkę rekompensaty i łatwo jej uniknąć. W stosownych przypadkach państwo mogło następnie odzyskać nadwyżkę rekompensaty od przedsiębiorstwa Siremar.
- (463) Na tej podstawie Komisja uważa, że w odniesieniu do okresu przedłużenia obowiązywania początkowej umowy w aktach powierzenia określono jasną definicję obowiązków świadczenia usług publicznych, okres obowiązywania, przedsiębiorstwo i terytorium, parametry obliczania, kontrolowania i przeglądu rekompensaty oraz ustalenia dotyczące unikania i odzyskiwania ewentualnej nadwyżki rekompensaty zgodnie z zasadami ramowymi UOIG z 2011 r.

⁽¹⁷¹⁾ Po przyjęciu decyzji z 2001 r. władze włoskie sporządziły plan pięcioletni dla przedsiębiorstwa Tirrenia di Navigazione na okres 2000–2004. Plan ten zatwierdzono dekretem ministerialnym z dnia 20 września 2001 r.

8.3.1.4. Czas trwania okresu powierzenia

- (464) Zgodnie z pkt 17 zasad ramowych UOIG z 2011 r. „czas trwania okresu powierzenia powinien być uzasadniony obiektywnymi kryteriami, np. potrzebą zamortyzowania niepodlegających przekazaniu środków trwałych. Zasadniczo okres powierzenia nie powinien przekraczać okresu koniecznego do amortyzacji najbardziej istotnych aktywów niezbędnych do oferowania danej UOIG”.
- (465) Włochy stwierdziły, że okres przedłużenia jest zgodny z okresem koniecznym do amortyzacji najbardziej istotnych aktywów wykorzystywanych do świadczenia danej UOIG, tj. statków należących do przedsiębiorstwa Siremar. W szczególności całkowity okres obowiązywania przedłużonej, początkowej umowy wynosi nieco ponad 23,5 roku. Okres użytkowania⁽¹⁷²⁾ statków wykorzystywanych przez przedsiębiorstwo Siremar do świadczenia usług publicznych wynosi 30 lat (w przypadku promów silnikowych) i 20 lat (w przypadku szybkich jednostek wyłącznie pasażerskich) i obejmuje ich amortyzację. Ponadto z wyceny przygotowanej przez biegłych, którą przeprowadzono w ramach prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa, wynika, że statki są raczej stare i przeznaczone do świadczenia usług o charakterze lokalnym w basenie Morza Śródziemnego. Z tego względu ich przeniesienie nie było łatwe, co zasadniczo uzasadnia długi okres powierzenia usług. Ponadto Włochy przypomniały, że przedłużenie umowy na okres od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 lipca 2012 r. było konieczne w celu zapewnienia ciągłości świadczenia usługi publicznej do czasu zakończenia prywatyzacji.
- (466) Na tej podstawie Komisja stwierdza, że okres powierzenia usług jest wystarczająco uzasadniony, w związku z czym zapewniono zgodność z pkt 17 zasad ramowych UOIG z 2011 r.

8.3.1.5. Zgodność z dyrektywą 2006/111/WE i dzielenie ksiąg

- (467) Zgodnie z pkt 18 zasad ramowych UOIG z 2011 r. „pomoc zostanie uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 106 ust. 2 Traktatu, jedynie jeśli przedsiębiorstwo przestrzega, w stosownych przypadkach, przepisów dyrektywy Komisji 2006/111/WE w sprawie przejrzystości stosunków finansowych między państwami członkowskimi a przedsiębiorstwami publicznymi, a także w sprawie przejrzystości finansowej wewnątrz określonych przedsiębiorstw”⁽¹⁷³⁾.
- (468) Ponadto zgodnie z pkt 44 zasad ramowych UOIG z 2011 r.: „W przypadku gdy przedsiębiorstwo prowadzi zarówno działalność wchodzącą w zakres UOIG, jak i działalność wykraczającą poza ten zakres, w wewnętrznych księgach rachunkowych przedsiębiorstwa należy wykazać osobno koszty i przychody związane z UOIG oraz koszty i przychody związane z innymi usługami zgodnie z zasadami określonymi w pkt 31”.
- (469) Komisja zauważa, że zachowanie zgodności z wymogami określonymi w obu punktach zasad ramowych UOIG z 2011 r. wymaga odpowiedniego podziału ksiąg ze strony przedsiębiorstwa, któremu powierzono świadczenie usług. W tej kwestii Włochy przypomniały, że w art. 2 decyzji z 2004 r. wymaga się, aby przedsiębiorstwo Siremar począwszy od dnia 1 stycznia 2004 r. zaczęło prowadzić oddzielne księgi dla każdej trasy. W ramach decyzji z 2001 r. i decyzji z 2004 r. oraz na wniosek Komisji spółka PriceWaterhouseCoopers („PWC”) przygotowała opracowanie odtwarzające księgi analityczne przedsiębiorstwa Siremar za okres 1992–1999, uzupełnione przez władze włoskie, aby uwzględnić lata 2000 i 2001. W tym kontekście PWC wydało opinię potwierdzającą, że metoda wykorzystana do przygotowania tych ksiąg jest odpowiednia i zgodna z obowiązującymi praktykami księgowymi. Zdaniem Włoch przedsiębiorstwo Siremar nadal sporządza na tej podstawie swoje księgi analityczne i w związku z tym spełniło wymogi określone w decyzji z 2004 r. W odniesieniu do okresu objętego oceną Włochy przedstawiły również jako dowód księgi dotyczące poszczególnych tras przedsiębiorstwa Siremar za lata 2009 i 2010.
- (470) Komisarz nadzwyczajny nie przygotował takich ksiąg za okres od dnia 1 stycznia 2011 r. do dnia 30 lipca 2012 r. Włochy potwierdziły jednak, że w okresie przedłużenia przedsiębiorstwo Siremar nie prowadziło żadnej działalności wykraczającej poza obowiązek świadczenia usługi publicznej. Z tego względu wszelkie subsydiowanie skrośne jest wykluczone. Ponadto komisarz nadzwyczajny przedkładał ministerstwu rozwoju gospodarczego kwartalne sprawozdania finansowe przez cały 2011 r. i 2012 r. Sprawozdania te są dostępne na stronie internetowej przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym i można znaleźć w nich informacje, że wyniki operacyjne w okresie od września 2010 r. do czerwca 2012 r. były ujemne (łączne straty opiewały na 0,7 mln EUR). Ponadto do września 2012 r. straty te wzrosły do 4,8 mln EUR. Zdaniem Komisji informacje te wyraźnie wskazują na fakt, że w okresie od dnia 1 stycznia 2011 r. do dnia 30 lipca 2012 r., w którym nie prowadzono szczegółowych zapisów księgowych w odniesieniu do poszczególnych linii, przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym nie otrzymało nadmiernej rekompensaty (zob. również sekcja 8.3.1.6). Komisja zauważa zatem, że dwa główne cele dzielenia ksiąg, tj. uniknięcie nadwyżki rekompensaty i subsydiowania skrośnego, osiągnięto również w odniesieniu do tego okresu.
- (471) W związku z powyższym i biorąc pod uwagę niezwykle szczególne okoliczności prywatyzacji, która została przeprowadzona przez zarząd nadzwyczajny przy jednoczesnym zapewnieniu ciągłości świadczenia usług publicznych, Komisja stwierdza, że spełniono wymogi określone w pkt 18 i 44 zasad ramowych UOIG z 2011 r.

⁽¹⁷²⁾ Zgodnie z decyzją podjętą podczas konferencji międzyresortowej w dniu 30 grudnia 2004 r. Na mocy tej decyzji przedłużono pierwotnie przewidziany okres amortyzacji z 20 do 30 lat dla promów silnikowych oraz z 15 do 20 lat dla szybkich jednostek pasażerskich. Konferencję międzyresortową ustanowiono na podstawie art. 11 ustawy nr 856/1986, a w jej skład wchodzili przedstawiciele Ministerstwa Transportu, Ministerstwa Gospodarki i Ministerstwa Rozwoju Gospodarczego.

⁽¹⁷³⁾ Dz.U. L 318 z 17.11.2006, s. 17.

8.3.1.6. Kwota rekompensaty

- (472) Pkt 21 zasad ramowych UOIG z 2011 r. stanowi, że „kwota rekompensaty nie może przekraczać kwoty niezbędnej do pokrycia kosztów netto wywiązywania się ze zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych wraz z rozsądnym zyskiem”.
- (473) W przedmiotowej sprawie, ponieważ przynajmniej część rekompensaty stanowi pomoc niezgodną z prawem przyznaną przed wejściem w życie zasad ramowych UOIG z 2011 r. ⁽¹⁷⁴⁾, pkt 69 tych zasad stanowi w szczególności, że do celów oceny pomocy państwa nie jest wymagane stosowanie metody nieponiesionych kosztów netto. Zamiast tego można stosować metody alternatywne takie jak metoda oparta na podziale kosztów. Zgodnie z tą ostatnią metodą koszt netto byłby obliczany jako różnica między kosztami a przychodami z tytułu wypełniania obowiązków świadczenia usług publicznych, określonymi i oszacowanymi w akcie powierzenia. W pkt 28–38 zasad ramowych UOIG z 2011 r. określono bardziej szczegółowo sposób stosowania tej metody.
- (474) W decyzjach z lat 2011 i 2012 Komisja nie mogła stwierdzić, czy kwota rekompensaty była proporcjonalna, ponieważ nadal miała wątpliwości odnośnie do zakwalifikowania niektórych usług publicznych powierzonych Siremar jako faktyczne UOIG. Wątpliwości te omówiono w sekcji 8.3.1.2.
- (475) Komisja wyraziła jednak również wątpliwości odnośnie do premii z tytułu ryzyka w wysokości 6,5 %, która obowiązywała od 2010 r. W szczególności Komisja podała w wątpliwość, czy premia ta odzwierciedla odpowiedni poziom ryzyka, biorąc pod uwagę fakt, że wydaje się, iż prima facie przedsiębiorstwo Siremar nie podjęło ryzyka zwykle ponoszonego przy świadczeniu takich usług. Komisja przypomina, że w decyzji z 2011 r. przyjęła wstępne stanowisko, zgodnie z którym przedsiębiorstwo Siremar mogło otrzymać nadwyżkę rekompensaty jedynie z tytułu wykonywania zadań związanych ze świadczeniem usług publicznych począwszy od 2010 r. Oznacza to, że Komisja nie musi przeprowadzać oceny ex post w kwestii istnienia nadwyżki rekompensaty za 2009 r. ⁽¹⁷⁵⁾
- (476) W związku z tym, zgodnie z pkt 47 zasad ramowych UOIG z 2011 r., Komisja oceni, czy w całym okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 30 lipca 2012 r. wystąpiła nadwyżka rekompensaty. W odniesieniu do tego okresu Komisja zauważa, co następuje:
- po pierwsze, w sprawozdaniu zawierającym informacje na temat przyczyn niewypłacalności przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar przygotowanym przez zarząd nadzwyczajny w maju 2011 r. stwierdzono, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych przyznawana przedsiębiorstwu Siremar na podstawie początkowej umowy, przed 2010 r., wynosiła średnio 70 mln EUR rocznie. Kwota ta odpowiada 70–75 % obrotów przedsiębiorstwa Siremar w tym okresie. W związku z tym realizacja operacji przez przedsiębiorstwo Siremar była niemal w całości zależna od rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Podczas gdy przedsiębiorstwo Siremar w latach 1999–2008 w coraz większym stopniu polegało na rekompensacie z tytułu świadczenia usług publicznych, roczna rekompensata ograniczona do 55,7 mln EUR byłaby niewystarczająca, aby umożliwić mu wykonywanie obowiązków świadczenia usługi publicznej w dłuższej perspektywie. W sprawozdaniu w szczególności zwrócono uwagę na fakt, że stosowana do 2009 r. włącznie metoda obliczania wysokości rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych na podstawie początkowej umowy zawsze umożliwiała przedsiębiorstwu Siremar odpowiednie pokrycie kosztów wszystkich jego czynników produkcji (tj. kapitału i pracy), mimo że średnia stopa zwrotu z kapitału była niezadowalająca. Stosowania tej metody zaprzestano jednak w 2010 r. Zastosowanie miała natomiast nowa metoda określona w dyrektywie CIPE i ustawie z 2009 r., w której określony pułap rekompensaty dla przedsiębiorstwa Siremar był znacznie niższy niż średnia kwota rekompensaty, jaką przedsiębiorstwo to otrzymywało przez poprzednie dziesięć lat;
 - po drugie, z informacji zawartych w przekazanych dokumentach wynika, że w 2010 r. przedsiębiorstwo Siremar zwróciło się o rekompensatę w wysokości 66 mln EUR, lecz Włochy zatwierdziły jedynie rekompensatę w wysokości 55,7 mln EUR. Co więcej, na podstawie tej kwoty można stwierdzić, że w latach 2009–2010 – gdy weszła w życie nowa metoda obliczania wysokości rekompensaty, w połączeniu z ustalonym pułapem – wysokość rekompensaty zmniejszyła się o 17 %. W przypadku porównania okresów 2008–2009 i 2010–2011 różnica jest jeszcze bardziej widoczna: w okresie tym miała miejsce znacząca obniżka rekompensaty wynosząca 22 %;
 - po trzecie, na podstawie ksiąg dotyczących poszczególnych tras przygotowanych przez przedsiębiorstwo Siremar za 2010 r. Komisja zauważa, że w 2010 r. przedsiębiorstwo Siremar zgłosiło dodatni wynik operacyjny w wysokości ok. 5,9 mln EUR. Włochy wyjaśniły, że kwota ta była równa stopie zwrotu z zainwestowanego kapitału obliczonej z zastosowaniem stopy w wysokości 7,6 % do zainwestowanego kapitału w kwocie 77,5 mln EUR. Komisja zauważa, że wysokość zainwestowanego kapitału zgłoszona za 2010 r. stanowi ponad dwukrotność średniego rocznego zainwestowanego kapitału zgłoszonego przez przedsiębiorstwo Cdl,

⁽¹⁷⁴⁾ Jak ustalono w motywie 440. Zgodność z prawem pomocy przyznanej w odniesieniu do pozostałych tras będzie przedmiotem dalszej analizy w sekcji 8.3.1.8.

⁽¹⁷⁵⁾ Władze włoskie przedstawiły pewne informacje dotyczące tego roku: obliczenie wysokości rekompensaty za 2009 r., tj. 67 mln EUR, którą określono na podstawie metody wskazanej w początkowej umowie oraz szczegółowych zapisów księgowych dotyczących poszczególnych linii. Przedsiębiorstwo Siremar wniosło o około 72,2 mln EUR rekompensaty za ten rok, ale władze włoskie odrzuciły część wnioskowanych kosztów, ponieważ nie były one kwalifikowalne w ramach stosowanej metody. Przyznana kwota w wysokości 67 mln EUR była znacznie niższa niż kwota rekompensaty zatwierdzonej w 2008 r. (tj. 75,4 mln EUR). Włochy doprecyzowały również, że stopę zwrotu z zainwestowanego kapitału w wysokości 2,9 mln EUR wyliczono poprzez zastosowanie początkowej umowy. Kwotę tę dodano do łącznych kosztów, wskutek czego otrzymano kwotę rekompensaty w wysokości 67 mln EUR.

a następnie przedsiębiorstwo SNS (zob. przypis 135) oraz że stopa ta jest wyższa niż premia z tytułu ryzyka kapitałowego w wysokości 6,5 % określona w dyrektywie CIPE, lecz niższa niż stopa wyliczona wskutek pełnego zastosowania metody określonej w dyrektywie CIPE (tj. 8,87 %, zob. motyw 218). Jeżeli zastosowano by stopę w wysokości 6,5 %, stopa zwrotu z zainwestowanego kapitału wynosiłaby jedynie 5 mln EUR. Komisja zauważa zatem, że rekompensata, jaką otrzymało przedsiębiorstwo Siremar za 2010 r., była o ok. 0,9 mln EUR zbyt wysoka;

- po czwarte, po objęciu przedsiębiorstwa Siremar zarząd nadzwyczajnym we wrześniu 2010 r. (w tym przypadku – procedurą likwidacji) nie sporządzało sprawozdań finansowych za lata 2010, 2011 i 2012. To samo dotyczy szczegółowych zapisów księgowych dotyczących poszczególnych linii za lata 2011 i 2012. Zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami zarząd nadzwyczajny opracowywał natomiast kwartalne sprawozdania i przekazywał je nadzorującym organom krajowym, tj. ministerstwu rozwoju gospodarczego. Ze sprawozdań tych wynika, że łączne wyniki operacyjne w okresie od września 2010 r. do czerwca 2012 r. były ujemne, a łączne straty opiewały na 0,7 mln EUR. Do września 2012 r., tj. po przeniesieniu oddziału przedsiębiorstwa do przedsiębiorstwa CdI, wspomniane straty operacyjne wzrosły do 4,8 mln EUR. W związku z tym przedsiębiorstwo Siremar ponosiło straty, ponieważ nieprzerwanie wywiązywało się z obowiązku świadczenia usługi publicznej podczas procedury sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar. Podczas gdy Komisja ubolewa, że nie prowadzono szczegółowych zapisów księgowych dotyczących poszczególnych linii w odniesieniu do 2011 r. i pierwszej połowy 2012 r., Włochy potwierdziły, że w okresie przedłużenia przedsiębiorstwo Siremar nie świadczyło żadnych usług wykraczających poza spoczywający na nim obowiązek świadczenia usługi publicznej. Z uwagi na fakt, że ogólne wyniki finansowe za okres od września 2010 r. do września 2012 r. były ujemne, z dokumentów tych wyraźnie wynika, że przedsiębiorstwo Siremar nie otrzymało nadwyżki rekompensaty w okresie następującym po objęciu zarząd nadzwyczajnym oraz że ograniczona nadwyżka rekompensaty otrzymana w 2010 r. została utracona w kolejnych latach.
- (477) W tym kontekście, biorąc pod uwagę bardzo szczególne okoliczności prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar i na podstawie informacji przedstawionych przez władze włoskie, Komisja zauważa, że ograniczona nadwyżka rekompensaty, którą stwierdziła w odniesieniu do 2010 r., została wykorzystana ze względu na straty poniesione w kolejnym okresie. W związku z tym Komisja stwierdza, że w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 30 lipca 2012 r. przedsiębiorstwo Siremar nie uzyskało nadwyżki rekompensaty w ujęciu całościowym. Ponieważ w swojej decyzji z 2011 r. Komisja wyraziła wątpliwości co do ewentualnej nadwyżki rekompensaty dla przedsiębiorstwa Siremar wyłącznie w odniesieniu do tego okresu, Komisja uważa, że jej wątpliwości w tej kwestii zostały rozwiane.
- (478) Zgodnie z pkt 49 zasad ramowych UOIG z 2011 r. państwa członkowskie mają obowiązek dopilnować, by rekompensata przyznana na wykonywanie UOIG nie skutkowałą przyznaniem przedsiębiorstwu nadwyżki rekompensaty (zgodnie z pkt 47 tych zasad ramowych). W istocie państwa członkowskie mają obowiązek przekazać stosowne dokumenty na żądanie Komisji. Ponadto są one zobowiązane przeprowadzać regularne kontrole lub zadbać o przeprowadzanie takich kontroli pod koniec okresu powierzenia, a w każdym razie co najmniej co trzy lata. W tym zakresie Komisja zauważa, że władze włoskie przedstawiły niezbędne dowody opisane powyżej (zob. motywy 469 i 470). W latach 2009 i 2010 przedsiębiorstwo Siremar istotnie przedkładało ministerstwu nadzoru swoje księgi dotyczące poszczególnych tras, dzięki czemu ministerstwo mogło dokonać dokładnego przeglądu kwoty rekompensaty. Od dnia 17 września 2010 r. obecność komisarza nadzwyczajnego powołanego przez państwo włoskie, podlegającego szczegółowym przepisom prawa krajowego i ponoszącego odpowiedzialność cywilną i karną, stanowiła kolejne zabezpieczenie przed nadwyżką rekompensaty. Ponadto Komisja przypomina, że rekompensata jest wypłacana w ratach, że ostatecznej wypłaty dokonuje się na podstawie faktycznych kosztów i przychodów w danym roku oraz że po dniu 25 listopada 2010 r., zgodnie z decyzją konferencji międzyministerialnej, ewentualną kwotę nadwyżki rekompensaty odejmuje się od przyszłych wypłat zaliczek na poczet dotacji (zob. motyw 43). W tym kontekście, mimo że przedsiębiorstwo Siremar otrzymało nadwyżkę rekompensaty w 2010 r., Komisja zauważa, że ta nadwyżka rekompensaty została jednak wykorzystana w kolejnych latach, ponieważ przedsiębiorstwo Siremar pod zarząd nadzwyczajnym ponosiło straty (zob. motyw 476). W okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 30 lipca 2012 r. nie wystąpiła zatem nadwyżka rekompensaty w ujęciu całościowym. W związku z powyższym Komisja stwierdza, że biorąc pod uwagę bardzo szczególne okoliczności prywatyzacji, która została przeprowadzona przez zarząd nadzwyczajny przy jednoczesnym zapewnieniu ciągłości świadczenia usług publicznych, środki omówione powyżej można uznać za wystarczające do uniknięcia i wykrycia nadwyżki rekompensaty.
- (479) Na podstawie elementów opisanych powyżej (zob. motywy 472–478) Komisja stwierdza, że obowiązujące wymogi określone w sekcji 2.8 (Kwota rekompensaty) zasad ramowych UOIG z 2011 r. są spełnione.

8.3.1.7. Pierwszeństwo przybijania do nabrzeża

- (480) W art. 19-ter ust. 21 dekretu z mocą ustawy 135/2009 jasno określono, że pierwszeństwo przybijania do nabrzeża jest konieczne do zagwarantowania ciągłości terytorialnej z wyspami oraz w świetle obowiązków świadczenia usług publicznych przez przedsiębiorstwa należące do byłej grupy Tirrenia, w tym przedsiębiorstwo Siremar. Jeżeli przedsiębiorstwa, którym powierzono obowiązki świadczenia usług publicznych, nie miałyby pierwszeństwa przybijania do nabrzeża, przedsiębiorstwa te istotnie mogłyby być (niekiedy) zmuszone do oczekiwania na swoją kolej przed zadokowaniem i tym samym notować opóźnienia, co byłoby sprzeczne z celem zapewnienia mieszkańcom niezawodnej i dogodnej komunikacji. W przypadku przedsiębiorstwa Siremar

regularny rozkład połączeń jest istotnie niezbędny, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców mniejszych wysp w zakresie mobilności i przyczynić się do rozwoju gospodarczego tych wysp. Ponadto, ponieważ na podstawie początkowej umowy przedsiębiorstwo Siremar podlegało szczególnym zobowiązaniom w zakresie harmonogramu, pierwszeństwo przybijania do nabrzeża pomogło zagwarantować, aby porty przydzielały swoje miejsca i czas postoju w taki sposób, by umożliwić przedsiębiorstwu Siremar wywiązanie się z obowiązków świadczenia usług publicznych.

- (481) W tym kontekście Komisja uważa, że środek ten przyznano, aby umożliwić przedsiębiorstwu Siremar wywiązanie się z obowiązków świadczenia usług publicznych, które stanowią faktyczne UOIG (zob. motyw 456). Ponadto władze włoskie potwierdziły, że pierwszeństwo przybijania do nabrzeża ma zastosowanie jedynie do usług świadczonych w ramach systemu świadczenia usług publicznych i że w okresie przedłużenia początkowej umowy przedsiębiorstwo Siremar nie świadczyło żadnych usług wykraczających poza jego obowiązki świadczenia usług publicznych. Komisja dokonała już szczegółowej oceny zgodności UOIG i powiązanej rekompensaty dla przedsiębiorstwa Siremar w okresie przedłużenia początkowej umowy (zob. motywy 444–479). Komisja uważa zatem, że dokonana przez nią ocena zgodności pierwszeństwa przybijania do nabrzeża może ograniczać się do ustalenia, czy środek ten może prowadzić do nadwyżki rekompensaty.
- (482) Włochy twierdzą, że nie można określić ilościowo żadnej możliwej korzyści pieniężnej z pierwszeństwa przybijania do nabrzeża (zob. motyw 227). W każdym razie Komisja zauważa, że w zakresie, w jakim środek ten ograniczałby koszty operacyjne lub zwiększał przychody operatora usługi publicznej, skutki te byłyby w pełni odzwierciedlone w wewnętrznych księgach rachunkowych operatora. Dlatego też w trakcie kontroli pod kątem nadwyżki rekompensaty, które zastosowano w odniesieniu do przedsiębiorstwa Siremar, jak opisano powyżej (zob. sekcja 8.3.1.6), możliwe jest również wykrycie każdej ewentualnej nadwyżki rekompensaty wynikającej z pierwszeństwa przybijania do nabrzeża.
- (483) W związku z tym Komisja stwierdza, że pierwszeństwo przybijania do nabrzeża, które jest nierozzerwalnie związane z UOIG świadczonymi przez przedsiębiorstwo Siremar, jest również zgodne z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 106 ust. 2 TFUE i zasadami ramowymi UOIG z 2011 r.
- 8.3.1.8. Zgodność z decyzją w sprawie UOIG z 2005 r.
- (484) Jak wyjaśniono w motywie 440, średnie roczne natężenie ruchu w okresie dwóch lat obrotowych poprzedzających rok, w którym nastąpiło powierzenie świadczenia UOIG, przekroczyło 300 000 pasażerów w przypadku następujących pakietów tras:
- Trapani–Pantelleria (trasa mieszana D4);
 - Porto Empedocle – Wyspy Pelagijskie (trasa mieszana D5);
 - Palermo–Ustica (tj. trasa mieszana D1 oraz trasa obejmująca wyłącznie ruch pasażerski ALD/1).
- (485) W związku z tym w przypadku tras D1, D4, D5, ALD/1 spełniony jest wymóg określony w art. 2 ust. 1 lit. c) decyzji w sprawie UOIG z 2005 r. Ponadto Komisja uważa, że art. 2 ust. 2 decyzji w sprawie UOIG z 2005 r., w którym wymaga się zgodności z rozporządzeniem w sprawie kabotażu morskiego, jest również spełniony⁽¹⁷⁶⁾. Na tej podstawie Komisja stwierdza, że te cztery trasy można ocenić na podstawie decyzji w sprawie UOIG z 2005 r.
- (486) Komisja ustaliła już powyżej (zob. sekcja 8.3.1.3), że w odniesieniu do okresu przedłużenia obowiązywania początkowej umowy w aktach powierzenia określono jasną definicję obowiązków świadczenia usług publicznych, okres obowiązywania, przedsiębiorstwo i terytorium, parametry obliczania, kontrolowania i przeglądu rekompensaty oraz także ustalenia dotyczące unikania i odzyskania ewentualnej nadwyżki rekompensaty. W związku z tym w przypadku tras D1, D4, D5, ALD/1 zapewniono zgodność z art. 4 (Powierzenie świadczenia) decyzji w sprawie UOIG z 2005 r.
- (487) Ponadto Komisja stwierdziła (zob. sekcja 8.3.1.6), że (i) przedsiębiorstwo Siremar nie otrzymało żadnej nadwyżki rekompensaty w okresie obowiązywania przedłużenia początkowej umowy w ujęciu całościowym oraz (ii) że władze włoskie przeprowadzały regularne kontrole w celu uniknięcia sytuacji, w której przedsiębiorstwo Siremar otrzymałoby nadwyżkę rekompensaty. Na tej podstawie Komisja stwierdza, że w przypadku tras D1, D4, D5, ALD/1 zapewniono również zgodność z art. 5 (Rekompensata) i art. 6 (Kontrola nadwyżek rekompensaty) decyzji w sprawie UOIG z 2005 r.
- (488) Biorąc pod uwagę nierozzerwalny związek ze świadczeniem usługi publicznej oraz w świetle powyższej oceny (zob. sekcja 8.3.1.7), również pierwszeństwo przybijania do nabrzeża na trasach D1, D4, D5, ALD/1 jest zgodne z decyzją w sprawie UOIG z 2005 r.

8.3.1.9. Wniosek

- (489) Na podstawie oceny zawartej w motywach 436–483 Komisja stwierdza, że rekompensata przyznana przedsiębiorstwu Siremar za świadczenie usług transportu morskiego z zastrzeżeniem przedłużenia początkowej umowy w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 1 sierpnia 2012 r. oraz nierozzerwalnie z tym związane pierwszeństwo przybijania do nabrzeża są zgodne z obowiązującymi warunkami zasad ramowych UOIG z 2011 r., a zatem są zgodne z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 106 TFUE.

⁽¹⁷⁶⁾ Komisja przypomina w tym kontekście, że te cztery trasy uznano za stanowiące faktyczne UOIG (zob. sekcja 8.3.1.2) i że spełniają one wymogi dotyczące obowiązków świadczenia usług publicznych określone w rozporządzeniu w sprawie kabotażu morskiego. Ponadto Komisja zaakceptowała przedłużenie obowiązywania początkowej umowy z przedsiębiorstwem Siremar w świetle procesu prywatyzacji tego przedsiębiorstwa, w związku z czym jej uzasadniona opinia z dnia 21 czerwca 2012 r. nie dotyczyła przedsiębiorstwa Siremar (zob. motyw 143).

- (490) Ponadto na podstawie oceny zawartej w motywach 484–488 rekompensata przyznana przedsiębiorstwu Siremar oraz pierwszeństwo przybijania do nabrzeża na trasach D1, ALD/1, D4, D5 w okresie przedłużenia są również zgodne z rynkiem wewnętrznym i zwolnione z obowiązku zgłoszenia zgodnie z decyzją w sprawie UOIG z 2005 r.

8.3.2. Niezgodne z prawem przedłużenie pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstwa Siremar

- (491) Na podstawie decyzji z 2010 r. pomoc na ratowanie przedsiębiorstwa Siremar, w zakresie, w jakim ogranicza się ona do okresu sześciu miesięcy, który upłynął w dniu 28 sierpnia 2011 r., była zgodna z rynkiem wewnętrznym. Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi ratowania i restrukturyzacji z 2004 r. Włochy były jednak zobowiązane do przekazania Komisji w terminie sześciu miesięcy (i) dokumentów potwierdzających, że pożyczka została w całości spłacona lub że gwarancja wygasła, albo (ii) planu restrukturyzacji (lub likwidacji).
- (492) Gwarancję uruchomiono w dniu 11 lipca 2011 r., a przedsiębiorstwo Siremar zwróciło pełną kwotę należną państwu dopiero w dniu 18 września 2012 r. (zob. motyw 65). W związku z tym Włochy nie były w stanie przedstawić dokumentów potwierdzających, że pożyczka została w pełni spłacona lub że gwarancja wygasła w okresie sześciu miesięcy, który upłynął w dniu 28 sierpnia 2011 r.
- (493) Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Włochy (zob. sekcja 4.2) w trakcie formalnego postępowania wyjaśniającego plan likwidacji przedsiębiorstwa Siremar miał być dostępny na stronie internetowej przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym przed upływem sześciomiesięcznego terminu przewidzianego w wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji z 2004 r. Ponadto Włochy twierdzą, że przez cały czas na bieżąco informowały Komisję o postępach w procesie prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar.
- (494) Informacje zawarte w aktach sprawy Komisji potwierdzają, że władze włoskie istotnie informowały Komisję o trwającej wówczas prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar. Ponadto Włochy potwierdziły również, że przedsiębiorstwo Siremar zamierza zwrócić kwotę otrzymaną w ramach pomocy na ratowanie przed upływem sześciomiesięcznego terminu, wykorzystując wpływy z tej prywatyzacji. Władze włoskie nie przedłożyły jednak Komisji formalnie planu restrukturyzacji lub likwidacji. Komisja nie wiedziała wówczas, że na stronie internetowej przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym opublikowany został plan likwidacji. Ponadto fakt, że Komisja została poinformowana o procesie prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar, nie może zastąpić formalnego przedłożenia planu likwidacji. W szczególności Komisja musi mieć możliwość oceny, czy plan likwidacji jest zgodny z wytycznymi dotyczącymi ratowania i restrukturyzacji z 2004 r., a zatem powinien być zostać formalnie przedłożony przez Włochy.
- (495) Ponadto Komisja zauważa, że w dniu 5 października 2011 r. wystosowała pismo, w którym zwróciła się do Włoch o potwierdzenie, że spełniły one wymogi określone w wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji z 2004 r. oraz w decyzji z 2010 r. W dniu 28 listopada 2011 r. Komisja wysłała do Włoch monit, a w dniu 12 grudnia 2011 r. otrzymała odpowiedź od władz włoskich. W związku z tym, jeżeli chodzi o Komisję, do tej ostatniej daty (a więc po upływie sześciomiesięcznego okresu) Włochy nie przedłożyły ani (i) dokumentów potwierdzających, że pożyczka została w całości spłacona lub że gwarancja wygasła, ani (ii) planu restrukturyzacji (lub likwidacji).
- (496) W odpowiedzi na pismo Komisji z dnia 5 października 2011 r. Włochy potwierdziły, że zgodnie z ich zamiarem przedsiębiorstwo Siremar miało dokonać spłaty pomocy na ratowanie przed dniem 28 sierpnia 2011 r., po sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Tirrenia, ale proces prywatyzacji tego drugiego z wymienionych przedsiębiorstw opóźnił się ze względu na konieczność uzyskania od Komisji zgody na połączenie przedsiębiorstw. Ponieważ wpływy z prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Tirrenia były niezbędne do spłaty zadłużenia wobec państwa, spłata ta nie mogła odbyć się przed upływem terminu wyznaczonego na dzień 28 sierpnia 2011 r. Komisja przypomina, że w swoim piśmie z dnia 12 grudnia 2011 r. władze włoskie w ogóle nie odniosły się do planu likwidacji przedsiębiorstwa Siremar, który zgodnie z ich późniejszymi uwagami został udostępniony publicznie już przed dniem 28 sierpnia 2011 r. Zamiast tego Włochy próbowały jedynie wyjaśnić, dlaczego spłata nie mogła odbyć się przed upływem sześciomiesięcznego okresu. Gdyby jednak władze włoskie przedłożyły Komisji plan restrukturyzacji lub likwidacji przed dniem 28 sierpnia 2011 r., nie musiałyby udzielać takich wyjaśnień. Komisja uznaje to za kolejny dowód na to, że Włochy nie przedłożyły planu restrukturyzacji lub likwidacji w wymaganym terminie sześciu miesięcy.
- (497) W związku z powyższym, nawet jeżeli Komisja wiedziała o procesie prywatyzacji, Włochy nie wywiązały się ze swojego zobowiązania zawartego w decyzji z 2010 r. do przekazania Komisji planu restrukturyzacji (lub likwidacji) w terminie sześciu miesięcy od zatwierdzenia pomocy na ratowanie. W związku z tym, począwszy od upływu sześciomiesięcznego okresu w dniu 28 sierpnia 2011 r., pomoc na ratowanie musi zostać uznana za pomoc niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym. Komisja uważa, że przedłużonej bezprawnie pomocy na

ratowanie nie można uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym z innych powodów, ponieważ nie jest ona zgodna ani z odpowiednimi warunkami określonymi w wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji, ani z warunkami określonymi w zasadach ramowych UOIG z 2011 r.⁽¹⁷⁷⁾.

- (498) W przedmiotowym przypadku Komisja zauważa, że przedłużonej niezgodnie z prawem pomocy na ratowanie nie przyznano na faktyczną i prawidłowo zdefiniowaną usługę świadczoną w ogólnym interesie gospodarczym, jak wymaga tego pkt 12 zasad ramowych UOIG z 2011 r. Przedsiębiorstwo Siremar otrzymało już rekompensatę za świadczenie usług publicznych na podstawie (przedłużonej) początkowej umowy, natomiast pomoc na ratowanie została zgłoszona i zatwierdzona jako tymczasowy środek pomocy na ratowanie, a nie jako rekompensata za świadczenie UOIG. W związku z tym nie można go uznać za zgodny z rynkiem wewnętrznym na podstawie zasad ramowych UOIG z 2011 r.
- (499) W związku z powyższym Komisja odnotowuje, że w dniu 18 września 2012 r. przedsiębiorstwo Siremar pod zarządkiem nadzwyczajnym zwróciło już kwotę 15 511 529,35 EUR. Płatność ta przekroczyła kwotę 15 121 838,33⁽¹⁷⁸⁾ EUR należną państwu już na dzień 11 lipca 2011 r. Ponieważ jednak bezprawnie przedłużona pomoc na ratowanie została uznana za niezgodną z rynkiem wewnętrznym, spłata musi obejmować co najmniej kwotę odsetek od zwracanej pomocy. Gdyby odsetki zapłacone już przez przedsiębiorstwo Siremar pod zarządkiem nadzwyczajnym były niewystarczające, konieczne byłoby odzyskanie jeszcze pozostałej kwoty odsetek.
- 8.3.3. *Zwolnienia podatkowe związane z procesem prywatyzacji*
- (500) Komisja stwierdziła powyżej (zob. motywy 419–430), że zwolnienie przedsiębiorstwa Siremar z podatku od osób prawnych od wpływów ze sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar oraz zwolnienie przedsiębiorstw Siremar i SNS z podatków pośrednich od przeniesień tegoż oddziału przedsiębiorstwa, które to zwolnienia przyznano ustawą z 2010 r., stanowią pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstw Siremar i SNS.
- (501) W obu przypadkach pomoc jest równa różnicy między podatkiem zazwyczaj należnym z tytułu tego rodzaju transakcji a rzeczywiście zapłaconym podatkiem. Zgodność tej pomocy państwa należy zatem ocenić w świetle wyjątków przewidzianych w art. 107 ust. 2 i 3 TFUE i art. 106 ust. 2 TFUE.
- (502) Po pierwsze, Komisja uważa, że żadnego z tych wyjątków nie można uznać za zgodny z rynkiem wewnętrznym na podstawie któregośkolwiek z odstępstw przewidzianych w art. 107 ust. 2 i 3 TFUE.
- (503) Po drugie, Komisja zauważa, że wspomniane zwolnienia podatkowe dotyczące sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar są środkami jednorazowymi związanymi z przeniesieniem aktywów, które stanowiło część szerszej reorganizacji i prywatyzacji grupy Tirrenia. W związku z tym Komisja uważa, że pomoc ta nie jest nierozdzielnie związana z usługami świadczonymi przez przedsiębiorstwo Siremar, a następnie przez przedsiębiorstwo SNS, w ogólnym interesie gospodarczym, a zatem nie powinna być oceniana na tej samej podstawie pozwalającej uznać środki za zgodne z rynkiem wewnętrznym. Zwolnienia te nie są bowiem związane ze świadczeniem UOIG określonych w początkowej albo nowej umowie⁽¹⁷⁹⁾. Nie można zatem powołać się na podstawy stwierdzenia zgodności określone w art. 106 ust. 2 TFUE.
- (504) Komisja stwierdza zatem, że zwolnienia podatkowe przyznane przedsiębiorstwom Siremar i SNS stanowią pomoc operacyjną zmniejszającą koszty, które przedsiębiorstwo Siremar pod zarządkiem nadzwyczajnym i przedsiębiorstwo SNS musiałyby ponieść z własnych środków, i tym samym jest to pomoc niezgodna z rynkiem wewnętrznym⁽¹⁸⁰⁾.

8.3.4. *Wniosek dotyczący zgodności pomocy z rynkiem wewnętrznym*

- (505) Na podstawie powyższej oceny Komisja stwierdza, co następuje:
- rekompensata przyznana przedsiębiorstwu Siremar oraz pierwszeństwo przybijania do nabrzeża w odniesieniu do obsługi tras morskich w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 1 sierpnia 2012 r. są zgodne z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 106 TFUE, zasad ramowych UOIG z 2011 r., a w przypadku czterech tras pogrupowanych w trzy pakiety również na podstawie decyzji w sprawie UOIG z 2005 r.;
 - pomoc na ratowanie przedsiębiorstwa Siremar została niezgodnie z prawem przedłużona w okresie od dnia 28 sierpnia 2011 r. do dnia 18 września 2012 r. (kiedy to została zwrócona) i jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym;
 - zwolnienie przedsiębiorstwa Siremar z podatków pośrednich od czynności i działań związanych z przeniesieniem oddziału przedsiębiorstwa Siremar na rzecz przedsiębiorstwa SNS, a także zwolnienie z podatku od osób prawnych od wpływów z tego przeniesienia stanowi pomoc operacyjną na rzecz przedsiębiorstwa Siremar niezgodną z rynkiem wewnętrznym;

⁽¹⁷⁷⁾ Nawet jeżeli pomoc ta została przyznana przed wejściem w życie wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji z 2014 r., zgodnie z pkt 139 tych wytycznych, przy badaniu pomocy dla podmiotów świadczących usługi w ogólnym interesie gospodarczym, takich jak przedsiębiorstwo Siremar, Komisja musi stosować przepisy określone w wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji z 2014 r., niezależnie od daty przyznania pomocy. Przy ocenie przez Komisję zgodności pomocy przyznanej podmiotom świadczącym UOIG znajdującym się w trudnej sytuacji przed dniem 31 stycznia 2012 r. na podstawie wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji z 2014 r., pomoc taka zostanie uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym, jeżeli jest zgodna z przepisami określonymi w zasadach ramowych UOIG z 2011 r., z wyjątkiem pkt 9, 14, 19, 20, 24, 39 i 60.

⁽¹⁷⁸⁾ Do kwoty tej wliczały się należne państwu odsetki w wysokości 11 367,51 EUR za okres od dnia 30 czerwca 2011 r. do dnia 11 lipca 2011 r.

⁽¹⁷⁹⁾ *Ad abundantiam*, jeżeli chodzi o pomoc przyznaną przedsiębiorstwu Siremar w formie tych zwolnień podatkowych, Komisja zauważa, że w chwili przyjęcia niniejszej decyzji przedsiębiorstwo Siremar pod zarządkiem nadzwyczajnym nie świadczy już UOIG ani nie prowadzi innej działalności gospodarczej.

⁽¹⁸⁰⁾ Sprawa C-301/87, Francja/Komisja, ECLI:EU:C:1990:67, pkt 41.

- płatność ustalonej opłaty z tytułu rejestracji umowy dotyczącej zakupu oddziału przedsiębiorstwa Siremar dokonana przez przedsiębiorstwo SNS zgodnie z ustawą z 2010 r., zamiast opłaty zazwyczaj należnej na podstawie przepisów prawa krajowego, stanowi pomoc operacyjną na rzecz przedsiębiorstwa SNS niezgodną z rynkiem wewnętrznym.

8.4. Odpowiedź na uwagi przedstawione przez przedsiębiorstwo Cdl

- (506) Jak opisano powyżej (zob. sekcja 6), przedsiębiorstwo Cdl przedstawiło Komisji trzy uwagi. Uwagi te przedstawiono po upływie terminów zgłaszania uwag przez zainteresowane strony trzecie do decyzji z 2011 r. i 2012 r.
- (507) Komisja odnotowuje następujące kwestie w odniesieniu do argumentów podniesionych przez przedsiębiorstwo Cdl w jego uwagach:
- jeżeli chodzi o przekazane dane na temat tras, które przedsiębiorstwo obsługiwało w okresie od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2012 r., Komisja potwierdza, że uwzględniła te informacje w swojej ocenie;
 - w odniesieniu do sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar, w tym do kwestii, czy dokonano jej po cenie rynkowej, Komisja zauważa, że w chwili przyjęcia niniejszej decyzji władze włoskie i przedsiębiorstwo Cdl unieważniły już zarówno pierwotną umowę sprzedaży, jak i nową umowę, oraz że zamówienie na podstawie nowej umowy w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar zostało ostatecznie udzielone przedsiębiorstwu SNS. Jak ustalono w motywie 295, zakończenie postępowania wyjaśniającego w sprawie pierwotnego udzielenia przedsiębiorstwu Cdl zamówienia na podstawie nowej umowy w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar w okresie od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia 10 kwietnia 2016 r. byłoby logicznie niemożliwe. W związku z tym Komisja nie odniesie się do uwag przedsiębiorstwa Cdl na temat prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar;
 - odnośnie do dorozumianego twierdzenia wyrażonego w kilku pismach przedsiębiorstwa Cdl, że obowiązki świadczenia usług publicznych nałożone na nie na podstawie nowej umowy na okres od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia 10 kwietnia 2016 r. są rzeczywistymi usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym, Komisja stwierdziła w motywie 351, że te obowiązki świadczenia usług publicznych, powierzone przedsiębiorstwu SNS, są odpowiedzią na rzeczywisty popyt wśród użytkowników, stanowią reakcję na faktyczną niedoskonałość rynku i można je uznać za najmniej szkodliwe podejście. Komisja zauważa jednak, że ponieważ nowa umowa między Włochami a przedsiębiorstwem Cdl została unieważniona, a zamówienie na pełnienie obowiązków świadczenia usług publicznych zostało ostatecznie udzielone przedsiębiorstwu SNS, z tych samych przyczyn, które podano powyżej, niemożliwe jest przeprowadzenie osobnej oceny, czy obowiązki świadczenia usług publicznych nałożone na przedsiębiorstwo Cdl na podstawie nowej umowy stanowią rzeczywistą UOIG. W związku z tym Komisja nie odniesie się do uwag przedsiębiorstwa Cdl w tej kwestii;
 - jeżeli chodzi o kontrgwarancję i podwyższenie kapitału, Komisja stwierdziła w motywach 408 i 413, że postępowanie wyjaśniające w sprawie tych środków stało się bezprzedmiotowe. W związku z tym Komisja nie odniesie się do uwag przedsiębiorstwa Cdl na temat tych środków;
 - co do braku ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym i przedsiębiorstwem Cdl, Komisja zauważa, że ponieważ zamówienie na podstawie nowej umowy w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar zostało ostatecznie udzielone przedsiębiorstwu SNS, z tych samych powodów, które przedstawiono powyżej, nie zachodzi konieczność dokonywania odrębnej oceny istnienia ewentualnej ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwami Siremar pod zarządem nadzwyczajnym i przedsiębiorstwem Cdl. W sekcji 11 Komisja oceni natomiast istnienie ewentualnej ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwem SNS⁽¹⁸¹⁾. Ponadto, jako dodatkowy argument, Komisja zauważa, że przedsiębiorstwo Cdl znajduje się obecnie w stanie likwidacji i nie prowadzi działalności gospodarczej. W związku z tym postępowanie wyjaśniające w niniejszej sprawie dotyczącej pomocy państwa odnoszące się do wszelkiej przyznanej mu pomocy byłoby bezprzedmiotowe. W związku z powyższym Komisja uważa, że ocena ewentualnej ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym i przedsiębiorstwem Cdl również byłaby bezprzedmiotowa. Komisja nie odniesie się zatem do uwag przedsiębiorstwa Cdl na temat braku ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym i przedsiębiorstwem Cdl.

9. WNIOSEK

- (508) Komisja stwierdza, że Włochy niezgodnie z prawem wdrożyły niektóre z ocenianych środków pomocy, z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE. Na podstawie powyższej oceny Komisja podjęła decyzję, że rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych przyznana przedsiębiorstwu Siremar w ramach przedłużenia początkowej umowy jest zgodna z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 106 TFUE. Ponadto z uwagi na fakt, że pierwszeństwo przybijania do nabrzeża jest nierozdzielnie związane z usługami świadczonymi przez przedsiębiorstwo Siremar w ogólnym interesie gospodarczym, środek ten jest również zgodny z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 106 TFUE. W odniesieniu do czterech z 20 tras objętych usługą publiczną Włochy zostały zwolnione z obowiązku uprzedniego zgłoszenia, o którym mowa w art. 108 ust. 3 TFUE, ponieważ rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych i pierwszeństwo przybijania do nabrzeża przyznane przedsiębiorstwu Siremar na tych czterech trasach były zgodne z decyzją w sprawie UOIG z 2005 r.

⁽¹⁸¹⁾ Przy okazji Komisja zauważa, że ponieważ oddział przedsiębiorstwa został zwrócony przedsiębiorstwu Siremar pod zarządem nadzwyczajnym, a następnie przekazany przedsiębiorstwu SNS wraz z udzieleniem zamówienia na podstawie nowej umowy, kwestia ewentualnej ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwami Cdl i SNS, które są dwiema odrębnymi stronami w procedurze przetargowej, nie istnieje.

- (509) Pomoc na ratowanie przedsiębiorstwa Siremar, która została niezgodnie z prawem przedłużona w okresie od dnia 28 sierpnia 2011 r. do dnia 18 września 2012 r., jest jednak niezgodna z rynkiem wewnętrznym. Co więcej, zwolnienie przedsiębiorstw Siremar i SNS z podatków pośrednich od czynności i działań związanych z przeniesieniem oddziału przedsiębiorstwa Siremar oraz zwolnienie przedsiębiorstwa Siremar z podatku od osób prawnych z tytułu wpływów ze sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar również stanowią pomoc operacyjną na rzecz przedsiębiorstw Siremar i SNS, która jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.
- (510) Niniejsza decyzja nie dotyczy ani nie przesądza o żadnej innej kwestii objętej decyzjami z lat 2011 i 2012 lub na którą zainteresowane strony zwróciły uwagę Komisji w trakcie postępowania wszczętego na mocy tych decyzji.

10. ODZYSKIWANIE ŚRODKÓW

- (511) Zgodnie z TFUE i z utrwalonym orzecznictwem sądów unijnych w przypadku stwierdzenia niezgodności pomocy państwa z rynkiem wewnętrznym Komisja jest uprawniona do podjęcia decyzji o zmianie formy lub wycofaniu pomocy przez państwo członkowskie⁽¹⁸²⁾. Z utrwalonego orzecznictwa sądów unijnych wynika również, że nałożenie na państwo członkowskie obowiązku wycofania pomocy uznanej przez Komisję za niezgodną z rynkiem wewnętrznym służy przywróceniu stanu pierwotnego⁽¹⁸³⁾.
- (512) W tym kontekście sądy unijne ustaliły, że cel ten uznaje się za osiągnięty, jeżeli beneficjent pomocy niezgodnej z prawem dokonał jej zwrotu i utracił korzyść posiadaną względem konkurentów na rynku wewnętrznym, a ponadto została przywrócona sytuacja sprzed wypłaty pomocy⁽¹⁸⁴⁾.
- (513) Zgodnie z orzecznictwem art. 16 ust. 1 rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589⁽¹⁸⁵⁾ stanowi, że: „w przypadku gdy podjęte zostały decyzje negatywne w sprawach pomocy niezgodnej z prawem, Komisja podejmuje decyzję, że zainteresowane państwo członkowskie podejmie wszelkie konieczne środki w celu windykacji pomocy od beneficjenta”.
- (514) Zatem biorąc pod uwagę fakt, że środki będące przedmiotem postępowania zostały wprowadzone z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE i że należy je uznać za pomoc niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym, pomoc ta musi zostać odzyskana w celu przywrócenia sytuacji istniejącej na rynku wewnętrznym przed przyznaniem pomocy. Proces odzyskiwania obejmuje czas od dnia przekazania pomocy beneficjentowi do dnia jej skutecznego odzyskania. Do kwot podlegających zwrotowi dolicza się odsetki do momentu skutecznego odzyskania środków.
- (515) W przedmiotowej sprawie beneficjent pomocy, przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym, jest już objęty postępowaniem upadłościowym. Dlatego też skuteczne odzyskanie można osiągnąć przez wpisanie do wykazu zobowiązań roszczenia związanego z pomocą, która ma zostać odzyskana⁽¹⁸⁶⁾. W takim przypadku po wpisaniu roszczenia musi nastąpić (i) odzyskanie pełnej kwoty podlegającej odzyskaniu lub, jeżeli jest to niemożliwe, (ii) likwidacja przedsiębiorstwa i ostateczne zaprzestanie przez nie prowadzonej działalności.
- (516) Pomoc państwa niezgodna z rynkiem wewnętrznym, o której mowa w motywie 505, przyznana na rzecz przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym i przedsiębiorstwa SNS, musi zostać zwrócona Włochom w zakresie, w jakim została wypłacona. W szczególności wysokość pomocy podlegającej zwrotowi ustala się w następujący sposób:
- kwota główna pomocy na ratowanie, tj. 15 121 838,33 EUR, powiększona o odsetki od zwracanej pomocy narosłe od dnia płatności dwóch transz pożyczki i od dnia, w którym BIIS uruchomił gwarancję państwową (tj. od dnia 28 lutego 2011 r. w przypadku pierwszej transzy w wysokości 12 000 000 EUR, od dnia 23 marca 2011 r. w przypadku drugiej transzy w wysokości 3 000 000 EUR i od dnia 11 lipca 2011 r. w przypadku kwoty 121 838,33 EUR), do dnia pełnego odzyskania pomocy. Komisja przyjmuje do wiadomości, że kwota główna pomocy oraz część odsetek od zwracanej pomocy zostały już spłacone przez przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym;
 - W zakresie, w jakim podatki pośrednie od czynności i działań związanych z przeniesieniem oddziału przedsiębiorstwa Siremar uiszcza sprzedający (tj. przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym), kwota główna pomocy jest równa podatkowi zazwyczaj należnym z tytułu tego rodzaju transakcji. Włochy powinny obliczyć również różnicę między ustaloną opłatą wniesioną przez przedsiębiorstwo SNS z tytułu rejestracji umowy dotyczącej zakupu oddziału przedsiębiorstwa Siremar zgodnie z ustawą z 2010 r. i opłatą zazwyczaj

⁽¹⁸²⁾ Wyrok z dnia 12 lipca 1973 r., Komisja/Niemcy, C-70/72, EU:C:1973:87, pkt 13.

⁽¹⁸³⁾ Wyrok z dnia 21 marca 1990 r., Belgia/Komisja, C-142/87, EU:C:1990:125, pkt 66.

⁽¹⁸⁴⁾ Wyrok z dnia 17 czerwca 1999 r., Belgia/Komisja, C-75/97, EU:C:1999:311, pkt 64 i 65.

⁽¹⁸⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 248 z 24.9.2015, s. 9).

⁽¹⁸⁶⁾ Prawo krajowe reguluje kolejność roszczenia z tytułu pomocy państwa w wykazie zobowiązań, pod warunkiem że kolejność ta jest zgodna z zasadami skuteczności i równorzędności. Zob. pkt 64 zawiadomienia Komisji w sprawie odzyskiwania pomocy państwa niezgodnej z prawem i z rynkiem wewnętrznym, Dz.U. C 247 z 23.7.2019, s. 1 Roszczenie z tytułu pomocy państwa nie może być w każdym razie sklasyfikowane niżej niż zwykłe roszczenia niezabezpieczone. Ostateczny wpis roszczenia z tytułu pomocy państwa wstrzymuje również naliczanie dodatkowych odsetek od zwracanej pomocy.

należną na podstawie przepisów prawa krajowego. Włochy powinny dostarczyć również wykaz wszystkich dokumentów, na podstawie których faktycznie dokonano zwolnień z podatku, oraz obliczyć zazwyczaj należne podatki od przedsiębiorstw Siremar i SNS oraz podatki rzeczywiście zapłacone. Do tych kwot dolicza się odsetki od zwracanej pomocy, naliczane od daty (dat) dokumentów urzędowych, w odniesieniu do których dokonano zwolnienia z podatku, do chwili odzyskania pełnej kwoty.

- (517) Ponadto Włochy nie powinny zwalniać wpływów ze sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar z podatku od osób prawnych, który ma zapłacić przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym.

11. CIĄGŁOŚĆ GOSPODARCZA

- (518) W przypadku sprzedaży lub przekazania beneficjentowi pomocy państwa niezgodnej z prawem i z rynkiem wewnętrznym obowiązek zwrotu może zostać rozszerzony na inne przedsiębiorstwa, na które przeniesiono udziały lub działalność beneficjenta⁽¹⁸⁷⁾. W przypadku transakcji sprzedaży udziałów, gdy beneficjent nadal istnieje i działa na rynku, a zmienili się tylko jego właściciele, obowiązek zwrotu pomocy pozostaje po stronie beneficjenta. W przypadku transakcji na aktywach, gdy inne przedsiębiorstwo kontynuuje działalność z zastosowaniem niektórych lub wszystkich aktywów pierwotnego beneficjenta, takie inne przedsiębiorstwo należy uznać za beneficjenta pomocy państwa, pod warunkiem że struktura przeniesienia lub sprzedaży prowadzi do wniosku, że istnieje ciągłość gospodarcza między obydwooma przedsiębiorstwami.
- (519) Natomiast w przypadku gdy można wykazać, że niezależnie od przeniesienia części lub całości aktywów, korzyść z pomocy niezgodnej z prawem pozostaje po stronie pierwotnego beneficjenta, a przedsiębiorstwo nabywające wykonuje zasadniczo inną działalność, zobowiązanie do spłaty pozostaje po stronie pierwotnego beneficjenta pomocy. Zgodnie z orzecznictwem, aby ocenić, czy istnieje ciągłość gospodarcza, można wziąć pod uwagę następujące czynniki: zakres przeniesienia (aktywa i zobowiązania, utrzymanie siły roboczej, aktywa połączone w pakiet), cenę za przeniesienie, tożsamość właścicieli przedsiębiorstwa przejmującego i pierwotnego przedsiębiorstwa, moment dokonania przeniesienia (po rozpoczęciu postępowania wyjaśniającego, wszczęciu postępowania lub ogłoszeniu ostatecznej decyzji) oraz ekonomiczną logikę transakcji⁽¹⁸⁸⁾.
- (520) Zgodnie z tym samym orzecznictwem wymienione powyżej czynniki można uwzględnić w różnym stopniu w zależności od szczególnych cech rozpatrywanej sprawy. Wynika z tego, że Komisja nie ma obowiązku uwzględnienia wszystkich tych czynników, na co wskazuje zastosowanie wyrażenia „można uwzględnić”⁽¹⁸⁹⁾ oraz brak hierarchii pomiędzy tymi czynnikami. W przedmiotowej sprawie Komisja uważa w szczególności, że ocena ciągłości gospodarczej powinna uwzględniać szczególny charakter transakcji między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwem SNS, która dotyczyła prywatyzacji przedsiębiorstwa publicznego w drodze postępowania o udzielenie na dwanaście lat zamówienia publicznego na usługi w połączeniu z aktywami niezbędnymi do świadczenia UOIG określonych w tym zamówieniu. Przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym nadal istnieje jako odrębny podmiot, ale nie prowadzi żadnej działalności gospodarczej i wciąż podlega postępowaniu upadłościowemu, które służy głównie spłacie wierzycieli i zakończeniu jego likwidacji.
- (521) W celu stwierdzenia, czy między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwem SNS istnieje ciągłość gospodarcza, a tym samym w celu ustalenia, czy to ostatnie przedsiębiorstwo również powinno odpowiadać za spłatę niezgodnej z rynkiem wewnętrznym pomocy przyznanej przedsiębiorstwu Tirrenia pod zarządem nadzwyczajnym, Komisja zastosowała wspomniane powyżej wskaźniki do szczególnych okoliczności rozpatrywanej sprawy.

11.1. Zakres przeniesienia

- (522) Wskaźnik ten dotyczy zakresu przeniesienia istniejących aktywów i zobowiązań, w tym stosunków umownych z pracownikami i dostawcami, z przedsiębiorstwa Siremar (później przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym) na przedsiębiorstwo SNS. Na wstępie należy zauważyć, że żadne z istniejących zobowiązań nie zostało przeniesione: pozostały one w całości w przedsiębiorstwie Siremar pod zarządem nadzwyczajnym i nadal pozostają w nim w chwili przyjęcia niniejszej decyzji. Przeniesienie wiązało się z całkowitym odpisaniem wszelkich roszczeń dotyczących przenoszonych aktywów, takich jak hipoteki, zająca i zastrzeżenia pierwszeństwa.
- (523) Ponadto, jeżeli chodzi o aktywa, Komisja zauważa przede wszystkim, że procedurę sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar przeprowadzono po nieudanej próbie prywatyzacji przedsiębiorstwa Tirrenia di Navigazione w całości, wraz ze wszystkimi jego aktywami i zobowiązaniami, w tym z jego ówczesną spółką zależną Siremar.

⁽¹⁸⁷⁾ Sprawa C-303/88, Włochy/Komisja, ECLI:EU:C:1991:136.

⁽¹⁸⁸⁾ Sprawa T-121/15, Fortischem a.s./Komisja, ECLI:EU:T:2019:684, pkt 208.

⁽¹⁸⁹⁾ Sprawa T-123/09, Ryanair/Komisja, ECLI:EU:T:2012:164, pkt 156.

Druga, udana próba prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar dotyczyła marki Siremar⁽¹⁹⁰⁾, aktywów uznanych za niezbędne do wywiązania się z obowiązków świadczenia usług publicznych nałożonych na przedsiębiorstwo Siremar oraz stosunków umownych z dostawcami, a jej zakres był inny i węższy w porównaniu z pierwszą próbą (np. około 45 % pod względem liczby statków). Aktywa należące do przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym, których nie uznano za niezbędne do wywiązania się z obowiązków świadczenia usług publicznych, w tym szybki statek o nazwie Guizzo, sprzedano oddzielnie w drodze różnych, niepowiązanych ze sobą przetargów.

- (524) Ponadto Komisja zauważa również, że jeżeli chodzi o siłę roboczą, nie doszło do przeniesienia umów o pracę z przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym na przedsiębiorstwo Cdl, a następnie na przedsiębiorstwo SNS. W rzeczywistości w art. 2112 włoskiego kodeksu cywilnego wymaga się, aby w przypadku przeniesienia przedsiębiorstwa istniejące umowy o pracę pozostały w mocy z nabywcą, a każdy pracownik zachował wszystkie wynikające z nich prawa. Jednak zgodnie z dekretem z mocą ustawy 270/1999 wspomniane przepisy nadzwyczajne nie mają zastosowania w przypadku przeniesienia oddziału przedsiębiorstwa podlegającego procedurze zarządu nadzwyczajnego i świadczącego najważniejsze usługi publiczne. Wręcz przeciwnie, nowy właściciel jest zobowiązany do przejścia personelu niezbędnego do świadczenia usługi i powstrzymania się od zwolnień grupowych przez dwa lata (zob. motyw 195). Komisja zauważa, że chociaż ogólna zasada zapewniałaby wyraźną ciągłość zatrudnienia w przedsiębiorstwie Siremar pod zarządem nadzwyczajnym, później w przedsiębiorstwie Cdl, a następnie w przedsiębiorstwie SNS, wyjątek ten faktycznie umożliwił przedsiębiorstwu Siremar pod zarządem nadzwyczajnym rozwiązanie wszystkich umów z jego pracownikami. Wówczas przedsiębiorstwo Cdl, a następnie przedsiębiorstwo SNS zaproponowało nowe umowy pracownikom, którzy byli faktycznie zatrudnieni przy wykonywaniu obowiązków świadczenia usług publicznych.
- (525) Obowiązek utrzymania liczby pracowników jest określony w ustawie ogólnej, której władze włoskie nie mogły zignorować, przygotowując sprzedaż. Nawet bez tego obowiązku prawnego Komisja zauważa, że działalność żegluga wymaga jednak obowiązkowej minimalnej liczby pracowników, którzy muszą posiadać bardzo szczególny zestaw umiejętności, które określono w tabelach obsady flot (zob. motyw 210). W przedmiotowej sprawie, po zawarciu nowej umowy na świadczenie usług, przedsiębiorstwo Cdl, a następnie przedsiębiorstwo SNS musiałyby w krótkim czasie zatrudnić około 500 pracowników, aby wywiązać się ze swoich zobowiązań. Jest zatem bardzo prawdopodobne, że przedsiębiorstwo SNS zatrudniłoby większość pracowników przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym, nawet gdyby nie było zobowiązane do zaoferowania im umów o pracę, ze względów praktycznych i w celu zmniejszenia kosztów rekrutacji.
- (526) W związku z powyższym Komisja stwierdza, że o ile istniała faktyczna ciągłość zatrudnienia, o tyle wynikała ona z okoliczności faktycznych sprawy (tj. ze skali przeniesienia) oraz z ogólnie obowiązujących przepisów prawa pracy. Z drugiej strony na przedsiębiorstwo SNS przeniesiono niemal wszystkie aktywa przedsiębiorstwa Siremar pod zarządem nadzwyczajnym; nie przeniesiono natomiast żadnych zobowiązań. Ogólnie rzecz ujmując, jeżeli chodzi o zakres przeniesienia, Komisja uważa, że istnieją przesłanki świadczące o ciągłości gospodarczej między tymi przedsiębiorstwami.

11.2. Cena za przeniesienie

- (527) Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przeniesienie aktywów po cenie niższej niż cena rynkowa również stanowiłoby przesłankę świadczącą o zachowaniu ciągłości gospodarczej między likwidowaną spółką, zobowiązaną do zwrotu pomocy państwa a nowo utworzoną spółką. W przedmiotowej sprawie Komisja zauważa, że aktywa przeniesiono w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia, które było wystarczająco otwarte, przejrzyste i niedyskryminujące, aby uzyskać cenę rynkową, jak opisano w sekcji 8.1.3.4. Nie ma dowodów na to, że wspólne postępowanie dotyczące aktywów i zamówienia publicznego na usługi miało negatywny wpływ na uzyskany wynik. Wręcz przeciwnie, Włochy wykazały, że gdy organizowano oddzielne przetargi na niektóre z pozostałych statków przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar, mogły one być sprzedawane jedynie po cenie złomu. Warunki nałożone na nabywcę, takie jak wymóg utrzymania poziomu zatrudnienia przez dwa lata, nie obniżyły w praktyce ceny, jak wynika ze sprawozdania opracowanego przez Ecorys (zob. motyw 121). Ponadto cena ostatecznie zapłacona przez przedsiębiorstwo SNS, tj. 55,1 mln EUR, była wyższa niż minimalna cena określonej w ocenie niezależnego biegłego przygotowanej przez Banca Profilo, tj. 55 mln EUR, a przedsiębiorstwo SNS musi zapłacić roczne odsetki w wysokości 1,5 % od dwóch odroczonej rat wynoszących 9 mln EUR każda. Ponadto, jak wskazano w motywie (122), wartość rynkowa w chwili przeniesienia oddziału przedsiębiorstwa na przedsiębiorstwo SNS została oszacowana w drugim sprawozdaniu opracowanym przez Ecorys na znacznie niższą kwotę 39,9 mln EUR zgodnie z metodą wyceny według wartości kapitału własnego. Co więcej, Komisja zauważa, że liczne wezwania do złożenia poprawionych ofert w trakcie procedury przetargowej (zob. motywy 79–100) wyraźnie wskazują, że między przedsiębiorstwami Cdl i SNS istniała konkurencyjna dynamika, i nawet jeśli to pierwsze przedsiębiorstwo zostało ostatecznie wykluczone z procedury, w momencie pierwszego sformułowania przez przedsiębiorstwo SNS zwycięskiej oferty przedsiębiorstwo Cdl nadal było aktywnym oferentem w procedurze. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w przypadku gdy podmiot publiczny sprzedaje przedsiębiorstwo w drodze otwartego, przejrzystego i bezwarunkowego postępowania przetargowego, można domniemywać, że cena rynkowa odpowiada najwyższej (mającej walor zobowiązania i wiarygodnej) otrzymanej ofercie. Ponadto

⁽¹⁹⁰⁾ Jak opisano w przypisie 41, przedsiębiorstwo SNS obecnie oferuje jednak swoje usługi wyłącznie jako Caronte & Tourist albo Liberty Lines, a nie jako samodzielne przedsiębiorstwo (zob. na przykład strona internetowa przedsiębiorstwa Siremar, <http://siremar.it/>, która od razu przekierowuje użytkownika na stronę internetową jednego z tych dwóch przedsiębiorstw).

zgodnie z orzecznictwem nawet istnienie niedozwolonych warunków w tym przetargu nie może podważyć tego ustalenia, jeżeli warunki te nie obniżyły kwoty tej oferty⁽¹⁹¹⁾.

- (528) W związku z powyższym Komisja stwierdza, że okoliczności przeniesienia wykluczają jakiegokolwiek przeniesienie na przedsiębiorstwo SNS wszelkich korzyści gospodarczych uzyskanych przez przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym. W związku z tym cena przeniesienia nie może być w tym przypadku uznana za wskaźnik ciągłości gospodarczej.

11.3. Tożsamość właścicieli

- (529) W przypadku gdy przeniesienie aktywów następuje pomiędzy dwoma powiązаныmi podmiotami, jest to sygnał, że celem przeniesienia może być obejście obowiązku zwrotu pomocy uznanej w decyzji Komisji za niezgodną z prawem i rynkiem wewnętrznym. W przedmiotowej sprawie Komisja zauważa, że przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym i przedsiębiorstwo SNS nie miały i nie mają żadnych powiązań jakiegokolwiek rodzaju. Pierwsze z nich było przedsiębiorstwem publicznym, należącym ostatecznie w pełni do ministerstwa gospodarki (zob. motyw 22). Drugie jest przedsiębiorstwem prywatnym należącym w 50 % do Ustica Lines S.p.A. i w 50 % do Caronte & Tourist S.p.A. Komisja zauważa zatem, że żadne z przedsiębiorstw – ani Siremar pod zarządem nadzwyczajnym, ani SNS – nie mogło sprawować kontroli nad drugim.
- (530) W świetle powyższego Komisja stwierdza, że również kryterium tożsamości udziałowców wskazuje na brak ciągłości gospodarczej w przedmiotowej sprawie.

11.4. Czas przeniesienia aktywów

- (531) W przypadku gdy przeniesienie aktywów nastąpiło po przyjęciu przez Komisję decyzji zawierającej wątpliwości wobec zgodności z rynkiem wewnętrznym pomocy, która została już przyznana, jest to kolejna przesłanka wskazująca, że celem przeniesienia mogło być obejście nakazu odzyskania środków. W przedmiotowej sprawie Komisja zauważa, że zaproszenie do wyrażenia zainteresowania opublikowano w dniu 4 października 2010 r., natomiast przedsiębiorstwo SNS złożyło wiążącą ofertę w dniu 23 maja 2011 r. Decyzja Komisji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego między innymi w sprawie prywatyzacji oddziału Siremar została przyjęta kilka miesięcy później, w dniu 5 października 2011 r. Następnie w dniu 20 października 2011 r. przedsiębiorstwo Cdl podpisało umowę sprzedaży na podstawie swojej ostatniej oferty złożonej w dniu 13 października 2011 r. Przeniesienie sfinalizowano dopiero w dniu 30 lipca 2012 r. ze względu na odwołania dotyczące przekazania przedsiębiorstwu Cdl oddziału przedsiębiorstwa i nowej umowy. Następnie w dniu 7 listopada 2012 r. Komisja rozszerzyła zakres formalnego postępowania wyjaśniającego między innymi na nową umowę podpisaną przez przedsiębiorstwo Cdl. Oddział przedsiębiorstwa został ostatecznie przekazany przedsiębiorstwu SNS w kwietniu 2016 r. po postępowaniu sądowym opisanym w sekcji 2.3.3.2.
- (532) W tym kontekście Komisja uważa, że nawet gdyby przeniesienie na rzecz przedsiębiorstwa SNS miało miejsce po decyzjach z 2011 r. i 2012 r., kiedy przedsiębiorstwo SNS przygotowywało i złożyło swoją wiążącą ofertę, tj. w maju 2011 r., ani SNS, ani Siremar pod zarządem nadzwyczajnym nie mogły wiedzieć, że kilka miesięcy później nastąpi wszczęcie formalnego postępowania wyjaśniającego przez Komisję. Wydaje się bardzo prawdopodobne, żeby którakolwiek ze stron mogła już znać treść decyzji z 2011 r. i 2012 r., określić związane z nimi ryzyko i zdecydować o przeniesieniu aktywów, aby pozbawić postępowanie jakiegokolwiek celu.
- (533) Ponadto Komisja zauważa, że Włochy powiadomiły ją o swoim zamiarze sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar w pakiecie z nową umową z dużym wyprzedzeniem, w kontekście rozmów z Komisją dotyczących wdrożenia rozporządzenia w sprawie kabotażu morskiego (zob. również sekcja 2.4). Co więcej, Włochy przekazały także – ze względów związanych z pewnością prawa – projekt nowej umowy (zob. motyw 9). Jest to kolejna przesłanka wskazująca, że Włochy nie zamierzały obchodzić ewentualnego przyszłego nakazu odzyskania środków przez zorganizowanie przeniesienia oddziału przedsiębiorstwa i powierzenie wykonywania nowej umowy w sposób opisany i oceniony w sekcji 8.1.3.
- (534) W świetle powyższego nawet jeśli przeniesienie na rzecz przedsiębiorstwa SNS miało miejsce po przyjęciu decyzji z 2011 r. i 2012 r., Komisja uważa, że biorąc pod uwagę wyżej opisane szczególne okoliczności, a zwłaszcza długie postępowanie sądowe przeciwko pierwszemu przyznaniu przedsiębiorstwu Cdl oddziału przedsiębiorstwa, terminy zdarzeń wskazują na brak ciągłości gospodarczej w przedmiotowej sprawie.

11.5. Ekonomiczna logika przeniesienia aktywów

- (535) Przesłanka ta dotyczy zarówno zamiaru przeniesienia aktywów przez strony, jak i uzasadnienia ekonomicznego tego przeniesienia w świetle przyszłej działalności przedsiębiorstwa, które będzie eksploatowało te aktywa. W tym zakresie Komisja zauważa po pierwsze, że z jednej strony władze włoskie miały zamiar wypełnić obowiązek liberalizacji sektora transportu morskiego określony w rozporządzeniu w sprawie kabotażu morskiego w drodze prywatyzacji jego głównego operatora publicznego, tj. grupy Tirrenia, w tym przedsiębiorstwa Siremar, oraz w drodze powierzenia obowiązków świadczenia usługi publicznej przedsiębiorstwu nabywającemu. Chociaż nie jest to wymagane przez wspomniane rozporządzenie, przeniesienie zarówno aktywów, jak i rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych istotnie było jedną z możliwości wdrożenia tej liberalizacji przez Włochy

⁽¹⁹¹⁾ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 października 2013 r., Land Burgenland/Komisja, sprawy połączone C-214/12 P, C-215/12 P i C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, pkt 94–96.

(zob. motyw 136), a w tych okolicznościach było również optymalne pod względem ceny sprzedaży aktywów w porównaniu z zastosowaniem dwóch odrębnych procedur (zob. motyw 393). Z drugiej strony przedsiębiorstwo SNS miało zamiar obsługiwać trasy objęte obowiązkiem świadczenia usługi publicznej w sposób bardziej efektywny niż przedsiębiorstwo Siremar (później pod zarządem nadzwyczajnym) i w ten sposób osiągnąć zysk.

- (536) Zakres działalności, tj. świadczenie usług transportu morskiego na niektóre wyspy Sycylii i między nimi na podstawie szczególnych obowiązków świadczenia usług publicznych w odniesieniu do częstotliwości, taryf i cech statków, pozostaje zasadniczo taki sam.
- (537) Jeżeli chodzi o przyszłą działalność przedsiębiorstwa, Komisja zauważa, że chociaż prawdą jest, iż SNS oferuje takie same lub bardzo podobne trasy i częstotliwości jak Siremar, jest to logiczną konsekwencją ciągłego zapotrzebowania na usługi faktycznie świadczone w ogólnym interesie gospodarczym, jak określono w nowej umowie. Innymi słowy, nie należy mylić ani łączyć ciągłości świadczenia usługi publicznej z ciągłością gospodarczą w ramach zasad pomocy państwa. Komisja uważa bowiem, że Włochy nie mogły arbitralnie zmienić zakresu usług publicznych świadczonych przez przedsiębiorstwo SNS bez udaremnienia osiągnięcia samego celu nowej umowy, tj. (i) zapewnienia ciągłości terytorialnej między główną częścią terytorium a wyspami oraz (ii) przyczynienia się do rozwoju gospodarczego odnośnych wysp.
- (538) Ponadto Komisja zauważa, że warunki codziennego wypełniania obowiązków świadczenia usług publicznych przez przedsiębiorstwo SNS różnią się od tych, które obowiązywały do 2009 r. włącznie. Wysokość rekompensaty ustala się za pomocą innego mechanizmu, który wymaga od operatora efektywnego działania. Co więcej, ponieważ nie ma gwarancji pełnego pokrycia kosztów i ponieważ kwota nominalnej rekompensaty jest ustalona na kilka lat (tzn. maleje w ujęciu realnym), przedsiębiorstwo SNS nie miało innego wyboru niż przeprowadzić zmianę strategii biznesowej realizowanej przez przedsiębiorstwo Siremar. Przedsiębiorstwo to, w ciągu swojej długiej historii w ramach grupy Tirrenia, zawsze i konsekwentnie świadczyło usługi publiczne, nie realizując żadnej strategii zmierzającej do osiągnięcia trwałej rentowności, podczas gdy przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym miało na celu jedynie przeprowadzenie kontrolowanej likwidacji przedsiębiorstwa przy jednoczesnym zapewnieniu ciągłości świadczenia usługi publicznej do chwili przeniesienia własności na przedsiębiorstwo Cdl, a następnie przedsiębiorstwo SNS w następstwie postępowania o udzielenie zamówienia.
- (539) Komisja zauważa, że w pierwszym biznesplanie obejmującym lata 2011–2022 i opracowanym w maju 2011 r. przedsiębiorstwo SNS miało na celu zwiększenie wydajności floty pod względem konserwacji, ubezpieczenia, kosztów paliwa i zarządzania załogą; poprawę sprzedaży przez internet; oszczędność kosztów pracy dzięki nowym umowom o pracę oraz obniżenie kosztów dzięki zawarciu nowych umów z dostawcami. W drugim biznesplanie, obejmującym lata 2016–2027 i sporządzonym w lutym 2016 r., przedsiębiorstwo SNS zaktualizowało prognozy finansowe i założenia z uwzględnieniem danych przedsiębiorstwa Cdl, zmieniło przydział niektórych statków do poszczególnych tras, w szczególności w odniesieniu do usług tylko pasażerskich, oraz zmieniło pewne założenia dotyczące kosztów personelu i amortyzacji⁽¹⁹²⁾. Ponadto od dnia 1 września 2016 r. przedsiębiorstwo SNS faktycznie podzieliło swoją działalność na usługi promowe i usługi tylko pasażerskie, przypisując je odpowiednio Caronte & Tourist i Liberty Lines oraz przenosząc proporcjonalnie swoje aktywa. Komisja zauważa, że stanowi to kluczową różnicę w świadczeniu usług publicznych między przedsiębiorstwem SNS a przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym.
- (540) W związku z tym przedsiębiorstwo SNS wypełniało spoczywające na nim obowiązki świadczenia usług publicznych w innych warunkach operacyjnych niż przedsiębiorstwo Siremar pod zarządem nadzwyczajnym i na podstawie własnej strategii biznesowej. Władze włoskie nie wymagały od przedsiębiorstwa SNS stosowania żadnego konkretnego modelu biznesowego ani utrzymania określonego zakresu działalności, który wykaczałby poza zakres określony w nowej umowie, ani też przejmowania żadnych konkretnych aktywów lub pracowników niepowiązanych nierozzerwalnie z wypełnianiem obowiązków świadczenia usług publicznych określonych w nowej umowie. W tym zakresie przedsiębiorstwo SNS miało (i nadal ma) swobodę wprowadzania wszelkich zmian w sposobie prowadzenia działalności, jakie uzna za stosowne.
- (541) W tym kontekście Komisja zauważa, że o ile obowiązki świadczenia usług publicznych jako takie są nieuchronnie podobne do siebie pod względem tras i częstotliwości, ponieważ odpowiadają na podobne zapotrzebowanie na usługi publiczne, o tyle warunki ich wypełniania i stojąca za nimi strategia biznesowa są różne. To faktyczne podobieństwo realizowanej działalności wynikało z bardzo szczególnych okoliczności sprawy i zostało zniwelowane przez różne ograniczenia finansowe dotyczące działalności przedsiębiorstwa SNS. Ogólnie rzecz ujmując, jeżeli chodzi o ekonomiczną logikę transakcji, Komisja uważa, że w przedmiotowej sprawie istnieją pewne przesłanki świadczące o ciągłości gospodarczej.

11.6. Wniosek dotyczący ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Siremar pod zarządem nadzwyczajnym a przedsiębiorstwem SNS

- (542) Na podstawie powyższego Komisja zauważa, że cena za przeniesienie, termin przeprowadzenia transakcji oraz tożsamość właścicieli nie stanowią przesłanek świadczących o ciągłości gospodarczej. Nawet jeśli zakres transakcji i jej logika ekonomiczna zawierają pewne elementy, które sugerują, że może istnieć ciągłość ekonomiczna, w przypadku tych kryteriów Komisja zauważa, że każdy element potencjalnej ciągłości jest podyktowany bardzo

⁽¹⁹²⁾ W biznesplanie na lata 2016–2027 nie uwzględniono częstotliwości kursów na liniach (zob. motyw 123). Nie uwzględniono w nim również głównych strategicznych czynników mających na niego wpływ, które ujęto w planie na lata 2011–2022: nowych umów o pracę dla wszystkich pracowników, sprzedaży przez internet, efektywności paliwowej, efektywności operacyjnej.

szczególnymi okolicznościami tej transakcji, tj. połączeniem przeniesienia aktywów i zamówienia publicznego na usługi w jedną procedurę, wielkością transakcji oraz mającymi ogólne zastosowanie przepisami prawa pracy. W szczególności nie ma przesłanek wskazujących na obejście obowiązku odzyskania środków. Uwzględniając powyższe, Komisja stwierdza, że nie ma ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Siremar a przedsiębiorstwem SNS. Oznacza to również, że obowiązku zwrotu pomocy państwa niezgodnej z prawem i z rynkiem wewnętrznym przyznanej na rzecz przedsiębiorstwa Siremar nie należy rozszerzać na przedsiębiorstwo SNS,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

1. Rekompensata przyznana przedsiębiorstwu Siremar oraz pierwszeństwo przybijania do nabrzeża przyznane za świadczenie usług transportu morskiego na mocy początkowej umowy, przedłużonej w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 lipca 2012 r., stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Z wyjątkiem pomocy państwa przyznanej na obsługę tras D1 (Trapani – Pantelleria), D4 (Porto Empedocle – Linosa – Lampedusa), D5 (Palermo – Ustica), ALD/1 (Palermo – Ustica) pomoc państwa została niezgodnie z prawem wdrożona przez Włochy z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE.
2. Pomoc państwa, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym.

Artykuł 2

1. Przedłużenie terminu spłaty pomocy na ratowanie z dnia 28 sierpnia 2011 r. do dnia 18 września 2012 r. stanowi pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstwa Siremar w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Pomoc państwa została niezgodnie z prawem wdrożona przez Włochy z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE.
2. Pomoc państwa, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, w wysokości 15 121 838,33 EUR, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

Artykuł 3

1. Zwolnienie z podatków pośrednich od przeniesienia oddziału przedsiębiorstwa Siremar do przedsiębiorstwa SNS stanowi pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstwa Siremar w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Pomoc państwa została niezgodnie z prawem wdrożona przez Włochy z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE.
2. Uiszczenie ustalonej opłaty z tytułu rejestracji umowy dotyczącej zakupu oddziału przedsiębiorstwa Siremar przez przedsiębiorstwo SNS, zgodnie z ustawą z 2010 r., zamiast opłaty zazwyczaj należnej na podstawie przepisów prawa krajowego, stanowi pomoc państwa na rzecz SNS w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Pomoc państwa została niezgodnie z prawem wdrożona przez Włochy z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE.
3. Zwolnienie z podatku od osób prawnych z tytułu wpływów ze sprzedaży oddziału przedsiębiorstwa Siremar przedsiębiorstwu SNS stanowi pomoc państwa na rzecz przedsiębiorstwa Siremar w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Pomoc państwa została niezgodnie z prawem wdrożona przez Włochy z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE.
4. Pomoc państwa, o której mowa w ust. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.
5. W chwili przyjęcia niniejszej decyzji Włochy nie wypłaciły jeszcze pomocy, o której mowa w ust. 3 niniejszego artykułu.

Artykuł 4

1. Udzielenie zamówienia przedsiębiorstwu SNS na podstawie nowej umowy na okres od dnia 11 kwietnia 2016 r. do dnia 11 kwietnia 2028 r. w pakiecie z oddziałem przedsiębiorstwa Siremar i przyznanie przedsiębiorstwu SNS pierwszeństwa przybijania do nabrzeża nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.
2. Możliwość wykorzystania środków z Fondo Aree Sottoutilizzate na zaspokojenie potrzeb związanych z płynnością, jak określono w ustawie z 2010 r., nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.
3. Możliwość tymczasowego wykorzystania zasobów finansowych już przeznaczonych na ulepszenie i modernizację floty na pokrycie pilnych potrzeb związanych z płynnością, jak określono w ustawie z 2010 r., nie została w przypadku przedsiębiorstwa Siremar wykorzystana. W związku z tym nie stanowi ona pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstwa Siremar w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

Artykuł 5

1. Włochy muszą odzyskać od beneficjentów pomoc niezgodną z rynkiem wewnętrznym, o której mowa w art. 2 i 3, w zakresie, w jakim została dotychczas wypłacona.
2. Do kwot podlegających zwrotowi dolicza się odsetki za cały okres począwszy od dnia, w którym pomoc została przekazana do dyspozycji beneficjenta, do dnia jej faktycznego odzyskania.

3. Odsetki nalicza się narastająco zgodnie z przepisami rozdziału V rozporządzenia (WE) nr 794/2004 oraz rozporządzenia (WE) nr 271/2008 zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 794/2004.
4. Na podstawie dostępnych informacji Komisja stwierdza, że beneficjent spłacił już kwotę główną pomocy, o której mowa w art. 2, oraz część odsetek od zwracanej pomocy.
5. Włochy anulują wszystkie dotychczas niezrealizowane wypłaty pomocy, o której mowa w art. 3 ust. 2, ze skutkiem od daty przyjęcia niniejszej decyzji.

Artykuł 6

1. Odzyskanie pomocy, o której mowa w art. 5, odbywa się w sposób bezzwłoczny i skuteczny.
2. Włochy zapewniają wykonanie niniejszej decyzji w terminie czterech miesięcy od daty jej notyfikacji.

Artykuł 7

1. W terminie dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji Włochy przekazują Komisji następujące informacje:
 - łączną kwotę (kwota główna i odsetki od zwracanej pomocy), do odzyskania od beneficjentów,
 - szczegółowy opis środków już wprowadzonych oraz środków planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji,
 - dokumenty potwierdzające, że beneficjentom nakazano zwrot pomocy.
2. Do momentu całkowitego odzyskania pomocy, o której mowa w art. 6, Włochy na bieżąco informują Komisję o kolejnych środkach podejmowanych na szczeblu krajowym w celu wykonania niniejszej decyzji. Na wniosek Komisji Włochy bezzwłocznie przedstawiają informacje o środkach już podjętych oraz środkach planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji. Włochy dostarczają również szczegółowe informacje o kwotach pomocy oraz odsetek od zwracanej pomocy już odzyskanych od beneficjentów.

Artykuł 8

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Włoskiej.

Komisja może opublikować kwoty pomocy i odsetek od zwracanej pomocy odzyskane w zastosowaniu niniejszej decyzji, nie naruszając przepisów art. 30 rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 czerwca 2021 r.

W imieniu Komisji
Margrethe VESTAGER
Wiceprzewodnicząca wykonawcza
